รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ

อุตสาหกรรมวัฒนธรรมและภาคชนบทจีน : บทเรียนต่อประเทศไทย

โดย

ศิริพร ศรีสินธุ์อุไร และ ดร.บุรินทร์ ศรีสมถวิล

เมษายน 2555

สัญญาเลขที่ RDG5410003

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ

อุตสาหกรรมวัฒนธรรมและภาคชนบทจีน : บทเรียนต่อประเทศไทย

คณะผู้วิจัย

ศิริพร ศรีสินธุ์อุไร	คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ดร.บุรินทร์ ศรีสมถวิล	สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

ชุดโครงการวิจัยจีนศึกษา

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ: RDG5410003

ชื่อโครงการ: อุตสาหกรรมวัฒนธรรมและภาคชนบทจีน : บทเรียนต่อประเทศไทย

ผู้วิจัย: อาจารย์ศิริพร ศรีสินธุ์อุไร และอาจารย์ ดร.บุรินทร์ ศรีสมถวิล

ระยะเวลาดำเนินการ: 15 พฤศจิกายน 2553 – 14 สิงหาคม 2554

"อุตสาหกรรมวัฒนธรรมและภาคชนบทจีน : บทเรียนต่อประเทศไทย" เป็นโครงการวิจัยที่ศึกษาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม (Cultural Industries) ในชนบทของประเทศจีน ซึ่งรัฐบาลจีนกำลังให้การสนับสนุนอย่างกว้างขวางและส่งอิทธิพลอย่างสำคัญต่อชนบทจีน อุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบทจีนสัมพันธ์โดยตรงกับการเปลี่ยนแปลงของชนบท ไม่ว่าจะเป็นการประดิษฐ์และฟื้นฟูศิลปะ ประเพณีพื้นบ้าน การผลิตสินค้าวัฒนธรรม ซึ่งในทางหนึ่งก็ช่วยสร้างงานและรายได้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นชนบท แต่ในขณะเดียวกันก็นำความเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมมาสู่สังคมชนบทจีนอย่างมาก

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ (1) ศึกษากระบวนการสร้างและจัดการอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบทของประเทศจีน (2) ศึกษาผลกระทบของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่มีต่อชนบทและภาคการเกษตรของจีน การเปลี่ยนอาชีพของแรงงานภาคการเกษตรเข้าสู่ภาคบริการ และ (3) ศึกษาปรากฏการณ์อุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบทจีน เพื่อเป็นบทเรียนสำหรับประเทศไทย

ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) เป็นหลัก โดยเน้นที่เอกสารภาษาจีน และเลือกศึกษา 2 กรณีศึกษา คือ *โจวจวง* หมู่บ้านโบราณกลางน้ำในเขตซูโจว มณฑลเจียงซู โจวจวงมีประวัติศาสตร์ยาวนานนับพันปี มีความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมของอาณาจักรอู่โบราณ และยังคงสืบทอดลักษณะหมู่บ้านกลางน้ำอันเป็นเอกลักษณ์ของชนบทแถบเจียงหนาน และ*เมืองโบราณต้าเหยียนลี่เจียง* มณฑลยูนนาน ถิ่นฐานของชนชาติน่าซี ลี่เจียงมีประวัติศาสตร์ย้อนหลังไปกว่า 800 ปี ย่านเมืองเก่าลี่เจียงมีชื่อเสียงจากวัฒนธรรมตงปา ดนตรีน่าซี และทัศนียภาพบ้านเรือนที่เป็นเอกลักษณ์ ลี่เจียงได้รับการประกาศจากยูเนสโกให้เป็นมรดกโลกในปี 1997

ผลการศึกษาประกอบด้วยหัวข้อหลักดังนี้ (1) นิยามและการประยุกต์ใช้แนวคิด "อุตสาหกรรมวัฒนธรรม" ในประเทศจีน (2) พัฒนาการของแนวคิดและนโยบายเกี่ยวกับ "อุตสาหกรรมวัฒนธรรม" ในประเทศจีน (3) ภูมิหลังและบริบทของ "โจวจวง" และ "ต้าเหยียนลี่เจียง" (4) กระบวนการอนุรักษ์เมืองโบราณ การพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว และการก่อตัวของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในโจวจวง

และลี่เจียง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนภูมิทัศน์ทางกายภาพ และการสร้างแบรนด์ทางวัฒนธรรม (5) สินค้าวัฒนธรรมประจำถิ่นของโจวจวงและลี่เจียง การสร้างความหมายและการจัดการ (7) การเปลี่ยนแปลงของชนบทโจวจวงและลี่เจียงหลังการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและการขยายตัวของการท่องเที่ยว (8) บทเรียนการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบทจีน จากประสบการณ์ของโจวจวงและลี่เจียง

กล่าวโดยสรุป จากประสบการณ์ของการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในโจวจวงและลี่เจียง เงื่อนไขของความสำเร็จ/ล้มเหลวของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบทจีนเกี่ยวข้องกับ (1) บทบาทของภาครัฐและประสิทธิภาพของกลไกรัฐ (2) บริบทของท้องถิ่นและมรดกทางวัฒนธรรม (3) พลังของโลกาภิวัตน์ และบทบาทขององค์การระหว่างประเทศ (4) นวัตกรรมการบริหารจัดการอุตสาหกรรมวัฒนธรรม (5) ปฏิบัติการที่มาจากฐานของการสั่งสมความรู้และการวิจัย นอกจากนั้น การพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบทยังจำเป็นต้องตระหนักถึงผลกระทบทางลบและขีดจำกัดของการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมไปพร้อมกันด้วย ในปัจจุบันอุตสาหกรรมวัฒนธรรมได้กลายเป็นทั้งแนวคิดและปรากฏการณ์ทางสังคมวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายและมีพลวัตสูงยิ่ง จึงยังจำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัยกันต่อไปในอนาคตเพื่อให้เกิดความเข้าใจให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการลงพื้นที่ศึกษาภาคสนามระยะยาวและการศึกษาวิจัยข้ามวัฒนธรรม

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

(Executive Summary)

"อุตสาหกรรมวัฒนธรรมและภาคชนบทจีน: บทเรียนต่อประเทศไทย" เป็นโครงการวิจัยที่ศึกษาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม (Cultural Industries) ในชนบทของประเทศจีน ซึ่งรัฐบาลจีนกำลังให้การสนับสนุนอย่างกว้างขวางและส่งอิทธิพลอย่างสำคัญต่อชนบทจีน อุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบทจีนสัมพันธ์โดยตรงกับการเปลี่ยนแปลงของชนบท ไม่ว่าจะเป็นการประดิษฐ์และฟื้นฟูศิลปะ ประเพณีพื้นบ้าน การผลิตสินค้าวัฒนธรรม ซึ่งในทางหนึ่งก็ช่วยสร้างงานและรายได้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นชนบท แต่ในขณะเดียวกันก็นำความเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมมาสู่สังคมชนบทจีนอย่างมาก

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ (1) ศึกษากระบวนการสร้างและจัดการอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบทของประเทศจีน (2) ศึกษาผลกระทบของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่มีต่อชนบทและภาคการเกษตรของจีน การเปลี่ยนอาชีพของแรงงานภาคการเกษตรเข้าสู่ภาคบริการ และ (3) ศึกษาปรากฏการณ์อุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบทจีน เพื่อเป็นบทเรียนสำหรับประเทศไทย

ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาเอกสารเป็นหลัก โดยเน้นที่เอกสารภาษาจีน ประกอบกับการลงพื้นที่ศึกษาระยะสั้นประมาณหนึ่งสัปดาห์เพื่อสำรวจสภาพพื้นที่ สังเกตการณ์และตรวจสอบข้อมูล โดยเลือกกรณีศึกษา 2 กรณี คือ *โจวจวง* หมู่บ้านโบราณกลางน้ำในเขตซูโจว มณฑลเจียงซู โจวจวงมีประวัติศาสตร์ยาวนานนับพันปี มีความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมของอาณาจักรอู๋โบราณ และยังคงสืบทอดลักษณะหมู่บ้านกลางน้ำอันเป็นเอกลักษณ์ของชนบทแถบเจียงหนาน และ*ต้าเหยียนลี่เจียง* มณฑลยูนนาน ถิ่นฐานของชนชาติน่าซี ลี่เจียงมีประวัติศาสตร์ย้อนหลังไปกว่า 800 ปี ย่านเมืองเก่าลี่เจียงมีชื่อเสียงจากวัฒนธรรมตงปา ดนตรีน่าซี และทัศนียภาพบ้านเรือนที่เป็นเอกลักษณ์ ลี่เจียงได้รับการประกาศจากยูเนสโกให้เป็นมรดกโลกในปี 1997

ผลการศึกษาประกอบด้วยหัวข้อหลักดังนี้ (1) นิยามและการประยุกต์ใช้แนวคิด "อุตสาหกรรมวัฒนธรรม" ในประเทศจีน (2) พัฒนาการของแนวคิดและนโยบายเกี่ยวกับ "อุตสาหกรรมวัฒนธรรม" ในประเทศจีน (3) ภูมิหลังและบริบทของ "โจวจวง" และ "ต้าเหยียนลี่เจียง" (4) กระบวนการอนุรักษ์เมืองโบราณ การพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว และการก่อตัวของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในโจวจวงและลี่เจียง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนภูมิทัศน์ทางกายภาพและการสร้างแบรนด์ทางวัฒนธรรม (5) สินค้าวัฒนธรรมประจำถิ่นของโจวจวงและลี่เจียง : การสร้างความหมายและการจัดการ กรณีศึกษาขาหมูว่านซาน โจวจวง และ การแสดงและดนตรีโบราณน่าซี ลี่เจียง (7) การเปลี่ยนแปลงของชนบทโจวจวงและลี่เจียงหลังการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและการขยายตัวของการท่องเที่ยว (8) บทเรียนการ

พัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบทจีน จากประสบการณ์ของโจวจวงและลี่เจียงสรุปบทเรียนสำหรับประเทศไทย จากประสบการณ์ของประเทศจีน กรณีศึกษาโจวจวงและลี่เจียง

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาอุตสาหกรรรมวัฒนธรรมในชนบทจีน ทั้งในกรณีของโจวจวงและลี่เจียงเป็นกระบวนที่มีความต่อเนื่องและทวีความเข้มข้นอย่างมากในช่วงสิบกว่าปีที่ผ่านมา บทเรียนว่าด้วยการพัฒนาอุตสาหกรรมในชนบทที่ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ของประเทศจีนมีทั้งในแง่ที่เป็นด้านลบ เช่น สภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากเร่งพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบทจีน ตลอดจนขีดจำกัดของการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการย้ายถิ่น ความแออัดของนักท่องเที่ยว ปัญหาสิ่งแวดล้อม และการเป็นธุรกิจมากเกินไป ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องสำคัญที่ต้องพึงตระหนักในการดำเนินนโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบท เป็นการเรียนรู้ทั้งเพื่อแก้ไขผลกระทบและเพื่อระมัดระวังไม่ให้เกิดขึ้น

แต่ถึงแม้ว่าจะประสบกับปัญหาหลายประการที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการพัฒนาอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็วดังที่ได้กล่าวข้างต้น โจวจวงและลี่เจียงในปัจจุบันได้กลายเป็นตัวอย่างของความสำเร็จที่เมืองท่องเที่ยวหลายแห่งในประเทศจีนยึดถือเป็นต้นแบบการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว โดยเฉพาะในแง่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเยือน คำชมหรือรางวัลที่แสดงถึงการยอมรับจากสังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศ เสียงตอบรับทางบวกเหล่านี้สร้างความภาคภูมิใจให้กับทั้งคนท้องถิ่น และภาครัฐไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลท้องถิ่นอย่างมาก

ประเด็นที่ผู้วิจัยอยากจะทิ้งท้ายไว้คือการตอบคำถามที่ว่า อะไรคือบริบทและเงื่อนไขที่ทำให้อุตสาหกรรมวัฒนธรรมในโจวจวงและลี่เจียงเป็นอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เป็นการทบทวนถึงเงื่อนไขหรือบริบทอันเป็นที่มาของความสำเร็จ/ล้มเหลวของการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบทจีนจากประสบการณ์ของโจวจวงและลี่เจียง เพื่อว่าการเรียนรู้บทเรียนเหล่านี้อาจจะเป็นประโยชน์บ้างไม่มากก็น้อยต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมวัฒนธรรมหรือสนใจการพัฒนาอุตสาหกรรมในชนบท จากประสบการณ์ของโจวจวง มณฑลเจียงซู และลี่เจียง มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ข้อค้นพบเบื้องต้นเกี่ยวกับบริบทและเงื่อนไขของความสำเร็จ/ล้มเหลวของการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบทเกี่ยวข้องกับประเด็นต่อไปนี้

(1) บทบาทของภาครัฐ และประสิทธิภาพของกลไกรัฐ จากการศึกษาภาพรวมของนโยบายอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในประเทศจีน และกระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในโจวจวงและลี่เจียง จะเห็นได้ชัดเจนว่า ภาครัฐมีบทบาทนำในการผลักดันนโยบายและกระตุ้นให้รัฐบาลท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่นในเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม รัฐบาลจีนดำเนินนโยบายใน

เรื่องนี้อย่างเข้มข้น เป็นระบบ และมีความต่อเนื่อง มีการปฏิรูปโครงสร้างระบบการบริหารจัดการและกลไกระดับต่างๆ เพื่อสนับสนุนส่งเสริมอุตสาหกรรมวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

นโยบายภาครัฐที่ชัดเจนและกลไกการส่งเสริมสนับสนุนอุตสาหกรรมวัฒนธรรมของภาครัฐที่มีประสิทธิภาพเป็นเงื่อนไขสำคัญยิ่งของการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมให้ประสบความสำเร็จ แต่ถึงแม้ว่าประเทศจีนจะเป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องความชัดเจนและความต่อเนื่องในการดำเนินนโยบายของภาครัฐ แต่หากมองอย่างวิพากษ์วิจารณ์ก็จะเห็นได้ว่า การดำเนินนโยบายภาครัฐหลายๆ อย่างของรัฐบาลจีนเป็นไปได้เฉพาะในบริบทการเมืองการปกครองแบบสังคมนิยมที่รัฐมีอำนาจรวมศูนย์อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด เช่น นโยบายการเวนคืนที่ดิน การกำหนดรูปแบบการใช้พื้นที่และวิถีการดำรงชีพของประชาชน เป็นต้น ซึ่งไม่แน่ว่าจะเป็นวิธีการดำเนินนโยบายที่เบ็ดเสร็จเด็ดขาดเช่นนี้จะเป็นวิธีการที่เหมาะสมที่ประเทศอื่นสามารถนำไปใช้ได้ หรือควรนำไปใช้ในบริบทสังคมการเมืองของประเทศอื่นที่มีระบบการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองที่แตกต่างไปจากประเทศจีน

(2) *บริบทของท้องถิ่นและมรดกทางวัฒนธรรม*ของแต่ละท้องถิ่นก็เป็นอีกเงื่อนไขหนึ่งที่มีความสำคัญ เพราะถึงแม้ว่ารัฐบาลจีนจะมีบทบาทอย่างสูงในการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบท แต่มิได้หมายความว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมจะเกิดขึ้นได้ในชนบททุกหนแห่งในประเทศจีน มีเพียงพื้นที่ชนบทบางแห่งเท่านั้นที่มีจุดเด่นและศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวและสามารถพัฒนาอุตสากรรมวัฒนธรรมขึ้นในท้องถิ่น ดังเช่นในกรณีของหมู่บ้านกลางน้ำโจ<u>ว</u>จ<u>ว</u>งและเมืองโบราณต้าเหยียนลี่เจียง ทั้งสองกรณีต่างก็มีมรดกวัฒนธรรมที่มั่งคั่งและสั่งสมสืบทอดมายาวนาน และมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

ในมุมมองของภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลท้องถิ่น ทั้งโจ<u>ว</u>จ<u>ว</u>งและลี่เจียงเป็นอุตสาหกรรมวัฒนธรรมรูปแบบหนึ่งที่กำลังเจริญเติบโตและประสบความสำเร็จ รวมถึงเป็นกรณีศึกษานำร่องของการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในพื้นที่ชนบทแห่งอื่นๆ ของจีน แต่การประสบความสำเร็จเช่นเดียวกับโจวจวงและลี่เจียงก็เป็นเรื่องยาก หลายกรณีที่ไม่ประสบความสำเร็จมักได้แก่อุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่มีฐานมาจากการลอกเลียนแบบโดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมของบริบททั้งของท้องถิ่นตนเองและต้นแบบ ในช่วงทศวรรษที่ 1980 ได้เกิดกระแสการสร้างหมู่บ้านวัฒนธรรมไปทั่วประเทศจีน พื้นที่หลักๆ เช่น เซินเจิ้น ปักกิ่ง คุนหมิง แต่ก็ไม่สามารถสืบทอดต่อมาจนถึงปัจจุบัน

(3) *พลังของโลกาภิวัตน์และบทบาทขององค์การระหว่างประเทศ* อีกเงื่อนไขหนึ่งที่มีความสำคัญคือ บริบทโลกาภิวัตน์ และการมีปฏิสัมพันธ์กับโลกาภิวัตน์ซึ่งมีทั้งแง่บวกและแง่ลบ รวมไปถึงองค์การระหว่างประเทศที่เข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมทั้งทางตรงและทางอ้อม ตัวอย่างที่เด่นชัดคือ บทบาทขององค์การยูเนสโกในกรณีของลี่เจียง หลังจากได้รับการประกาศเป็นมรดกโลกในปี 1997 ลี่เจียงเป็นที่รู้จักในเวทีโลก การเป็นเมืองมรดกโลกกลายเป็นจุดขาย

ที่สำคัญของลี่เจียงในฐานะเมืองท่องเที่ยวและกลายเป็นตราสินค้าหรือแบรนด์ที่สร้างความโดดเด่นให้กับลี่เจียง กรณีของโจวจวง บทบาทของสื่อและโลกาภิวัตน์มีส่วนสำคัญที่ทำให้โจวจวงเป็นที่รู้จัก เป็นต้นว่า การได้รับการแนะนำว่าเป็นหมู่บ้านกลางน้ำอันดับหนึ่งของจีนในงานเซี่ยงไฮ้เอ็กซ์โป การมาเยือนของบุคคลสำคัญหรือผู้ที่มีชื่อเสียงระดับโลก เป็นต้น

พลังของโลกาภิวัตน์ไม่เพียงทำให้มีนักท่องเที่ยวจากต่างถิ่นเข้ามาเป็นจำนวนมากแล้ว ยังทำให้เกิดการไหลเข้ามาของนักลงทุนจำนวนมากจากทั่วประเทศและทั่วโลกด้วย ส่งผลให้เมืองเก่าเปิดสู่โลกภายนอก ซึ่งในด้านหนึ่งก็เป็นการดึงดูดทรัพยากรจากโลกภายนอกเข้ามาสู่ลี่เจียง แต่ในขณะเดียวกันก็นำพาความเปลี่ยนแปลงมายังลี่เจียง ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ อาคารสิ่งก่อสร้าง ยังรวมไปถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจ รูปแบบการประกอบอาชีพ หรือวิถีชีวิตของชาวเมืองเก่า สิ่งที่โลกาภิวัตน์นำมาสู่เมืองเก่าลี่เจียงไม่ใช่แค่ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเท่านั้น ยังมีอีกหลายสิ่งที่สำคัญเป็นต้นว่า ข้อมูล เทคโนโลยี ทุน ทรัพยากรมนุษย์ สินค้า วัฒนธรรม และแนวความคิดจากภายนอก ปัจจัยที่มีอิทธิพลเหล่านี้เป็นแรงผลักดันในการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมน่าซีในเมืองลี่เจียง

(4) *นวตกรรมการบริหารจัดการอุตสาหกรรมวัฒนธรรม* เป็นอีกเงื่อนไขหนึ่งที่ไม่อาจมองข้าม และไม่มีสูตรสำเร็จที่ตายตัวว่ารูปแบบที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร แต่ละกรณีจึงจำเป็นที่จะต้องค้นหารูปแบบหรือสร้างสรรค์นวตกรรมการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับเงื่อนไขของแต่ละท้องถิ่น จากตัวอย่างของโจวจวงและลี่เจียง แม้ว่าจะได้รับนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมจากรัฐบาลกลางมาเหมือนกัน แต่รูปแบบการบริหารจัดการอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวในโจวจวงและมีลี่เจียงก็มีความแตกต่างกัน การบริหารจัดการพื้นที่หมู่บ้านกลางน้ำโจวจวงอยู่ในความดูแลของบริษัทท่องเที่ยวหมู่บ้านกลางน้ำโจวจวงแห่งมณฑลเ*จียงซู จำกัด* เป็นหนึ่งในบริษัทท่องเที่ยวที่มีประวัติยาวนานที่สุด ก่อตั้งขึ้นโดยมณฑลเจียงซู และบริหารงานโดยรัฐบาลท้องถิ่น รูปแบบการบริหารจัดการในโจวจวงมีลักษณะค่อนข้างรวมศูนย์และที่สามารถดำเนินการเช่นนี้ได้เนื่องจากพื้นที่หมู่บ้านกลางน้ำโจวจวงมีขนาดเล็กและมีขอบเขตหรืออาณาบริเวณที่ค่อนข้างชัดเจน

ขณะที่อุตสาหกรรมวัฒนธรรมในลี่เจียงดำเนินการโดยใช้ระบบบริหารจัดการแบบองค์กรธุรกิจ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากนโยบายของรัฐบาลที่ส่งเสริมการแยกกันระหว่างอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและการบริหารวัฒนธรรม เพื่อสร้างระบบอุตสาหกรรมวัฒนธรรมชนชาติที่สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจตลาดแบบสังคมนิยม โดยการสร้างระบบบริหารจัดการรูปแบบใหม่ที่มีการจดลิขสิทธิ์ชัดเจน มีการแบ่งแยกอำนาจความรับผิดชอบชัดเจน แยกเอกชนและรัฐออกจากกันอย่างเด็ดขาด องค์กรที่ตั้งขึ้นใหม่มีอำนาจความรับผิดชอบตามแบบธุรกิจสมัยใหม่ ทำให้การบริหารจัดการอุตสาหกรรมวัฒนธรรมประเภทต่างๆ มีความคล่องตัวและเป็นอิสระมากขึ้น

(5) *ปฏิบัติการที่มาจากฐานของการสั่งสมความรู้และการวิจัย* ความสำเร็จของโจวจวงและลี่เจียงมาจากฐานความรู้ที่สั่งสมและการวิจัยทั้งก่อนและหลังการดำเนินนโยบายและกิจกรรมการพัฒนาต่างๆ ดังจะเห็นได้จากกรณีโจวจวงมีการศึกษาวิจัยก่อนหน้าที่จะมีการจัดทำแผนอนุรักษ์และพัฒนาโจวจวง และหลังจากมีการพัฒนาจนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง ในกรณีลี่เจียงนอกจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองโบราณหลังจากเกิดเหตุการณ์แผ่นดิน จากการสำรวจเอกสารพบว่า ลี่เจียงมีฐานความรู้ที่สั่งสมจากการศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลายาวนานก่อนหน้านั้นแล้ว

ในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 มีผู้เชี่ยวชาญ นักเขียน และนักวิชาการต่างชาติจำนวนมากเดินทางมาสำรวจ ทำงาน และเผยแพร่ศาสนาที่ลี่เจียง หลังจากกลับไปยังประเทศของตนก็ได้ตีพิมพ์บทความและหนังสือที่เกี่ยวข้องออกมามากมาย ทำให้ลี่เจียงกลายเป็นสถานที่ที่ได้รับการกล่าวขานในหมู่นักวิชาการสาขาต่างๆ ในยุโรปและอเมริกา เช่น ธรณีวิทยา มนุษยศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ดนตรี และศาสนา การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมลี่เจียงทั้งเรื่องดนตรีโบราณน่าซีและวัฒนธรรมตงปาอย่างต่อเนื่องทั้งโดยชาวจีนและชาวต่างประเทศจนเกิดเป็นวิชาน่าซีศึกษาได้กลายเป็นฐานวิชาการที่แข็งแกร่งและมีส่วนอย่างสำคัญในการช่วยพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมของลี่เจียงและสร้างความโดดเด่นทางวัฒนธรรมให้กับลี่เจียงในเวลาต่อมา

ในปัจจุบันอุตสาหกรรมวัฒนธรรมได้กลายเป็นทั้งแนวคิดและปรากฏการณ์ทางสังคมวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายและมีพลวัตสูงยิ่ง จึงยังจำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัยกันต่อไปในอนาคตเพื่อให้เกิดความเข้าใจให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการลงพื้นที่ศึกษาภาคสนามระยะยาวและการศึกษาวิจัยข้ามวัฒนธรรม

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยนี้แล้วเสร็จลุล่วงได้ด้วยความร่วมมือและช่วยเหลือจากคนหลายกลุ่มซึ่งไม่อาจจะกล่าวนามได้ทั้งหมด ผู้วิจัยขอกล่าวคำขอบคุณอย่างสูงต่อทุกท่านไว้ ณ ที่นี้ และขออนุญาตเอ่ยนามเพียงบางท่านในที่นี้ โครงการวิจัยนี้ไม่อาจเกิดขึ้นหากปราศจากบุคคลนัยสำคัญที่เป็นผู้ริเริ่มและผลักดันให้เกิดชุดโครงการวิจัยนี้ขึ้นมา รศ.พรชัย ตระกูลวรานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการและผู้ประสานงานชุดโครงการจีนศึกษา สกว. รศ.ดร. ศิริพร วัชชวัลคุ อดีตผู้อำนวยการฝ่ายนโยบายชาติและความสัมพันธ์ข้ามชาติ สกว. (ฝ่าย 1) และรศ.ดร.ปัทมาวดี ซูซูกิ ผู้อำนวยการฝ่าย 1 ท่านปัจจุบันที่ได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์และให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

โครงการวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนอย่างดียิ่งจากหน่วยงานต้นสังกัดของผู้วิจัย คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และสาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ซึ่งผู้วิจัยขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอบพระคุณ รศ.ดร.ทวี นักวิจัยอาวุโส สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และรศ.มณีวรรณ ผิวนิ่ม คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ได้กรุณาวิจารณ์และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงรายงานวิจัยทั้งในเวทีนำเสนอรายงานความก้าวหน้าและร่างรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ขอบคุณทีมวิจัยจีนศึกษาชุดแรกทั้ง 4 โครงการ มิตรร่วมโรงเรียนจีนศึกษารุ่นแรกที่ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานและสนับสนุนกันและกันมาโดยตลอด อ.ดร.สุรสิทธิ์ อมรวณิชย์ศักดิ์ อ.กนกรัตน์ กิตติวิวัฒน์ อ.กนิษฐา ลีลามณี อ.ดร.ธีระ สินเดชารักษ์ อ.คมกฤช ธาราวิวัฒน์ อ.สุนีย์ ประสงค์บัณฑิต และผู้ช่วยวิจัยโครงการอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและภาคชนบทจีนฯ คุณศักดิ์พันธ์ คำหริ่ม ที่ช่วยเหลือและตั้งใจทำงานนี้อย่างดียิ่ง

ขอบคุณทีมผู้ประสานงานชุดโครงการจีนศึกษา อ.สุนีย์ ประสงค์บัณฑิต ผู้ทำหน้าที่ประสานทีมนักวิจัยและพัฒนาร่างข้อเสนอโครงการวิจัยในช่วงแรก คุณนวพรรณ สามไพบูลย์ ผู้ประสานงานที่ทำหน้าที่อย่างเข้มแข็งและทุ่มเทในช่วงที่กำลังดำเนินโครงการวิจัย คุณมนธิรา เพ็งจันทร์ ผู้ประสานงานในปัจจุบันที่ให้ความช่วยเหลือและติดตามรายงานวิจัยที่ล่าช้าไปมากนี้ด้วยไมตรีจิตและความเข้าใจ รวมถึงขอขอบคุณ คุณรุ่งนภา ลัคนาพรวิสิฐ เจ้าหน้าที่บริหารโครงการฝ่าย 1 สกว. ที่ได้ช่วยให้ความกระจ่าง ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือเรื่องต่างๆ เป็นอย่างดี

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบุคคลหลายท่านที่โจวจวงและลี่เจียงที่ทำให้รายงานวิจัยนี้ปรากฏเป็นรูปเป็นร่างได้ หลายท่านที่เป็นทั้งเจ้าของเรื่องและเจ้าของบ้านที่กรุณาสละเวลาตอบข้อซักถาม บอกเล่าเรื่องราว และให้ความช่วยเหลือต่างๆ ระหว่างที่ลงพื้นที่โจวจวงและลี่เจียง อย่างไรก็ตาม เนื่องด้วยกำแพงภาษา ความรู้พื้นฐานจีนศึกษาที่จำกัด และระยะเวลาดำเนินการวิจัยที่ไม่มากนัก ฯลฯ คงทำให้รายงานวิจัยฉบับนี้มีข้อบกพร่องผิดพลาดอยู่ไม่น้อย ทั้งหมดล้วนเป็นความรับผิดชอบของผู้วิจัยซึ่งขอน้อมรับไว้และนำไปปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไป

สารบัญ

บทที่ 1 บทนำ 1

บทที่ 2 การนิยามและการประยุกต์ใช้แนวคิด “อุตสาหกรรมวัฒนธรรม” ในประเทศจีน 19

บทที่ 3 พัฒนาการของแนวคิดและนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในประเทศจีน 28

บทที่ 4 ภูมิหลังและบริบทของหมู่บ้านกลางน้ำโจวจวงและเมืองโบราณต้าเหยียนลี่เจียง 67

บทที่ 5 การอนุรักษ์เมืองโบราณ การพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว และการก่อตัวของ
อุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบทจีน : กรณีศึกษาโจวจวงและลี่เจียง 90

บทที่ 6 สินค้าวัฒนธรรมประจำถิ่น: การสร้างความหมายและการจัดการ
กรณีศึกษาขาหมูว่านซาน โจวจวง และ การแสดงและดนตรีโบราณน่าซี ลี่เจียง 137

บทที่ 7 อุตสาหกรรมวัฒนธรรมกับการเปลี่ยนแปลงของชนบทจีน:
กรณีศึกษาโจวจวงและลี่เจียง 173

บทที่ 8 บทเรียนการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในประเทศจีน:
จากประสบการณ์ของโจวจวงและลี่เจียง 201

บรรณานุกรม 220

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับประเทศจีน มณฑลเจียงซู และมณฑลยูนนาน 224

ภาคผนวก ข บรรณนิทัศน์งานวิจัยและเอกสารภาษาจีนที่เกี่ยวข้อง 247

ภาคผนวก ค หน่วยพยางค์ภาษาจีนแมนดาริน สะกดด้วยอักขรวิธีไทย 276

ภาคผนวก ง ตารางแสดงประเภทของวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง 282

สารบัญตาราง แผนภูมิ และแผนที่

2.1 ตารางแสดงประเภทของวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง 25

3.1 แผนภูมิแสดงแผนการพัฒนาอุตสาหกรรม 34

3.2 แผนภูมิแสดงแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมในช่วงแผนพัฒนาฯ แห่งชาติ 5 ปีฉบับที่ 11 52

4.1 แผนภูมิแสดงการแบ่งเบตการปกครองของสาธารณรัฐประชาชนจีน 67

4.2 แผนที่แสดงที่ตั้งอำเภอคุนซาน (ก) 68

4.3 แผนที่แสดงที่ตั้งอำเภอคุนซาน (ข) 69

4.4 แผนภูมิแสดงการแบ่งเขตการปกครองตำบลโจวจวง 70

4.5 แผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งตำบลโจวจวง 71

4.6 แผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งเมืองลี่เจียง (ก) 78

4.7 แผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งเมืองลี่เจียง (ข) 79

4.8 แผนภูมิแสดงการแบ่งเขตการปกครองเมืองลี่เจียง 80

5.1 สถิติเกี่ยวกับสิ่งปลูกสร้างต่างๆในเขตเมืองโบราณโจ๎วจ๎วง ปี 2007 109

5.2 ตารางอธิบายประเภทและประโยชน์ใช้สอยของสิ่งก่อสร้างในเมืองโบราณลี่เจียง 128

5.3 ตารางแสดงการกระจายของโรงแรมที่พักในเขตเมืองโบราณต้าเหยียน ลี่เจียง ปี2006 132

7.1 กราฟแสดงจำนวนนักเที่ยวภายในประเทศของโจ๎วจ๎วง ปี 1989 – 2005 175

7.2 กราฟแสดงจำนวนนักเที่ยวในแต่ละเดือนของโจ๎วจ๎วง ปี 1999 177

7.3 กราฟแสดงจำนวนนักเที่ยวของโจ๎วจ๎วง ในสัปดาห์วันแรงงานและวันชาติ ปี 2000 178

7.4 กราฟแสดงจำนวนนักเที่ยวจากต่างประเทศของโจ๎วจ๎วง 179

7.5 แผนภูมิแสดงสัดส่วนนักเที่ยวต่างชาติที่มาจากทวีปต่างๆ ประจำปี 2002 180

7.6 ตารางแสดงมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของอำเภอคุนซานตั้งแต่ปี 2002 – 2007 181

7.7 ตารางแสดงมูลค่าเพิ่มและองค์ประกอบของธุรกิจบริการอำเภอคุนซาน ปี 2002 และ 2007 179

7.8 ตารางแสดงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจของโจ๎วจ๎วง 183

7.9 ตารางแสดงสถิติผู้ใช้แรงงานในโจ๎วจ๎วง (แรงงานท้องถิ่น) 184

7.10 ตารางแสดงสถิติผู้ใช้แรงงานในโจ๎วจ๎วง (แรงงานต่างพื้นที่) 184

7.11 ตารางแสดงจำนวนนักท่องเที่ยวของลี่เจียง ตั้งแต่ปี 1991– 1999 188

7.12 แผนภูมิแสดงจำนวนนักท่องเที่ยว ตั้งแต่ปี 1993 – 1999 189

7.13 ตารางแสดงจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว ปี 2003 – 2010 ของลี่เจียง 190

7.14 แผนภูมิแสดงจำนวนนักท่องเที่ยว ตั้งแต่ปี 2003 – 2010 ของลี่เจียง 191

7.15 แผนภูมิแสดงรายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของลี่เจียง ตั้งแต่ปี 2003 – 2010 191

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของเรื่อง

การพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม (Cultural Industries) ในภาคชนบทของประเทศจีนเป็นนโยบายที่รัฐบาลจีนส่งเสริมสนับสนุนอย่างกว้างขวางและส่งอิทธิพลสำคัญต่อภาคชนบทของจีนในยุคหลังจากการปฏิรูปเปิดประเทศ ทั้งนี้ด้วยความคาดหวังว่าอุตสาหกรรมวัฒนธรรมจะก่อให้เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้น และเป็นอุตสาหกรรมประเภทใหม่ที่นำไปสู่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่มากยิ่งขึ้น

การผลักดันนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบทจีนสัมพันธ์โดยตรงกับการเปลี่ยนแปลงของชนบท อันได้แก่ การฟื้นฟูและการประดิษฐ์ศิลปะหรือประเพณีพื้นบ้านขึ้นมาใหม่ การผลิตสินค้าวัฒนธรรม ซึ่งมีส่วนช่วยช่วยสร้างงานและรายได้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นชนบท แต่ในขณะเดียวกันก็นำความเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมมาสู่สังคมชนบทของจีนด้วย โครงการวิจัยนี้สนใจศึกษาผลกระทบของอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมที่มีต่อชนบทของจีน โดยเฉพาะการที่แรงงานภาคเกษตรเปลี่ยนมาทำงานในภาคบริการมากขึ้น เพื่อทำความเข้าใจว่าผลกระทบดังกล่าวจะทำให้ชนบทจีนและภาคเกษตรกรรมของจีนมีแนวโน้มไปในทิศทางใด

หลังจากเข้าสู่ยุคการปฏิรูปและเปิดประเทศในช่วงประมาณปี 1978-1979[1] ประเทศจีนมีการพัฒนาและเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ในห้วงระยะเวลากว่าสามทศวรรษที่ผ่านมาได้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมหาศาลในสังคมจีน โดยเฉพาะภาคชนบท ซึ่งกล่าวกันว่าเป็นพื้นที่อยู่อาศัยของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ และเป็นฐานรากของสังคมจีนมายาวนาน[2] ด้วยความสำคัญของ “ชนบท” ดังกล่าวข้างต้น การศึกษาทำความเข้าใจประเทศจีนอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยเริ่มจากการศึกษาชนบทจีน จึงน่าจะเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยให้สามารถทำความเข้าใจ

[1] วรศักดิ์ มหัทธโนบล (2547) *เศรษฐกิจการเมืองจีน*. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

[2] เฟยเสี้ยวทง เขียน พรชัย ตระกูลวรานนท์ แปล (2553) *พื้นถิ่นแผ่นดินจีน สังคมวิทยาชนบทจีน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คบไฟ

พลวัตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับประเทศจีนและสังคมวัฒนธรรมจีนได้เป็นอย่างดี ซึ่งหลายเรื่องไม่เพียงเป็นการเปลี่ยนแปลงภายในที่จำกัดวงอยู่เฉพาะภายในประเทศจีน ทว่าได้ส่งผลสะเทือนมายังภายนอกประเทศจีน ตลอดจนประเทศเพื่อนบ้าน และภูมิภาคต่างๆ ในโลกด้วย เป็นต้นว่า การส่งออกทุน แรงงาน และสินค้า ตลอดจนการเสาะแสวงหาและดึงดูดทรัพยากรจากภายนอกประเทศเข้าสู่ประเทศจีน

พลวัตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับชนบทจีนในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงพื้นที่เกษตรกรรม วิถีการผลิตและเทคโนโลยีทางการเกษตร การพัฒนาอุตสาหกรรม การเกิดขึ้นและขยายตัวของเมืองสมัยใหม่ ตลอดจนการเคลื่อนย้ายแรงงานภาคเกษตรกรรมจากชนบทเข้าสู่เมืองเพื่อเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ ซึ่งครอบคลุมถึงอุตสาหกรรมวัฒนธรรมด้วยนั้น ล้วนแล้วแต่มีนัยสำคัญและน่าสนใจศึกษาทำความเข้าใจ โดยเฉพาะเมื่อจีนกลายเป็นมหาอำนาจที่มีความเข้มแข็งมากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งในแง่ฐานประชากร ฐานทรัพยากรธรรมชาติ ทุนทางสังคมและวัฒนธรรม ตลอดจนสถานภาพทางเศรษฐกิจและการเมืองในเวทีโลกยุคปัจจุบัน เหล่านี้เป็นที่มาของคำอธิบายต่อคำถามที่ว่า ทำไมต้องศึกษา “อุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบทจีน”

นิยามในเบื้องต้นของ “อุตสาหกรรมวัฒนธรรม” ในที่นี้หมายถึง อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องหรือแสดงออกถึงสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม รูปแบบหรือเนื้อหาทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา หรือวิถีชีวิตของแต่ละกลุ่มชน หรือแต่ละชนชาติ เป็นการนำเอามรดกทางวัฒนธรรมมาเป็นองค์ประกอบในการประดิษฐ์ สร้างสรรค์ และผลิตสินค้าวัฒนธรรม โดยใช้แรงงานช่างฝีมือที่มีความรู้ เทคโนโลยี ศิลปะและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ตัวอย่างเช่น ประเทศสาธารณรัฐเกาหลีได้ให้ความหมายของคำนี้ว่าเป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนา การผลิต การแพร่กระจาย การบริโภคผลิตภัณฑ์และบริการด้านวัฒนธรรม ซึ่งใช้ภูมิปัญญา เช่น ประเพณี ศิลปะ และวิถีชีวิตพื้นบ้าน เป็นต้น มาเชื่อมร้อยเข้ากับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และวัฒนธรรมเทคโนโลยี เพื่อสร้าง “มูลค่าเพิ่มทางด้านเศรษฐกิจ” เชื่อกันว่าอุตสาหกรรมวัฒนธรรมจะช่วยให้เกิดการจ้างงานที่เพิ่มขึ้นในอีกรูปแบบหนึ่ง และกลายเป็นหนทางสู่การรอดจากภาวะวิกฤติที่ตีบตัน เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นแหล่งรวมของการสร้างสรรค์ การผลิต การแจกจ่ายของสินค้าและบริการที่มาจากธรรมชาติโดยเกี่ยวพันกับวัฒนธรรมและเป็นทรัพย์สินทางปัญญา

จะเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมวัฒนธรรมเกี่ยวข้องกับสินค้าวัฒนธรรมหลากหลายประเภท David Throsby (2001, 112-114) ได้จำแนกอุตสาหกรรมวัฒนธรรมเป็น 3 กลุ่ม โดยพิจารณาจากแหล่งกำเนิดของสินค้าทางวัฒนธรรม กลุ่มแรกคือ core art industries และศิลปะแบบประเพณี เช่น ทัศนศิลป์ (visual art) และศิลปะการแสดง (รวมทั้งดนตรี ละคร เต้นรำ และวรรณคดี) งานช่าง และศิลปะรูปแบบใหม่ เช่น ศิลปะวีดีโอ ศิลปะทางคอมพิวเตอร์ และสื่อผสม (multimedia) อุตสาหกรรมวัฒนธรรมกลุ่มที่สองคือ การผลิตส่วนประกอบทางวัฒนธรรมและไม่ใช่วัฒนธรรมที่มีรูปแบบลูกผสม (hybrid forms) เช่น ในภาพยนตร์ วิทยุและโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หนังสือและการจัดพิมพ์แมกกาซีน กลุ่มที่สามคือ อุตสาหกรรมอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอยู่นอกปริมณฑลทางวัฒนธรรม แต่ผลิตภัณฑ์สามารถถือได้ว่ามีเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์หรือเนื้อหาทางวัฒนธรรม โดยครอบคลุมถึงการโฆษณา การท่องเที่ยว

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายภาครัฐ มีการใช้คำว่า “อุตสาหกรรมวัฒนธรรม (Cultural Industries)” ในสหราชอาณาจักรเป็นครั้งแรกโดย Greater London Council (GLC) ในคริสต์ทศวรรษที่ 1980 เพื่อมุ่งเน้นใน 2 เรื่อง ได้แก่ หนึ่ง เน้นที่กิจกรรมทางวัฒนธรรมที่อยู่ภายนอกระบบเงินทุนสาธารณะและการทำการค้าพาณิชย์ ซึ่งมีความสำคัญในการสร้างความมั่งคั่งและการจ้างงาน และสอง เน้นที่ประเด็นทางวัฒนธรรมและการเมืองโดยตรงมากขึ้น โดยเน้นย้ำว่า สินค้าและวัตถุทางวัฒนธรรมทุกประเภทที่ประชาชนบริโภค (ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์, วิทยุ ภาพยนตร์, ดนตรี, ตำรา, โฆษณา, คอนเสิร์ต) ส่วนใหญ่ไม่เกี่ยวข้องกับระบบเงินทุนสาธารณะโดยสิ้นเชิง ยุทธศาสตร์ทางวัฒนธรรมของ GLC เกี่ยวข้องกับวิธีการทางเศรษฐกิจ หรือวิธีการ ‘เศรษฐกิจทางเลือก’ ซึ่งทั้งสองอย่างนี้เกี่ยวพันและส่งเสริมกัน และทำให้การผลิตและการแจกจ่ายทางวัฒนธรรมมีความเสมอภาคกัน[1]

อย่างไรก็ตาม นโยบายดังกล่าวไม่ได้มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจาก GLC ได้ถูกยกเลิกไปก่อนที่จะมีการนำนโยบายนี้ไปใช้ แต่สาระสำคัญของนโยบายที่ GLC พยายามนำเสนอนั้นยังคงอยู่ นั่นคือ การเมืองของการจัดสรรงบประมาณสาธารณะ หรือความพยายามที่จะผลักดันให้มีการใช้งบประมาณภาครัฐเพื่อการสนับสนุนวัฒนธรรมประชาชน หรือวัฒนธรรม

[1] Justin O’Connor (2000) The Definition of the Cultural Industries in *The European Journal of Arts Education* 2(3): 15-27.

ร่วมสมัย เป็นต้นว่า เพลง ดนตรีสมัยใหม่ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ แทนที่การทุ่มงบประมาณหรือการสนับสนุนไปที่วัฒนธรรมของชนชั้นสูง หรือวัฒนธรรมแห่งชาติแต่เพียงอย่างเดียว และแม้ว่าจะไม่ได้มีการดำเนินนโยบายนี้อย่างเป็นรูปธรรมในระดับรัฐหรือประเทศ แต่แนวคิดและนโยบายของ GLC ได้แพร่หลายงอกงามไปในระดับท้องถิ่น เช่น ตามเมืองต่างๆ ในสหราชอาณาจักร[1] และในเวลาต่อมาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมเหล่านี้มีการเจริญเติบโตพัฒนาขึ้นจนเคลื่อนตัวจากชายขอบมาสู่ศูนย์กลางของระบบเศรษฐกิจทั้งในสหราชอาณาจักร และอีกหลายประเทศ โดยเฉพาะหลังจากเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ[2]

การแพร่หลายของแนวคิดอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในระดับนานาชาติเกี่ยวข้องกับบทบาทขององค์การระหว่างประเทศอย่าง UNESCO ในการประชุมองค์การยูเนสโก[3] ณ เมืองมอนทรีออล เมื่อเดือนมิถุนายน ปี 1980 องค์การยูเนสโกได้อธิบายว่า *"อุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมคือสินค้าและบริการที่มีรูปแบบการสร้าง ผลิต และซื้อขาย ซึ่งก็คือวัฒนธรรมที่มองไม่เห็น ซึ่งได้รับความคุ้มครองตาม กฎหมายลิขสิทธิ์"*[4] และยูเนสโกเสนอว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดอุตสาหกรรมวัฒนธรรมไม่ใช่ตัววัฒนธรรมเอง แต่เป็นปัจจัยที่มาจากเศรษฐกิจ และได้อธิบายเพิ่มเติมว่า *"กระบวนการผลิต ผลิตซ้ำ จัดหาสินค้า รวมถึงกระจายสินค้าวัฒนธรรมและบริการทางวัฒนธรรม โดยดำเนินการภายใต้มาตรฐานอุตสาหกรรมการผลิต การผลิตซ้ำ การกักเก็บ และการกระจายสินค้า"*

UNESCO และ GATT ให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมวัฒนธรรมโดยเฉพาะกรอบการสร้างความหลากหลายทางวัฒนธรรมรวมถึงการสร้างรายได้จากวัฒนธรรม เช่นเดียวกับกลุ่มประเทศอาเซียนมีความตื่นตัวเรื่องการสร้างพื้นที่ให้กับสินค้าทางวัฒนธรรม โดยการจัดงานแสดงสินค้าและการจัดเวทีประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนและสร้างความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมวัฒนธรรม (Cultural Industries) ในคริสต์ทศวรรษที่ 2000 นโยบายที่ใช้คำว่า "อุตสาหกรรมวัฒนธรรม

---

[1] Justin O'Connor (2000) อ้างแล้ว

[2] David Hesmondhalgh (2007) *The Cultural Industries.* (2nd Edition) Los Angeles, London, New Delhi, Singapore: Sage Publications.

[3] UNESCO. 1982. *Cultural Industries: A challenge for the future of culture.* Paris: The United Nations.

[4] http://www.unesco.org/culture/industries

(Cultural Industries)"[1] และ "อุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์ (Creative Industries)"[2] ได้ขยายไปยังหลายส่วนของโลก ทั้งในระดับประเทศ ท้องถิ่น หรือภูมิภาค รวมถึงในประเทศจีน

ในประเทศจีน เริ่มมีงานวิจัยปัญหาการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมตั้งแต่ทศวรรษ 1990 และค่อยๆ เสริมการสนับสนุนต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม ในปี ค.ศ. 2003 จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และอาเซียน ได้จัดการประชุมรัฐมนตรีวัฒนธรรมสองครั้ง ในที่ประชุมมีการลงนามบันทึกช่วยจำเกี่ยวกับความร่วมมือด้านวัฒนธรรมระหว่างจีนกับอาเซียนโดยการเสนอของนายกรัฐมนตรีจีน นอกจากนี้นายกรัฐมนตรีจีนยังเสนอให้มีการประชุมฟอรั่มรัฐมนตรีกระทรวงวัฒธรรมระหว่างจีนกับอาเซียนอีกด้วย

ในปี ค.ศ.2006 จีนได้เป็นแกนนำในการจัดประชุม เรื่อง "China-ASEAN Cultural Industry Forum" ในหัวข้อ Cultural Industry : A new driving force of the economic development of China and ASEAN ณ นครหนานจิง (นานกิง)[3]（南京市）[4] เขตปกครองตนเองว่างซี(กวางสี) （广西壮族自治区） ภายหลังการประชุม ที่ประชุมได้ร่วมกันประกาศแถลงการณ์หนานหนิง (Nanning Declaration) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมระหว่างประเทศจีน และกลุ่มชาติอาเซียน โดยมุ่งเน้นในด้านการส่งเสริม ความร่วมมือ แลกเปลี่ยนข้อมูล บุคลากร วิจัย พัฒนา ตลอดจนการสร้างเครือข่ายด้านอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในกลุ่มภาคี ในที่ประชุมนายกรัฐมนตรีเวินเจียเป่าของจีน ได้เสนอปริมณฑลใหม่แห่งความร่วมมือที่สำคัญ ในการปาฐกถาเรื่อง ***"ให้ความร่วมมืออย่างรอบด้าน ก้าวไปสู่ด้านลึกยิ่งขึ้นเพื่อผลักดันให้ความสัมพันธ์หุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ระหว่างจีนกับอาเซียนพัฒนาไปไม่ขาดสาย"*** และวัฒนธรรมถูกกำหนดให้เป็นหนึ่งในปริมณฑลใหม่แห่งความร่วมมือระหว่างจีนกับอาเซียน

---

[1]David Hesmondhalgh and Andy C. Pratt. (2005) Cultural Industries and Cultural Policy. In *International journal of cultural policy* 11 (1): 1-14.

[2]John. Hartley (ed.) (2005) *Creative Industries.* Malden, MA and Oxford: Blackwell Publishing.

[3] งานวิจัยฉบับถอดเสียงแมนดารินด้วยอักขรวิธีไทยตามเกณฑ์คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 389/2540 โดยจะมีวงเล็บต่อท้ายระยุคำอ่านที่นักวิชาการไทยและคนไทยคุ้นเคย (รายละเอียดดูในภาคผนวก ค.)

[4] งานวิจัยฉบับนี้จะกำกับตัวอักษรจีนในรูปแบบวงเล็บต้อท้ายการเสียงแมนดารินด้วยอักขรวิธีไทยเฉพาะชื่อมณฑล ชื่อเมือง ชื่อตำบลเท่านั้น

นายเสี้ยงหย่ง รองผู้อำนวยการศูนย์วิจัยการสร้างสรรค์ใหม่และการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมแห่งชาติจีนกล่าวว่า

> *"นี่เป็นการแสดงออกอย่างหนึ่งของโลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ เป็นการแสดงออกทางยุทธศาสตร์ของวัฒนธรรมจีนพร้อมๆ กับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ จีนค่อยๆ ให้ความสำคัญในด้านวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมวัฒนธรรม ด้านหนึ่งได้ส่งเสริมการปฏิรูประบบวัฒนธรรมของตนมากยิ่งขึ้น และในอีกด้านหนึ่งได้ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม ส่งเสริมการส่งออกการค้าทางวัฒนธรรมของจีนต่ออาเซียนและการส่งออกการค้าทางวัฒนธรรมของอาเซียนที่มีต่อจีนโดยผ่านอุตสาหกรรมวัฒนธรรม"*

และในปี ค.ศ.2008 นี้เอง จีนได้จัด "งานแสดงอุตสาหกรรมวัฒนธรรมนานาชาติของจีน" (China International Cultural Industries Fair: ICIF) ที่เมืองเซินเจิ้น จัดโดยกระทรวงวัฒนธรรมของจีน กระทรวงพาณิชย์ของจีน คณะผู้บริหารแห่งชาติด้านวิทยุ ภาพยนตร์ และโทรทัศน์ คณะผู้บริหารทั่วไปด้านหนังสือพิมพ์และสื่อสิ่งพิมพ์ของจีน รัฐบาลประชาชนประจำมณฑลกวางตุ้ง (กว่างตง) (广 省) และรัฐบาลประชาชนท้องถิ่นเมืองเซินเจิ้น (深圳市) จากบทสัมภาษณ์ปลัดกระทรวงวัฒนธรรมกล่าวว่า

> *"ในงานมีการจัดแสดงโดยแบ่งออกเป็น 6 ส่วน ได้แก่ งานแสดงนิทรรศการและสินค้า การประชุมผู้เชี่ยวชาญ การมอบรางวัล การจัดกิจกรรมเฉลิมฉลอง การจัดแสดงนิทรรศการทางเว็บไซต์ และการสรรหาผู้มีความสามารถพิเศษ ในห้องแสดงสินค้าจีนให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมวัฒนธรรมประเภทภาพยนตร์ดิจิตอล โทรทัศน์ การ์ตูนแอนิเมชั่น และวีดีโอเกมส์ ส่วนของการแสดงสินค้าหัตถกรรม เครื่องประดับตกแต่ง ภาพวาด และงานศิลปะต่างๆได้รับความสนใจไม่แพ้กัน นอกจากนี้เห็นว่า จีนตื่นตัวเรื่องอุตสาหกรรมวัฒนธรรม จึงร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ในการจัดฟอรั่มส่งเสริมระดับเอเชีย"*

นอกจากนี้ปลัดกระทรวงวัฒนธรรมยังกล่าวอีกว่า การที่จีนตื่นตัวกับงานอุตสาหกรรมวัฒนธรรมระดับนานาชาติมากขึ้นน่าจะสืบเนื่องมาจากการที่จีนใช้สโลแกนในการพัฒนาประเทศว่า ***"ประเทศจะร่ำรวยได้ ต้องมีวัฒนธรรม และจะมีวัฒนธรรมได้ ต้องมีการบริหารจัดการที่ดี"***

แม้ว่าจีนซึ่งเป็นมหาอำนาจใหม่ทางด้านเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียและเป็นประเทศที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรมรถยนต์ อุตสาหกรรมเสื้อผ้า อุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์ อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า ฯลฯ แต่ในขณะเดียวกันจีนก็หันมาให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมวัฒนธรรมอย่างมากด้วยเช่นกัน รวมถึงชูประเด็นการใช้วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศ

เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม กล่าวโดยสรุปได้ว่า อุตสาหกรรมวัฒนธรรมในประเทศจีนสามารถจำแนกอย่างกว้างๆ ได้เป็น 2 ประเภท คือ (1) อุตสาหกรรมวัฒนธรรมประเภทที่สัมพันธ์กับสื่อสมัยใหม่ เช่น ภาพยนตร์ แอนิเมชั่น คอมพิวเตอร์ เป็นต้น และ (2) อุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตพื้นบ้าน ซึ่งการดำเนินนโยบายอุตสาหกรรมวัฒนธรรมของจีนครอบคลุมถึงอุตสาหกรรมวัฒนธรรมทั้งสองประเภท แต่เนื่องจากโครงการวิจัยนี้มุ่งเน้นที่การศึกษาชนบทจีน จึงสนใจศึกษาเฉพาะอุตสาหกรรมวัฒนธรรมประเภทที่ 2 หรืออุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตพื้นบ้าน ซึ่งสัมพันธ์โดยตรงกับภาคชนบทของจีน

การให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม "ในชนบทจีน" ปรากฏเด่นชัดมากขึ้นในช่วงที่รัฐบาลจีนจัดทำแผนพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม และมีการดำเนินนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวและพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบทจีนอย่างเป็นรูปธรรม นับตั้งแต่ประมาณต้นทศวรรษ 1990 เป็นต้นมา และส่งผลให้เกิดการขยายตัวของการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบทจีนอย่างมากในปัจจุบัน การพัฒนาอุตสาหกรรมในชนบทจีนจึงเป็นอีกหนึ่งปรากฏการณ์ที่น่าสนใจและเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของชนบทจีนอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในช่วงสิบกว่าปีที่ผ่านมา และนำมาสู่โจทย์วิจัยหลักของการศึกษาวิจัยครั้งนี้

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษากระบวนการสร้างและจัดการอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบทประเทศจีนเพื่อการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ เช่น การผลิตสินค้าวัฒนธรรม การสร้างเรื่องราวให้กับสินค้า ฯลฯ

2. ศึกษาผลกระทบของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่มีต่อชนบทและภาคการเกษตรของจีน เพื่อศึกษาว่าแรงงานภาคการเกษตรเปลี่ยนมาทำงานในภาคบริการมากน้อยเพียงใด และจะส่งผลให้การเกษตรกรรมของจีนมีแนวโน้มจะปรับตัวไปอย่างไร

3. ศึกษาปรากฏการณ์อุตสาหกรรมวัฒนธรรมในภาคชนบทของประเทศจีนเพื่อเป็นบทเรียนสำหรับประเทศไทย

1.3 มุมมองในการศึกษาและคำถามหลักของการวิจัย

ประเด็นคำถามหลักของการวิจัยครั้งนี้มีพื้นฐานมาจากแนวคิดและมุมมองทางสังคมวิทยาที่ให้ความสนใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ ซึ่งหากพิจารณาในลักษณะเป็นอาณาบริเวณศึกษาหรือแขนงย่อยของสังคมวิทยา อาจกล่าวได้ว่า เป็นอาณาบริเวณที่คาบเกี่ยวกันระหว่างสังคมวิทยาวัฒนธรรม[1] และสังคมวิทยาเศรษฐกิจ[2] แม้ว่าสังคมวิทยาวัฒนธรรมดูจะเป็นแนวทางการศึกษาที่เหมาะสมและมีเนื้อหาที่ว่าด้วยปรากฏการณ์อุตสาหกรรมวัฒนธรรมและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเป็นหัวข้อหลักอันหนึ่ง แต่เมื่อดำเนินการวิจัยไประยะหนึ่ง โดยเฉพาะเมื่อได้อ่าน “เอกสารภาษาจีน” มากขึ้น ผู้วิจัยเริ่มตระหนักว่าข้อมูลเอกสารภาษาจีนในหลายประเด็นที่สำคัญในมุมมองสังคมวิทยาวัฒนธรรมมีไม่เพียงพอ ยิ่งไปกว่านั้น ข้อมูลจากเอกสารภาษาจีนแสดงให้เห็นว่าอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในประเทศจีนมีความเกี่ยวข้องอย่างมากกับมิติทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในเชิงนโยบาย การส่งเสริมสนับสนุนอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในประเทศจีนมีแนวโน้มที่จะเป็น “นโยบายเศรษฐกิจ” มากกว่าที่จะเป็น “นโยบายวัฒนธรรม” จึงทำให้ผู้วิจัยเริ่มสนใจกับมิติทางเศรษฐกิจมากขึ้น และให้ความสำคัญกับแง่มุมความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมกับ

[1] John R. Hall and others. (2003) *Sociology on Culture.* London and New York: Routledge.

[2] Jeffrey K. Hass. 2007. *Economic Sociology: An Introduction.* London and New York: Routledge.

เศรษฐกิจและสถาบันทางเศรษฐกิจมากขึ้น ซึ่งก็พบว่าในอาณาบริเวณของสังคมวิทยาเศรษฐกิจก็มีหัวข้อที่กล่าวถึงอุตสาหกรรมวัฒนธรรมเช่นกัน[1] หากแต่มีประเด็นหรือจุดเน้นที่แตกต่างกัน

ยกตัวอย่างเช่น ขณะที่สังคมวิทยาวัฒนธรรมให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมมากกว่าเศรษฐกิจ และมีมุมมองเชิงวิพากษ์ต่อการทำให้วัฒนธรรมกลายเป็นสินค้า อุตสาหกรรมวัฒนธรรมถูกมองว่าเป็นสิ่งที่ลดทอนคุณค่าความหมายของวัฒนธรรม และบ่อนเซาะความเป็นมนุษย์ของผู้คนในสังคมสมัยใหม่ ทว่าสังคมวิทยาเศรษฐกิจกล่าวถึงอุตสาหกรรมวัฒนธรรมด้วยน้ำเสียงที่ต่างออกไป สังคมวิทยาเศรษฐกิจให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมในฐานะเป็นมิติใหม่ หรือตัวแปรใหม่ในปริมณฑลทางเศรษฐกิจที่กำลังมีอนาคต เป็นหนทางหรือความหวังใหม่ในการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ โดยหันมาให้ความสนใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมและเศรษฐกิจมากขึ้น จากเดิมที่เคยเป็นหน่วยการวิเคราะห์ที่ไม่ค่อยเกี่ยวข้องกัน หรือกระทั่งถูกมองว่าแยกขาดจากกัน

จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในอาณาบริเวณที่ทับซ้อนกันระหว่างสังคมวิทยาวัฒนธรรมและเศรษฐกิจดังที่ได้กล่าวข้างต้น กล่าวโดยสรุปได้ว่าแนวทางในการศึกษาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมจากมุมมองทางสังคมวิทยามีอยู่ 5 แนวหลักๆ ได้แก่ (1) การศึกษาแนววิพากษ์ (Critical Theory) (2) การศึกษาความหมายและการประกอบสร้างทางสังคมวัฒนธรรม (Cultural Meaning and Social Construction of Reality) (3) การศึกษาการปฏิบัติ หรือปฏิบัติการทางสังคมวัฒนธรรม ความเป็นผู้กระทำการ และการสร้างสรรค์ (Practice, Agency and Creativity) (4) การศึกษาองค์การทางสังคม และการบริหารจัดการ (Social Organization and Management) และ (5) การศึกษาวิเคราะห์เชิงนโยบาย (Policy Analysis)

อย่างไรก็ดี งานวิจัยนี้ไม่ได้เลือกแนวใดแนวหนึ่งมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา หากแต่เลือกและปรับประยุกต์ใช้มโนทัศน์และแนวคิดจากทั้ง 5 แนวดังกล่าวเป็นแนวทางการศึกษาและตั้งคำถามวิจัยตามแต่ข้อมูลจะอำนวย โดยให้ความสำคัญกับมุมมองของจีนและเอกสารวิชาการภาษาจีนเป็นหลัก ทั้งนี้เนื่องด้วยข้อจำกัดเรื่องข้อมูลจากการที่งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเอกสารประกอบกับงานศึกษาของนักวิชาการจีนไม่ได้ศึกษาวิจัยโดยใช้แนวคิดทฤษฎีตะวันตกเป็นกรอบอย่างเคร่งครัดตายตัว รวมไปถึงมีความโน้มเอียงที่จะส่งเสริมสนับสนุนอุตสาหกรรมวัฒนธรรม

[1]Throsby, David. (2001) *Economic and Culture*. UK: Cambridge University Press.

จากการสำรวจเอกสารภาษาจีนพบว่า โดยภาพรวมงานศึกษาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในภาษาจีนเน้นไปที่การสร้างอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและการบริหารจัดการอุตสาหกรรมให้ประสบความสำเร็จ หรือเพื่อเป็นต้นแบบของการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมให้กับพื้นที่ชนบทอื่นๆ จำนวนมากเป็นงานศึกษาวิจัยเชิงการตลาด ในขณะที่งานศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบทจีนที่เป็นการศึกษาแนววิพากษ์ หรือเป็นงานศึกษาทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาเท่าที่สำรวจพบมีน้อยมาก งานศึกษาวิจัยงานศึกษาทางสังคมศาสตร์ในภาษาจีนส่วนใหญ่เป็นการศึกษาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมนอกพื้นที่ชนบท หรือในบริบทสังคมเมืองสมัยใหม่ โดยให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมสมัยใหม่ หรือวัฒนธรรมร่วมสมัย เช่น ภาพยนตร์ ดนตรี เพลง สิ่งพิมพ์ แอนิเมชั่น โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และงานออกแบบสร้างสรรค์อื่นๆ หรือที่ปัจจุบันเรียกว่าเป็น “อุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์” รวมไปถึงวัฒนธรรมบริโภคในเมืองใหญ่

นอกจากนี้ ท่าทีของจีนต่อวิชาการตะวันตกเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญและมีความย้อนแย้งอย่างน่าสนใจ ขณะที่จีนให้ความสำคัญกับการศึกษาวิทยาการและความรู้ของชาติตะวันตกอย่างมาก แต่ขณะเดียวกันไม่ได้หมายความว่านักวิชาการจีนจะเชื่อถือ หรือนำวิชาความรู้ตะวันตกมาใช้แบบตรงไปตรงมาทั้งหมด หากแต่จะคัดสรร เลือก รวมไปถึงตีความใหม่ ท่าทีแบบ “รู้เขา-รู้เรา” ดังกล่าวดูจะเป็นคุณสมบัติโดดเด่นของชนชาติที่เชื่อมั่นและภาคภูมิใจอย่างสูงในวัฒนธรรมของตนเอง ในฐานะเป็นหนึ่งในแหล่งอารยธรรมเก่าแก่ของโลก อย่างเช่นจีน จากการอ่านข้อเขียนทางวิชาการหรือเอกสารทางการต่างๆ ในภาษาจีน ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่าบ่อยครั้งน้ำเสียงที่กล่าวถึงชาติตะวันตกมักเป็นการพูดถึงในฐานะคู่แข่งขัน หรือหากอ้างถึงในฐานะเป็นกรณีศึกษาก็มิใช่ในฐานะที่ต้นแบบที่พึงทำตาม หากแต่เป็นตัวอย่างที่จีนต้องทำให้ดีกว่า

คำถามหลักของการวิจัย

คำถามหลักตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษากระบวนการสร้างและจัดการอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบทประเทศจีนเพื่อการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ เช่น การผลิตสินค้าวัฒนธรรม การสร้างความหมายและเรื่องราวให้กับสินค้า ฯลฯ สินค้าวัฒนธรรมประจำถิ่นที่เป็น

จุดเด่นและเป็นกรณีศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ในกรณีเมืองโจวจวงคือ ขาหมูว่านซาน ขณะที่ในกรณีของลี่เจียงคือ ดนตรี การแสดงทางวัฒนธรรม ประเด็นคำถามหลัก ได้แก่

เมืองโจวจวงและลี่เจียงมีกระบวนการสร้างและจัดการอุตสาหกรรมวัฒนธรรมอย่างไร ในกรณีของลี่เจียงเน้นไปที่การแสดงทางวัฒนธรรมและดนตรีโบราณของชาวน่าซี ขณะที่กรณีโจวจวงเน้นไปที่ขาหมูว่านซานและเรื่องราวของเศรษฐีเสิ่นว่านซาน

นโยบายของภาครัฐเกี่ยวกับอุตสาหกรรมวัฒนธรรมได้รับการปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมอย่างไรในกรณีของโจวจวงและลี่เจียง

บริบทโลกาภิวัตน์ และบทบาทขององค์การระหว่างประเทศอย่างเช่น องค์การยูเนสโกและการเป็นเมืองมรดกโลกมีนัยสำคัญอย่างไรต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวในเมืองลี่เจียงและโจวจวง

รูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวเมืองโบราณลี่เจียงเป็นอย่างไร แตกต่างอย่างไรจากกรณีของโจวจวง และมีบทบาทอย่างไรในการสร้างตราสินค้า การผลิตและสร้างเรื่องราวให้กับสินค้าวัฒนธรรมของโจวจวงและลี่เจียง

ตัวเลขทางสถิติ จำนวนและประเภทของร้านค้า แรงงานภาคบริการ การขยายตัวหรือภาพรวมของการเปลี่ยนแปลงจำนวนและประเภทของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในเมืองโจวจวงและลี่เจียงในแต่ละปีเป็นอย่างไร

คำถามหลักตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาผลกระทบของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่มีต่อชนบทและภาคการเกษตรของจีน เพื่อศึกษาว่าแรงงานภาคการเกษตรเปลี่ยนมาทำงานในภาคบริการมากน้อยเพียงใด และจะส่งผลให้ภาคเกษตรกรรมของจีนมีแนวโน้มจะปรับตัวไปอย่างไร

เป็นประเด็นคำถามหลักสืบเนื่องมาจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 โดยเชื่อมโยงไปที่การเปลี่ยนแปลงของชนบทอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็วในโจวจวงและลี่เจียง ซึ่งในปัจจุบันได้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวยอดนิยมของจีน ประเด็นคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 มีดังนี้

สภาพพื้นที่เมืองลี่เจียงและโจวจวงทั้งภายในเขตเมืองโบราณ และเมืองใหม่ การเปลี่ยนแปลงของสภาพพื้นที่ชนบทลี่เจียง พื้นที่อยู่อาศัย พื้นที่การเกษตร พื้นที่เมืองท่องเที่ยว แหล่งบริการต่างๆ รวมไปถึงพื้นที่อุตสาหกรรมมีการกระจายตัวและเปลี่ยนแปลงอย่างไร

กลุ่มคนที่มาประกอบอาชีพในเมืองโบราณ เป็นแรงงานหรือมีบทบาทในการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในโจวจวงและลี่เจียงเป็นคนในพื้นที่ หรือนอกพื้นที่ คนท้องถิ่นหรือคนพื้นเมืองได้รับผลกระทบอย่างไรจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมวัฒนธรรม

การปรับเปลี่ยนอาชีพของคนท้องถิ่นหลังจากที่โจวจวงและลี่เจียงกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมและรัฐบาลจีนมีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบทจีน โดยมีวัฒนธรรมท้องถิ่น วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ หรือวัฒนธรรมชนชาติส่วนน้อยเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักหรือเป็นจุดขายที่สำคัญของการท่องเที่ยวจีน

คำถามหลักตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาปรากฏการณ์อุตสาหกรรมวัฒนธรรมในภาคชนบทของประเทศจีน เพื่อเป็นบทเรียนสำหรับประเทศไทย

เป็นการทบทวนบทเรียนจากกรณีศึกษาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในกรณีโจวจวงและลี่เจียง ซึ่งครอบคลุมทั้งด้านบวกและด้านลบ ทั้งที่เป็นความสำเร็จและความล้มเหลวของการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบท อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากปัจจัยเงื่อนไขและบริบทที่แตกต่างกันในแต่ละกรณี ประเด็นคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 มีดังนี้

บทบาทและประสิทธิภาพของ “นโยบายทางวัฒนธรรม” และ “กลไกการบริหารจัดการงานวัฒนธรรม” ของรัฐบาลส่วนกลางมีผลอย่างไรต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบท

รูปแบบการบริหารจัดการ บทบาทและประสิทธิภาพของหน่วยงานภาครัฐในระดับท้องถิ่นมีผลอย่างไรต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบท

กระบวนการสร้าง “สินค้าวัฒนธรรม” ที่มีฐานมาจากวัฒนธรรมท้องถิ่น การสร้างตราสินค้าวัฒนธรรมประจำถิ่น และการพัฒนาเป็นอุตสาหกรรมวัฒนธรรม มีเงื่อนไขอะไรที่นำไปสู่ความสำเร็จ/ล้มเหลว

การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในกระบวนการสร้างและจัดการอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบท โดยเฉพาะคนท้องถิ่น และกลุ่มทางสังคมนอกภาครัฐ ฯลฯ มีผลอย่างไรต่อความสำเร็จและความล้มเหลวการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบท

การกระจายผลประโยชน์ และผลกระทบของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบทต่อคนท้องถิ่นเป็นอย่างไร ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางบวกและทางลบอย่างไรต่อคนท้องถิ่น

เพดานหรือขีดจำกัดของการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในกรณีของโจวจวงและลี่เจียง สภาพปัญหาและการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่สืบเนื่องจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมวัฒนธรรม

การพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและการอนุรักษ์สืบทอดมรดกวัฒนธรรมและความหลากหลายทางวัฒนธรรมเกี่ยวข้องกันอย่างไร สามารถสนับสนุนส่งเสริมซึ่งกันและกันได้หรือไม่อย่างไร ภายใต้เงื่อนไขและบริบทอะไร

วิธีการศึกษา

วิธีการศึกษาของโครงการวิจัยนี้ใช้การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยใช้เอกสารภาษาจีนเป็นหลัก ประกอบกับการลงพื้นที่เมืองโจวจวงและเมืองลี่เจียงเพื่อสังเกตการณ์และตรวจสอบข้อมูลในแต่ละพื้นที่กรณีศึกษาแห่งละ 9 วัน ตลอดจนสัมภาษณ์นักวิชาการและผู้ที่เกี่ยวข้อง โครงการวิจัยนี้มีระยะเวลาดำเนินการศึกษาวิจัยรวม 9 เดือน

เนื่องจากโครงการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเอกสาร โดยใช้เอกสารภาษาจีนเป็นแหล่งข้อมูลหลัก การลงพื้นที่เมืองโจวจวง และลี่เจียงมิใช่การทำงานวิจัยภาคสนามระยะยาว แต่เป็นการลงพื้นที่ช่วงสั้นๆ ระยะเวลา 9 วัน เพื่อสำรวจสภาพพื้นที่เมืองโบราณและสภาพชนบทของเมืองโจวจวงและลี่เจียง สังเกตการณ์การสร้างและจัดการอุตสาหกรรมวัฒนธรรมของทั้งสองกรณีศึกษา และสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบข้อมูลและเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม โดยเน้นการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ประกอบการร้านค้า ร้านอาหาร โฮมสเตย์ ช่างฝีมือ ผู้ผลิตสินค้าหัตถกรรมพื้นเมือง พ่อค้าแม่ค้า ผู้ประกอบอาชีพบริการต่างๆ ในเมืองโบราณ นักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการท่องเที่ยวเมืองโบราณ กลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น นักท่องเที่ยวทั้งชาวจีนและชาวต่างชาติ และประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองโบราณ

การตรวจสอบข้อมูลและการสำรวจพื้นที่เมืองโจวจวงและลี่เจียง ผู้วิจัยประยุกต์ใช้หลักการวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษา โดยไม่ได้จัดทำแบบสัมภาษณ์หรือแบบสำรวจที่มีโครงสร้างตายตัว การสัมภาษณ์และการตรวจสอบข้อมูลปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ในพื้นที่และจากการสนทนากับข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสารภาษาจีน

กรณีศึกษาและขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษาจะประมวลและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในภาคชนบทของจีน โดยเน้นการวิจัยเอกสารทั้งภาษาจีนเป็นหลัก โดยเลือกพื้นที่กรณีศึกษา 2 แห่งคือ *โจวจวง* หมู่บ้านโบราณกลางน้ำในเขตซูโจว มณฑลเจียงซู และเมืองโบราณต้าเหยียนลี่เจียง มณฑลอวิ๋นหนาน(ยูนนาน) สาธารณรัฐประชาชนจีน

เหตุผลในการเลือกกรณีศึกษา

โจวจวง หมู่บ้านโบราณกลางน้ำในเขตซูโจว มณฑลเจียงซู โจวจวงมีประวัติศาสตร์ยาวนานนับพันปี มีความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมของอาณาจักรอู๋โบราณ และยังคงสืบทอดลักษณะหมู่บ้านกลางน้ำอันเป็นเอกลักษณ์ของชนบทแถบเจียงหนาน

ในความหมายกว้าง เจียงหนาน คือ พื้นที่ทางตอนใต้ของลุ่มแม่น้ำแยงซี ในปัจจุบันหมายถึงบริเวณทางใต้ของมณฑลเจียงซู และทางตอนเหนือของมณฑลเจ้อเจียง พื้นที่เขตเจียงหนานทั้งหมดอยู่ในเขตอบอุ่น ภูมิประเทศเป็นที่ราบ สภาพอากาศอบอุ่นชื้น มีผลผลิตอุดมสมบูรณ์ การคมนาคมสะดวก เนื่องจากมีแม่น้ำแยงซีเกียง ทะเลสาบไท่หู ทะเลสาบหยางเฉิง และแม่น้ำฟู่ชุน เป็นระบบคมนาคมทางน้ำที่ล้อมรอบเมือง

โจวจวงตั้งอยู่บนพื้นที่ระหว่างมหานครซั่งไห่ (เซี่ยงไฮ้) （上海直　市） เมืองซูโจว（　州市）และเมืองหังโจว（杭州市）เป็นเมืองที่ล้อมรอบไปด้วยน้ำ การเดินทางไปมาจึงต้องอาศัยเรือ ถนนในเมืองจะสร้างเลียบแม่น้ำ ถนนและสะพานเชื่อมต่อกันหมด สิ่งปลูกสร้างที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัยโบราณขนาดใหญ่มักจะมีลานกว้างและหลังคาสูง มีท่าจอดเรือ มีร้านขายของตั้งอยู่เลียบทางเดินทั้งสองฝั่ง มีไม้ไผ่และหินล้อมเป็นแนวรั้ว มีศาลาพักผ่อนหย่อนใจริมน้ำ เป็นเมืองเก่าแก่ที่เต็มไปด้วยกลิ่นไอของความเงียบสงบและความเรียบง่าย เป็นตัวอย่างของรูปแบบบ้านสไตล์เจียงหนาน

ซึ่งแวดล้อมไปด้วยสะพานและแหล่งน้ำ โจวจวงมีสภาพแวดล้อมที่เงียบสงบ เต็มไปด้วยสิ่งก่อสร้างโบราณ แม้ว่าผ่านเวลามา 900 กว่าปี ก็ยังคงรักษาเอกลักษณ์ดั้งเดิมของสถาปัตยกรรมแบบเมืองกลางน้ำไว้อย่างสมบูรณ์แบบ มากกว่าร้อยละหกสิบของประชากรยังคงอาศัยอยู่ในบ้านที่ก่อสร้างขึ้นในสมัยราชวงศ์หมิงและราชวงศ์ชิง

ถึงแม้ว่าพื้นที่ของเมืองจะมีแค่ 0.47 ตารางกิโลเมตร แต่กลับมีสิ่งปลูกสร้างโบราณเกือบร้อยหลัง ตึกอิฐแกะสลักกว่า 60 ตึก สิ่งปลูกสร้างในโจวจวงยังคงรักษาสภาพไว้ได้อย่างดี เช่น บ้านตระกูลเสิ่น บ้านตระกูลจาง ในโจวจวงยังมีสะพานเก่า14แห่ง ที่ต่างก็มีความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง สิ่งต่างๆ ที่กล่าวมานี้ได้ประกอบกันขึ้นเป็นภาพทิวทัศน์อันงดงามของหมู่บ้านกลางน้ำที่มี “สะพานเล็กๆ แม่น้ำไหลริน และบ้านพักอาศัย” ประวัติศาสตร์อันยาวนานของโจวจวงทำให้หมู่บ้านแห่งนี้มีสถานที่ท่องเที่ยวมากมาย หลัวเจ๋อเหวิน สถาปนิกชื่อดังของจีนได้เคยกล่าวยกย่องโจวจวงไว้ว่า “โจวจวงเป็นสิ่งล้ำค่าของมณฑลเจียงซูและประเทศจีน”

เมืองโบราณต้าเหยียนลี่เจียง มณฑลอวิ๋นหนาน(ยูนนาน) ถิ่นฐานของกลุ่มชนน่าซี ลี่เจียงมีประวัติศาสตร์ย้อนหลังไปได้มากกว่า 800 ปี ย่านเมืองเก่าลี่เจียงมีชื่อเสียง จากวัฒนธรรมชนเผ่าน่าซี หรือที่รู้จักกันในนาม “วัฒนธรรมตงปา” มรดกวัฒนธรรมชนเผ่าน่าซีที่ยังคงสืบทอดมาถึงปัจจุบัน คือ ดนตรีโบราณ ภาพวาดและงานเขียนตัวอักษรตงปา ลี่เจียงมีทัศนียภาพบ้านเรือนที่เป็นเอกลักษณ์ มีระบบจัดการน้ำที่เคารพต่อธรรมชาติ มีคูคลองและสะพานมากมาย ลี่เจียงได้รับการประกาศจากองค์การยูเนสโกให้เป็นมรดกโลกเมื่อปี 2540

เมืองลี่เจียงตั้งอยู่บนที่ราบสูงเหนือระดับน้ำทะเล 2,400 เมตร อยู่บริเวณเชิงเขาหิมะ "มังกรหยก" หรือ （玉　山）"อี้ว์หลงซาน" ซึ่งมียอดเขาที่ปกคลุมด้วยน้ำแข็งตลอดทั้งปี และอยู่ท่ามกลางยอดเขาสูงต่ำสลับซับซ้อน อาทิ เทือกเขาเซี่ยงซัน จินหงซันทางทิศเหนือ หรือเทือกเขาซือจีซันทางทิศตะวันตก ที่ล้อมรอบเมือง เป็นแนวกันลมธรรมชาติที่ส่งผลให้สภาพอากาศเย็นสบายราวกับเป็นฤดูใบไม้ผลิตลอดทั้งปี ทั้งยังเป็นพื้นที่เพาะปลูกที่สำคัญ

เมืองเก่าต้าเหยียนลี่เจียงมีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันหลากหลาย สะท้อนถึงความเจริญรุ่งเรืองและการพัฒนาของชนชาติน่าซี เมืองเก่าลี่เจียงมีประวัติศาสตร์การพัฒนามายาวนานกว่า 800 ปี จนกลายเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจวัฒนธรรมของภูมิภาคตะวันตกเฉียงเหนือของมณฑลอวิ๋นหนาน (ยูนนาน) ชาวน่าซีและชนกลุ่มน้อยอื่นๆ ที่อาศัยอยู่ที่นี่ได้ร่วมกันสร้าง

วัฒนธรรมที่เจริญรุ่งเรือง ไม่ว่าจะเป็นถนนหนทาง ซุ้มประตู ระบบชลพระราชทาน สะพาน การตกแต่งบ้าน สวน ป้ายตัวอักษรจีน หินแกะสลักตัวอักษรจีนล้วนสะท้อนถึงความเจริญทางวัฒนธรรมและอารมณ์ทางสุนทรียะของชาวน่าซี อีกทั้งยังแสดงถึงศาสนา ศิลปะ วรรณกรรม วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่ลึกซึ้ง ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมตงปา และภาพวาดผนังไป๋ซา ซึ่งเป็นศิลปะที่สะท้อนถึงความเจริญรุ่งเรืองของอารยธรรม

ตั้งแต่ยุคโบราณกาล ชนชาตินาซี ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมของเมืองลี่เจียง ได้สร้างวัฒนธรรมตงปาเป็นวัฒนธรรมประจำถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ โดยมีรากฐานมาจากความเชื่อในศาสนาตงปา มาตั้งแต่สมัยต้นราชวงศ์ถัง (ค.ศ.618-907) อีกทั้งได้ผสมผสานกับวัฒนธรรมทางศาสนาของชนชาติซีจั้ง (ธิเบต) โดยวัฒนธรรมดังกล่าวปรากฏอยู่ในรูปพิธีกรรมทางศาสนา คัมภีร์ทางศาสนา ตำราความรู้ ภาพวาดงานศิลปะ ดนตรี อักษรภาพ ประเพณีการเต้นรำ อักษรภาพตงปาที่มีจำนวนทั้งสิ้น 1,400 กว่าตัว ได้รับการกล่าวขวัญว่าเป็น ‘โลกของอักษรภาพที่มีชีวิต’ เนื่องจากยังคงความสมบูรณ์ที่สุดในโลกมาจนถึงปัจจุบัน

ทั้งสองกรณีศึกษาเป็นตัวอย่างของเมืองท่องเที่ยวที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวในระดับที่รัฐบาลจีนมองว่าประสบความสำเร็จ ทั้งในแง่การรายได้ จำนวนนักท่องเที่ยว อีกทั้งมีชื่อเสียงและได้รับรางวัลดีเด่นมากมายทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

ข้อจำกัดของการศึกษา

1. งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาจากเอกสารภาษาจีนเป็นหลัก โดยนักวิจัยที่มีความรู้ภาษาจีน แต่เนื่องจากเอกสารภาษาจีนมีเป็นจำนวนมาก[1] ประกอบเอกสารที่นำมาประกอบการศึกษาเหล่านี้ส่วนใหญ่ไม่มีการแปลเป็นภาษาไทยมาก่อน จึงจำเป็นต้องอ่าน คัดสรร แปลและเรียบเรียงขึ้นใหม่แทบทั้งสิ้น การดำเนินการต้องใช้เวลาอย่างมาก ทำให้การดำเนินงานวิจัยล่าช้าไปกว่าแผนงานที่วางไว้มาก นอกจากนี้ศัพท์เฉพาะต่างๆ ที่เอกสารจีนใช้นั้นมีข้อจำกัดมากในการแปล เพราะว่าไม่สามารถหาคำที่เทียบเคียงกับภาษาไทยได้ทั้งหมด ส่งผลให้บางครั้งจึงต้องใช้ภาษาจีนและใช้การอธิบายเพิ่มเติม

[1]สามารถดูบรรณนิทัศน์เอกสารภาษาจีนได้ในภาคผนวก

2. ข้อมูลสถิติต่างๆ ที่เผยแพร่โดยหน่วยงานราชการจีนยังขาดความไม่สมบูรณ์อยู่มาก เป็นต้นว่า ไม่ได้มีการเก็บรวบรวมไว้ เก็บไม่ครบ ขาดความต่อเนื่อง หรือมีเปลี่ยนหมวดหมู่การเก็บข้อมูล รวมถึงยังขาดระบบการสืบค้นที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ยากแก่การเข้าถึงข้อมูล และเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งในการวิจัย

3. การในการลงพื้นที่ในแต่ละครั้งมีข้อจำกัดอย่างยิ่งในเรื่องเวลา โดยเป็นการลงพื้นที่สังเกตการณ์ระยะเวลาสั้นๆ เพียง 1 สัปดาห์เท่านั้น รวมไปถึงการที่โครงการวิจัยนี้ไม่ได้อยู่ภายใต้ความร่วมมือเชิงสถาบันระหว่างองค์กรหรือหน่วยงานของไทยกับจีนอย่างเป็นทางการ ผู้วิจัยใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวในการลงพื้นที่ เป็นการเดินทางไปอย่างไม่เป็นทางการ ทำให้ยากลำบากที่จะเข้าถึงแหล่งข้อมูลสำคัญและได้รับข้อมูลต่างๆ ที่จำเป็น โดยเฉพาะข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง แต่ในขณะเดียวกันหากดำเนินการอย่างเป็นทางการก็อาจไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าไปศึกษาเนื่องจากความไม่ไว้วางใจ เพราะการลงพื้นที่ศึกษาภาคสนามในชนบทเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน และยังจำกัดอยู่ในวงนักวิชาการของภาครัฐและสถาบันวิจัยที่เป็นหน่วยงานของรัฐ

4. โครงการวิจัยนี้มีระยะเวลาการดำเนินการวิจัยที่จำกัดอย่างยิ่งเพียง 9 เดือนเท่านั้น

5. เนื่องจากโครงการนี้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ทางด้านจีนศึกษา การศึกษาวิจัยจึงดำเนินการโดยนักวิจัยที่ไม่ได้มีความรู้หรือประสบการณ์ด้านจีนศึกษามาก่อน ทำให้ต้องใช้เวลาอย่างมากในติดตามข้อมูลพื้นฐานและศึกษาความรู้เบื้องต้นด้านจีนศึกษา ซึ่งสวนทางกับความเป็นจริงที่ว่าโครงการนี้มีระยะเวลาดำเนินการจำกัดเพียง 9 เดือน

1.4 เค้าโครงการนำเสนอรายงานวิจัย

รายงานวิจัยฉบับนี้ประกอบด้วยเนื้อหา 8 บท สาระโดยสังเขปของแต่ละบทมีดังต่อไปนี้

บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย วัตถุประสงค์การศึกษา และวิธีวิทยาการวิจัย

บทที่ 2 นิยามและการประยุกต์ใช้แนวคิด “อุตสาหกรรมวัฒนธรรม” ในประเทศจีน

บทที่ 3 พัฒนาการของแนวคิดและนโยบายเกี่ยวกับอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในประเทศจีน

บทที่ 4 ภูมิหลังและบริบทของหมู่บ้านกลางน้ำโจวจวง และ เมืองโบราณต้าเหยียนลี่เจียง

บทที่ 5 กระบวนการอนุรักษ์เมืองโบราณ การพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว และการก่อตัวของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในโจวจวงและลี่เจียง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนภูมิทัศน์ทางกายภาพ และการสร้างตราสินค้าทางวัฒนธรรม

บทที่ 6 สินค้าวัฒนธรรมประจำถิ่นโจวจวงและลี่เจียง: การสร้างความหมายและการจัดการ นำเสนอการสร้างความหมายและการจัดการสินค้าวัฒนธรรมที่โดดเด่นที่สุด 2 กรณีศึกษา ได้แก่ ขาหมูว่านซาน โจวจวง และ การแสดงและดนตรีโบราณน่าซี ลี่เจียง

บทที่ 7 การเปลี่ยนแปลงของชนบทโจวจวงและลี่เจียง หลังจากมีการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม จนกระทั่งมีการขยายตัวอย่างมากและรวดเร็วของการท่องเที่ยว นำเสนอภาพการขยายตัวของการท่องเที่ยวและจำนวนนักท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงอาชีพของคนท้องถิ่น การย้ายถิ่น และการเปลี่ยนแปลงทางวัฒธรรม

บทที่ 8 บทเรียนการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบทจีน จากประสบการณ์ของโจวจวงและลี่เจียง นำเสนอสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากมีการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม รวมถึงขีดจำกัดของการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบทโจวจวงและลี่เจียง ตลอดจนทบทวนถึงบริบทและเงื่อนไขที่นำไปสู่ความสำเร็จ/ล้มเหลวของการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบทจีน จากประสบการณ์ของโจวจวงและลี่เจียง

บทที่ 2

การนิยามและประยุกต์ใช้แนวคิด “อุตสาหกรรมวัฒนธรรม” ในประเทศจีน

งานเขียนทางวิชาการภาษาจีนที่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในประเทศจีน (หานจวิ้นเหว่ยและหูเสี่ยวหมิง 2009[1]; หูฮุ่ยหลิน 2005[2]) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของแนวความคิดและพัฒนาการของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในประเทศจีนโดยภาพรวมไว้ว่า ในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 ทศวรรษที่ 40 มีการใช้แนวคิด "อุตสาหกรรมวัฒนธรรม” (culture industry) เป็นครั้งแรกในบทความเรื่อง "คิดใหม่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมวัฒนธรรม” ซึ่งเขียนโดย Theodor Adorno และ Max Horkheimer โดยมีความหมายครอบคลุมทั้งสินค้าทางวัฒนธรรมในยุคก่อนอุตสาหกรรม เช่น หนังสือและหนังสือพิมพ์ ฯลฯ และสินค้าทางวัฒนธรรมของประชาชนหลังยุคอุตสาหกรรม ในวงการวิชาการของจีนถือว่านี่เป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาวิจัยอุตสาหกรรมวัฒนธรรม

การอ้างถึงสำนักคิดดังกล่าวไม่ได้ให้ความสำคัญกับมิติหรือแง่มุมเชิงวิพากษ์ซึ่งนักคิดแนววิพากษ์พยายามนำเสนอ และไม่ได้กล่าวถึงในฐานะที่เป็นมุมมองหรือกรอบคิดในการดำเนินนโยบายอุตสาหกรรมวัฒนธรรม แต่เป็นการอ้างอิงถึงในฐานะที่เป็นแหล่งที่มาของมโนทัศน์หรือประวัติศาสตร์ความคิดทางวิชาการเท่านั้น ขณะที่ในทางปฏิบัติหรือในการดำเนินนโยบายภาครัฐแหล่งอ้างอิงทางความคิดที่สำคัญเกี่ยวกับอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในประเทศจีนคือ องค์การยูเนสโก (UNESCO)

โดยมีการอ้างอิงถึงนิยามที่กล่าวถึงในการประชุมองค์กรยูเนสโก ณ เมืองมอนทรีออล เมื่อเดือนมิถุนายน ปี 1980 ซึ่งกล่าวกันว่าเป็นการประยุกต์ใช้แนวคิดอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในเวทีระดับนานาชาติอย่างเป็นทางการ โดยยูเนสโกได้อธิบายว่า “**อุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมคือสินค้าและบริการที่มีรูปแบบการสร้าง ผลิต และซื้อขาย ซึ่งก็คือวัฒนธรรมที่มองไม่เห็น**

---

[1]韩俊伟、胡晓明：《文化产业概论》，广州：中山大学出版社，2009 年。(ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมวัฒนธรรม)

[2]胡惠琳：《文化产业概论》，昆明：云南大学出版社，2005 年。(ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมวัฒนธรรม)

ซึ่งได้รับความคุ้มครองตาม กฎหมายลิขสิทธิ์"[1]และยูเนสโกได้ยืนยันว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดอุตสาหกรรมวัฒนธรรมไม่ใช่ตัววัฒนธรรมเอง แต่เป็นปัจจัยที่มาจากเศรษฐกิจ ยูเนสโกจึงได้อธิบายเพิ่มเติมว่า "**กระบวนการผลิต ผลิตซ้ำ จัดหาสินค้า รวมถึงกระจายสินค้าวัฒนธรรมและบริการทางวัฒนธรรมโดยดำเนินการภายใต้มาตรฐานอุตสาหกรรมการผลิต การผลิตซ้ำ การกักเก็บ และการกระจายสินค้า**"

ยูเนสโกได้แบ่งประเภทสินค้าวัฒนธรรมประกอบด้วย อุตสาหกรรมภาพยนตร์และโทรทัศน์ อุตสาหกรรมดนตรี อุตสาหกรรมโฆษณา ธุรกิจให้คำปรึกษา ธุรกิจอินเตอร์เน็ต ธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ธุรกิจบันเทิงและอื่นๆ นิยามอุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่กำหนดขึ้นโดยยูเนสโก ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายในนานาชาติ (โจวเจิ้งปิน 2009, 33-34)[2]

2.1 การนิยามแนวคิดอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในประเทศจีน

การให้นิยามคำว่า "อุตสาหกรรมวัฒนธรรม" โดยภาครัฐอย่างเป็นทางการในประเทศจีนเกิดขึ้นในปี 2001 หลังจากที่คณะสำรวจวัฒนธรรมอุตสาหกรรมอันประกอบด้วยตัวแทนจากสภาที่ปรึกษาการเมืองแห่งชาติจีนและกระทรวงวัฒนธรรมได้ทำการสำรวจเมือง 9 แห่งใน 3 มณฑลแล้ว ให้คำนิยามของคำว่าอุตสาหกรรมวัฒนธรรมว่า *"อุตสาหกรรมวัฒนธรรม คือธุรกิจในการผลิตสินค้าและการให้บริการทางวัฒนธรรม อันเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างวัฒนธรรม อุตสาหกรรมวัฒนธรรมและงานที่ไม่แสวงหากำไรเป็นส่วนสำคัญในการสร้างวัฒนธรรม"*

ในเบื้องต้น คณะสำรวจได้ทำการแบ่งอุตสาหกรรมวัฒนธรรมเป็น 4 ประเภท ซึ่งประกอบด้วย ศิลปวัฒนธรรม การผลิตสิ่งพิมพ์ทางวัฒนธรรม สื่อวิทยุและโทรทัศน์ และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม" นับเป็นครั้งแรกที่หน่วยงานของรัฐบาลให้คำนิยามเกี่ยวกับอุตสาหกรรมวัฒนธรรม ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดและแนวทางพื้นฐานของรัฐบาลจีนต่ออุตสาหกรรม

[1] http://www.unesco.org/culture/industries

[2] 周正兵：《文化产业导论》，北京：经济科学出版社，2009 年，第 33-34 页。(ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมวัฒนธรรม)

วัฒนธรรม (โจวเจิ้งปิน 2009, 39)[1] กล่าวโดยสรุปได้ว่า “ความพยายามของคณะสำรวจอุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่ร่วมในการสำรวจการประยุกต์ใช้แนวคิดอุตสาหกรรมวัฒนธรรม เป็นบทสรุปในแง่ทฤษฎีและปฏิบัติที่สำคัญ และเป็นก้าวสำคัญในการเริ่มประยุกต์ใช้แนวคิดอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในประเทศจีน” (โจวเจิ้งปิน 2009, 39-40)[2]

นอกจากนี้ “**รายงานสมุดปกฟ้าเกี่ยวกับอุตสาหกรรมวัฒนธรรม**” ได้นิยามคำว่าอุตสาหกรรมวัฒนธรรมจากแง่มุมที่แตกต่างกันดังนี้ “ถ้ามองในแง่ของสินค้าที่ผลิตออกมา อุตสาหกรรมวัฒนธรรมคือธุรกิจที่ให้สินค้าหรือบริการด้านจิตใจแก่ผู้บริโภค ถ้ามองในแง่ของกระบวนการทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมวัฒนธรรมคือกิจกรรมที่ทำการผลิต ผลิตซ้ำ กักเก็บ กระจายสินค้าและบริการทางวัฒนธรรมตามมาตรฐานอุตสาหกรรม” (เจียงหลานเซิงและเซี่ยเสิงอู่ 2002, 68)[3]

จากเนื้อหาใน “รายงานสมุดปกฟ้าเกี่ยวกับอุตสาหกรรมวัฒนธรรม” เห็นได้อย่างชัดเจนว่าแนวคิดอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในประเทศจีนมีความคล้ายคลึงกับคำนิยามที่กำหนดโดยยูเนสโก หรืออาจกล่าวได้ว่า นิยามของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในประเทศจีนได้ปรับประยุกต์มาจากแนวคิดอุตสาหกรรมวัฒนธรรมของยูเนสโก

2.2 การกำหนดประเภทของแนวคิดอุตสาหกรรมวัฒนธรรมให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

การประยุกต์ใช้แนวคิดอุตสาหกรรมวัฒนธรรมแท้จริงแล้วมีความสอดคล้องกับการปฏิรูประบบวัฒนธรรมของประเทศจีน อาจกล่าวได้ว่าการปฏิรูประบบวัฒนธรรมของประเทศก็คือการ

---

[1]แท้จริงแล้ว มีการประยุกต์ใช้แนวคิดอุตสาหกรรมวัฒนธรรมกันอย่างกว้างขวางในระดับปฏิบัติมาก่อนแล้ว เช่น ในปี 1998 กระทรวงวัฒนธรรมได้ก่อตั้งกองอุตสาหกรรมวัฒนธรรมขึ้น ในปี 2000 การประชุมเต็มคณะครั้งที่ 5 ของสมัชชาพรรคคอมมิวนิสต์จีนชุดที่ 15 ได้กำหนดให้อุตสาหกรรมวัฒนธรรมเป็นส่วนสำคัญในการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมของประเทศ แต่ก็ยังไม่มีการให้คำนิยามแก่แนวคิดนี้อย่างถูกต้อง

[2]周正兵：《文化产业导论》，北京：经济科学出版社，2009 年，第 39-40 页。(ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมวัฒนธรรม)

[3]江蓝生、谢绳武主编：《2001-2002 年：中国文化产业发展报告》，北京：中国社会科学文献出版社，2002 年，第 68 页。(รายงานความก้าวหน้าของการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมจีนในช่วงปี 2001-2002)

ประยุกต์ใช้แนวคิดอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในเชิงลึกมากยิ่งขึ้นนั่นเอง เป็นที่ทราบกันว่าระบบวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กับการผลิต เป็นกรอบของกฎหมายในการดำเนินงานและอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรม อันมีเนื้อหาหลักประกอบด้วย ระบบการจัดการทางวัฒนธรรม ระบบการลงทุนทางวัฒนธรรม ระบบบริหารงานทางวัฒนธรรมและระบบตลาดทางวัฒนธรรม เป็นต้น โดยมีระบบการจัดการทางวัฒนธรรมเป็นหัวใจสำคัญ

ตลอดระยะเวลาอันยาวนานที่ผ่านมา วัฒนธรรมของประเทศจีนเป็นงานที่รับผิดชอบโดยรัฐ ทำให้ไม่มีการแบ่งแยกระบบงานวัฒนธรรมในแง่ของหน่วยงานของรัฐและธุรกิจ (หรือรัฐวิสาหกิจ) ไม่มีการแบ่งแยกระหว่างการบริหารและการปฏิบัติ เมื่อเข้าสู่ยุคใหม่ หลังการยกเลิกระบบเศรษฐกิจแบบวางแผนของจีน ภายใต้ระบบเศรษฐกิจใหม่แบบเศรษฐกิจตลาด ระบบงานวัฒนธรรมเช่นนี้ได้กลายเป็น "คอขวด" ที่เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาทางวัฒนธรรมของจีนมากขึ้นทุกที

ดังนั้น รัฐบาลจีนในทุกระดับจึงกระตือรือร้นในการเร่งผลักดันการปฏิรูประบบการจัดการอุตสาหกรรมวัฒนธรรม เกิดการแบ่งแยกระหว่างหน่วยงานของรัฐและการบริหารทางธุรกิจ หน่วยงานของรัฐและงานของรัฐการแบ่งแยกระหว่างการบริหารและการปฏิบัติได้มีการออกนโยบายและกฎหมายต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาคอขวดที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทางวัฒนธรรม ผลักดันการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม และยังวางพื้นฐานแนวคิดอุตสาหกรรมวัฒนธรรม (โจว เจิ้งปิน 2009, 40-41)[1] นโยบายที่เกี่ยวข้องปรากฏในตารางข้างล่างนี้ โดยรายละเอียดเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลจีนเกี่ยวกับอุตสาหกรรมวัฒนธรรมจะขยายความในบทต่อไป

[1]周正兵：《文化产业导论》，北京：经济科学出版社，2009 年，第 40-41 页。(ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมวัฒนธรรม)

เวลา	นโยบายและมาตรการ
ปี 2000	ในการประชุมเต็มคณะครั้งที่ 5 ของสมัชชาพรรคคอมมิวนิสต์จีนชุดที่ 15 มีการเสนอแนวคิดอุตสาหกรรมวัฒนธรรม
ปี 2002	ในการประชุมสมัชชาพรรคแห่งชาติครั้งที่*16*มีการเสนอแผนพื้นฐานในการปฏิรูประบบวัฒนธรรม
ปี 2003	เริ่มการทดลองการปฏิรูประบบวัฒนธรรมทั่วประเทศ
ปี 2003	เอกสารฉบับที่105ของรัฐบาลกลางจีนได้นำเสนอนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม
ปี 2004	การประชุมเต็มคณะครั้งที่ 4 ของสมัชชาพรรคคอมมิวนิสต์จีนชุดที่ 16 ได้เสนอให้เร่งปฏิรูประบบวัฒนธรรมและเพิ่มผลผลิตทางวัฒนธรรม
ปี 2004	สำนักงานสถิติแห่งชาติประกาศระบบตัวชี้วัดทางสถิติด้านวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยรวมเข้าสู่ชุดสถิติที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจของประเทศ
ปี 2005	กรมประชาสัมพันธ์ของจีนได้จัดทำแผนการร่างกฎหมายสิบปี ซึ่งได้วางกรอบทางกฎหมายในการปฏิรูประบบวัฒนธรรมไว้

โจวเจิ้งปินมีความเห็นว่า “ประเภทของวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง” ที่กำหนดโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติจีนในปี 2004 นั้น เป็นการกำหนดขึ้นบนพื้นฐานของ "การจัดประเภทอุตสาหกรรมของประเทศ " การแบ่งประเภทครั้งนี้ถือได้ว่าเป็นการเริ่มต้นในการประยุกต์ใช้แนวคิดอุตสาหกรรมวัฒนธรรมให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน และในเอกสารชื่อ "การแบ่งประเภทวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง" ได้ให้นิยามของคำว่า วัฒนธรรมและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องไว้ว่าเป็นกิจกรรมที่นำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการทางด้านวัฒนธรรมและความบันเทิงแก่บุคคลในสังคม รวมทั้งกิจกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้อง และได้กำหนดขอบเขตของวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องบนพื้นฐานของเอกสาร "การแบ่งประเภทวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง" (GB/T4745-2002) ซึ่งใช้เป็นเอกสารอ้างอิงของคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์จีนและรัฐบาลในการผลักดันการปฏิรูประบบงานวัฒนธรรม มีการให้คำนิยามและทำให้งานทางวัฒนธรรมและ

อุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมเป็นมาตรฐานเดียวกัน ในขณะเดียวกัน ก็ยังวางรากรากฐานให้กับงานสถิติที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมวัฒนธรรม (โจวเจิ้งปิน 2009, 41-42)[1]

ตามข้อกำหนดดังกล่าว อุตสาหกรรมวัฒนธรรมของประเทศจีนประกอบด้วย 6 ประเภทหลักๆ ดังนี้

(1) กิจกกรรมเพื่อสาธารณะชนที่เกี่ยวกับสินค้าวัฒนธรรมด้านความบันเทิง เช่น การพิมพ์ การผลิตและจำหน่ายหนังสือ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ
(2) การบริการทางวัฒนธรรมและความบันเทิงที่ให้สาธารณะชนเข้าร่วมหรือเลือกได้ เช่น การบริการด้านวิทยุและโทรทัศน์ การบริการด้านภาพยนตร์ การบริการด้านการแสดงและศิลปะ ฯลฯ
(3) การให้บริการด้านการจัดการและวิจัยวัฒนธรรม เช่น การคุ้มครองศิลปะและวัตถุโบราณ การบริการห้องสมุดและกิจกรรมของคณะการแสดงทางวัฒนธรรมต่างๆ
(4) การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมและความบันเทิง รวมทั้งกิจกรรมการผลิตและจำหน่าย เช่น กิจกรรมการผลิตและขายอุปกรณ์การพิมพ์และเครื่องเขียน ฯลฯ
(5) การจัดหาวัสดุ ของใช้ที่จำเป็นต่อการผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมและความบันเทิง รวมทั้งกิจกรรมการผลิตและจำหน่าย เช่น กิจกรรมการผลิตและขายวัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวกับงานวิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์
(6) กิจกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและความบันเทิง เช่น ศิลปะงานฝีมือ งานออกแบบ เป็นต้น

ถึงแม้ว่ามาตรฐานอุตสาหกรรมวัฒนธรรมของจีนในปัจจุบันจะเป็นมาตรฐานเดียวกันที่ระบุอย่างชัดเจนในเอกสารที่จัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ แต่ในทางปฏิบัติแล้ว แต่ละมณฑลแต่ละเมืองล้วนมีความแตกต่างกันไปตามสภาพความเป็นจริง มาตรฐานอุตสาหกรรมวัฒนธรรมของจีนแบ่งประเภทตามตารางที่ข้างล่างนี้ซึ่งก็จะเห็นได้ว่ามีขอบข่ายครอบคลุมกว้างขวางมากและเกี่ยวข้องทั้งกับชีวิตของผู้คนทั้งในอาณาบริเวณที่เป็นเมืองและชนบท

[1]周正兵：《文化产业导论》，北京：经济科学出版社，2009 年，第 41-42 页。(ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมวัฒนธรรม)

ตาราง 2.1

ตารางแสดงประเภทของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง[1]

ประเภท	รหัสประเภทธุรกิจ แบ่งตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจประชาชาติ
<u>ส่วนที่หนึ่ง การบริการทางวัฒนธรรม</u> ***1. การบริการข่าวสาร*** (1) การบริการข่าวสาร ***2. บริการการพิมพ์และบริการลิขสิทธิ์*** (1) การพิมพ์และจำหน่ายหนังสือ หนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ (2) การผลิตและจำหน่ายโสตทัศน์และสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิคส์ (3) บริการลิขสิทธิ์ ***3. บริการวิทยุโทรทัศน์และภาพยนตร์*** (1) บริการวิทยุโทรทัศน์ (2) การกระจายสัญญาณทางวิทยุและโทรทัศน์ (3) บริการภาพยนตร์ ***4. บริการศิลปะและวัฒนธรรม***	

[1] สามารถดูรายละเอียดแต่ละหัวข้อย่อยของตารางนี้ได้ในภาคผนวก

(1) การสร้างสรรค์วรรณกรรม การแสดงและ สถานที่จัดแสดง

(2) การบริการด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งอำนวยความสะดวกทางวัฒนธรรม (เช่น การอนุรักษ์วัตถุโบราณและวัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์ อนุสรณ์สถาน ห้องสมุด หอจดหมายเหตุ)

(3) บริการวัฒนธรรมแก่มวลชน

(4) บริการการวิจัยทางวัฒนธรรมและชุมชนทางวัฒนธรรม

(5) บริการศิลปะและวัฒนธรรมอื่น ๆ

5. บริการวัฒนธรรมเครือข่าย

(1) การให้บริการข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

(2) บริการข่าวสารทางอินเทอร์เน็ต

6. บริการนันทนาการและความบันเทิงทางวัฒนธรรม

(1) บริการวัฒนธรรมการท่องเที่ยว (เช่น บริษัททท่องเที่ยว การจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว)

(2) บริการนันทนาการทางวัฒนธรรม (เช่น กิจกรรมความบันเทิงในร่ม สวนสนุก บริการร้านอินเทอร์เน็ตคาเฟ่)

7. บริการทางวัฒนธรรมอื่น ๆ

(1) บริการตัวแทนธุรกิจด้านศิลปะและวัฒนธรรม

(2) บริการให้เช่าและประมูลสินค้าวัฒนธรรม

(3) บริการทางวัฒนธรรมด้านการโฆษณาและการจัดแสดงนิทรรศการ

(4) บริการจัด การประชุมและงานแสดงสินค้า

<u>ส่วนที่สอง บริการทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง</u>

8. การผลิตของใช้ อุปกรณ์และสินค้าทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง

(1) การผลิตของใช้ทางวัฒนธรรม (เช่น เครื่องดนตรี ของเล่น หัตถกรรมกระดาษ)

(2) การผลิตอุปกรณ์ทางวัฒนธรรม (เช่น อุปกรณ์การพิมพ์ อุปกรณ์วิทยุ โทรทัศน์) (3) การผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง (เช่น งานศิลปะ งานฝีมือ ภาพถ่าย) ***9. การจำหน่ายของใช้ อุปกรณ์และสินค้าทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง*** (1) การขายของใช้ (เช่น เครื่องเขียน ของใช้อื่นๆ) (2) การขายอุปกรณ์ (เช่น อุปกรณ์วิทยุ โทรทัศน์ อุปกรณ์ถ่ายภาพ เครื่องใช้ไฟฟ้า) (3) การขายผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง (เช่น เครื่องประดับ ของสะสม)	

จะเห็นได้ว่าการประยุกต์ใช้นิยามอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในประเทศจีนมีขอบเขตกว้างขวางและเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางวัฒนธรรมทั้งในเมืองและชนบท เนื้อหาในบทต่อไปจะกล่าวถึงกำเนิดและพัฒนาการของนโยบายอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในประเทศจีนที่เป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการกำหนดแผนพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่มีความชัดเจนและครอบคลุมกว้างขวางถึงอุตสาหกรรมวัฒนธรรมทุกประเภทที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งในเวลาต่อมาได้มีการนำไปปฏิบัติให้เป็นจริงในหลายพื้นที่และหลายระดับทั้งในเขตเมืองและชนบท ภายใต้การส่งเสริมสนับสนุนอย่างเข้มข้นและเอาจริงเอาจังจากภาครัฐทั้งรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น

บทที่ 3

พัฒนาการของแนวคิดและนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในประเทศจีน

หานจวิ้นเหว่ยและหูเสี่ยวหมิง นักวิชาการชาวจีนได้กล่าวถึงความเป็นมาของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในประเทศจีนว่ามีความเกี่ยวข้องกับกระแส “โลกาภิวัตน์” ที่ทำให้ชีวิตทางสังคมของมนุษย์ข้ามพรมแดนของประเทศและภูมิภาค โลกาภิวัตน์ทำให้มนุษย์มีการติดต่อสื่อสารกันทั่วโลก การติดต่อสื่อสารได้ขยายจากภาคเศรษฐกิจสู่ภาควัฒนธรรม และอุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่เติบโตขึ้นมาในช่วงกลางและปลายศตวรรษที่ 20 ได้กลายเป็นอุตสาหกรรมหลักของประเทศที่พัฒนาแล้วในซีกโลกตะวันตก เป็นที่กล่าวขวัญกันว่าอุตสาหกรรมวัฒนธรรมจะกลายเป็นอุตสาหกรรมบริการที่มาแรงและเป็นพัฒนาเป็นอุตสาหกรรมเสาหลักของประเทศต่างๆในที่สุด และถึงแม้ว่าอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในประเทศจีนจะเริ่มต้นช้ากว่าประเทศอื่นๆ แต่ก็ได้รับความสนใจจากประชาชนทั่วประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังการประชุมสมัชชาพรรคแห่งชาติครั้งที่ 16 คณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้ออกชุดนโยบายและมาตรการเพื่อส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม จนเกิดกระแสพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมไปทั่วประเทศ (หานจวิ้นเหว่ยและหูเสี่ยวหมิง 2009)[1]

3.1 นโยบายของพรรคคอมมิวนิสต์จีนและรัฐบาลจีนเกี่ยวกับ “อุตสาหกรรมวัฒนธรรม”

ช่วงแรกของการสถาปนาจีนใหม่ ประเทศจีนได้ใช้ระบบเศรษฐกิจแบบวางแผนจากส่วนกลาง สร้างวัฒนธรรมโดยใช้รูปแบบการจัดการแบบรวมศูนย์มาเป็นระยะเวลายาวนาน วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือทางอุดมการณ์ชนิดหนึ่ง และมีบทบาทในการประชาสัมพันธ์นโยบายของพรรค การหมุนเวียนของสินค้าทางวัฒนธรรมในสังคมจีนสามารถตอบสนองความต้องการทางวัฒนธรรมของประชาชนได้ส่วนหนึ่ง อย่างไรก็ตาม รูปแบบการจัดการที่ว่าประเทศผลิตอะไรสังคมก็บริโภคสิ่งนั้นได้จำกัดการเจริญเติบโตของวัฒนธรรมของประเทศจีนเป็นอย่างมาก อีกทั้งยัง

[1]韩俊伟、胡晓明：《文化产业概论•内容提要》，广州：中山大学出版社，2009 年。(ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมวัฒนธรรม)

จำกัดการผลิตทางวัฒนธรรม การเติบโตทางเศรษฐกิจ และที่สำคัญที่สุดคือยับยั้งความต้องการในการบริโภคทางวัฒนธรรมของประชาชนที่มีเพิ่มขึ้นทุกวัน ถึงแม้ว่าในสภาพแวดล้อมทางสังคมในขณะนั้น การผลิตทางวัฒนธรรมที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด แต่มีเป้าหมายเพื่อประชาสัมพันธ์อุดมการณ์ทางการเมืองจะมีบทบาทสำคัญในการรวมความคิดของคนในชาติให้เป็นหนึ่งเดียวกัน แต่รูปแบบการจัดการวัฒนธรรมแบบสวัสดิการก็ทำให้ประเทศต้องแบกรับต้นทุนและความเสี่ยงในการผลิตทางวัฒนธรรมอย่างไม่รู้ตัว (หูฮุ่ยหลิน 2005, 221)[1]

หลังการปฏิรูปและเปิดประเทศ จีนเริ่มมีการสร้างระบบเศรษฐกิจตลาด จีนไม่ปฏิบัติตามรูปแบบการจัดการวัฒนธรรมแบบอดีตโซเวียตอีกต่อไป และเริ่มสร้างระบบวัฒนธรรมที่ใช้ตลาดนำ ซึ่งสอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจตลาดอุตสาหกรรมวัฒนธรรมเป็นผลิตผลของการพัฒนาเศรษฐกิจตลาดของลัทธิสังคมนิยม

พัฒนาการของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในประเทศจีนแบ่งได้เป็น 4 ระยะด้วยกันดังต่อไปนี้ ช่วงที่ 1 ระหว่างปี คศ.1978 – 1984 ช่วงที่ 2 ปี คศ.1985 – 1991 ช่วงที่ 3 ปี คศ.1992 – 2001 และช่วงที่ 4 ปี คศ.2002 – ปัจจุบัน

ช่วงที่หนึ่ง ตั้งแต่ปี 1978 – 1984

เป็นระยะแตกหน่อของการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในประเทศจีน ในปี 1978 เริ่มมีธุรกิจบันเทิงเกิดขึ้นครั้งแรกในประเทศจีน และได้พัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไปบนพื้นฐานของความบันเทิงประเภทดนตรีและระบำ เช่น การร้องคาราโอเกะ ในปี 1979 โรงแรมตงฟางแห่งเมืองก่วงโจว (กวางเจา)（广州市）มณฑลก่วงตง(กวางตุ้ง)（广东省）ได้เปิดคาเฟ่แห่งแรกของประเทศจีน ในช่วงปี 1980 วงการแสดงจีนนิยมการหารายได้พิเศษนอกเหนือจากอาชีพนักแสดง เช่นทำธุรกิจร้านอาหาร สถานบันเทิง ทำให้ศิลปินดาราบางส่วนร่ำรวยขึ้นมาก่อนคนอาชีพอื่น การเกิดขึ้นของรูปแบบทางวัฒนธรรมแบบใหม่ในบางเมืองแถบภาคใต้ของจีนได้กลายเป็นยาชูกำลังในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในขณะนั้น

[1]胡惠琳：《文化产业概论》，昆明：云南大学出版社，2005 年，第 221 页。(ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมวัฒนธรรม)

ช่วงที่สอง ตั้งแต่ปี 1985 – 1991

ช่วงที่ 2 เป็นระยะการเจริญเติบโตของการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในประเทศจีน ในปี 1985 ได้มีการกำหนดให้วัฒนธรรมไว้เป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมประเภทที่ 3 ในเอกสารชื่อว่า "**สถิติเกี่ยวกับอุตสาหกรรมประเภทที่** 3" ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ศิลปะและวัฒนธรรมถูกจัดว่าเป็น "อุตสาหกรรม" แบบหนึ่ง ในปี 1991 ได้มีการเสนอแนวคิด "เศรษฐกิจวัฒนธรรม" อย่างเป็นทางการใน "**รายงานความคิดเห็นต่อนโยบายเศรษฐกิจบางส่วนที่เกี่ยวกับงานวัฒนธรรมของกระทรวงวัฒนธรรม**" วัฒนธรรมในฐานะที่เป็นส่วนเสริมในการพัฒนาเศรษฐกิจจึงมีนโยบายอ้างอิงตั้งแต่นั้นมา นอกจากนี้ หลังการปฏิรูปและเปิดประเทศจีน ได้เกิดการอภิปรายเกี่ยวกับวัฒนธรรมมวลชนกันอย่างกว้างขวางในประเทศจีน จนเกิดกระแสการทำให้วัฒนธรรมเป็นอุตสาหกรรม และทำให้ “ธุรกิจวัฒนธรรม” เริ่มมีความเจริญรุ่งเรืองในเวลาต่อมา

ช่วงที่สาม ตั้งแต่ปี 1992 – 2001

ช่วงที่ 3 คือช่วงที่ประเทศจีนเริ่มตระหนักถึงการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม เอกสารสำคัญฉบับหนึ่งซึ่งเขียนโดยสำนักงานคณะมุขมนตรีแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนในปี 1992 มีชื่อว่า “**การตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญ**: **เร่งการพัฒนาอุตสาหกรรมลำดับที่** 3” ได้กล่าวถึงคำว่า ”อุตสาหกรรมวัฒนธรรม” เป็นครั้งแรก

ในปี 1998 มีการก่อตั้ง “กองวัฒนธรรมแห่งกระทรวงวัฒนธรรม” แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมเป็นงานในหน้าที่ของรัฐบาลจีน

ต่อมาในปี 2000 ในการประชุมเต็มคณะครั้งที่ 5 ของคณะกรรมการกลางจีนสมัยที่ 17 ได้มีการนำเสนอ "อุตสาหกรรมวัฒนธรรม"เป็นครั้งแรกในเอกสารของรัฐบาลกลางที่ชื่อว่า ”**การเสนอแนะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 5 ปีฉบับที่** 10” ทำให้การพัฒนาธุรกิจวัฒนธรรมได้ขยายตัวเข้าสู่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆของภาครัฐ

ช่วงที่สี่ ตั้งแต่ปี 2002 – **ปัจจุบัน**

ช่วงที่ 4 นี้ถือเป็นช่วงที่อุตสาหกรรมวัฒนธรรมของจีนได้พัฒนาและมีความเจริญรุ่งเรือง ในปี 2002 รายงานการประชุมของสมัชชาพรรคคอมมิวนิสต์แห่งชาติครั้งที่ 16 ได้แยกความ

แตกต่างระหว่าง "งานด้านวัฒนธรรม" ออกจาก "อุตสาหกรรมวัฒนธรรม" เป็นครั้งแรก และเสนอให้มีการพัฒนากิจการทางวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมวัฒนธรรมอย่างจริงจัง กำหนดนโยบายต่างๆ ในการส่งเสริมการพัฒนาของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและแผนทั่วไปในการปฏิรูประบบวัฒนธรรม ในขณะเดียวกัน ประเทศจีนได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์กรการค้าโลก (WTO) ส่งผลให้มีการไหลบ่าของวัฒนธรรมต่างประเทศเข้าสู่ประเทศจีน ซึ่งนอกจากจะเป็นการกระตุ้นการพัฒนาอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมของจีนแล้ว ยังสร้างความท้าทายอย่างมากแก่ธุรกิจวัฒนธรรมในประเทศจีน

ในปี 2003 ได้เริ่มทดลองการปฏิรูประบบวัฒนธรรมทั่วประเทศ โดยกำหนดให้เขตการปกครองระดับเมืองและมณฑล 9 แห่ง เช่นมหานครเป่ยจิง (ปักกิ่ง)（北京直辖市）มหานครซั่งไห่ (เซี่ยงไฮ้)（上海直辖市）มณฑลก่วงตง (กวางตุ้ง)（广东省）และหน่วยงานทางวัฒนธรรม 35 แห่ง เป็นเมืองทดลองการปฏิรูประบบวัฒนธรรมนำร่อง ถึงแม้ว่ามณฑลอานฮุย（安徽省）และมณฑลซื่อชวน(เสฉวน)（四川省）จะไม่ถูกกำหนดให้อยู่ในมณฑลนำร่อง 9 มณฑล แต่ก็เริ่มทดลองการปฏิรูประบบวัฒนธรรมบางส่วนด้วยเช่นเดียวกัน ต่อมาในปีเดียวกันรัฐบาลกลางจีนได้นำเสนอนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในเอกสารราชการฉบับที่ 105" (เฉินลี่ซี่ว์ 2006, 23-29)[1]

ต่อมาในเดือนกันยายน ปี 2003 เอกสารของกระทรวงวัฒนธรรมจีนที่ชื่อว่า "**ความคิดเห็นต่อการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม**" ได้กำหนดนิยามของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมว่า "องค์กรบริหารที่ผลิตสินค้าและการให้บริการทางวัฒนธรรมซึ่งมีแนวคิดสอดคล้องกับงานด้านวัฒนธรรม โดยทั้งสองสิ่งนี้เป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมของลัทธิสังคมนิยม"

ในปี 2004 การประชุมเต็มคณะครั้งที่ 4 ของคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์จีนสมัยที่ 16 ได้มีข้อสรุปและระบุอย่างชัดเจนไว้เอกสาร "**ความคิดเห็นบางประการเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนให้เศรษฐกิจภาคเอกชนเป็นแรงขับเคลื่อนการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม**" ว่าการปฏิรูประบบวัฒนธรรมและเพิ่มผลผลิตทางวัฒนธรรมต้องดำเนินการโดยเร่งด่วน

[1]陈立旭：《当代中国大众文化发展历程》，载《文化研究》，2006 年第 10 期，第 23-29 页。(พัฒนาการของวัฒนธรรมสมัยนิยมจีนสมัยปัจจุบัน)

ในปี 2004 การกำหนด "**การแบ่งประเภทวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง**" โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติจีนบนพื้นฐานของ "**การจัดประเภทอุตสาหกรรมในประเทศ**" เป็นการเริ่มต้นการประยุกต์ใช้แนวคิดอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในประเทศให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน สำนักงานสถิติแห่งชาติให้นิยามของคำว่า "วัฒนธรรมและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง" ไว้ว่า "กิจกรรมที่นำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการทางด้านวัฒนธรรมและความบันเทิงแก่บุคคลในสังคม รวมทั้งกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง"ดังนั้น นิยามของคำว่าอุตสาหกรรมวัฒนธรรมได้รวมวัฒนธรรมและความบันเทิงเข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งแตกต่างจากงานทางด้านวัฒนธรรมซึ่งมีลักษณะเป็นแนวคิดมากกว่า

ในปี 2005 กรมประชาสัมพันธ์ของจีนได้จัดทำแผนการร่างกฎหมาย 10 ปี ซึ่งได้วางกรอบทางกฎหมายในการปฏิรูประบบวัฒนธรรมและในปีเดียวกันยังมีเอกสารสำคัญที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมวัฒนธรรม เช่น “การตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุนของภาคเอกชนในอุตสาหกรรมวัฒนธรรม” และ “ความคิดเห็นบางประการเกี่ยวกับการพัฒนาและจัดการเกมออนไลน์”

ในปี 2006 มีการเผยแพร่เอกสารชื่อว่า "**ความคิดเห็นต่อการปฏิรูประบบวัฒนธรรมอย่างเข้มข้น**" และเริ่มการปฏิรูประบบวัฒนธรรมอย่างเป็นทางการโดยอาศัยประสบการณ์ทั้งหมดที่ได้จากเมืองและมณฑลนำร่อง และในเดือนกรกฎาคมของปีเดียวกัน มีการดำเนินนโยบายการตาม "**ความคิดเห็นต่อการทำการปฏิรูประบบวัฒนธรรมให้ดียิ่งขึ้น**" หน่วยงานทางวัฒนธรรมของภาครัฐจำนวนหนึ่งประสบความสำเร็จในการเปลี่ยนระบบ และมีการปฏิรูปการบริหารจัดการภายในของหน่วยงานวัฒนธรรมที่ไม่แสวงหากำไรในเชิงลึกมากขึ้น

เอกสารสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมของจีนในปี 2007 และ 2008 คือ "รายการแนะนำการส่งออกสินค้าและบริการทางวัฒนธรรม" (2007) และ "ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมการ์ตูน" (2008) แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมของจีนมีความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง

ต้นปี 2009 สำนักงานบริหารสื่อและสิ่งพิมพ์ของจีนได้เผยแพร่เอกสารชื่อว่า "**ความคิดเห็นแนะนำเกี่ยวกับการสนับสนุนการปฏิรูประบบสื่อและสิ่งพิมพ์**" โดยได้เสนอแผนภาพช่องทางและตารางเวลาในการปฏิรูประบบสื่อและสิ่งพิมพ์อย่างชัดเจน ในปีเดียวกัน หลังจากที่มีการกำหนด "**แผนการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม**" แล้วก็มีเอกสารชื่อว่า "**ความคิดเห็น**

เกี่ยวกับการปฏิรูประบบของคณะศิลปะการแสดงของรัฐในเชิงลึก"ตามมา โดยให้มีการปฏิรูประบบวัฒนธรรมโดยรวมในเชิงลึก และเปลี่ยนคณะศิลปะการแสดงให้เป็นองค์กรทางธุรกิจ

วันที่ 22 กรกฎาคม 2009 นายเวินจยาเป่า นายกฯ เป็นประธานการประชุมสามัญของคณะมุขมนตรี ได้ทำการพิจารณาและผ่านร่าง "**แผนการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม**" โดยที่ประชุมได้เสนอมาตรการ 8 ประการในการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมให้สำเร็จ ในมาตรการที่ 7 กล่าวว่าต้องพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมรูปแบบใหม่ เช่น ทีวีโมบาย มัลติมีเดีย การชมภาพยนตร์และละครทางอินเทอร์เน็ต โทรทัศน์บนมือถือ ฯลฯ ต้องยกระดับมาตรฐานอุตสาหกรรมวัฒนธรรม โดยส่งเสริมการพัฒนาของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมดิจิตอล เช่น กล่องทีวี CMMB และโทรทัศน์บนมือถือIPTV เป็นต้น (หานจวิ้นเหว่ยและหูเสี่ยวหมิง 2009, 68)[1]

3.2 "**แผนการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม**"

การประชุมสมัชชาพรรคคอมมิวนิสต์แห่งชาติจีนครั้งที่ 17 ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่าต้องพัฒนากิจการทางวัฒนธรรมโดยไม่แสวงหากำไร พัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมอย่างจริงจัง กระตุ้นการสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรมของชาติ ผลักดันการพัฒนาทางวัฒนธรรมให้เจริญรุ่งเรือง ในขณะที่เน้นการพัฒนากิจกรรมทางวัฒนธรรมที่ไม่แสวงหากำไร ก็ต้องเร่งการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม ส่งเสริมการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมวัฒนธรรม ขยายความต้องการบริโภควัฒนธรรมภายในประเทศ เพิ่มการจ้างงาน ผลักดันการพัฒนา ที่ประชุมจัดทำแผนดังกล่าวโดยสอดคล้องกับสถานการณ์ของโลกในปัจจุบัน เช่น วิกฤตการณ์ทางการเงินและความจำเป็นในการปฏิรูปและพัฒนาวัฒนธรรมในสังคมปัจจุบัน โดยผู้สื่อข่าวสำนักข่าวซินหวาสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง และจัดพิมพ์ออกมาเป็นเอกสารชื่อ "**แผนการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม**" เนื้อหาในเอกสารฉบับนี้แบ่งออกเป็น 5 หัวข้อหลักๆ ดังแสดงในแผนภูมิ 3.1 ข้างล่างนี้ (สำนักข่าวซินหฺวา, 26 กันยายน 2009)[2]

---

[1]韩俊伟、胡晓明：《文化产业概论•内容提要》，广州：中山大学出版社，2009 年，第 68 页。(ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมวัฒนธรรม)

[2]《文化产业振兴规划》，北京：人民出版社，2009 年，第 1-13 页。(แผนการอุตสาหกรรมวัฒนธรรม)

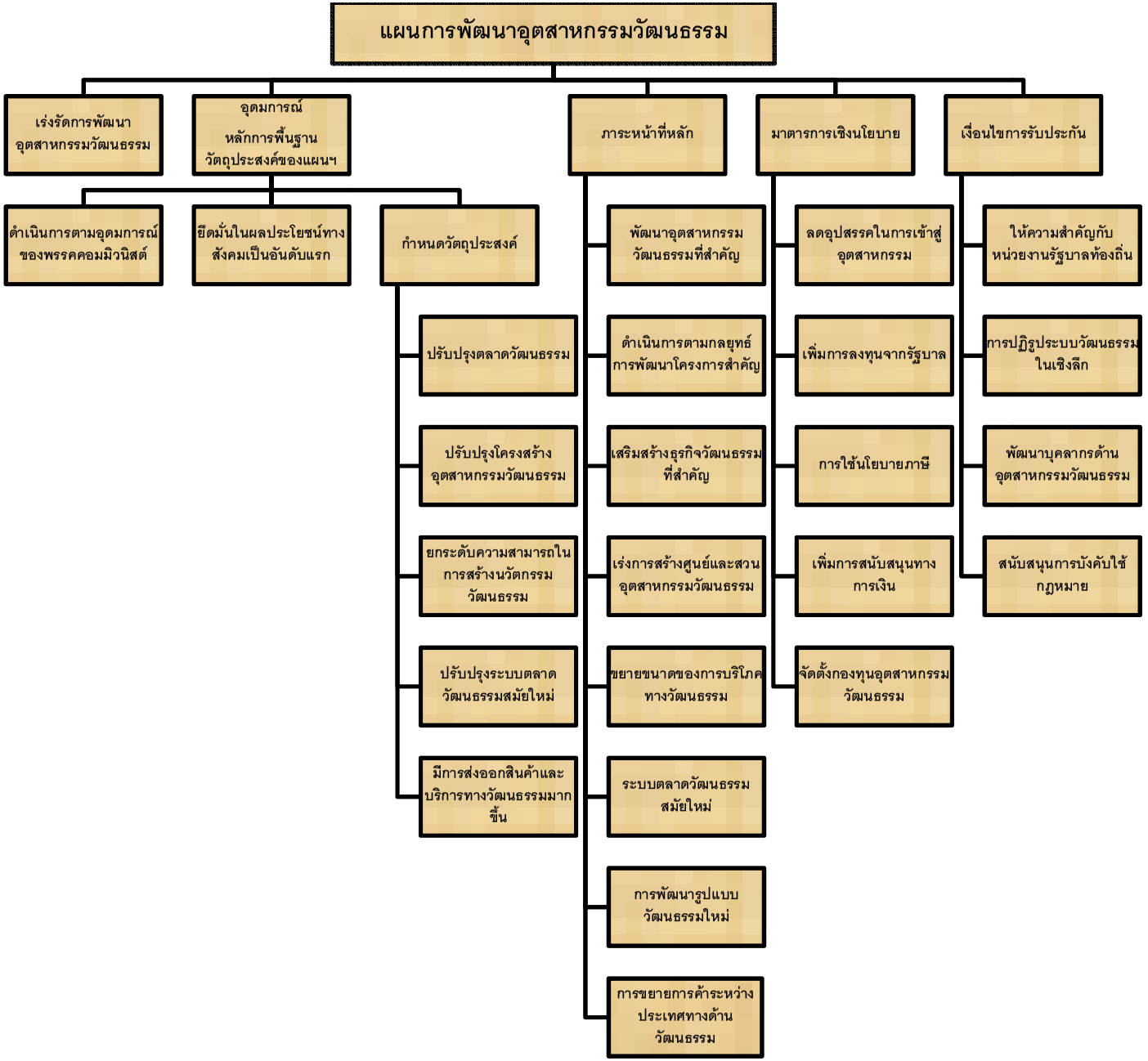
แผนการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม
เร่งรัดการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม
อุดมการณ์ หลักการพื้นฐาน วัตถุประสงค์ของแผนฯ
ภาระหน้าที่หลัก
มาตรการเชิงนโยบาย
เงื่อนไขการรับประกัน
ดำเนินการตามอุดมการณ์ของพรรคคอมมิวนิสต์
ยึดมั่นในผลประโยชน์ทางสังคมเป็นอันดับแรก
กำหนดวัตถุประสงค์
ปรับปรุงตลาดวัฒนธรรม
ปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรมวัฒนธรรม
ยกระดับความสามารถในการสร้างนวัตกรรมวัฒนธรรม
ปรับปรุงระบบตลาดวัฒนธรรมสมัยใหม่
มีการส่งออกสินค้าและบริการทางวัฒนธรรมมากขึ้น
พัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่สำคัญ
ดำเนินการตามกลยุทธ์การพัฒนาโครงการสำคัญ
เสริมสร้างธุรกิจวัฒนธรรมที่สำคัญ
เร่งการสร้างศูนย์และสวนอุตสาหกรรมวัฒนธรรม
ขยายขนาดของการบริโภคทางวัฒนธรรม
ระบบตลาดวัฒนธรรมสมัยใหม่
การพัฒนารูปแบบวัฒนธรรมใหม่
การขยายการค้าระหว่างประเทศทางด้านวัฒนธรรม
ลดอุปสรรคในการเข้าสู่อุตสาหกรรม
เพิ่มการลงทุนจากรัฐบาล
การใช้นโยบายภาษี
เพิ่มการสนับสนุนทางการเงิน
จัดตั้งกองทุนอุตสาหกรรมวัฒนธรรม
ให้ความสำคัญกับหน่วยงานรัฐบาลท้องถิ่น
การปฏิรูประบบวัฒนธรรมในเชิงลึก
พัฒนาบุคลากรด้านอุตสาหกรรมวัฒนธรรม
สนับสนุนการบังคับใช้กฎหมาย

1. เร่งรัดการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมถือเป็นเรื่องสำคัญ

ภายใต้ระบบเศรษฐกิจตลาด อุตสาหกรรมวัฒนธรรมถือเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาวัฒนธรรมของชาติสังคมนิยมให้เจริญรุ่งเรือง และสามารถตอบสนองความต้องการด้านวัฒนธรรมทางจิตใจที่หลากหลายของคนทุกระดับชั้นในสังคมได้เป็นแรงขับเคลื่อนให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลง ทำให้เกิดรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจที่หลากหลาย หลังการประชุมสมัชชาพรรคแห่งชาติครั้งที่16 คณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์และคณะมุขมนตรีได้เล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมอย่างยิ่ง จึงได้ออกชุดนโยบายและมาตรการผลักดันการปฏิรูประบบวัฒนธรรมในเชิงลึก เร่งการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม การแปรรูปหน่วยงานของรัฐ จนประสบความสำเร็จอย่างมาก สร้างธุรกิจวัฒนธรรมและกลุ่มธุรกิจที่มีศักยภาพและความสามารถในการแข่งขัน ขนาดของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมได้ขยายใหญ่ขึ้นอย่างต่อเนื่อง เกิดรูปแบบอุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่พัฒนาร่วมกันระหว่างรัฐและเอกชน วัฒนธรรมจีนสามารถก้าวออกไปสู่ต่างประเทศได้รวดเร็วมากขึ้น การขาดดุลทางการค้าในการนำเข้าและส่งออกสินค้าวัฒนธรรมลดน้อยลง ความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศด้านอุตสาหกรรมวัฒนธรรมของจีนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยรวมแล้ว อุตสาหกรรมวัฒนธรรมจีนมีแนวโน้มการเจริญเติบโตที่ดี และกำลังเป็นจักรกลสำคัญในการผลักดันการพัฒนาของวัฒนธรรมสังคมนิยมซึ่งจะส่งผลต่อการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจภายในประเทศ

ในขณะเดียวกันจะเห็นได้ว่า ระดับการพัฒนาของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมของจีนยังไม่แข็งแกร่งพอ และยังไม่สอดคล้องกับความต้องการด้านวัฒนธรรมทางจิตใจของประชาชนที่มีมากขึ้นทุกวัน ไม่สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจตลาดแบบสังคมนิยมของจีน ไม่สอดคล้องกับการพัฒนาและการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีสมัยใหม่ รวมถึงไม่สอดคล้องกับแนวโน้มการเปิดประเทศของจีนที่เพิ่มมากขึ้นในอนาคต

ในปัจจุบัน วิกฤตการณ์ทางการเงินโลกได้ส่งผลกระทบอย่างมากต่ออุตสาหกรรมวัฒนธรรม แต่อย่างไรก็ตาม ความยากลำบากและปัญหาอุปสรรคจากวิกฤตการณ์กลับนำมาซึ่งโอกาสใหม่ๆ และเงื่อนไขที่เอื้อประโยชน์ เนื่องจากวัฒนธรรมมีความสามารถในการปรับตัวในทิศทางตรงกันข้าม เมื่อต้องเผชิญกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ อุตสาหกรรมวัฒนธรรมกลับมี

เอกลักษณ์การทวนกระแส เป็นโอกาสให้เกิดการสร้างระบบและกลไกทางวัฒนธรรมใหม่ และสร้างความแข็งแกร่งแก่อุตสาหกรรมวัฒนธรรมโดยรวม ประเทศจีนจึงต้องคว้าโอกาสนี้ให้ได้ เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมอย่างเต็มรูปแบบ โดยยึดเป้าหมายที่ว่า *"รักษาอัตราการเติบโตของเงินทุน ขยายความต้องการของการบริโภคภายในประเทศ ปรับโครงสร้าง ส่งเสริมการปฏิรูป และปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน"*

2. อุดมการณ์ หลักการพื้นฐานและวัตถุประสงค์ของแผนฯ

1) ต้องดำเนินการตามอุดมการณ์ของพรรคคอมมิวนิสต์

ตามที่แถลงในการประชุมสมัชชาพรรคแห่งชาติ ครั้งที่17 ยืนหยัดในแนวคิดสำคัญของเติ้ง เสี่ยว ผิง และหลักการ 3 ตัวแทน ยึดมั่นในหน้าที่ เป้าหมายและหลักการสำคัญในการปฏิรูประบบวัฒนธรรมในปัจจุบัน พัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมตามรายละเอียดใน "**สรุปแผนพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมระหว่างช่วงแผนพัฒนาฯ แห่งชาติ 5 ปี ฉบับที่11**" ส่งเสริมตลาดวัฒนธรรมเร่งปรับเปลี่ยนรูปแบบการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม เพิ่มกำลังการผลิตภายในประเทศ คุ้มครองวัฒนธรรมของประเทศ ผลักดันอุตสาหกรรมวัฒนธรรมให้พัฒนาได้อย่างดีและรวดเร็ว จนกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจประเทศ

2) ยึดมั่นในผลประโยชน์ทางสังคมเป็นอันดับแรก

มุ่งมั่นที่จะบรรลุผลประโยชน์ทางสังคมและเศรษฐกิจร่วมกัน ยกระดับความสามารถในการพัฒนาและสร้างนวัตกรรมของอุตสาหกรรมวัฒนธรรม โดยอาศัยการปฏิรูประบบและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นแรงผลักดัน ยืนหยัดที่จะเดินบนเส้นทางการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของจีน ศึกษาและเรียนรู้จากวัฒนธรรมที่เจริญรุ่งเรืองแล้วของประเทศอื่น พัฒนาวัฒนธรรมของชนชาติจีนให้เจริญก้าวหน้า เร่งผลักดันโครงการสำคัญ ขยายขนาดการผลิต เพิ่มศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันโดยรวมของอุตสาหกรรมวัฒนธรรม โดยยึดหลักการปรับโครงสร้าง ให้ความสำคัญต่ออุตสาหกรรมวัฒนธรรมทั้งภายในและภายนอกประเทศ บุกเบิกตลาดวัฒนธรรมทั้งภายในและภายนอกประเทศอย่างจริงจัง เพื่อสร้างชื่อเสียงแก่วัฒนธรรมจีนในต่างประเทศ

3) **การกำหนดวัตถุประสงค์**

แปรรูปหน่วยงานวัฒนธรรมของรัฐ ปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพของตลาดวัฒนธรรม ขยายขนาดของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจ โดยแบ่งเป็น 5 ข้อ ดังต่อไปนี้

(1) **ปรับปรุงตลาดวัฒนธรรม**

แปรรูปหน่วยงานวัฒนธรรมตามหลักการสร้างระบบองค์กรใหม่ ปรับเปลี่ยนกลไก เพื่อมุ่งสู่ตลาด เพื่อให้ตลาดวัฒนธรรมมีความแข็งแกร่งยิ่งขึ้น

(2) **ปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรมวัฒนธรรม**

บทบาทของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและโครงการหลักๆ ที่เกี่ยวข้องเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด มีการพัฒนาธุรกิจ เช่น การสร้างสรรค์วรรณกรรม การผลิตรายการโทรทัศน์และภาพยนตร์ การพิมพ์ การทำสำเนา การโฆษณา ศิลปะการแสดงและความบันเทิง นิทรรศการทางวัฒนธรรม เนื้อหาดิจิตอลและอุตสาหกรรมแอนิเมชันอย่างรวดเร็ว มีการผลักดันการควบรวมกิจการระหว่างธุรกิจวัฒนธรรมด้วยกันให้สำเร็จโดยการใช้เงินทุน โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างบริษัทและกลุ่มบริษัทวัฒนธรรมชั้นนำ สนับสนุนให้บริษัทเหล่านี้ดำเนินงานแบบข้ามภาคธุรกิจและข้ามภูมิภาค ส่งเสริมบริษัทที่มีมูลค่าการผลิตเกินหมื่นล้านและมีความได้เปรียบทางการแข่งขัน

(3) **ยกระดับความสามารถในการสร้างนวัตกรรมวัฒนธรรม**

มีความก้าวหน้าในการสร้างระบบกลไกทางวัฒนธรรมรูปแบบใหม่ ที่ผ่านมาความสามารถในการพัฒนาของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมได้เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เกิดระบบนวัตกรรมทางวัฒนธรรมที่มีธุรกิจเป็นองค์ประกอบหลัก มีตลาดเป็นเป้าหมายและมีการผสมผสานกันของการผลิต การศึกษาและการวิจัย ความสามารถด้านนวัตกรรมทางวัฒนธรรมเพิ่มสูงขึ้น มีการใช้เทคโนโลยีดิจิตอลและเครือข่ายกันอย่างแพร่หลาย ระดับความพร้อมด้านเครื่องมืออุปกรณ์ทางวัฒนธรรมและเทคโนโลยีเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

(4) **ปรับปรุงระบบตลาดวัฒนธรรมสมัยใหม่**

มีการส่งเสริมบทบาทพื้นฐานของตลาดมากขึ้น จัดสรรทรัพยากรอย่างสมเหตุผล พัฒนาการกระจายของสินค้าทางวัฒนธรรมและปัจจัยการผลิต มีการพัฒนาตลาดวัฒนธรรมใน

เมืองและชนบทมากขึ้น โครงสร้างและรูปแบบการกระจายสินค้ารูปแบบใหม่มีความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ ขนาดของการบริโภควัฒนธรรมขยายใหญ่ขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนทำให้สัดส่วนในโครงสร้างการบริโภคของผู้อยู่อาศัยในเมืองและชนบทเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน

(5) **มีการส่งออกสินค้าและบริการทางวัฒนธรรมมากขึ้น**

เกิดธุรกิจส่งออกวัฒนธรรมหลักและตราสินค้าที่มีชื่อเสียงในต่างประเทศ มีการขยายช่องทางและเครือข่ายการค้าเชิงวัฒนธรรมสู่ต่างประเทศ การส่งออกสินค้าและบริการทางวัฒนธรรมเจริญเติบโตขึ้นอย่างมาก การขาดดุลทางการค้าลดลงอย่างชัดเจนจนกลายเป็นการส่งออกที่สำคัญของประเทศ

3. ภาระหน้าที่หลัก

แผนพัฒนาอุตสาหรรมวัฒนธรรมในปัจจุบันและอนาคตต้องให้ความสำคัญกับภาระหน้าที่ 8 ประการ ดังต่อไปนี้

1) **พัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่สำคัญ**

ให้ความสำคัญต่อธุรกิจประเภทนวัตกรรมทางวัฒนธรรม ธุรกิจการผลิตรายการโทรทัศน์และภาพยนตร์ การพิมพ์และจำหน่าย การพิมพ์และทำสำเนา โฆษณา ศิลปะการแสดงและความบันเทิง การจัดนิทรรศการทางวัฒนธรรม ธุรกิจดิจิตอล ธุรกิจแอนิเมชัน ฯลฯ โดยการเพิ่มการสนับสนุน ปรับปรุงระบบและนโยบายรวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาแบบข้ามพื้นที่ ต้องเน้นไปที่การพัฒนาธุรกิจเทคโนโลยีของอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับนวัตกรรมทางวัฒนธรรม เช่น อุตสาหกรรมดนตรี การสร้างสรรค์งานศิลปะ เกมส์แอนิเมชัน ฯลฯ ต้องมีการสร้างชื่อเสียงของตราสินค้าผลักดันการพัฒนาธุรกิจการผลิตและบริการที่เกี่ยวข้อง ต้องเพิ่มกำลังการผลิตของธุรกิจผลิตภาพยนตร์ละครและรายการทางโทรทัศน์ ส่งเสริมการผลิต การจัดจำหน่าย และการฉายละคร ภาพยนตร์ต้องบุกเบิกพัฒนาผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง ตอบสนองความต้องการทางมัลติมีเดียและละครภาพยนตร์ดิจิตอลของผู้บริโภค ต้องสนับสนุนการแปรรูปและยกระดับโครงสร้างของอุตสาหกรรมการพิมพ์ เร่งการแปรรูปอุตสาหกรรมการพิมพ์แบบดั้งเดิมที่ใช้กระดาษสู่การพิมพ์แบบดิจิตอล ต้องพัฒนาธุรกิจการจัดจำหน่ายสิ่งพิมพ์ให้เป็นแบบข้ามภูมิภาค ข้ามธุรกิจ จน

กลายเป็นกลุ่มธุรกิจจัดจำหน่ายขนาดใหญ่ที่มีศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันสูง ต้องพัฒนาการพิมพ์และการทำสำเนาโดยใช้เทคโนโลยีใหม่ขั้นสูง สร้างศูนย์การพิมพ์ การทำสำเนาที่มีเอกลักษณ์และใช้เทคโนโลยีล้ำหน้า ต้องเร่งก่อตั้งกลุ่มธุรกิจการแสดงขนาดใหญ่ ให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายการแสดง ต้องสร้างภาพลักษณ์และตราสินค้าสากลของธุรกิจอุตสาหกรรมการ์ตูนที่เป็นที่ชื่นชอบของผู้คนจนสามารถช่วยผลักดันให้อุตสาหกรรมวัฒนธรรมโดยรวมเจริญเติบโต

2) **ดำเนินการตามกลยุทธ์การพัฒนาโครงการสำคัญ**

เพิ่มการสนับสนุนด้านนโยบายแก่ธุรกิจวัฒนธรรม เร่งการจัดทำโครงการอุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่สำคัญ ซึ่งมีบทบาทในการเป็นต้นแบบและผลักดันอุตสาหกรรมทั้งระบบ โดยได้รับการสนับสนุนจากสังคม ผลักดันโครงการนวัตกรรมทางวัฒนธรรมที่สำคัญ เช่น โครงการพัฒนาแอนิเมชันที่ผลิตในประเทศ โครงการสร้างฐานการผลิตภาพยนตร์ดิจิตอล โครงการฐานข้อมูลมัลติมีเดียและข้อมูลทางเศรษฐกิจ โครงการคลังอักษรจีน โครงการสิ่งพิมพ์ โครงการฐานข้อมูลทรัพยากรความรู้ แล้วทำการคัดเลือกโครงการที่มีคุณสมบัติเพียงพอที่จะได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล

3) **เสริมสร้างธุรกิจวัฒนธรรมที่สำคัญ**

เน้นการเสริมสร้างธุรกิจวัฒนธรรมหลักที่มีศักยภาพและมีความสามารถในการแข่งขันสูงยืนหยัดภายใต้การนำของรัฐบาล ต้องทำการวางแผนอย่างเป็นวิทยาศาสตร์และจัดการอย่างมีเหตุผล ทำการคัดเลือกธุรกิจหรือกลุ่มธุรกิจในอุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่เติบโตดีและมีความสามารถในการแข่งขันสูง เพิ่มการสนับสนุนด้านนโยบายแก่ธุรกิจ ผลักดันความร่วมมือระหว่างธุรกิจ ส่งเสริมการควบรวมกิจการแบบข้ามภูมิภาคและข้ามภาคธุรกิจ เร่งขยายขนาดของธุรกิจให้ใหญ่ขึ้น ยกระดับความเข้มข้นในการบริหาร ส่งเสริมการปรับโครงสร้างและจัดการทรัพยากรในธุรกิจวัฒนธรรม ส่งเสริมและแนะนำธุรกิจวัฒนธรรมที่มีคุณสมบัติเพียงพอในการหาทุนจากตลาดทุน พัฒนานักลงทุนเชิงกลยุทธ์ ส่งเสริมการการขยายธุรกิจโดยใช้ต้นทุนต่ำ เพื่อให้ธุรกิจใหญ่และแข็งแกร่งมากขึ้น

4) เร่งการสร้างศูนย์และสวนอุตสาหกรรมวัฒนธรรม

ให้ความสำคัญต่อการวางแผนและออกแบบสวนและศูนย์อุตสาหกรรมวัฒนธรรม ยึดมั่นในมาตรฐานและเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ยกระดับคุณภาพ ส่งเสริมการแบ่งสรรทรัพยากรแต่ละชนิดและการแบ่งงานกันอย่างสมเหตุผล สนับสนุนสวนและศูนย์อุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่ได้มาตรฐานในด้านการสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน การใช้ที่ดิน นโยบายภาษี ฯลฯ สร้างศูนย์โลจิสติกส์สินค้าทางวัฒนธรรมทั่วประเทศ สร้างศูนย์สาธิตเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในการผลิตละครภาพยนตร์ การพิมพ์และจำหน่าย การพิมพ์และการสำเนา บันเทิงการแสดงและแอนิเมชัน ฯลฯ สนับสนุนและเร่งพัฒนากลุ่มธุรกิจวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและของชาติ

5) ขยายขนาดของการบริโภคทางวัฒนธรรม

สร้างนวัตกรรมด้านสินค้าและบริการทางวัฒนธรรม ส่งเสริมการบริโภคทางวัฒนธรรม สร้างสินค้าใหม่ที่เป็นที่นิยมและสอดคล้องกับรสนิยมความงามของผู้บริโภค รวมทั้งสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างการบริโภคของชาวเมืองและชาวชนบทในปัจจุบัน สร้างตราสินค้าทางวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงและมีความสามารถในการแข่งขันสูง พยายามลดต้นทุน นำเสนอสินค้าและบริการทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย มีคุณค่าทางจิตใจและราคายุติธรรม เร่งสร้างสวนท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมจีน ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและมีความเป็นนวัตกรรม ส่งเสริมการบริโภคการบริการเชิงวัฒนธรรม เช่น ธุรกิจฝึกอบรม ฟิตเนส ท่องเที่ยวและนันทนาการ ฯลฯ

6) การสร้างระบบตลาดวัฒนธรรมสมัยใหม่

สร้างตลาดสินค้าและปัจจัยในการผลิตทางวัฒนธรรมที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ส่งเสริมการกระจายสินค้าและปัจจัยการผลิต เน้นสร้างช่องทางการเผยแพร่วัฒนธรรมที่รวดเร็วและครอบคลุมพื้นที่กว้าง พัฒนาสถานที่จัดการแสดงทางศิลปวัฒนธรรม ผลักดันการบริหารสถานที่เหล่านี้โดยใช้รูปแบบเฟรนไชส์ สนับสนุนการสร้างเครือข่ายการจำหน่ายตั๋วชมการแสดงทั่วประเทศ ส่งเสริมการจัดการเครือข่ายเคเบิ้ลทีวี สนับสนุนการจัดการเครือข่ายวิทยุและโทรทัศน์ในภูมิภาคและข้ามเขตภูมิภาค สนับสนุนการควบรวมกิจการและการปรับเปลี่ยนโครงสร้าง ปฏิรูปการจัดการโรงภาพยนตร์แบบดั้งเดิมให้เป็นแบบดิจิตอล สร้างและปรับปรุงโรงภาพยนตร์ระบบดิจิตอล สนับสนุนธุรกิจการพิมพ์และจัดจำหน่ายของรัฐ ทำการควบรวมกิจการแบบข้ามเขตโดยใช้เงินทุนเป็นหลัก

ส่งเสริมให้เอกชนลงทุนในธุรกิจนวัตกรรมด้านวัฒนธรรม การผลิตละครภาพยนตร์ บันเทิงการแสดงและแอนิเมชัน ฯลฯ สนับสนุนให้ผู้บริโภคเลือกใช้สินค้าและอุปกรณ์ทางวัฒนธรรมที่มีลิขสิทธิ์ทางปัญญาและมีคุณภาพสูง

7) การพัฒนารูปแบบวัฒนธรรมใหม่

ผลักดันการยกระดับอุตสาหกรรมวัฒนธรรมอย่างจริงจังโดยการใช้เทคโนโลยีดิจิตอลและอินเตอร์เน็ตขั้นสูงและทันสมัย สนับสนุนการพัฒนาโทรทัศน์มัลติมีเดีย การดูภาพยนตร์และโทรทัศน์ทางอินเทอร์เน็ต การกระจายเสียงวิทยุระบบดิจิตอลและมัลติมีเดีย โทรทัศน์บนมือถือ ฯลฯ บุกเบิกธุรกิจด้านบริการเสริม เช่น การบริการข้อมูลด้านวัฒนธรรม ผลิตภัณฑ์เพื่อความบันเทิงแบบดิจิตอล เร่งพัฒนาโทรทัศน์และภาพยนตร์ในระบบดิจิตอล ผลักดันการสร้างเครือข่ายการแพร่สัญญาณทางโทรทัศน์รูปแบบใหม่ เครือข่ายการสื่อสารเคลื่อนที่ ฯลฯ ส่งเสริมบทบาทของสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น เครือข่ายเคเบิล เครือข่ายบรอดแบนด์ กำหนดและปรับปรุงมาตรฐานของเครือข่าย ส่งเสริมการติดต่อสื่อสารและการใช้ทรัพยากรซึ่งกันและกัน ผลักดันการผสมผสานกันระหว่างสามเครือข่าย พัฒนาธุรกิจการพิมพ์และจัดจำหน่ายรูปแบบใหม่ เช่น หนังสือเสียง หนังสือเสียงอิเล็กทรอนิคส์ หนังสือพิมพ์ออนไลน์ และสิ่งพิมพ์ทางอินเตอร์เน็ต ฯลฯ พัฒนาการพิมพ์ที่ใช้เทคโนโลยีใหม่ระดับสูง ใช้เทคโนโลยีใหม่ปรับปรุงเทคนิคบนเวทีการแสดงและอุปกรณ์บันเทิงแบบดั้งเดิม ส่งเสริมให้ผู้ผลิตอุปกรณ์วัฒนธรรมวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมภาพยนตร์ พัฒนาภาพยนตร์ดิจิตอล เครื่องเสียงแบบพกพาและผลิตภัณฑ์เครื่องเสียงมัลติฟังค์ชั่น ฯลฯ เน้นพัฒนาเทคโนโลยีที่สำคัญ เช่น เทคโนโลยีดิจิตอล เนื้อหาดิจิตอลและเทคโนโลยีอินเตอร์เน็ต ฯลฯ เร่งปรับปรุงพัฒนาอุปกรณ์เทคโนโลยีใหม่ๆ ที่สำคัญ

8) การขยายการค้าระหว่างประเทศทางด้านวัฒนธรรม

ดำเนินการตามนโยบายการให้สิทธิพิเศษแก่ธุรกิจเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการส่งออกสินค้าและบริการทางวัฒนธรรมของชาติ สนับสนุนด้านการบุกเบิกตลาด นวัตกรรมทางเทคโนโลยีและพิธีการทางศุลกากร ฯลฯ จัดทำ "**รายการธุรกิจและโครงการสำคัญด้านการส่งออกสินค้าและบริการทางวัฒนธรรมของประเทศ ประจำปี** 2009 – 2010" เพื่อสร้างกลไกที่มีประสิทธิภาพต่อการส่งเสริม สนับสนุนการส่งออกสินค้าและบริการทางวัฒนธรรมในระยะยาว เน้นสนับสนุนศิลปวัฒนธรรม งานนิทรรศการ ภาพยนตร์ ละครโทรทัศน์ การ์ตูน เกมออนไลน์

สิ่งพิมพ์ ดนตรีพื้นเมือง ระบำพื้นเมือง และกายกรรม ฯลฯ ซึ่งมีเอกลักษณ์ของชาติ โดยสร้างเครือข่ายการจัดจำหน่ายไปทั่วโลก สนับสนุนสินค้าทางวัฒนธรรม เช่น การ์ตูน เกมออนไลน์ สิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ให้เข้าสู่ตลาดโลก สนับสนุนให้ธุรกิจวัฒนธรรมดำเนินกิจการและสร้างเครือข่ายการจัดจำหน่ายที่ต่างประเทศ โดยการใช้รูปแบบการเป็นกิจการเจ้าของคนเดียว การเป็นเจ้าของร่วม การร่วมทุน การเป็นผู้ถือหุ้น ฯลฯ จัดงานแสดงสินค้าทางวัฒนธรรมโดยการสนับสนุนของประเทศจีน สนับสนุนการส่งออกสินค้าและบริการทางวัฒนธรรมโดยการจัดงานนิทรรศการอุตสาหกรรมวัฒนธรรมนานาชาติแห่งประเทศจีน ณ เมืองเซินเจิ้น（深圳市）งานนิทรรศการวิทยุภาพยนตร์และโทรทัศน์นานาชาติแห่งประเทศจีน งานนิทรรศการหนังสือนานาชาติแห่งมหานครเป่ยจิง(ปักกิ่ง)（北京直辖市）ฯลฯ สนับสนุนธุรกิจวัฒนธรรมให้เข้าร่วมในงานแสดงนิทรรศการขนาดใหญ่และกิจกรรมทางวัฒนธรรมในต่างประเทศ เช่น นิทรรศการหนังสือ ภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ นิทรรศการศิลปะ ฯลฯ

4. มาตรการเชิงนโยบาย

1) ลดอุปสรรคในการเข้าสู่อุตสาหกรรม

สนับสนุนการลงทุนในอุตสาหกรรมวัฒนธรรมโดยธุรกิจภาคเอกชนและธุรกิจต่างประเทศ พยายามดึงดูดเงินลงทุนทั้งภายในและภายนอกประเทศให้เข้าสู่อุตสาหกรรมวัฒนธรรมโดยสอดคล้องกับนโยบายของรัฐ และด้วยรูปแบบที่หลากหลายแตกต่างกันไปตามประเภทของอุตสาหกรรม เช่น การลงทุนแต่เพียงผู้เดียว การร่วมทุน การร่วมมือกันระหว่างธุรกิจ ฯลฯ สนับสนุนการปฏิรูประบบการถือหุ้นของอุตสาหกรรมวัฒนธรรม ส่งเสริมรูปแบบอุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่เป็นการพัฒนาร่วมกันระหว่างรัฐบาลและเอกชน

2) เพิ่มการลงทุนจากรัฐบาล

รัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นในทุกที่ทุกระดับต้องเพิ่มการลงทุนในอุตสาหกรรมวัฒนธรรม ด้วยรูปแบบการให้กู้ยืม การให้เงินอุดหนุนโครงการ และการเพิ่มเงินลงทุน ฯลฯ ต้องสนับสนุนการสร้างฐานอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในประเทศ สนับสนุนโครงการอุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่สำคัญและการบูรณาการแบบข้ามภูมิภาค สนับสนุนการปฏิรูปหุ้นของหน่วยงานทางวัฒนธรรมของรัฐ สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและผลิตภัณฑ์ใหม่ สนับสนุนการส่งออก

สินค้าและการบริการทางวัฒนธรรม รัฐบาลกลางเพิ่มการช่วยเหลือด้านเงินทุน เช่น เงินทุนพิเศษสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมและเงินทุนพิเศษสำหรับการปฏิรูประบบวัฒนธรรม เพิ่มการสนับสนุนด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและทำการปฏิรูประบบวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง

3) **การใช้นโยบายภาษี**

ดำเนินการตามนโยบายและแรงจูงใจทางภาษีของรัฐดังที่ได้กล่าวไว้ใน “**ประกาศบทบัญญัติสองข้อเกี่ยวกับการแปรรูปหน่วยงานของรัฐ ในช่วงการปฏิรูประบบวัฒนธรรมและการสนับสนุนการพัฒนาธุรกิจวัฒนธรรมของสำนักงานคณะมุขมนตรีแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน**” วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่สนับสนุนอุตสาหกรรมวัฒนธรรม เพิ่มการสนับสนุนด้านภาษีแก่ธุรกิจวัฒนธรรม

4) **เพิ่มการสนับสนุนทางการเงิน**

สนับสนุนให้สถาบันทางการเงินและธนาคารเพิ่มการสนับสนุนทางการเงินแก่ธุรกิจวัฒนธรรม ให้บริษัทประกันสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมโดยการประกันการกู้เงิน ส่งเสริมให้ธุรกิจวัฒนธรรมสามารถออกไปสู่ต่างประเทศ สนับสนุนการหาทุนของบริษัทวัฒนธรรม เช่นการเข้าสู่ตลาดหุ้น สนับสนุนให้บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหุ้นแล้วทำการควบรวมกิจการ ปรับเปลี่ยนโครงสร้าง การหาทุนด้วยวิธีรีไฟแนนซ์ ฯลฯ และส่งเสริมธุรกิจให้ใหญ่และแข็งแกร่งมากขึ้น สนับสนุนให้ธุรกิจที่มีคุณสมบัติเพียงพอออกหุ้นกู้

5) **จัดตั้งกองทุนอุตสาหกรรมวัฒนธรรม**

เพื่อดึงดูดการลงทุนจากหน่วยงานวัฒนธรรมของรัฐ หน่วยงานของรัฐ และสถาบันการเงินขนาดใหญ่ ฯลฯ โดยรัฐบาลกลางจะอัดฉีดทุนเริ่มต้นให้ก่อน มีหน่วยงานเฉพาะรับผิดชอบการบริหารจัดการกองทุน ธุรกิจต้องดำเนินงานตามสภาพของตลาด ส่งเสริมการปรับโครงสร้างทรัพยากรและองค์กรด้วยรูปแบบการลงทุนในตราสารทุน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ด้านยุทธศาสตร์ในการพัฒนาวัฒนธรรมของประเทศ

5. เงื่อนไขการรับประกัน

1) ให้ความสำคัญกับหน่วยงานรัฐบาลท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุกระดับต้องยึดมั่นในแนวคิดการพัฒนาแบบวิทยาศาสตร์ ต้องนำ "**แผนการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม** " เข้าสู่วาระการประชุม และผนวกวัตถุประสงค์และภาระหน้าที่เสนอไว้ใน "**แผนการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม**" เข้าไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม สร้างระบบตรวจสอบ ระบบประเมินและระบบการแบ่งงาน ฯลฯ ต้องมีการประเมินระดับการพัฒนา คุณภาพการพัฒนา และผลการปฏิบัติงานของผู้นำท้องถิ่น หน่วยงานบริหารจัดการวัฒนธรรมท้องถิ่นต้องดำเนินงานภายใต้การนำของกรมประชาสัมพันธ์ของจีน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดเพื่อรับประกันว่ามีการดำเนินการตาม "**แผนการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม** " อย่างจริงจัง

2) การปฏิรูประบบวัฒนธรรมในเชิงลึก

พัฒนากำลังการผลิตทางวัฒนธรรมและกระตุ้นพลังความคิดสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรมของคนในสังคม ด้วยวิธีการปฏิรูประบบวัฒนธรรมในเชิงลึก ต้องยึดมั่นในการแปรรูประบบและการสร้างตลาดหลัก เร่งการแปรรูปและควบรวมกิจการของหน่วยงานการพิมพ์ หน่วยงานผลิต จัดจำหน่ายและฉายภาพยนตร์ ปฏิรูประบบการจำหน่ายหนังสือพิมพ์ วารสาร ปฏิรูประบบวิทยุและโทรทัศน์ ส่งเสริมการปฏิรูประบบการบริหารจัดการและการแปรรูปหน่วยงานของรัฐ จัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบการบังคับใช้กฎหมายทางวัฒนธรรมแบบครบวงจรและมีประสิทธิภาพสูง

3) พัฒนาบุคลากรด้านอุตสาหกรรมวัฒนธรรม

ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์โครงการ "**บุคลากร4 ประเภท**" ซึ่งเป็นโครงการฝึกอบรมบุคลากรทั่วประเทศ มุ่งเน้นการฝึกอบรมผู้นำและผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ จัดหลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารเพื่อสร้างบุคลากรที่คุ้นเคยกับกฎระเบียบของเศรษฐกิจการตลาด รู้วิธีการบริหาร และมีความสามารถในการจัดการทรัพยากรบุคคล ฯลฯ ต้องดึงดูดบุคลากรด้านธุรกิจ การเงิน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้าสู่อุตสาหกรรมวัฒนธรรม ให้ความสำคัญกับการดึงบุคลากรที่มีความสามารถด้านนวัตกรรมวัฒนธรรม วิจัยและพัฒนา และการบริหารเข้าสู่อุตสาหกรรมวัฒนธรรม เพื่อให้มีทรัพยากรบุคคลที่เพียงพอต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม

4) **สนับสนุนการบังคับใช้กฎหมาย**

ปรับปรุงระบบกฎหมาย จัดระเบียบการบริหารการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมตามที่กฎหมายกำหนด ปรับปรุงระบบการคุ้มครองสิทธิทรัพย์สินทางปัญญา ปราบปรามการละเมิดลิขสิทธิ์ในทุกรูปแบบอย่างเข้มงวด ส่งเสริมการสร้างศักยภาพด้านนวัตกรรมอุตสาหกรรมวัฒนธรรมของชาติ

3.3 แถลงการณ์ว่าด้วย "การสนับสนุนการพัฒนาวัฒนธรรมและ-การท่องเที่ยวร่วมกัน"

หลังจากนั้นวันที่ 23 กันยายน ในปีเดียวกัน กระทรวงวัฒนธรรมและสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศจีนจัดงานแถลงข่าวในมหานครเป่ยจิง(ปักกิ่ง)（北京直辖市）เพื่อแถลงการณ์เรื่อง "**ความคิดเห็นแนะนำเกี่ยวกับการสนับสนุนการพัฒนาวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวร่วมกัน**"

"**ความคิดเห็นแนะนำเกี่ยวกับการสนับสนุนการพัฒนาวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวร่วมกัน**" ได้สร้างกลไกการทำงานร่วมกันของวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวตามแนวคิดแบบวิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย **ประการที่หนึ่ง** สร้างกลไกการทำงานแบบร่วมมือกันในเชิงลึกระหว่างกระทรวงวัฒนธรรมและสำนักงานการท่องเที่ยวจีน โดยร่วมกันจัดตั้งกลุ่มการพัฒนาและผสมผสานความร่วมมือระหว่างวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว โดยเน้นการทำงานด้านวัฒนธรรมและงานท่องเที่ยวร่วมกัน **ประการที่สอง** หน่วยงานวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวระดับต่างๆ ต้องสร้างกลไกการทำงานเพื่อความร่วมมือและประสานงานกัน วางแผนพัฒนาวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวในภูมิภาค รายงานผลการดำเนินงานตามระยะเวลาที่กำหนด และส่งเสริมให้ผู้ประกอบการด้านท่องเที่ยวและด้านวัฒนธรรมในภูมิภาคทำงานร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด **ประการที่สาม** เสริมสร้างความเป็นผู้นำขององค์กร ปรับปรุงกลไกการทำงาน

ตามข้อกำหนดในเอกสาร "**ความคิดเห็นแนะนำเกี่ยวกับการสนับสนุนการพัฒนาวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวร่วมกัน**" กระทรวงวัฒนธรรมและสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศจีนจะจัดกิจกรรม **"ปีการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแห่งประเทศจีน"** ในปี 2010 โดยมีคำขวัญว่า **"การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม: สร้างความสามัคคีและความเป็นผู้นำ"** โดยในวันปีใหม่สากลของปี 2010 จะร่วมมือกับสำนักกิจการวิทยุ ภาพยนตร์และโทรทัศน์แห่งชาติจีน มหานคร

ซั่งไห่ (เซี่ยงไฮ้)（上海直辖市）จัดกิจกรรมภายใต้ชื่อว่า **"ก้าวสู่งาน** World Expo" ที่มหานครซั่งไห่ (เซี่ยงไฮ้)（上海直辖市） ขณะเดียวกัน ทั้งสองฝ่ายจะร่วมกันจัดเทศกาลท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนานาชาติแห่งประเทศจีน เพื่อแสดงผลงานความร่วมมือกันระหว่างการท่องเที่ยวและวัฒนธรรมตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา รวมทั้งกำหนดทิศทางในการพัฒนาร่วมกันระหว่างอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวในอนาคต และจะถือโอกาสประชาสัมพันธ์ "**รายชื่อกิจกรรมเฉลิมฉลองเทศกาลวัฒนธรรมและท่องเที่ยวที่ได้รับการสนับสนุน**"และ "**รายชื่อโครงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญแห่งชาติ**" อีกทั้งจัดการแข่งขันการออกแบบสิ่งประดิษฐ์ (ของที่ระลึก) ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทั่วประเทศ[1]

เพื่อให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การเพิ่มอุปสงค์ภายในประเทศของรัฐบาล ส่งเสริมการพัฒนาแบบผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว ตอบสนองความต้องการการบริโภควัฒนธรรมของประชาชนที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง กระทรวงวัฒนธรรมและสำนักงานการท่องเที่ยวจีนจึงได้เสนอความคิดเห็นไว้ในเอกสาร "**ความคิดเห็นแนะนำเกี่ยวกับการสนับสนุนการพัฒนาวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวร่วมกัน**" ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาร่วมกันของวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว

ช่วง 2 – 3 ปีที่ผ่านมานี้ ภายใต้การนำและสนับสนุนของคณะกรรมการพรรคและรัฐบาลในระดับต่างๆ ได้เกิดการบูรณาการ สนับสนุนร่วมกันระหว่างวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว จนเกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างมาก แต่เมื่อมองในภาพรวมแล้ว การพัฒนาร่วมกันระหว่างวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวยังคงมีปัญหา เช่น ความร่วมมือมีไม่มากพอ กลไกความร่วมมือไม่ดีพอ นโยบายสนับสนุนไม่ตรงจุด ฯลฯ สภาพการพัฒนาของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในปัจจุบันยังคงไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดที่เพิ่มขึ้นทุกวัน การส่งเสริมการผสมผสานกันระหว่างวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวในเชิงลึก คือความรับผิดชอบร่วมกันของหน่วยงานวัฒนธรรมและท่องเที่ยว

[1]http://www.tczj.net/sfw/show/news.asp?id=68(31 สิงหาคม 2009 โดยกระทรวงวัฒนธรรมและสำนักงานการท่องเที่ยวจีน)

วัฒนธรรมคือจิตวิญญาณของการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเป็นตัวสนับสนุนวัฒนธรรมที่สำคัญ การส่งเสริมการผสมผสานกันระหว่างวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวในเชิงลึก จะช่วยผลักดันการปฏิรูประบบวัฒนธรรม และเร่งการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมให้เร็วขึ้น ส่งเสริมการแปรรูปและยกระดับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ตอบสนองความต้องการในการบริโภคของประชาชน ส่งเสริมการสืบทอดและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของจีน ขยายอิทธิพลของวัฒนธรรมจีน ยกระดับศักยภาพของประเทศ ส่งเสริมการพัฒนาความสามัคคีในสังคม หน่วยงานแต่ละที่ต้องใช้มาตรการสนับสนุนการผสมผสานกันระหว่างวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว ส่งเสริมการพัฒนาวัฒนธรรมสังคมนิยมให้เจริญรุ่งเรือง โดยมีเป้าหมายว่า"สร้างภาพลักษณ์ ยกระดับคุณภาพ เพิ่มประสิทธิภาพ" เพื่อให้สอดคล้องกับระบบสังคมนิยมและการสร้างสังคมที่มีความสมานฉันท์

ประการที่ 2 มาตรการหลักในการส่งเสริมการพัฒนาร่วมกันของวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว

(1) สร้างตราสินค้าของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จัดเทศกาลการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมขึ้นทั่วประเทศ ตั้งแต่ปี 2010 กระทรวงวัฒนธรรมและสำนักงานการท่องเที่ยวจีนได้กำหนดปีการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจีนขึ้นทุก 4 ปี จัด เทศกาลท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนานาชาติทุก 2 ปี เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภูมิภาค กระทรวงวัฒนธรรมและสำนักงานการท่องเที่ยวจีนจะประกาศรายชื่อสถานที่ที่ได้รับสนับสนุนด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 8 ถึง 10 แห่งทุก 2 ปี สถานที่จะได้รับการสนับสนุนในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น ช่วยจัดกิจกรรม ออกนโยบายที่ให้สิทธิพิเศษ อุดหนุนทางการเงิน ฯลฯ โดยคำนึงถึงปัจจัยด้านเวลาและรูปแบบทางภูมิศาสตร์ของสถานที่ตั้งเป็นหลัก หลังครบกำหนด 2 ปี จะมีการปรับเปลี่ยนรายชื่อสถานที่ที่ได้รับการสนับสนุนตามผลสำเร็จของกิจกรรมที่ผ่านมา ซึ่งจะทำการประกาศรายชื่อใหม่ต่อไป

(2) สร้างผลิตภัณฑ์ศิลปะการแสดงเชิงท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูง สนับสนุนการบูรณาการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรศิลปะการแสดงที่มีอยู่ ส่งเสริมให้ทุนจากภายนอกได้เข้าสู่ตลาดศิลปะการแสดงด้วยวิธีการลงทุน การถือหุ้น การร่วมทุน การเข้าซื้อกิจการ ฯลฯ อนุญาตให้เงินทุนต่างชาติสามารถลงทุนในตลาดท่องเที่ยวภายในประเทศจีนได้ในระดับที่เหมาะสม สนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์ขั้นสูงที่ทันสมัย สร้างรูปแบบการแสดงใหม่ ส่งเสริมความคิด

สร้างสรรค์ในการออกแบบการแสดงและการแสดงที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์ของภูมิภาคและวัฒนธรรมจีน จัดศิลปะการแสดงเชิงท่องเที่ยว สถานที่หรือจุดท่องเที่ยวต้องสามารถดึงดูดให้คณะศิลปะการแสดงและนักแสดงอยากเข้าร่วมแสดงด้วย สถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางการเมืองต้องเปิดกว้างสู่สาธารณะชน สถาน ที่เหล่านี้ต้องจัดการแสดงที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองที่แฝงอยู่ในสถาน ที่เหล่านี้ และสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

(3) พัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยอาศัยข้อได้เปรียบทางทรัพยากรด้านมรดกทางวัฒนธรรม ต้องยึดในหลักการที่ว่า “**อนุรักษ์เป็นหลัก ใช้อย่างเหมาะสม**” นอกจากจะต้องอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมให้อยู่ในสภาพเดิมที่เป็นจริงแล้ว ยังต้องประชาสัมพันธ์สู่ภายนอกด้วยการส่งเสริมการท่องเที่ยว ต้องใช้ประโยชน์จากมรดกทางวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม ต้องมีการการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมเพื่อให้เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในขณะที่ให้ความสำคัญกับการแสดงทางศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมก็ต้องมีการปรับเปลี่ยนประยุกต์ไปตามสมัยด้วย เพื่อให้กลายเป็นรายการแสดงเชิงวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและมีผลประโยชน์ทางการตลาดต้องพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีรูปแบบหลากหลาย เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสร้างประสบการณ์ทางวัฒนธรรมโดยตรง การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบพักผ่อนหย่อนใจ ฯลฯ โดยอาศัยทรัพยากรทางนิเวศวิทยาเชิงวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ในศูนย์ทดลองอนุรักษ์ระบบนิเวศเชิงศิลปวัฒนธรรม

(4) ดำเนินการตามกลยุทธ์การใช้ตราสินค้าในการส่งเสริมการท่องเที่ยว สร้างตราสินค้าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ต้องมีการจัดทำ “รายชื่อรายการสำคัญด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแห่งชาติ " ทุก2 ปี โดยมุ่งเน้นไปที่สถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยม เมืองที่มีสถานที่ท่องเที่ยวตั้งอยู่ต้องทำการยื่นขอเข้าร่วมรายชื่อ จากนั้นกระทรวงวัฒนธรรมและสำนักงานการท่องเที่ยวจีนจะเป็นผู้อนุมัติ สำหรับรายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ได้รับการอนุมัติแล้วจะได้รับการสนับสนุนด้านต่างๆ เป็นพิเศษ เช่น ด้านนโยบายธุรกิจ การตรวจสอบและอนุมัติโครงการ การให้บริการข้อมูลข่าวสารและการพัฒนาตลาด ฯลฯ กระทรวงวัฒนธรรมและสำนักงานการท่องเที่ยวจีนมีการมอบรางวัลแก่โครงการที่มีผลงานการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างโดดเด่น นอกจากนี้ ยังให้การสนับสนุนทางนโยบายที่จำเป็นแก่ธุรกิจ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้พัฒนาเป็นกลุ่มธุรกิจที่มีตราสินค้าที่แข็งแกร่ง แนะนำและสนับสนุนเมืองท่องเที่ยวต่างๆ ที่ดีเด่นและมี

ชื่อเสียง ให้สร้างถนนสายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สนับสนุนการสร้างอำเภอสาธิตการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สร้างศูนย์รวมธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ของตนเอง

(5) สนับสนุนให้สวนและรีสอร์ทท่องเที่ยวต่างๆ เปิดร้านอินเตอร์เน็ตคาเฟ่และสถานบันเทิง สนับสนุนให้ธุรกิจอินเตอร์เน็ตคาเฟ่เปิดร้านสาขาในสวนและรีสอร์ทท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานและมีคุณสมบัติพร้อม โดยผสมผสานเข้ากับเอกลักษณ์ของสวนและรีสอร์ทนั้นๆ สนับสนุนให้ธุรกิจบันเทิงท่องเที่ยวสร้างสถานบันเทิงในสวนและรีสอร์ททท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับรูปแบบและประสบการณ์การท่องเที่ยวที่หลากหลาย เพิ่มความน่าดึงดูดของสวนและรีสอร์ททท่องเที่ยว จนกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแบบครบวงจรที่รวมความบันเทิงและวัฒนธรรมเข้าไว้ด้วยกัน

(6) จัดงานเจรจาโครงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ส่งเสริมความร่วมมือกันระหว่างธุรกิจด้านการท่องเที่ยวและด้านวัฒนธรรม หน่วยงานวัฒนธรรมและท่องเที่ยวของรัฐในระดับต่างๆ ต้องส่งเสริมการติดต่อสื่อสารและความร่วมมือกันระหว่างธุรกิจด้านการท่องเที่ยวและด้านวัฒนธรรมด้วยวิธีการจัดงานสัมมนา งานเจรจาการลงทุน งานเจรจาโครงการต่างๆ ฯลฯ สนับสนุนการร่วมทุนกันระหว่างธุรกิจด้านการท่องเที่ยวและด้านวัฒนธรรม เพื่อทดแทนความได้เปรียบเสียเปรียบซึ่งกันและกันและหาผลประโยชน์จากตลาดร่วมกัน บริษัททท่องเที่ยวต้องจัดและประชาสัมพันธ์โครงการและกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ท้องถิ่นอย่างจริงจัง เพื่อยกระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

(7) พัฒนาหัตถกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม(ของที่ระลึก)ในเชิงลึก หน่วยงานบริหารวัฒนธรรมต้องสนับสนุนการผลิตหัตถกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม(ของที่ระลึก)ที่มีความคิดสร้างสรรค์และสอดคล้องกับเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่น ต้องสนับสนุนการสร้างภาพลักษณ์ของตราสินค้าและการผลิต หน่วยงานวัฒนธรรมต้องออกนโยบายสนับสนุนอย่างเต็มที่ ส่งเสริมการขยายขนาดของตลาดหัตถกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม(ของที่ระลึก) เพื่อยกระดับความน่าเชื่อถือและชื่อเสียงของสินค้า(ของที่ระลึก) จัดงานแสดงและประกวดการออกแบบหัตถกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม(ของที่ระลึก)ในเชิงสร้างสรรค์ทั่วประเทศ สนับสนุนสินค้า(ของที่ระลึก)ที่มีเอกลักษณ์และความคิดสร้างสรรค์ยื่นขอจดสิทธิบัตรการออกแบบ ส่งเสริมการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของหัตถกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม(ของที่ระลึก)

(8) ส่งเสริมการขยายตลาดผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีการรวมตัวกันระหว่างการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการประชาสัมพันธ์วัฒนธรรมจีนในต่างประเทศด้วยการจัดแสดงผลิตภัณฑ์และโครงการการท่องเที่ยวในงานปีวัฒนธรรมที่ประเทศจีนจัดร่วมกับประเทศอื่นๆ หรือกิจกรรมด้านวัฒนธรรมอื่นๆ ต้องบูรณาการทรัพยากรในทุกด้านเพื่อเพิ่มประสิทธิผลของการประชาสัมพันธ์และสร้างชื่อเสียงไปทั่วโลก ภาคการท่องเที่ยวต้องสนับสนุนการขยายตลาด โดยการรวมผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมที่สะท้อนเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้าไว้ในแผนการประชาสัมพันธ์โครงการท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกประเทศจีน เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมที่แฝงอยู่ในผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว

(9) ส่งเสริมทรัพยากรบุคคลด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างจริงจังกระทรวงวัฒนธรรมร่วมกับสำนักงานการท่องเที่ยวจีนจัดทำแผนการฝึกอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ก่อตั้งศูนย์ฝึกงาน และสถาบันฝึกอบรม(อาชีพ) เพื่อฝึกอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีการจัดการฝึกอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นประจำตามความต้องการของตลาดในการพัฒนาของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีการร่วมกันจัดฝึกอบรมมัคคุเทศก์และคนนำเที่ยว เพื่อสร้างกลุ่มบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีคุณภาพสูงและมีความเป็นมืออาชีพ

(10) จัดระเบียบตลาดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในตลาดวัฒนธรรมและองค์กรกำกับดูแลคุณภาพการท่องเที่ยวต้องสร้างกลไกควบคุมดูแลการจัดระเบียบตลาดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมร่วมกัน ต้องบังคับใช้กฎหมายร่วมกันและทำการตรวจสอบดูแลเป็นประจำ ต้องกำกับดูแลตามระเบียบกฎหมาย โดยมุ่งเน้นไปที่ประเด็นและปัญหาสำคัญ ต้องยืนหยัดที่จะปราบปรามพฤติกรรมหลอกลวง เช่น บังคับให้นักท่องเที่ยวเข้าร่วมกิจกรรมนอกกำหนดการซึ่งต้องเสียเงินเพิ่ม หรือบังคับให้ซื้อของ ปราบปรามมัคคุเทศก์และคนขับรถนำเที่ยวที่มีพฤติกรรมแอบรับเงินค่าคอมมิชชั่นด้วยวิธีทุจริต ปราบปรามการปลอมแปลงหัตถกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม(ของที่ระลึก) ปราบปรามธุรกิจผิดกฎหมาย การท่องเที่ยวเชิงลามกอนาจารและการหลอกลวงให้นักท่องเที่ยวหลงเชื่ออย่างงมงาย

ประการที่ 3 เสริมสร้างความเป็นผู้นำขององค์กร ปรับปรุงกลไกการทำงาน

สร้างกลไกการทำงานที่เป็นการประสานความร่วมมือกันระหว่างภาควัฒนธรรมและภาคการท่องเที่ยวในระยะยาว เสริมสร้างความเป็นผู้นำในด้านการบูรณาการการท่องเที่ยวและวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรมและสำนักงานการท่องเที่ยวจีนได้ตั้งหน่วยงาน 2 หน่วยขึ้นเพื่อรับผิดชอบงานด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หน่วยงานวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวในทุกระดับต้องสร้างกลไกการทำงานที่ประสานความร่วมมือกัน จัดทำแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของภูมิภาค ทำการรายงานสภาพการพัฒนาล่าสุดตามเวลาที่กำหนด เสริมสร้างความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างภาควัฒนธรรมและภาคการท่องเที่ยวในภูมิภาค

หน่วยงานวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวในทุกระดับต้องเห็นความสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวและวัฒนธรรมร่วมกัน ต้องตระหนักถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง ต้องกำหนดวิธีการในการปฏิบัติงานโดยอ้างอิง **"ความคิดเห็นแนะนำเกี่ยวกับการสนับสนุนการพัฒนาวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวร่วมกัน"** และสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ ต้องมีการวางแผนงานอย่างละเอียดรอบคอบ ระมัดระวัง และผลักดันกันอย่างจริงจัง ภายใต้การนำของคณะกรรมการพรรคและรัฐบาลท้องถิ่น เพื่อรับประกันว่ามีการดำเนินการตามนโยบายและมาตรการที่เกี่ยวข้องต่างๆ ต้องส่งเสริมการวางแผนโดยรวม ความร่วมมือในการแบ่งงาน ปรับปรุงกลไกความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คิดค้นวิธีการ แนวคิดและช่องทางใหม่ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อการสร้างสรรค์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมรูปแบบใหม่

3.4 "แผนพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม" ในช่วงแผนพัฒนาฯ แห่งชาติ 5 ปี ฉบับที่ 11 (ปี 2006-2010)

แผนพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในช่วงแผนพัฒนาฯ แห่งชาติ 5 ปี ฉบับที่ 11 มีรายละเอียดเกี่ยวกับ 1) การแบ่งประเภทอุตสาหกรรมวัฒนธรรม 2) ปรับปรุงรูปแบบและโครงสร้างของอุตสาหกรรมวัฒนธรรม 3) เปลี่ยนแปลงรูปแบบการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของระบบเศรษฐกิจตลาดแบบสังคมนิยม 4) พัฒนาตลาดวัฒนธรรมหลัก 5) ปรับปรุงตลาดสินค้าทางวัฒนธรรม และ 6) พัฒนารูปแบบการจัดการและการกระจายสินค้าวัฒนธรรมสมัยใหม่ โดยสรุปได้ดังแผนภูมิ 3.2 ข้างล่างนี้

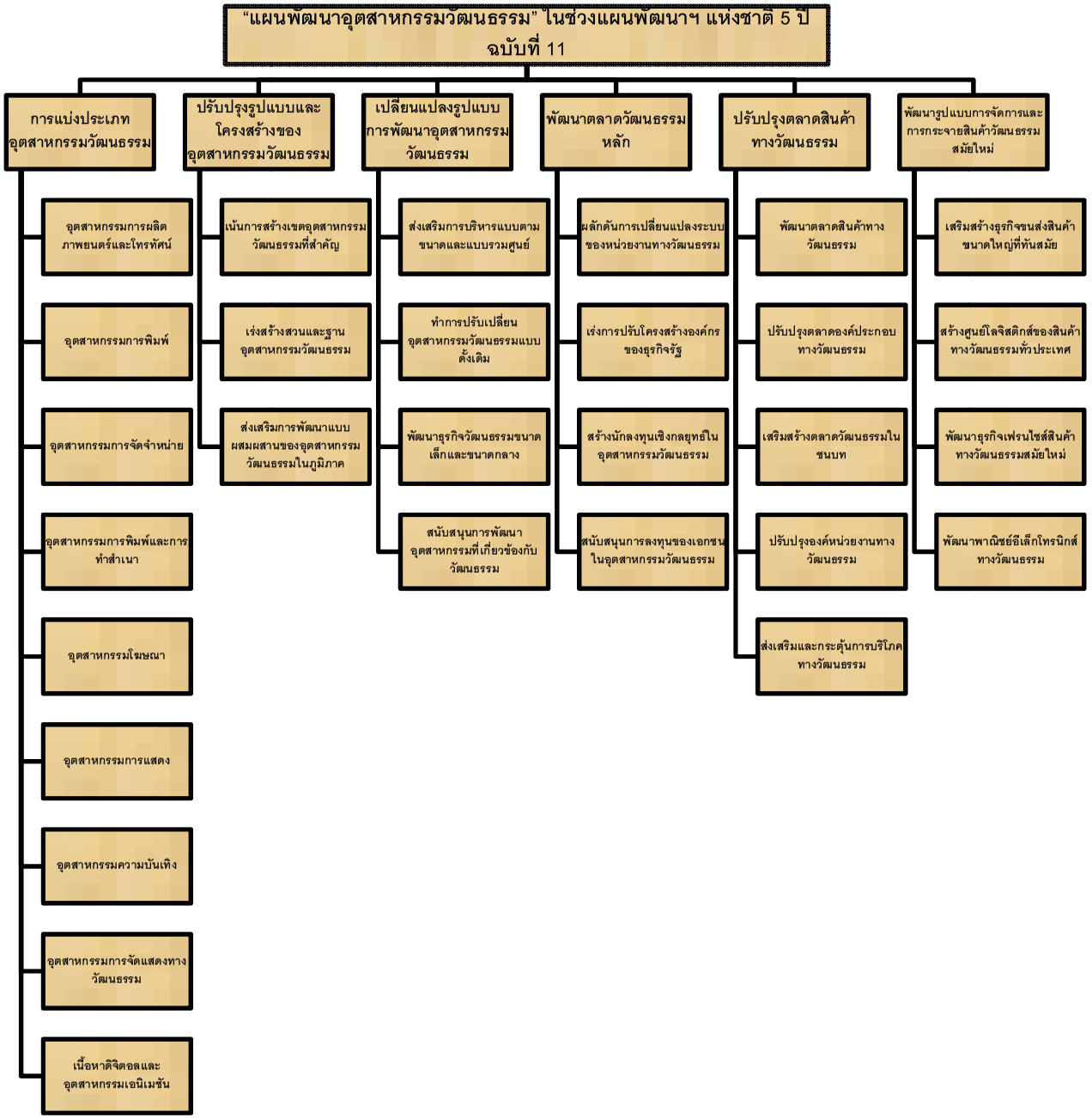
“แผนพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม” ในช่วงแผนพัฒนาฯ แห่งชาติ 5 ปี ฉบับที่ 11
การแบ่งประเภทอุตสาหกรรมวัฒนธรรม
ปรับปรุงรูปแบบและโครงสร้างของอุตสาหกรรมวัฒนธรรม
เปลี่ยนแปลงรูปแบบการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม
พัฒนาตลาดวัฒนธรรมหลัก
ปรับปรุงตลาดสินค้าทางวัฒนธรรม
พัฒนารูปแบบการจัดการและการกระจายสินค้าวัฒนธรรมสมัยใหม่
อุตสาหกรรมการผลิตภาพยนตร์และโทรทัศน์
อุตสาหกรรมการพิมพ์
อุตสาหกรรมการจัดจำหน่าย
อุตสาหกรรมการพิมพ์และการทำสำเนา
อุตสาหกรรมโฆษณา
อุตสาหกรรมการแสดง
อุตสาหกรรมความบันเทิง
อุตสาหกรรมการจัดแสดงทางวัฒนธรรม
เนื้อหาดิจิตอลและอุตสาหกรรมเอนิเมชัน
เน้นการสร้างเขตอุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่สำคัญ
เร่งสร้างสวนและฐานอุตสาหกรรมวัฒนธรรม
ส่งเสริมการพัฒนาแบบผสมผสานของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในภูมิภาค
ส่งเสริมการบริหารแบบตามขนาดและแบบรวมศูนย์
ทำการปรับเปลี่ยนอุตสาหกรรมวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม
พัฒนาธุรกิจวัฒนธรรมขนาดเล็กและขนาดกลาง
สนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม
ผลักดันการเปลี่ยนแปลงระบบของหน่วยงานทางวัฒนธรรม
เร่งการปรับโครงสร้างองค์กรของธุรกิจรัฐ
สร้างนักลงทุนเชิงกลยุทธ์ในอุตสาหกรรมวัฒนธรรม
สนับสนุนการลงทุนของเอกชนในอุตสาหกรรมวัฒนธรรม
พัฒนาตลาดสินค้าทางวัฒนธรรม
ปรับปรุงตลาดองค์ประกอบทางวัฒนธรรม
เสริมสร้างตลาดวัฒนธรรมในชนบท
ปรับปรุงองค์หน่วยงานทางวัฒนธรรม
ส่งเสริมและกระตุ้นการบริโภคทางวัฒนธรรม
เสริมสร้างธุรกิจขนส่งสินค้าขนาดใหญ่ที่ทันสมัย
สร้างศูนย์โลจิสติกส์ของสินค้าทางวัฒนธรรมทั่วประเทศ
พัฒนาธุรกิจเฟรนไชส์สินค้าทางวัฒนธรรมสมัยใหม่
พัฒนาพาณิชย์อิเล็กโทรนิกส์ทางวัฒนธรรม

1. **ประเภทอุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่สำคัญ**

กำหนดประเภทอุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่ต้องเน้นพัฒนาผลักดันโครงการอุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่มีความสำคัญด้านกลยุทธ์และการชี้นำ เช่น การสร้างฐานถ่ายทำภาพยนตร์ดิจิตอลของประเทศ โครงการพัฒนาเอนิเมชันที่ผลิตในประเทศ โครงการ"คลังตัวอักษรจีน" ฯลฯ จนเกิดการพัฒนาด้านสำคัญต่างๆแบบก้าวกระโดด

1) **อุตสาหกรรมการผลิตภาพยนตร์และโทรทัศน์**

พัฒนาอุตสาหกรรมภาพยนตร์และโทรทัศน์ ยกระดับกำลังการผลิตของละครโทรทัศน์ รายการโทรทัศน์และภาพยนตร์ประเภทที่ไม่ใช่ข่าว และการผลิตเอนิเมชัน ขยายการผลิตภาพยนตร์โทรทัศน์ การจำหน่าย การจัดฉายและการบุกเบิกด้านอื่นๆ เพิ่มปริมาณ ปรับปรุงคุณภาพ ตอบสนองความต้องการภาพยนตร์และโทรทัศน์ดิจิตอลของผู้บริโภคด้วยการพัฒนามัลติมีเดีย

2) **อุตสาหกรรมการพิมพ์**

ผลักดันการปรับเปลี่ยนและยกระดับโครงสร้างอุตสาหกรรม เร่งการเปลี่ยนจากรูปแบบการพิมพ์ดั้งเดิมสู่อุตสาหกรรมการพิมพ์สมัยใหม่ที่มีความหลากหลาย เปลี่ยนจากเดิมที่อาศัยตลาดภายในเป็นหลักเป็นการเปิดสู่ตลาดต่างประเทศ ฝึกอบรมกลุ่มธุรกิจการพิมพ์ที่มีกำลังการแข่งขันและศักยภาพที่ดี สร้างตราสินค้าที่มีประโยชน์ทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจ

3) **อุตสาหกรรมการจัดจำหน่าย**

สนับสนุนธุรกิจจัดจำหน่ายสิ่งพิมพ์ให้ดำเนินธุรกิจแบบข้ามพื้นที่ ข้ามสายธุรกิจเน้นการพัฒนาระบบการกระจายสินค้าสิ่งพิมพ์สมัยใหม่ เช่น ระบบเฟรนไชส์ ระบบโลจิสติกส์ที่ทันสมัยและร้านหนังสืออินเตอร์เน็ต สร้างกลุ่มธุรกิจจำหน่ายสินค้าขนาดใหญ่ สร้างตลาดสิ่งพิมพ์ที่มีความเป็นเอกภาพ เปิดกว้าง มีการแข่งขันกันและมีระเบียบ

4) **อุตสาหกรรมการพิมพ์และการทำสำเนา**

พัฒนาการพิมพ์แบบใช้เทคโนโลยีการพิมพ์ขั้นสูงใหม่ๆ การพิมพ์แบบพิเศษและการทำสำเนา CD – ROM ต่างๆ สร้างฐานการพิมพ์และการทำสำเนาที่เป็นเอกลักษณ์และมีเทคโนโลยีที่

ทันสมัย เพื่อให้ประเทศจีนกลายเป็นศูนย์กลางการพิมพ์และการทำสำเนาระดับนานาชาติที่สำคัญของโลก

5) **อุตสาหกรรมโฆษณา**

ใช้ประโยชน์จากบทบาทของสื่อในส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมโฆษณาอย่างเต็มที่ พยายามขยายขนาดของอุตสาหกรรมโฆษณา ยกระดับความน่าเชื่อถือของสื่อโฆษณา เพื่อให้ปริมาณการค้าโดยรวมของอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

6) **อุตสาหกรรมการแสดง**

ผลักดันการปรับโครงสร้างสินทรัพย์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พัฒนาระบบเอเย่นต์ในอุตสาหกรรมการแสดง เน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการแสดง ก่อตั้งกลุ่มอุตสาหกรรมการแสดงขนาดใหญ่

7) **อุตสาหกรรมความบันเทิง**

พัฒนาอุตสาหกรรมบันเทิงอิเล็กทรอนิคส์ บุกเบิกความบันเทิงรูปแบบใหม่ที่มีเอกลักษณ์แห่งชนชาติ เอกลักษณ์ท้องถิ่น และมีเทคโนโลยีที่ทันสมัย สร้างนวัตกรรมด้านรูปแบบความบันเทิง สนับสนุนการพัฒนาของธุรกิจบันเทิงแบบเฟรนไชส์ ใช้เทคโนโลยีชั้นสูงในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านความบันเทิง เน้นการสร้างธุรกิจสถานที่ท่องเที่ยวที่ให้ทั้งความบันเทิงและสะท้อนวัฒนธรรม

8) **อุตสาหกรรมการจัดแสดงทางวัฒนธรรม**

พัฒนาการจัดนิทรรศการแสดงทางวัฒนธรรมแบบรวมหรือแบบประเภทต่างๆ โดยมุ่งเน้นสนับสนุนนิทรรศการแสดงทางวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงและ ครอบคลุมทั่วประเทศและ จัดกิจกรรมและนิทรรศการแสดงทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับโอลิมปิกปี 2008 และShanghai World Expo 2010 ส่งเสริมให้อุตสาหกรรมการจัดแสดงทางวัฒนธรรมกลายเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมของจีน

นิทรรศการแสดงทางวัฒนธรรมที่ได้รับการสนับสนุนเป็นหลัก
(1) งานจัดแสดงภาพยนตร์และโทรทัศน์ของสถานีวิทยุนานาชาติจีน (2) นิทรรศการเครือข่ายสารสนเทศโทรทัศน์ของสถานีวิทยุนานาชาติจีน (3) เทศกาลการ์ตูนและแอนิเมชันนานาชาติจีน (4) นิทรรศการเสียงและภาพนานาชาติ (5) นิทรรศการหนังสือนานาชาติแห่งปักกิ่ง (6) นิทรรศการซื้อขายหนังสือทั่วประเทศ (7) งานแสดงสินค้าอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมนานชาติ ณ เมืองเซินเจิ้น ประเทศจีน (8) นิทรรศการภาพยนตร์และโทรทัศน์นานาชาติแห่งมหานครซั่งไห่(เซี่ยงไฮ้)

9) เนื้อหาดิจิตอลและอุตสาหกรรมแอนิเมชัน

พัฒนาอุตสาหกรรมเนื้อหาดิจิตอลที่ใช้ดิจิตอลในการผลิตใช้เครือข่ายในการเผยแพร่อย่างจริงจัง เร่งรัดการพัฒนาอุตสาหกรรมแอนิเมชันแห่งชาติ ยกระดับปริมาณและคุณภาพของผลิตภัณฑ์แอนิเมชันในประเทศ พัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมอินเตอร์เน็ตอย่างจริงจัง ส่งเสริมและให้การสนับสนุนการสร้าง วิจัยและพัฒนา ผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมอินเตอร์เน็ตที่ผลิตเองในประเทศจีนขยายขอบเขตการพัฒนาวัฒนธรรมอินเตอร์เน็ตในประเทศ

โครงการผลักดันอุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่สำคัญ

โครงการสร้างฐานการผลิตภาพยนตร์ดิจิตอลแห่งชาติ – ใช้เทคโนโลยีและศิลปะการถ่ายทำภาพยนตร์ดิจิตอล ผสมผสานกันระหว่างเทคโนโลยีดั้งเดิมและเทคโนโลยีดิจิตอล เพื่อเพิ่มปริมาณและความสามารถในการผลิตภาพยนตร์ดิจิตอล ยกระดับความสามารถในการผลิตและถ่ายทำภาพยนตร์โดยรวมของประเทศ

โครงการพัฒนาเอนิเมชันในประเทศ – สร้างฐานการผลิตและศึกษาวิจัยแอนิเมชันของจีน สร้างกลไกระบบบริการสนับสนุนร่วมกันระหว่างเทคโนโลยีอุปกรณ์เอนิเมชันและเทคโนโลยีอื่นๆ สร้างความสามารถในการผลิตแอนิเมชันและบุกเบิกผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมธุรกิจแอนิเมชันขนาดกลางและเล็กที่มีอนาคตและมีความเชี่ยวชาญ และตราสินค้าที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของจีนและมีชื่อเสียงระดับโลก

โครงการสิ่งพิมพ์ "คลังข้อมูลทรัพยากรทางปัญญา"– สร้างคลังข้อมูลสมัยใหม่ที่รวบรวมความรู้ข่าวสารทุกประเภทบนพื้นฐานของทรัพยากรข้อมูลชนิดต่างๆ โดยใช้เทคโนโลยีใหม่ขั้นสูง เช่น โครงข่ายประสาทเทียม การสืบค้นฐานข้อมูลและข้อมูลคอมพิวเตอร์ ฯลฯ เพื่อยกระดับความสามารถในการบุกเบิกและใช้ทรัพยากรข้อมูลในเชิงลึก

โครงการ"ฐานข้อมูลตัวอักษรจีน"– สร้างฐานข้อมูลตัวอักษรจีนกลางและตัวอักษรของภาษาชนกลุ่มน้อย เน้นการวิจัยและพัฒนาระบบรหัสตัวอักษรจีน เทคนิคการป้อนรหัส การพิมพ์ การจัดเก็บ การส่งและเทคนิคผสมผสานอื่นๆ

2. ปรับปรุงรูปแบบและโครงสร้างของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมสร้างมณฑล เมืองที่อุตสาหกรรมวัฒนธรรมเจริญก้าวหน้า และกลุ่มอุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น จนเกิดรูปแบบการพัฒนาของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมแบบผสมผสาน

1) **เน้นการสร้างเขตอุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่สำคัญ**

เร่งการบูรณาการของอุตสาหกรรม โดยยึดการสร้างเมืองศูนย์กลาง และนวัตกรรมอุตสาหกรรมวัฒนธรรมเป็นหลัก สร้างเขตอุตสาหกรรมวัฒนธรรมใหญ่สามแห่ง ณ สามเหลี่ยมปากแม่น้ำแยงซี มณฑลเจ้อเจียง สามเหลี่ยมปากแม่น้ำเพิร์ล มณฑลกว่างตง (กวางตุ้ง) และบริเวณรอบทะเลปั๋วไห่ เขตปกครองตนเองกว่างซี (กวางสี) พัฒนาพื้นที่ทางตะวันตกเฉียงใต้และตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศ ซึ่งมีกลุ่มอุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและของชนชาติอย่างโดดเด่น ผลักดันการประยุกต์ใช้ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับอุตสาหกรรมวัฒนธรรม เร่งการปรับปรุงและยกระดับอุตสาหกรรมวัฒนธรรม ส่งเสริมให้อุตสาหกรรมวัฒนธรรมของจีนใช้ระบบการแบ่งงานในภาคอุตสาหกรรมและยกระดับให้ทัดเทียมกับนานาชาติ

2) **เร่งสร้างสวนและฐานอุตสาหกรรมวัฒนธรรม**

ส่งเสริมการจัดสรรทรัพยากรประเภทต่างๆ และการแบ่งงานกันในอุตสาหกรรมอย่างมีเหตุผล เร่งการสร้างสวนอุตสาหกรรมที่เป็นศูนย์บ่มเพาะนวัตกรรมทางวัฒนธรรม ส่งเสริมการสร้าง ศูนย์อุตสาหกรรมด้านการพิมพ์การจำหน่าย ด้านการพิมพ์และการทำสำเนา ด้านการผลิตภาพยนตร์และโทรทัศน์ และด้านการขายส่งสินค้าทางวัฒนธรรม ฯลฯ เน้นการสร้างฐานสาธิตอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ เช่น การผลิตภาพยนตร์และโทรทัศน์ แอนิเมชัน ผลิตภัณฑ์ภาพและเสียงดิจิตอล การพิมพ์และการทำสำเนา ศิลปะการแสดง เป็นต้น

3) **ส่งเสริมการพัฒนาแบบผสมผสานของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในภูมิภาค**

ใช้ประโยชน์จาก เขตอุตสาหกรรม สวนอุตสาหกรรมและฐานอุตสาหกรรมให้เต็มที่ในด้านการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมโดยรวม ส่งเสริมให้พื้นที่ทางภาคตะวันตกของจีนพัฒนาก่อน เร่งสร้างอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในพื้นที่ภาคกลางให้เจริญขึ้น ใช้ประโยชน์จากเอกลักษณ์ท้องถิ่นและความได้เปรียบด้านทรัพยากรของพื้นที่ภาคตะวันตก เพิ่มความสามารถในการ พัฒนาตนเองของอุตสาหกรรมวัฒนธรรม พยายามสร้างรูปแบบการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในภูมิภาคแบบ

ผสมผสานใหม่ที่มีการทดแทนกันระหว่างความได้เปรียบเสียเปรียบของพื้นที่ภาคกลางและภาคตะวันตก

4. เปลี่ยนแปลงรูปแบบการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม ปรับปรุงประสิทธิภาพ ขยายขนาดและส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของระบบเศรษฐกิจตลาดแบบสังคมนิยม

1) ส่งเสริมการบริหารแบบตามขนาดและแบบรวมศูนย์

เร่งการปรับเปลี่ยนอุตสาหกรรมจากรูปแบบการเจริญเติบโตในแนวนอนที่ขยายเพียงแค่ปริมาณและขนาดสู่รูปแบบการพัฒนาอย่างเข้มข้นที่เน้นการปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพ ปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรม ผลักดันการรวมกลุ่มของอุตสาหกรรมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ ยกระดับความสามารถในการบริหารงาน มุ่งเน้นที่การเสริมสร้างกำลังการแข่งขันหลักของธุรกิจ เสริมสร้างและพัฒนาธุรกิจวัฒนธรรมและกลุ่มองค์กรขนาดใหญ่ที่มีประสิทธิภาพ มีความได้เปรียบทางการแข่งขันสูง และมีชื่อเสียงจำนวนหนึ่ง โดยวิธีการควบรวมกิจการหรือปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กร

2) ทำการปรับเปลี่ยนอุตสาหกรรมวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม

ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและวิธีการผลิตสมัยใหม่ปรับ เปลี่ยนรูปแบบการผลิตและการเผยแพร่วัฒนธรรมแบบดั้งเดิม ยกระดับอุตสาหกรรมและขยายขนาดห่วงโซ่อุตสาหกรรม ส่งเสริมการผลิตรายการวิทยุ ภาพยนตร์และโทรทัศน์ การปล่อยและการส่งสัญญาณ การออกอากาศ การจัดเก็บ และการบุกเบิกผลิตภัณฑ์ภาพยนตร์โทรทัศน์และศิลปะการแสดงอย่างต่อเนื่อง ฯลฯ ส่งเสริมผลิตภัณฑ์รูปแบบดิจิตอล สนับสนุนการวิจัยและพัฒนา การประยุกต์ใช้สิ่งพิมพ์ดิจิตอลและเทคโนโลยีโลจิสติกส์สมัยใหม่ บุกเบิกสินค้าและบริการรูปแบบทางวัฒนธรรมใหม่อย่างจริงจัง เพื่อยกระดับเทคโนโลยีและความสามารถในการแข่งขันโดยรวมของอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรม

3) พัฒนาธุรกิจวัฒนธรรมขนาดเล็กและขนาดกลางที่"เชี่ยวชาญ ยอดเยี่ยม พิเศษ และใหม่" ปล่อยให้ธุรกิจเข้าสู่ตลาดมากขึ้น

พัฒนาธุรกิจวัฒนธรรมขนาดเล็กและขนาดกลาง โดยการลดความซับซ้อนของขั้นตอนอนุมัติต่างๆ ของทางราชการ ปรับปรุงกลไกการเข้าและออกจากตลาด สนับสนุนและส่งเสริมธุรกิจ

วัฒนธรรมขนาดกลางและย่อมให้พัฒนาไปในทิศทางที่มีความ"เชี่ยวชาญ ยอดเยี่ยม พิเศษ และใหม่" ยิ่งขึ้น จนกลายเป็นกลุ่มธุรกิจที่มีความได้เปรียบทางการแข่งขันและมีพลัง ส่งเสริมให้ประชาชนจัดตั้งบริษัทขนาดกลางและย่อม โดยการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาเป็นเงินลงทุน สนับสนุนการก่อตั้งบริษัททุนและบริษัทประกันภัยต่างๆ ซึ่งมีหน้าที่บริการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

4) สนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม

ส่งเสริมการผลิตและการจำหน่ายสินค้าทางวัฒนธรรม อุปกรณ์และสินค้าอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมการพัฒนาร่วมกันระหว่างอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและการศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สารสนเทศ กีฬา ท่องเที่ยวและนันทนาการ รวมทั้งการผสมผสานกับกิจกรรมอื่นๆ เช่น การออกแบบทางอุตสาหกรรม การออกแบบผังเมือง ฯลฯ เพื่อส่งเสริมให้เศรษฐกิจเจริญเติบโต สนับสนุนธุรกิจวัฒนธรรมให้ใช้ความได้เปรียบจากทรัพย์สินทางปัญญาและตราสินค้าของตัวเองในการพัฒนา บุกเบิกผลิตภัณฑ์ร่วมในรูปแบบต่างๆ

4. พัฒนาตลาดวัฒนธรรมหลัก พยายามสร้างตลาดวัฒนธรรมหลัก ปรับปรุงความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจวัฒนธรรมที่เป็นของของรัฐ จนกลายเป็นรูปแบบอุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่พัฒนาร่วมกันระหว่างรัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน

1) ผลักดันการเปลี่ยนแปลงระบบของหน่วยงานทางวัฒนธรรมและคณะศิลปะการแสดงต่างๆของรัฐ

ผลักดันโดยการแปรรูปเป็นองค์กรธุรกิจ ยกเว้นสำนักพิมพ์กลุ่มน้อยที่จัดพิมพ์สิ่งพิมพ์ทางการเมืองและสิ่งพิมพ์ที่ไม่แสวงหากำไร สำนักพิมพ์ที่จัดทำสิ่งพิมพ์ด้านวัฒนธรรม ศิลปะ ชีวิตและวิทยาศาสตร์ ฯลฯ ร้านหนังสือซินหัว สตูดิโอภาพยนตร์ โรงภาพยนตร์ ผู้ผลิตละครโทรทัศน์ บริษัทเอเย่นต์ หน่วยงานของพรรค องค์กรประชาชน หน่วยงานผลิตภาพยนตร์และละครโทรทัศน์และกลุ่มธุรกิจอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่น โฆษณา การพิมพ์ การคัดลอก การจัดจำหน่าย ระบบสื่อสัญญาณ การผลิตรายการละครโทรทัศน์และภาพยนตร์ ฯลฯ กำหนดมาตรฐานในการแปรรูประบบของรัฐวิสาหกิจวัฒนธรรม เพิ่มการกำกับดูแล กำหนดสิทธิ์ของเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญาและผู้ลงทุนในธุรกิจอย่างชัดเจน สร้างระบบความรับผิดชอบในการบริหารสินทรัพย์ สร้างธุรกิจ

และกลุ่มธุรกิจทางวัฒนธรรมที่มีความสามารถด้านนวัตกรรมและความได้เปรียบในการแข่งขันทางตลาด

2) เร่งการปรับโครงสร้างองค์กรของธุรกิจรัฐ

เน้นการสร้างระบบองค์กรใหม่ ปรับเปลี่ยนกลไก โดยให้เป็นธุรกิจที่มุ่งสู่ตลาด เพิ่มความแข็งแกร่งของธุรกิจ ปรับโครงสร้างองค์กรของธุรกิจวัฒนธรรมของรัฐ ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารนิติบุคคลตามระบบธุรกิจสมัยใหม่ ผลักดันการปฏิรูประบบสิทธิในทรัพย์สิน สร้างความหลากหลายในการลงทุน เพื่อให้ธุรกิจวัฒนธรรมของรัฐกลายเป็นผู้ลงทุนหลักในตลาดที่มีความสามารถในการบริหารและพัฒนาตนเอง เร่งการปรับระบบการถือหุ้นของธุรกิจรัฐ โดยตั้งเป้าไว้ว่าก่อนปี 2010 ต้องแปรรูปธุรกิจวัฒนธรรมที่รัฐเป็นผู้ถือหุ้นแต่เพียงผู้เดียวให้เป็นบริษัทให้สำเร็จ และสร้างบริษัทมหาชนที่มีธุรกิจหลักโดดเด่นและมีความได้เปรียบทางการแข่งขันสูง

3) สร้างนักลงทุนเชิงกลยุทธ์ในอุตสาหกรรมวัฒนธรรม

ผลักดันให้ทุนทางวัฒนธรรมของรัฐรวมศูนย์ไปในอุตสาหกรรมที่มีอนาคต มีความสามารถทางการแข่งขัน และมีประโยชน์ทางสังคม ใช้ประโยชน์จากทุนทางวัฒนธรรม เน้นการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจและกลุ่มธุรกิจร่วมทุนทางวัฒนธรรมขนาดใหญ่ของรัฐซึ่งมีศักยภาพแข็งแกร่ง เพื่อให้เป็นกำลังสำคัญในการนำพาตลาดวัฒนธรรม ส่งเสริมนักลงทุนเชิงกลยุทธ์ในอุตสาหกรรมวัฒนธรรม ส่งเสริมและสนับสนุนให้กิจการของรัฐบุกเบิกผลิตภัณฑ์ที่สามารถครองส่วนแบ่งการตลาดได้มาก สร้างตราสินค้าทางวัฒนธรรมที่มีข้อได้เปรียบในการแข่งขันและเป็นที่รู้จัก

4) สนับสนุนการลงทุนของเอกชนในอุตสาหกรรมวัฒนธรรม

ปฏิบัติตามระเบียบใน "*ข้อตกลงเกี่ยวกับการลงทุนของภาคเอกชนในอุตสาหกรรมวัฒนธรรมโดยคณะมุขมนตรีแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน*" สร้างสภาพแวดล้อมในการลงทุนที่ดี ออกนโยบายสนับสนุน และให้โอกาสในการแข่งขันที่เท่าเทียมกัน เสริมสร้างและปรับปรุงการบริการ ส่งเสริมและสนับสนุนเอกชนให้ลงทุนในอุตสาหกรรมวัฒนธรรมซึ่งสอดคล้องกับนโยบายสนับสนุนและพัฒนาธุรกิจวัฒนธรรมของเอกชน

5. ปรับปรุงตลาดสินค้าทางวัฒนธรรม ส่งเสริมบทบาทพื้นฐานของตลาดในการจัดสรรทรัพยากรอย่างเต็มที่ สร้างตลาดวัฒนธรรมที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ส่งเสริมการหมุนเวียนของสินค้าทางวัฒนธรรมและปัจจัยในการผลิตสินค้า

1) **พัฒนาตลาดสินค้าทางวัฒนธรรม**

สนับสนุนให้มีการพัฒนาร้านหนังสือขนาดกลางและเล็กที่มีเอกลักษณ์ของตนเองร้านหนังสือที่มีความเป็นมืออาชีพ ร้านหนังสือในชุมชนและร้านหนังสือออนไลน์ เน้นการพัฒนาการจำหน่าย ตัวแทนจำหน่าย และธุรกิจร้านเช่าหนังสือในชนบท ส่งเสริมการลงทุนด้านสิ่งพิมพ์ในชนบท ขยายตลาดสิ่งพิมพ์ในชนบท จัดระเบียบและพัฒนาตลาดการแสดงทางศิลปะ ส่งเสริมธุรกิจบริการจองตั๋วในเมืองขนาดกลางและใหญ่ สร้างเครือข่ายจองตั๋วทั่วประเทศพัฒนาตลาดซื้อขายภาพยนตร์ รายการวิทยุและโทรทัศน์ บุกเบิกตลาดเกิดใหม่ เช่น ตลาดเกมแอนิเมชัน โมบายทีวี เคเบิลทีวีและทีวีออนไลน์ สนับสนุนการพัฒนาตลาดผลงานศิลปะ เพื่อให้ประเทศจีนกลายเป็นหนึ่งในศูนย์กลางการค้าขายผลงานศิลปะที่สำคัญของเอเชีย

2) **ปรับปรุงตลาดองค์ประกอบทางวัฒนธรรม**

ใช้ประโยชน์จากตลาดทุนในประเทศและต่างประเทศอย่างเต็มที่ เพื่อขยายช่องทางในการลงทุนและการหาทุนของอุตสาหกรรมวัฒนธรรม ส่งเสริมให้ธุรกิจวัฒนธรรมหาทุนจากตลาดทุนโดยตรงด้วยการออกหุ้นหรือตราสารหนี้ของบริษัท ปรับปรุงระบบการจัดหาเงินทุนทางอ้อม สนับสนุนให้ธุรกิจวัฒนธรรมกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินได้สะดวกมากขึ้นด้วยการใช้วิธีการค้ำประกันสินเชื่อ จัดระเบียบการซื้อขายลิขสิทธิ์และทรัพย์สินทางปัญญา เน้นการพัฒนาตลาดซื้อขายลิขสิทธิ์ ซึ่งเป็นสินทรัพย์ทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ สร้างทรัพยากรบุคคลทางวัฒนธรรมและระบบประเมินความสามารถของบุคคลากร ส่งเสริมการจัดสรรทรัพยากรบุคคลอย่างมีเหตุผลและเป็นระเบียบ ปรับปรุงตลาดการค้าขายข้อมูลและเทคโนโลยีด้านวัฒนธรรม ยกระดับการให้บริการ พัฒนาบริษัทคนกลาง เช่นบริษัทนายหน้า บริษัทตรวจสอบและประเมิน บริษัทที่ปรึกษา บริษัทประกัน บริษัทประมูล ฯลฯ ให้ดำเนินงานตามมาตรฐาน ทำการพัฒนาตราสินค้า สร้างความเป็นมืออาชีพ ส่งเสริมการฝึกอาชีพ ผลักดันระบบตรวจสอบคุณสมบัติของบุคคลากร กำหนดและปรับปรุงวิธีการบริหารของบริษัทคนกลาง จัดระเบียบการปฏิบัติงาน และปรับปรุงคุณภาพการให้บริการ

3) **เสริมสร้างตลาดวัฒนธรรมในชนบท**

แนะนำให้ธุรกิจการพิมพ์และจัดจำหน่าย การฉายภาพยนตร์ การแสดงศิลปวัฒนธรรม และการบริการทางอินเตอร์เน็ต ฯลฯ บุกเบิกตลาดวัฒนธรรมในชนบทอย่างจริงจังโดยการใช้นโยบายส่งเสริมการลงทุน การปรับราคาและการใช้แรงจูงใจทางภาษี กำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจที่สนับสนุนหน่วยงานและธุรกิจวัฒนธรรมในชนบท ลดขั้นตอนความยุ่งยากในการจดทะเบียนของผู้ประกอบการและธุรกิจวัฒนธรรมในชนบท สนับสนุนให้เกษตรกรจัดตั้งคณะฉายภาพยนตร์และสำนักพิมพ์เอง โดยต้องจัดหาทุนและบุคคลากรเอง ต้องบริหารและรับผิดชอบต่อกำไรขาดทุนเอง สนับสนุนการพัฒนาคณะละครท้องถิ่น ส่งเสริมและพัฒนางานศิลปะท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาและมีความเป็นเอกลักษณ์ เช่น การตัดกระดาษ การวาดภาพ เครื่องกระเบื้อง เครื่องปั้นดินเผา งานแกะสลักและงานจักสาน ฯลฯ สนับสนุนการพัฒนาธุรกิจศิลปะและงานฝีมือท้องถิ่นของเกษตรกร

4) **ปรับปรุงองค์กรหรือหน่วยงานทางวัฒนธรรม**

พัฒนาองค์กรหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิ์ บริการตรวจสอบ ประสานงานกับตลาด ต้องสร้างระเบียบวินัยในอุตสาหกรรมตามบทบัญญัติทางกฎหมายเพื่อพัฒนาธุรกิจให้เจริญก้าวหน้า ต้องส่งเสริมบทบาทขององค์กรประชาชนต่างๆ เช่น สมาคมวรรณกรรม สมาคมนักเขียน สมาคมนักข่าว ฯลฯ ในการจัดระเบียบและคุ้มครองสิทธิของธุรกิจในสมาคม รวมทั้งสมาคมอื่นๆ เช่น สมาคมกระจายสัญญาณทางโทรทัศน์ สมาคมธุรกิจสิ่งพิมพ์ สมาคมธุรกิจจัดจำหน่ายสิ่งพิมพ์ สมาคมลิขสิทธิ์ทางปัญญา สมาคมการแสดง สมาคมผู้ผลิตภาพยนตร์ สมาคมจำหน่ายและฉายภาพยนตร์ ฯลฯ สมาคมเหล่านี้ต้องปรับเปลี่ยนหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในขณะนั้น เพื่อเพิ่มศักยภาพและปรับปรุงการบริหาร มีการตั้งเป้าหมายไว้ว่าเมื่อถึงปี 2010 ต้องปรับปรุงองค์กรธุรกิจต่างๆ ในอุตสาหกรรมวัฒนธรรม รวมทั้งแยกหน่วยงานรัฐบาลและธุรกิจออกจากกันให้สำเร็จ

5) **ส่งเสริมและกระตุ้นการบริโภคทางวัฒนธรรม**

เพื่อให้สอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริโภคของชาวเมืองและชนบท ต้องสร้างนวัตกรรมด้านสินค้าและบริการทางวัฒนธรรม สร้างความนิยมในการบริโภค

สินค้าแบบใหม่ ขยายพื้นที่การบริโภค กระตุ้นให้เกิดการบริโภควัฒนธรรมในสังคมสำหรับธุรกิจการผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมต้องพยายามลดต้นทุนการผลิต ในขณะเดียวกัน ต้องจัดหาสินค้าและบริการที่มีคุณภาพดี ราคายุติธรรมแก่ผู้บริโภค ถ้าเป็นไปได้ รัฐบาลอาจเสนอเงินช่วยเหลือแก่ธุรกิจเพื่อผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมราคาถูก ต้องส่งเสริมให้ประชาชนรักการอ่านและการบริโภคทางวัฒนธรรม ขยายขนาดของการบริโภคบริการที่มีวัฒนธรรมเป็นองค์ประกอบ เช่น ธุรกิจการฝึกอบรม ฟิตเนส ท่องเที่ยว นันทนาการ ฯลฯ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการบริโภควัฒนธรรม เพิ่มการควบคุมการตรวจสอบสินค้า สร้างและปรับปรุงกลไกการฟ้องร้องบริษัทผู้ผลิตสินค้าของผู้บริโภค คุ้มครองสิทธิตามกฎหมายของผู้บริโภค

6. **พัฒนารูปแบบการจัดการและการกระจายสินค้าวัฒนธรรมสมัยใหม่ ผลักดันธุรกิจเฟรนไชส์ ธุรกิจโลจิสติกส์ พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เร่งสร้างศูนย์โลจิสติกส์ของสินค้าทางวัฒนธรรม ใช้ระบบตัวแทนขนส่งสินค้า สร้างเครือข่ายการกระจายสินค้าซึ่งอาศัยเมืองใหญ่เป็นศูนย์กลางแล้วกระจายสู่เมืองขนาดกลางและเล็กรอบนอก ซึ่งเป็นการเชื่อมต่อระหว่างเมืองและชนบท**

1) **เสริมสร้างธุรกิจขนส่งสินค้าขนาดใหญ่ที่ทันสมัยทั้งในส่วนภูมิภาคและทั่วประเทศ**

เน้นสร้างธุรกิจขนส่งสมัยใหม่ขนาดใหญ่ที่มีเอกลักษณ์ของตนเองเช่น ธุรกิจที่บริหารงานแบบเฟรนไชส์ที่ใช้เทคโนโลยีข่าวสารและมีระบบโลจิสติกส์ที่ทันสมัย ส่งเสริมธุรกิจขนส่งสินค้าที่มีข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน ขยายธุรกิจด้วยวิธีการถือหุ้น ร่วมทุน ควบรวมหรือซื้อกิจการ และระบบเฟรนไชส์ ฯลฯ เน้นการเสริมสร้างธุรกิจและกลุ่มขนส่งสินค้าของรัฐขนาดใหญ่หรือธุรกิจที่เอกชนร่วมลงทุนกับรัฐซึ่งมีผลการดำเนินงานโดดเด่นและมีตราสินค้าที่มีชื่อเสียง เพื่อให้กลายเป็นกำลังสำคัญในภาคธุรกิจ ส่งเสริมให้ธุรกิจที่มีทุนประกอบการที่ดีบริหารงานอย่างมีมาตรฐาน และจดทะเบียนในตลาดหุ้นเพื่อให้ธุรกิจเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

2) **สร้างศูนย์โลจิสติกส์ของสินค้าทางวัฒนธรรมทั่วประเทศ**

พัฒนาระบบการกระจายสินค้าและปรับปรุงโครงสร้าง สนับสนุนการสร้างศูนย์โลจิสติกส์ในภูมิภาค ส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจโลจิสติกส์สมัยใหม่ที่มีมาตรฐาน มีการบริหารเทคโนโลยีที่

ทันสมัยและมีบริการที่ยอดเยี่ยม แล้วให้ธุรกิจเหล่านี้เข้าร่วมใน “แผนการสร้างศูนย์โลจิสติกส์สินค้าทางวัฒนธรรม” และ“โครงการพัฒนาเทคโนโลยีสำคัญของชาติ” ซึ่งจะได้รับสิทธิประโยชน์จากนโยบายจูงใจต่างๆของรัฐบาล

3) **พัฒนาธุรกิจเฟรนไชส์สินค้าทางวัฒนธรรมสมัยใหม่**

สนับสนุนให้ธุรกิจวัฒนธรรม เช่น ธุรกิจสิ่งพิมพ์ ธุรกิจการจองตั๋ว ธุรกิจบริการอินเตอร์เน็ต ธุรกิจภาพยนตร์ลงทุนสร้างเครือข่ายธุรกิจเฟรนไชส์แบบระบบบริษัทแม่และบริษัทลูก หรือพัฒนาเครือข่ายเฟรนไชส์ด้วยรูปแบบผสมผสาน เพื่อสร้างธุรกิจเฟรนไชส์ทั่วประเทศและทั่วภูมิภาค สนับสนุนให้ธุรกิจเฟรนไชส์เป็นรูปแบบหลักในการกระจายสินค้าทางวัฒนธรรม ส่งเสริมการกระจายสินค้าทางวัฒนธรรมแบบข้ามเขต ผลักดันธุรกิจที่มีความสามารถให้สร้างเฟรนไชส์ข้ามชาติ ส่งเสริมการปฏิรูประบบโรงภาพยนตร์อย่างต่อเนื่อง สร้างโรงภาพยนตร์ที่มีเอกลักษณ์ของตนเองและโรงภาพยนตร์ดิจิตอลทั้งในเมืองและชนบท

4) **พัฒนาพาณิชย์อีเล็กโทรนิกส์ทางวัฒนธรรม**

สร้างธุรกิจการซื้อขายสินค้าและปัจจัยการผลิตทางวัฒนธรรมบนอินเตอร์เน็ต ลดต้นทุนทางการค้า ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีการสื่อสารและคอมพิวเตอร์สมัยใหม่อย่างเต็มที่ในการกระจายผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมบทบาทของธุรกิจในการบุกเบิกและประยุกต์ใช้ระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารในธุรกิจวัฒนธรรม โดยยึดหลักผสมผสานร่วมกันระหว่างการสนับสนุนของรัฐบาลและการนำของธุรกิจ สร้างและปรับปรุงกลไกความน่าเชื่อถือของการซื้อขายสินค้าออนไลน์ ส่งเสริมการใช้ข้อมูลของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมร่วมกัน ทำการวิจัยและกำหนดกฎระเบียบของธุรกิจอีเล็กโทรนิกส์ในอุตสาหกรรมวัฒนธรรม พัฒนาพาณิชย์อีเล็กโทรนิกส์ทางวัฒนธรรมรูปแบบใหม่ที่ยึดผู้บริโภคเป็นที่ตั้ง

เมื่อพิจารณาพัฒนาการของนโยบายของภาครัฐเกี่ยวกับอุตสาหกรรมวัฒนธรรมดังที่ได้นำเสนอโดยละเอียดในบทนี้ จะเห็นได้ว่า นับจากประมาณปลายทศวรรษ 1980 เป็นต้นมา รัฐบาลจีนได้ออกชุดนโยบายอุตสาหกรรมวัฒนธรรมอย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง ภาครัฐทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นได้ให้การสนับสนุนส่งเสริมและดำเนินนโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างเป็นรูปธรรมตลอดระยะเวลากว่าสองทศวรรษที่ผ่านมา โดยมีการผลักดันแผนพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมสู่

การปฏิบัติในระดับพื้นที่ ซึ่งรวมไปถึงท้องถิ่นชนบทหลายแห่งในประเทศจีน รวมทั้งโจวจวงและลี่เจียง นอกจากนี้รัฐบาลกลางของจีนยังได้กำหนดเป้าหมายไว้ว่า ก่อนปี 2011 จะต้องเปลี่ยนแปลงระบบของหน่วยงานทางวัฒนธรรมให้สำเร็จโดยทั่วกันอย่างเป็นรูปธรรม โดยการปฏิรูประบบวัฒนธรรมจะเข้าสู่ขั้นตอนใหม่ นั่นคือ การพัฒนาในเชิงลึก การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ

เนื่องจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งความสนใจไปที่อุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับภาคชนบทจีน จึงได้เลือกศึกษาการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมของจีน 2 แห่ง ได้แก่ หมู่บ้านกลางน้ำโจ<u>ว</u>จ<u>ว</u>วง มณฑลเจียงซู และเมืองโบราณต้าเหยียนลี่เจียง มณฑลยูนนาน ทั้งนี้เพื่อศึกษาทำความเข้าใจกระบวนการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรมในพื้นที่ชนบทแต่ละแห่ง ตลอดจนมองเห็นพลังของอำนาจรัฐสังคมนิยมแบบจีนและผลลัพธ์ที่สืบเนื่องมาจากนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบทจีนที่เกิดขึ้นในระดับท้องถิ่น ดังจะได้กล่าวถึงในรายละเอียดต่อไป

บทที่ 4

ภูมิหลังและบริบทของหมู่บ้านกลางน้ำโจวจวง และเมืองโบราณต้าเหยียนลี่เจียง

4.1 ภูมิหลังและบริบทของหมู่บ้านกลางน้ำโจวจวงมณฑลเจียงซู

1. โจวจวง: ภูมิศาสตร์และเขตการปกครอง

เขตการปกครองตามรัฐธรรมนูญของจีน มี 3 ระดับ ได้แก่ มณฑล อำเภอ และตำบล แต่ในปัจจุบันได้เพิ่มมาอีก 2 ระดับ คือ จังหวัด และ หมู่บ้าน[1] ซึ่งถ้านำมาเรียงใหม่จะได้เป็น มณฑล จังหวัด อำเภอ ตำบล และ หมู่บ้าน

สาธารณรัฐประชาชนจีนมีอำนาจการปกครองเหนือ 22 มณฑล （省）และรัฐบาลจีนยังถือไถวัน (ไต้หวัน)（台湾）เป็นมณฑลที่ 23 อีกทั้งอ้างสิทธิเหนือเกาะต่าง ๆ ในทะเลจีนใต้ นอกจากมณฑลแล้วยังมีเขตปกครองตนเอง （自治区） 5 แห่ง ซึ่งมีชนกลุ่มน้อยอาศัยอยู่มาก มีเทศบาลนคร （直辖市） 4 แห่ง สำหรับเมืองที่ใหญ่ที่สุดในจีน และเขตบริหารพิเศษ (Special Administrative Regions, SARs) （特别行政区）ที่จีนเข้าไปปกครอง การแบ่งพื้นที่การปกครองโดยสังเขปเป็นดังนี้[2]

4.1 แผนภูมิแสดงการแบ่งเขตการปกครองของสาธารณรัฐประชาชนจีน

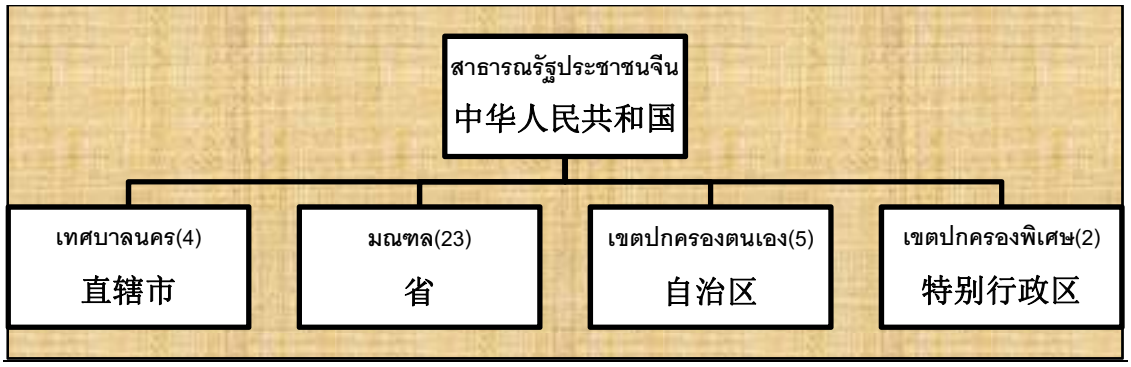

[1]รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับประเทศจีนสามารถอ่านได้จากภาคผนวก ก.

[2]สรุปจาก 中国地图出版社编：《中华人民共和国行政区划手册》，北京：中国地图出版社，2010 年，第 1 页。(คู่มือการแบ่งเขตการปกครองของสาธารณรัฐประชาชนจีน)

มณฑลเจียงซู（江苏省）แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 13 เมือง ได้แก่ หนานจิง (นานกิง)（南京市） ซูโจว（苏州市） อู๋ซี（无锡市） ฉังโจว（常州市） หนานทง（南通市）หยังโจว (หยางโจว)（扬州市） เจิ้นเจียง（镇江市） เหลียนอวิ๋นกั่ง（连云港市）สีว์โจว（徐州市）เหยียนเฉิง（盐城市） และ ไหฺวอิน（淮阴市） โดยมีนครหนานจิง(นานกิง) （南京市） เป็นเมืองเอกของมณฑล

เมืองซูโจว（苏州市）แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 11อำเภอ ได้แก่ชังลั่ง (ชางลั่ง)（沧浪区）ผิงเจียง（平江区）จินชัง（金阊区）อู๋จง（吴中区）เซียงเฉิง（相城区）ฉังสู（常熟市）จางจยากั่ง（张家港市）คุนซาน（昆山市）อู๋เจียง（吴江市）และไท่ชัง（太仓市）[1]

โจวจวง（周庄镇）เป็นตำบลหนึ่งในเขตอำเภอคุนซาน（昆山市）อำเภอคุนซาน（昆山市）ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของมณฑลเจียงซู（江苏省） และมีพื้นที่ติดกับมหานครซั่งไห่ (เซี่ยงไฮ้) （上海直辖市）ทางเหนือจรดตะวันออกติดกับอำเภอฉังสู（常熟市）และอำเภอไท่ชัง（太仓市）ทางใต้จรดตะวันออกเฉียงใต้มีติดกับเขตจยาติ้ง（嘉定区）และชิงผู่（青浦区）ของมหานครซั่งไห่ (เซี่ยงไฮ้) （上海直辖市）ทางตะวันตกมีติดกับอำเภออู่เจียง（吴江市）จากตะวันตกจรดตะวันออกมีระยะทางยาว 33 กิโลเมตร เหนือจรดใต้มีระยะทางยาว 48 กิโลเมตร พื้นที่รวมทั้งสิ้น 927.68 ตารางกิโลเมตร โดยมีพื้นน้ำประมาณ 23.1%[2]

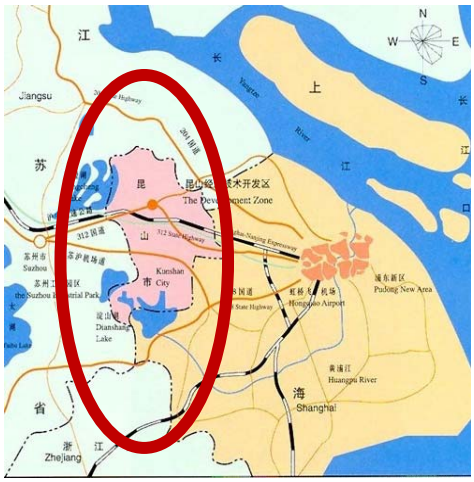

4.2 แผนที่แสดงที่ตั้งอำเภอคุนซาน(ก)

(แหล่งข้อมูล: เว็บไซต์รัฐบาลอำเภอคุนซาน 昆山市人民政府)

---

[1]สรุปจาก 中国地图出版社编：《中华人民共和国行政区划手册》，北京：中国地图出版社，2010 年，第 53-57 页。(คู่มือการแบ่งเขตการปกครองของสาธารณรัฐประชาชนจีน)

[2]เวปไซต์รัฐบาลอำเภอคุนซาน：http://www.ks.gov.cn/929_ksgl.html&ID=920

นอกจากตำบลโจวจวง（周庄镇）แล้ว ยังมีอีก 9 ตำบล ทั้งหมด 10 เขตที่อยู่ภายใต้เขตการปกครองอำเภอคุนซาน（昆山市）ได้แก่อี้ว์ซาน（玉山镇）ปาเฉิง（巴城镇）โจวซื่อ（周市镇）ลู่จยา（陆家镇）ฮวาเฉียว（花桥镇）เตี้ยนซานหู（淀山湖镇）จางผู่（张浦镇）เชียนเติง（千灯镇）และจิ่นซี（锦溪镇） และยังมีเขตอุตสาหกรรมระดับประเทศ 2 แห่ง และระดับมณฑล อีก2 แห่ง

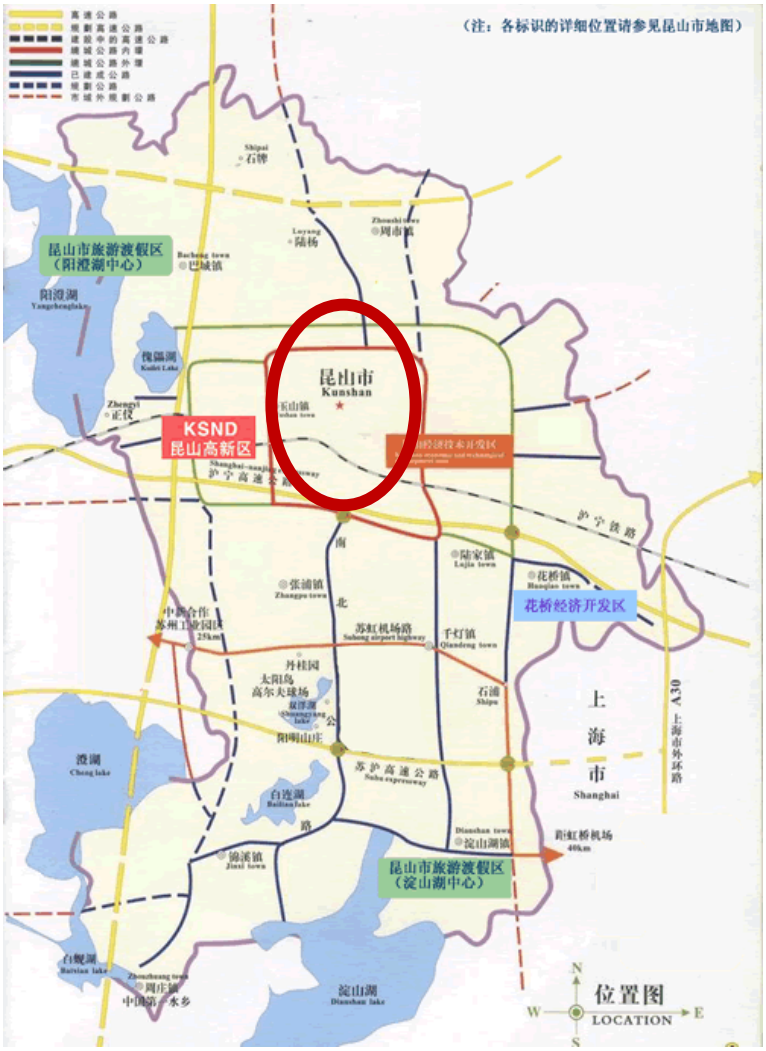

4.3 แผนที่แสดงที่ตั้งอำเภอคุนซาน(ข)
(แหล่งข้อมูล: เว็บไซต์รัฐบาลอำเภอคุนซาน 昆山市人民政府)

ตำบลโจวจวง（周庄镇）แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 11หมู่บ้าน ได้แก่หลงเฟิ่ง（龙凤村）ซวงเมี่ยว（双庙村）หลงถิง（龙亭村）ผานหลง（盘龙村）ฟู่ซิง（复兴村）จีปัง（祁浜村）ซิ่วฟู（绣甫村）เฉวียนวั่ง（全旺村）เกาสยง（高雄村）หนานหู（南湖村） และตงปัง（东浜村）

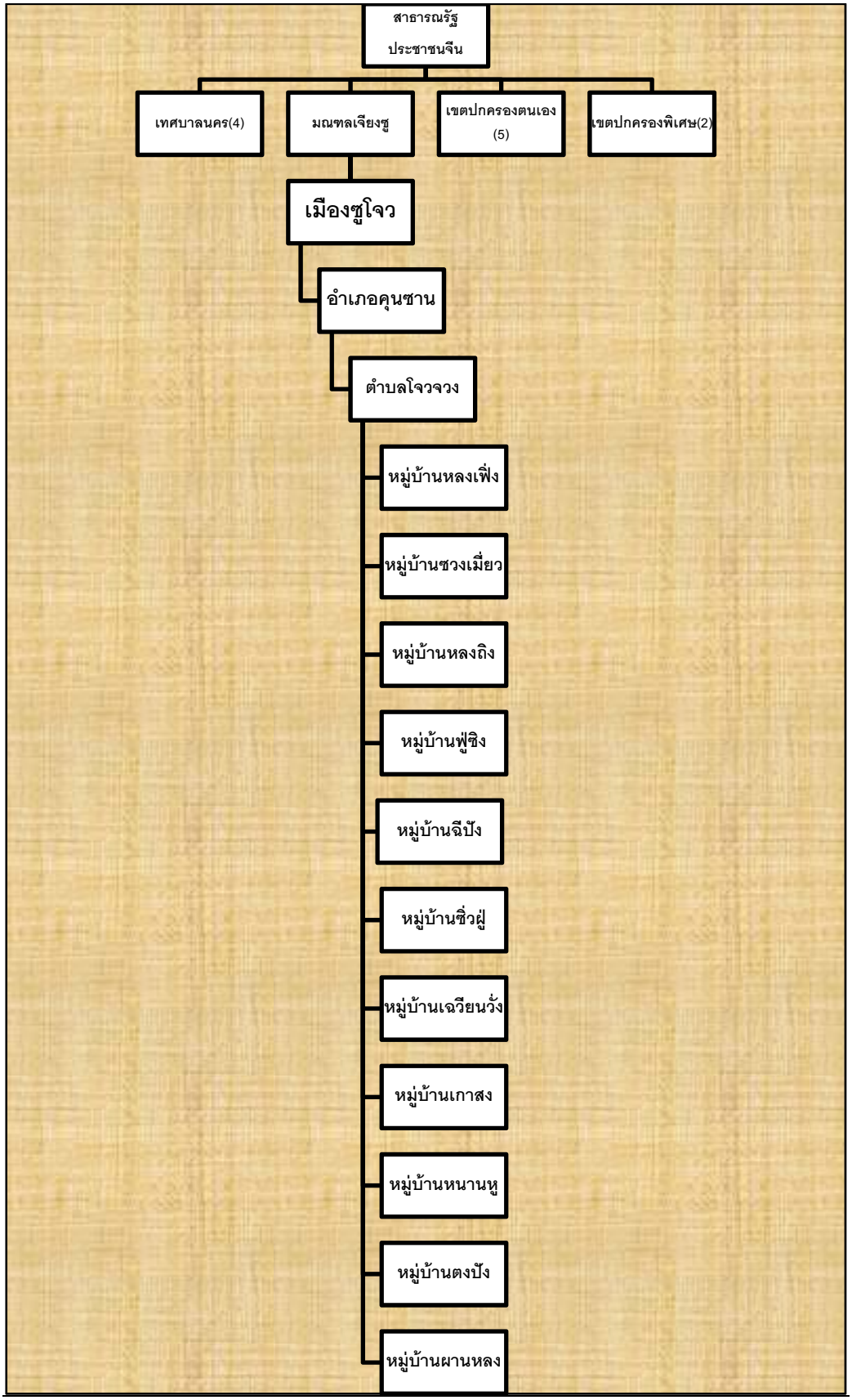

4.4 แผนภูมิแสดงการแบ่งเขตการปกครองโจวจวง

ตำบลโจวจวงตั้งอยู่ที่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของเมืองซูโจว（苏州市）ห่างจากเมืองซูโจว（苏州市）38 กิโลเมตรอยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของอำเภอคุนซานห่างจากอำเภอคุนซาน 41 กิโลเมตรห่างจากมหานครซั่งไห่ (เซี่ยงไฮ้)（上海直辖市）ประมาณ 98 กิโลเมตรใช้เวลาเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมงครึ่งในอนาคตหลักจากที่ทางหลวงหู้ชิงผิงสร้างเสร็จก็จะใช้เวลาเดินทางไป มหานครซั่งไห่ (เซี่ยงไฮ้)（上海直辖市）เพียงแค่ 40 นาที

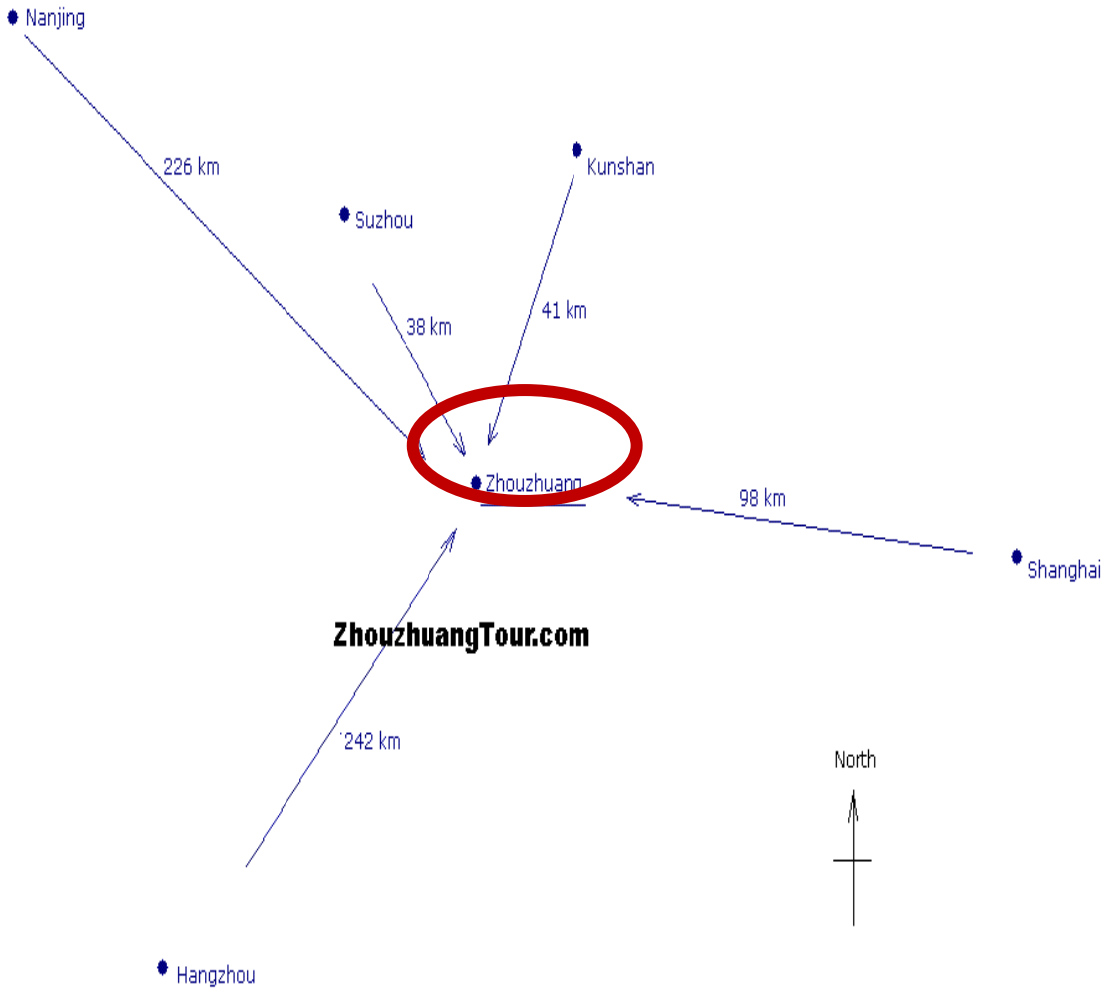

4.5 แผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งตำบลโจวจวง

(แหล่งข้อมูล: www.Zhouzhuangtour.com)

โจวจวงมีขนาดพื้นที่โดยรวม 36.05 ตารางกิโลเมตร มีพื้นที่ที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ 3.4 ตารางกิโลเมตร พื้นที่บริเวณหมู่บ้านเก่า 0.47 ตารางกิโลเมตร มีประชากรทั้งหมดประมาณ 22,000 คน

2. โจวจวงในประวัติศาสตร์และวรรณกรรมจีน[1]

ชื่อเดิมของโจวจวงคือ เจินเฟิงหลี่（贞丰里） ตามการบันทึกในพงศาวดาร ในรัชสมัยหยวนโย่วแห่งราชวงศ์ซ่งเหนือ (ค.ศ.1086) ท่านโจวตี๋กงหลางผู้ซึ่งเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา ได้บริจาคที่นา 200 ไร่ (13 เฮกเตอร์) แก่วัดฉวนฝู เพื่อให้เป็นสมบัติของวัด จนชาวบ้านต่างซาบซึ้งบุญคุณกันถ้วนหน้า จึงได้ตั้งชื่อที่นาผืนนี้ว่า “โจวจวง”

เจินเฟิงหลี่（贞丰里）ในขณะนั้นยังไม่ได้เป็นหมู่บ้านเช่นในปัจจุบัน ค.ศ. 1127หลังจากที่ท่านจินเอ้อสือเซี่ยงกงตามเสด็จจักรพรรดิซ่งเกาจงแปรพระราชฐานมาที่เจินเฟิงหลี่（贞丰里）จึงเริ่มมีผู้คนย้ายถิ่นฐานตามมามากขึ้นเรื่อยๆ กลางราชวงศ์หยวน เสิ่นโย่วซึ่งเป็นบิดาของมหาเศรษฐีเจียงหนานเสิ่นว่านซานได้อพยพจากอำเภอหนานสูนของเมืองหูโจว（湖州市）มาที่หมู่บ้านตงไจ่ซึ่งตั้งอยู่ทางตะวันออกของโจวจวง(ปลายราชวงศ์หยวนได้ย้ายไปที่แถบแม่น้ำหยินจื่อปัง) ภายหลังเสิ่นโย่วได้ทำมาค้าขายจนร่ำรวย ทำให้เจินเฟิงหลี่（贞丰里）พลอยเจริญรุ่งเรืองไปด้วย กลายเป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำ แบ่งเป็นเหนือและใต้สองฝั่งโดยมีสะพานฟู่อันเป็นจุดศูนย์กลาง

เมื่อถึงราชวงศ์หมิง ได้มีการขยายขนาดของหมู่บ้าน โดยขยายไปทางตะวันตกจนถึงบริเวณสะพานฝูหงบนถนนโฮ่วกั่ง และสะพานผู่ชิ่งบนถนนจงซื่อ ศูนย์กลางการค้าขายของหมู่บ้านจึงได้ย้ายไปที่ถนนโฮ่วกั่ง

ในสมัยราชวงศ์ชิง ประชากรผู้อาศัยอยู่ในโจวจวงหนาแน่นมากยิ่งขึ้น จึงมีการสร้างบ้านเป็นแถวๆ ขึ้นทางตะวันตกของหมู่บ้าน ศูนย์กลางการค้าขายได้ย้ายจากถนนโฮ่วกั่งมาที่ถนนจงซื่อ โจวจวงในเวลานั้นได้กลายเป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่แห่งภูมิภาคเจียงหนานไปเสียแล้ว แต่ยังคงใช้ชื่อว่า เจินเฟิงหลี่ จนกระทั่งถึงต้นรัชสมัยของจักรพรรดิคังซี จึงได้เปลี่ยนชื่อเป็นโจวจวง

มีการค้นพบเอกสารอ้างอิงว่าระหว่างยุคชุนชิวถึงราชวงศ์ฮั่น พื้นที่บริเวณโจวจวงมีชื่อว่า “เมืองเหยา” มีการเล่าสืบต่อกันมาว่าเป็นสถานที่ที่สถาปนาเส้าจื่อเหยา ซึ่งเป็นผู้ปกครองอาณาจักรอู๋ ถ้าเป็นจริงดั่งเอกสารข้างต้น โจวจวงมีประวัติศาสตร์เก่าแก่มากกว่าเดิมอีกต่อมาได้มี

---

[1]สรุปจาก 陈益等：《九百岁的水镇周庄》，西安：西安体术出版社，2010 年，第 16-19 页(โจวจวงเมืองกลางน้ำที่มีอายุเก้าร้อยปี)；赵践、周潮：《旧时老周庄》(โจวจวงในอดีต)，北京：中国青年出版社，2002 年，第 92-96 页。

การขุดพบวัตถุโบราณยุควัฒนธรรมเหลียงจู่ บริเวณไท่ซือเตี้ยนพื้นที่แถบชานเมืองโจวจวงซึ่งเป็นหลักฐานยืนยันถึงสิ่งที่กล่าวมาข้างต้นว่าเป็นความจริง

สมัยราชวงศ์หยวน โจวจวงอยู่ภายใต้การปกครองของอำเภอฉังโจว（常州市）แห่งเมืองซูโจว（苏州市）กลางราชวงศ์หมิงอยู่ภายใต้การปกครองของอำเภอหฺวาถิงแห่งเมืองซงเจียง（松江）กลางราชวงศ์ชิงโจวจวงกลับมาอยู่ภายใต้การปกครองของอำเภอฉังโจว（常州市）แห่งเมืองซูโจว（苏州市）อีกครั้งหนึ่ง

ในปีที่สามแห่งรัชสมัยจักรพรรดิยงเจิ้งแห่งราชวงศ์ชิง (ค.ศ.1725) โจวจวงได้แยกตัวออกมาจากอำเภอหยวนเหอ ทำให้พื้นที่ประมาณสี่ส่วน จากห้าส่วนกลายเป็นของอำเภอหยวนเหอ (เมืองอู่เซี่ยนในปัจจุบัน) พื้นที่เหลือกลายเป็นของอำเภออู๋เจียง（吴江市）(เมืองอู๋เจียงในปัจจุบัน) ในปีที่26แห่งรัชสมัยจักรพรรดิเฉียนหลง (ค.ศ.1761) เฉินเหวินกง ซึ่งเป็นผู้ปกครองมณฑลเจียงซูได้ย้ายจวนผู้ตรวจราชการซึ่งเดิมตั้งอยู่ที่อำเภออู๋ เมืองเจี่ยวจื่อ ไปที่โจวจวงมีอาณาเขตปกครองพื้นที่เกือบครึ่งอำเภอซึ่งครอบคลุมทะเลสาบเซิ่งหู หวงเทียนตั้ง ทะเลสาบตู๋ซู่ ทะเลสาบอี๋ซานและทะเลสาบไป๋เสี่ยน จากชุมชนเล็กๆ โจวจวงได้พัฒนาจนยกระดับเป็นหมู่บ้านการค้าขนาดใหญ่อย่างรวดเร็ว สาเหตุสำคัญมาจากเสิ่นว่านซานมหาเศรษฐีแห่งเจียงหนาน ได้ทำการค้าทางทะเลโดยอาศัยข้อได้เปรียบที่ว่าทางตะวันตกของแม่น้ำไป๋เสี่ยน (หรือแม่น้ำตงเจียง) เชื่อมต่อกับแม่น้ำจิงหัง ซึ่งเป็นแม่น้ำขนส่งสายสายหลัก และทางตะวันออกเฉียงเหนือเชื่อมต่อกับแม่น้ำหลิว ทำให้โจวจวงกลายเป็นศูนย์กลางการค้าขายพืชพันธุ์ธัญญาหาร ผ้าไหมและสินค้าหัตถกรรมต่างๆ จึงทำให้ธุรกิจการค้าในโจวจวงเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว สินค้าที่โดดเด่นที่สุดในขณะนั้น คือ ผ้าไหม ผ้าปัก เครื่องสานจากไม้ไผ่ เตาอบเท้า และเหล้าขาว ฯลฯ

โจวจวงมีสภาพแวดล้อมที่เงียบสงบ เต็มไปด้วยสิ่งก่อสร้างโบราณ แม้ว่าผ่านเวลามา 900 กว่าปี ก็ยังคงรักษาเอกลักษณ์ดั้งเดิมของสถาปัตยกรรมแบบเมืองกลางน้ำไว้อย่างสมบูรณ์แบบมากกว่าร้อยละหกสิบของประชากรยังคงอาศัยอยู่ในบ้านที่ก่อสร้างขึ้นในสมัยราชวงศ์หมิงและราชวงศ์ชิง

ถึงแม้ว่าพื้นที่ของเมืองจะมีแค่ 0.47 ตารางกิโลเมตรแต่กลับมีสิ่งปลูกสร้างโบราณเกือบร้อยหลัง ตึกอิฐแกะสลักกว่า 60 ตึก สิ่งปลูกสร้างในโจวจวงยังคงรักษาสภาพไว้ได้อย่างดี เช่น บ้านตระกูลเสิ่น บ้านตระกูลจังซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของบ้านสไตล์โจวจวงในโจวจวงยังมีสะพาน

เก่า 14 แห่ง ที่ต่างก็มีความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง สิ่งต่างๆ ที่กล่าวมานี้ได้ประกอบกันขึ้นเป็นภาพทิวทัศน์อันแสนจะงดงามของหมู่บ้านกลางน้ำที่มี“สะพานเล็กๆ แม่น้ำไหลริน และบ้านพักอาศัย” ประวัติศาสตร์อันยาวนานของโจวจวงทำให้หมู่บ้านแห่งนี้มีสถานที่ท่องเที่ยวมากมาย หลัวเจ๋อเหวิน สถาปนิกชื่อดังของจีนได้เคยกล่าวยกย่องโจวจวงไว้ว่า “โจวจวงเป็นสิ่งล้ำค่าของมณฑลเจียงซู（江苏省）และประเทศจีน”

โจวจวงตั้งอยู่บนพื้นที่ระหว่างมหานครซั่งไห่(เซี่ยงไฮ้)（上海直辖市）เมืองซูโจว（苏州市）และเมืองหังโจว（杭州市） เป็นเมืองที่ล้อมรอบไปด้วยน้ำ การเดินทางไปมาจึงต้องอาศัยเรือ ถนนในเมืองจะสร้างเลียบแม่น้ำ ถนนและสะพานเชื่อมต่อกันหมด สิ่งปลูกสร้างที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัยโบราณขนาดใหญ่มักจะมีลานกว้างและหลังคาสูง มีท่าจอดเรือมีร้านขายของตั้งอยู่เลียบทางเดินทั้งสองฝั่ง มีไม้ไผ่และหินล้อมเป็นแนวรั้ว มีศาลาพักผ่อนหย่อนใจริมน้ำ เป็นเมืองเก่าแก่ที่เต็มไปด้วยกลิ่นไอของความเงียบสงบและความเรียบง่าย เป็นตัวอย่างของรูปแบบบ้านสไตล์เจียงหนานซึ่งแวดล้อมไปด้วยสะพานและแหล่งน้ำ

กล่าวกันว่าหมู่บ้านโจวจวงเปรียบดังหยกเม็ดงามแห่ง*เจียงหนาน* ในแต่ละปีจะมีฝนตกชุกและมีหมอกหนา มีประวัติศาสตร์เก่าแก่กว่าพันปีและยังคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมของอาณาจักรอู๋โบราณจนถึงทุกวันนี้ หมู่บ้านโจวจวงเป็นหมู่บ้านกลางน้ำที่งดงาม ในหมู่บ้านมีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ ประกอบกับขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นที่เรียบง่ายของชาวโจวจวงทำให้โจวจวงกลายเป็นเพชรเม็ดงามแห่งวัฒนธรรมตะวันออก เป็นตัวแทนของสถานที่ท่องเที่ยวในประเทศจีนในด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมโบราณ จนได้รับขนานนามว่าเป็นต้นกำเนิดของวัฒนธรรมอู๋และต้นแบบของหมู่บ้านกลางน้ำสไตล์เจียงหนาน

เมื่อเปรียบเทียบโจวจวงกับเมืองเก่ากลางน้ำสไตล์เจียงหนานอื่นๆ แล้ว พบว่ามีทั้งความเหมือนและความต่างที่เป็นเอกลักษณ์ของโจวจวงซึ่งสามารถจำแนกได้ดังต่อไปนี้[1]

[1]สรุปจาก 陈志强：《江南六镇古桥》，呼和浩特：远方出版社，2004 年，第 43-45 页。(สะพานโบราณในหกเมืองโบราณแห่งเจียงหนาน)

(1) **ทิวทัศน์หมู่บ้านกลางน้ำที่เป็นเอกลักษณ์**

โจวจวงแวดล้อมไปด้วยทะเลสาบ จึงต้องอาศัยเรือในการเดินทางไปมา แม่น้ำภายในหมู่บ้านมีลักษณะตัดกันไปมาคล้ายตัวอักษรจีนคำว่า 井 ถนนและสิ่งปลูกสร้างต่างๆเรียงรายเป็นแนวยาวเลียบฝั่งแม่น้ำ ผู้คนอาศัยน้ำเป็นถนนในการเดินทาง ประกอบกับสะพานโค้งหินสไตล์เจียงหนานที่สร้างขึ้นในสมัยราชวงศ์หยวน หมิงและชิง อีก14แห่ง ทำให้น้ำถนนและสะพานในโจวจวงผสมผสานอย่างกลมกลืนประกอบกันเป็นภาพทิวทัศน์“สะพานเล็กๆ แม่น้ำไหลริน และบ้านพักอาศัย”หมู่บ้านกลางน้ำสไตล์เจียงหนานที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

(2) **สิ่งก่อสร้างโบราณที่เป็นเอกลักษณ์**

สิ่งปลูกสร้างในโจวจวงจะสร้างเรียงรายเป็นแนวยาวริมแม่น้ำแต่ละหลังคาเรือนจะมีขนาดใหญ่ โอ่อ่า มีลานบ้านเชื่อมต่อกัน มีร้านขายของตั้งอยู่เลียบทางเดินทั้งสองฝั่ง มีศาลาพักผ่อนหย่อนใจริมน้ำ มีท่าจอดเรือตลอดแม่น้ำทั้งสาย มีรั้วหินและท่าเทียบเรือ มีการจัดระยะห่างระหว่างประตูแต่ละบานไว้อย่างเหมาะเจาะสวยงาม ร้านค้าที่ตั้งอยู่ริมถนนมีรูปแบบสถาปัตยกรรมที่หลากหลาย เช่น บางร้านข้างหน้าเป็นร้านขายของข้างหลังเป็นโรงงาน บางร้านข้างหน้าเป็นร้านขายของข้างหลังเป็นที่อยู่อาศัย บางร้านข้างล่างเป็นร้านขายของข้างบนเป็นที่อยู่อาศัย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีบ้านโบราณสไตล์ซูโจว ฮุยโจว เส้าซิง ปรากฏอยู่ประปราย และมีลักษณะสูงต่ำเล่นระดับสลับกันไป ทั้งหมดนี้ประกอบขึ้นเป็นสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยแบบหมู่บ้านเก่ากลางน้ำที่มีความเป็นเอกลักษณ์

ในปัจจุบัน เขตหมู่บ้านเก่ายังคงอนุรักษ์สิ่งปลูกสร้างโบราณสมัยราชวงศ์หมิงและราชวงศ์ชิงไว้อย่างสมบูรณ์แบบ เช่น บ้านตระกูลจัง บ้านตระกูลเสิ่น บ้านตระกูลเจ๋อ บ้านของเยี่ยฉู่หลุน บ้านเจินกู้ถัง ฯลฯ ซึ่งต่างมีลานบ้านที่กว้างใหญ่ โอ่อ่า สิ่งปลูกสร้างเหล่านี้เป็นสถาปัตยกรรมที่บรรจงสร้างอย่างประณีต มีรูปแบบที่หลากหลาย และมีการแกะสลักที่ละเอียดสวยงาม สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมสิ่งก่อสร้างโบราณสไตล์เจียงหนาน

(3) **ภูมิหลังทางวัฒนธรรมอันยาวนาน**

โจวจวงมีประวัติศาสตร์และภูมิหลังทางวัฒนธรรมอันยาวนาน มีสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมากมาย มีการขุดพบซากโบราณวัตถุ เช่น เครื่องหิน ก้านไม้ ซากกระดูก และเมล็ดพันธุ์ข้าวในบริเวณไท่ซือเตี้ยน ทางเหนือของเมืองซึ่งเป็นแหล่งวัฒนธรรมโบราณเหลียงจู่ในอดีต แสดงให้เห็นว่ามีมนุษย์ได้อาศัยอยู่ที่โจวจวงตั้งแต่ห้าถึงหกพันปีที่แล้ว โจวจวงในสมัยชุนชิวเป็นพื้นที่ที่ปกครองโดยจักรพรรดิแห่งอาณาจักรอู๋เย่ว์ มีชื่อว่าเส้าจื่อเหยา เล่ากันว่า จางหาน กวีในศตวรรษที่ 2 เคยดำรงตำแหน่งว่าต้าซือหม่าตงเฉาย่วน ซึ่งเป็นตำแหน่งทางราชการใหญ่โตในสมัยนั้น (เทียบเท่าได้กับตำแหน่งผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงในปัจจุบัน) แต่เนื่องจากเป็นคนที่มีความผูกพันกับถิ่นกำเนิดอันเป็นที่รัก ตลอดเวลาที่รับราชการในราชสำนัก มีความอาวรณ์ถึงถิ่นกำเนิดอันเป็นที่รัก ประกอบกับทนคิดถึงปลาหลูหวี และผักกูดน้ำของโจวจวงไม่ไหว จึงยอมลาออกจากตำแหน่งแล้วกลับบ้านเกิด จนเกิดคำวลีสี่พยางค์ในภาษาจีนที่ว่า “***คิดถึงผักกูดน้ำและปลาหลูหวี***” หมายถึงคิดถึงบ้านเกิด

ศตวรรษที่ 13 เสิ่นว่านซานพ่อลูกได้อพยพจากเมืองหนานสวินมาที่โจวจวงเริ่มแรกทำอาชีพเพาะปลูก ต่อมาได้อาศัยแม่น้ำในโจวจวงออกทะเลไปค้าขายจนกลายเป็นเศรษฐีอันดับหนึ่งของเจียงหนาน โจวจวงยังเป็นแหล่งกำเนิดของสำนักพิมพ์หนานเซ่อซึ่งผลิตวรรณกรรมเชิงปฏิวัติในศตวรรษที่ 19 จนถึงปัจจุบัน ในเขตหมู่บ้านเก่าโจวจวงยังมีสถานที่ท่องเที่ยวเกี่ยวกับบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์และมรดกทางวัฒนธรรมอีก 38แห่ง สะท้อนให้เห็นถึงภูมิหลังทางวัฒนธรรมอันยาวนานของโจวจวงได้เป็นอย่างดี

โจวจวงเป็นถิ่นกำเนิดของนักปราชญ์และกวีมากมายมาแต่ในอดีตที่มีชื่อเสียงเช่น “นักปราชญ์หญิงแซ่เจิ้ง”ในสมัยราชวงศ์หมิง นักเดินทาง”จางเถิงหลง”ในสมัยราชวงศ์ชิง นักปฏิรูป “เถาซี” “อาจารย์จูฝูคุน” ผู้มีชื่อเสียงในเขตอู๋จง จิตรกรชื่อดัง “เถาเทา” วีรบุรุษต่อต้านการรุกรานของต่างชาติ “เฟ่ยวี่ชิง”

ในยุคสมัยใหม่มีผู้ก่อตั้งพรรคก๊กมินตั๋ง “เยี่ยจู่หลุน” นักการศึกษาเลื่องชื่อ “เสิ่นถี่หลัน” รวมถึง “เถาหลิงเยี่ย” จิตรกรยุคประเทศจีนใหม่ เป็นต้น มีการกล่าวถึงโจวจวงในบทประพันธ์ 300 กว่าเล่มของยุคสมัยต่างๆ บ้านพักและสถานที่ในโจวจวงเคยเป็นที่อยู่อาศัยหรือสถานที่ท่องเที่ยว

ของปราชญ์ผู้มีชื่อเสียงหลายท่าน เช่น “หลิวหวีชี” “ลู่กุยเหมิง” “หวางสิง” “ลู่ยุ่นเสียง” “เฉินชู่ปิ้ง” “หลิ่วย่าจื่อ” ฯลฯ สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นเมืองแห่งปัญญาของโจวจวงอย่างแท้จริง

(4) ขนบธรรมเนียมประเพณีที่หลากหลาย

ประวัติศาสตร์อันเก่าแก่และวัฒนธรรมที่สะสมกันมาอย่างยาวนานของโจวจวงอีกทั้งการมีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์ ทำให้โจวจวงเกิดขนบธรรมเนียมประเพณีที่หลากหลายซึ่งล้วนมีน้ำเป็นองค์ประกอบหลัก เช่น ประเพณีการดื่ม “ซาอาผอ” การพายเรือโคมไฟ การพายเรือเร็ว การเล่น “เถียนไฉ” การร้อง “ซือเสียนซวนเจี่ยน” และประเพณีเครื่องแต่งกายของผู้หญิง เช่น“ผ้าคลุมหัว ผ้ารัดเอว ร้องเท้าปัก” ล้วนสืบทอดมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน สิ่งเหล่านี้คือมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่า ควรที่จะอนุรักษ์และเผยแพร่ต่อไป

ทิวทัศน์สไตล์หมู่บ้านกลางน้ำของโจวจวงสถาปัตยกรรมโบราณที่เป็นเอกลักษณ์ ภูมิหลังทางวัฒนธรรมอันยาวนาน ขนบธรรมเนียมประเพณีที่งดงาม และรูปแบบการดำรงชีวิตที่สืบทอดกันมาแต่โบราณของชาวโจวจวงประกอบกันขึ้นเป็นเอกลักษณ์สำคัญอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของโจวจวงซึ่งไม่เพียงแต่ทำให้โจวจวงกลายเป็นตัวแทนของเมืองและหมู่บ้านกลางน้ำอื่นๆในแถบเจียงหนาน ยังทำให้โจวจวงเต็มไปด้วยเสน่ห์และความมีชีวิตชีวา เหล่านี้คือสิ่งที่ประวัติศาสตร์และบรรพบุรุษประทานมาให้และเป็นหน้าที่ของชาวโจวจวงที่จะต้องสืบทอดเจตนารมณ์ ปกป้องและดูแลให้ดี เพื่อให้โจวจวงสามารถคงอยู่และสร้างประโยชน์แก่ลูกหลานสืบต่อไป

4.2 ภูมิหลังและบริบทของเมืองโบราณต้าเหยียนลี่เจียง มณฑลยูนนาน

1. ต้าเหยียนลี่เจียง: ภูมิศาสตร์และเขตการปกครอง

เมืองลี่เจียง（丽江市）（丽江古城）หรือในอีกชื่อหนึ่งว่าเมืองต้าเหยียน（大研古城）ตั้งอยู่บริเวณรอยต่อระหว่างที่ราบสูงอวิ๋นหนาน(ที่ราบสูงยูนนาน) กุ้ยโจวและที่ราบสูงชิงไห่– ธิเบตทางตะวันตกเฉียงเหนือของมณฑลอวิ๋นหนาน(ยูนนาน) （云南省）ตอนเหนือติดกับเขตปกครองตนเองตี๋ชิ่งของชาวซีจั้ง (ธิเบต)（西藏） ทางตอนใต้ติดต่อกับเขตปกครองตนเองต้าหลี่ของชน

ชาติไป๋ตะวันตกติดต่อกับเขตปกครองพิเศษชนชาติลีซูบริเวณลุ่มน้ำสาละวินบริเวณอำเภอหลานผิงและอำเภอเหวยซีของเขตปกครองพิเศษตี๋ชิ่งของชนชาติซีจั้ง(ธิเบต)（西藏） ทิศตะวันออกติดต่อกับเขตปกครองพิเศษเหลียงซานของชนชาติอี๋ในมลฑลอวิ๋นหนาน(ยูนนาน) （云南省）และเมืองพานจือฮวา（攀枝花）

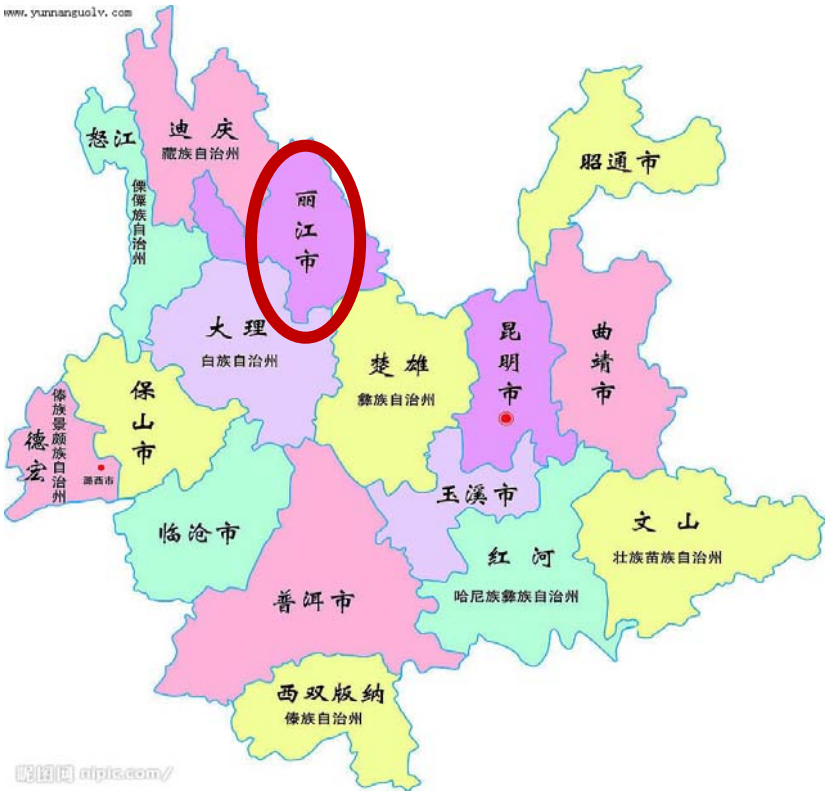

4.6 แผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งเมืองลี่เจียง (ก)
(แหล่งข้อมูล: เวปไซด์รัฐบาลเมืองลี่เจียง 丽江市人民政府)

เมืองลี่เจียง（丽江市）เป็นหนึ่งในเขตมณฑลอวิ๋นหนาน(ยูนนาน) （云南省）มณฑลอวิ๋นหนาน(ยูนนาน) （云南省）แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 16 เมืองได้แก่คุนหมิง（昆明市）ฉี่ว์จิ้ง（曲靖市）อี๋ว์ซี（玉溪市）เป่าซาน（保山市）เจาทง（昭通市）ลี่เจียง（丽江市）ผู่เอ่อร์（普洱市）หลินชัง（临沧市）เขตปกครองตนเองชนชาติไทและจิ่งผัวเต๋อหง（德宏傣族景颇族自治州）เขตปกครองตนเองชนชาติลีซอนู่เจียง（怒江傈僳族自治州）เขตปกครองตนเองชนชาติทิเบตตี๋ชิ่ง（迪庆藏族自治州）เขตปกครองตนเองชนชาติไป๋ต้าหลี่（大理白族自治州）เขตปกครองตนเองชนชาติอี๋ฉู่สยง（楚雄彝族自治州）เขตปกครองตนเองชนชาติฮาหนี (อาข่า) และอี๋หงเหอ（红河哈尼族彝族自治州）เขตปกครองตนเองชนชาติจ้วงและเหมียว (ม้ง)เหวินซาน

（文山壮族苗族自治州）เขตปกครองตนเองชนชาติไต่ ชีซวงป่านน่า (ไทสิบสองปันนา)（西双版纳傣族自治州）โดยมีนครคุนหมิง（昆明市）เป็นเมืองเอกของมณฑล

4.7 แผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งเมืองลี่เจียง(ข)
(แหล่งข้อมูล : เวปไซต์ท่องเที่ยวลี่เจียง 丽江旅游网)

เมืองลี่เจียง（丽江市）พื้นที่รวมทั้งหมด 20,600 ตารางกิโลเมตร โดยเป็นพื้นที่ราบสูง 92.3% แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 5 อำเภอ ได้แก่เขตเมืองเก่า（古城区）เขตปกครองตนเองอี้ว์หลง（玉龙纳西族自治县）หย่งเซิ่ง（永胜县）หฺวาผิง（华坪县）และเขตปกครองตนเองหนิงลั่ง（宁蒗彝族自治县）รวมทั้งย่านเมืองใหม่ลี่เจียง เมืองเก่าซู่เหอ（束河） เมืองเก่าไป๋ซา（白沙）และบางส่วนของช่องเขาเสือกระโจน[1]

[1]สรุปจาก 中国地图出版社编：《中华人民共和国行政区划手册》，北京：中国地图出版社，2010 年，第 139-140 页。(คู่มือการแบ่งเขตการปกครองของสาธารณรัฐประชาชนจีน)

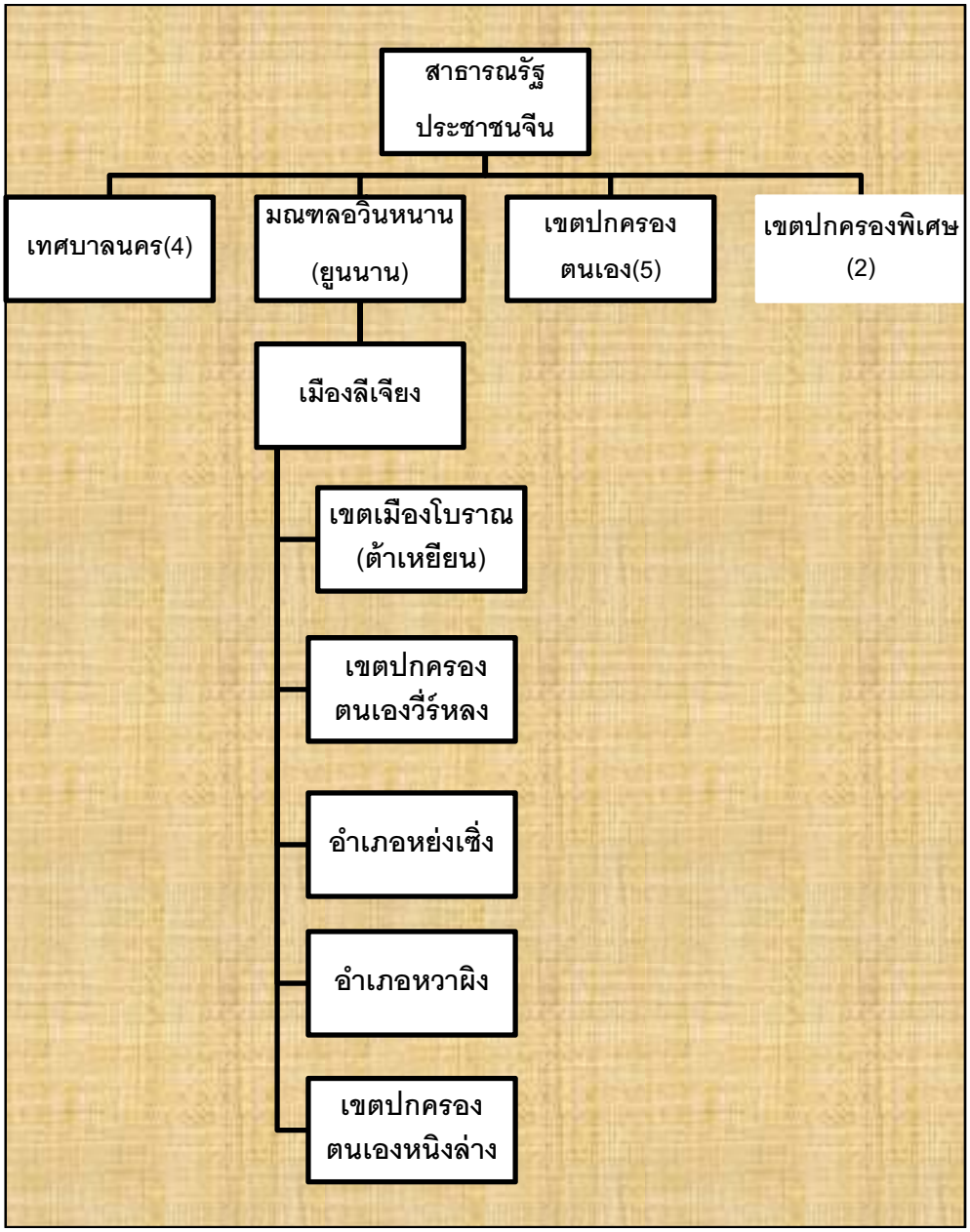

4.8 แผนภูมิแสดงการแบ่งเขตการปกครองเมืองลี่เจียง

เมืองลี่เจียงตั้งอยู่บนที่ราบสูงเหนือระดับน้ำทะเล 2,400 เมตร อยู่บริเวณเชิงเขาหิมะ "มังกรหยก" หรือ "อี้ว์หลงซาน" ซึ่งมียอดเขาที่ปกคลุมด้วยน้ำแข็งตลอดทั้งปี และอยู่ท่ามกลางยอดเขาสูงต่ำสลับซับซ้อน อาทิ เทือกเขาเซี่ยงซาน จินหงซันทางทิศเหนือ หรือเทือกเขาซือจึซันทางทิศตะวันตก ที่ล้อมรอบเมือง เป็นแนวกันลมธรรมชาติที่ส่งผลให้สภาพอากาศเย็นสบายราวกับเป็นฤดูใบไม้ผลิตลอดทั้งปี ทั้งยังเป็นพื้นที่เพาะปลูกที่สำคัญ

เมืองลี่เจียงมีประชากรทั้งหมด 1,244,769 คน ประชาการทั้งหมดในลี่เจียง แบ่งเป็นชาวฮั่น 537,893 คน คิดเป็นร้อยละ 43.21 ของประชากรทั้งหมด ชนกลุ่มน้อย 706,876 คน คิดเป็นร้อยละ 56.79 ของประชากรทั้งหมด โดยแบ่งเป็นชาวอี๋ 243,282 คน (ร้อยละ19.54) ชาวน่าซี 240,580 คน (ร้อยละ19.33) และชาวลี่ซู่ 115,730 คน (ร้อยละ9.30) เขตเมืองโบราณปัจจุบันมีประชากรอาศัยอยู่ราว 6,000 ครัวเรือน 211,151คน ในจำนวนนั้นมีชาวน่าซีอาศัยอยู่มากที่สุด ชาวพื้นเมืองประมาณ 30% ยังคงดำเนินกิจการการค้าและงานหัตถกรรมประเภท การทำเครื่องเงินเครื่องทองแดง เย็บเครื่องหนัง เสื้อขนสัตว์ ทอผ้า การกลั่นเหล้าเป็นหลัก[1]

2. ต้าเหยียนลี่เจียง: ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

ประวัติความเป็นมาของเมืองลี่เจียง[2]

ปลายราชวงศ์ซ่ง เจ้าเมืองตระกูลมู่ได้ย้ายศูนย์การปกครองจากไป๋ซา（白沙）ไปที่ตีนเขาสิงโต แล้วเริ่มสร้างเมืองซึ่งชื่อว่า“ต้าเย่ฉ่าง”（大叶场）

ในปีแรกแห่งรัชสมัยหนานเหวยเจ่อโย่ว(ค.ศ.1253) อาจงอาเหลียงซึ่งเป็นเจ้าเมืองลี่เจียงได้สวามิภักดิ์ต่อฮูปี้เลี่ยซึ่งเป็นจักรพรรดิผู้สถาปนาราชวงศ์หยวน ในปีที่สองแห่งสือโย่ว (ค.ศ.1254)ได้ตั้งหน่วยงานชื่อว่าซานถานกว่นหมินกวน（三谈管民官）ใน“ต้าเย่ฉ่าง”（大叶场）ซึ่งขึ้นกับฉาห่านจังกว่นหมินกวน（茶罕章管民官）

ในปีที่ 1 ถึงปีที่ 13 แห่งราชวงศ์หยวน (ค.ศ.1276) ฉาห่านจังกว่นหมินกวน（茶罕章管民官）เปลี่ยนเป็นหน่วยพลเรือนและทหารบกแห่งลี่เจียง

ในปีที่ 1 ถึงปีที่ 14 แห่งราชวงศ์หยวน (ค.ศ.1277) ซานป๋ากว่นหมินกวน（三跋管民官）เปลี่ยนเป็นทงอานโจว（通安州）โดยตั้งอยู่ในเมืองเก่าต้าเหยียน（大研古城）

---

[1]《2010 年丽江市第六次全国人口普查主要数据公报》（丽江市统计局）（www. njgs. xxgk. yn. gov. cn）(รายงานการสำรวจสำมะโนประชากรทั่วปะเทศครั้งที่หกประจำเมืองลี่เจียงปี 2010)

[2]สรุปจาก 木丽春：《丽江古城史话》，北京：民族出版社，1996 年，第 11-25 页。(ประวัติศาสตร์ลี่เจียง)

ในปีที่ 15 แห่งรัชสมัยหมิงหงอู่ (ค.ศ.1382) อาเจี่ยอาเต๋อซึ่งเป็นผู้ปกครองทงอานโจว（通安州）สวามิภักดิ์ต่อราชวงศ์หมิง จากนั้นมีการตั้งหน่วยพลเรือนและทหารแห่งลี่เจียง จักรพรรดิจูหยวนจางได้พระราชทานแซ่ “**มู่**” แก่อาเจี่ยอาเต๋อและแต่งตั้งให้เป็นเจ้าเมืองตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

ในปีที่ 16 แห่งรัชสมัยหมิงหงอู่ (ค.ศ.1383) อาเจี่ยอาเต๋อได้สร้าง “ที่ว่าราชการ” ที่เชิงเขาสิงโต

ในปีที่ 17 แห่งรัชสมัยจักรพรรดิชุ่นจื้อแห่งราชวงศ์ชิง (ค.ศ.1660) มีการตั้งเมืองลี่เจียง โดยตำแหน่งเจ้าเมืองยังคงสืบทอดต่อกันมาในตระกูลมู่ ในปีที่ 1 แห่งรัชสมัยฮ่องเต้ยงเจิ้งของราชวงศ์ชิง (ค.ศ.1723) ราชสำนักได้นำระบบ “ไกซื่อกุยหลิว” มาใช้ในลี่เจียง นั่นก็คือตำแหน่งเจ้าเมืองจะแต่งตั้งโดยราชสำนัก ไม่ใช่สืบทอดต่อกันมาเหมือนแต่ก่อน มีการลดตำแหน่งคนในตระกูลมู่ลง

ในปีที่ 2 แห่งรัชสมัยจักรพรรดิยงเจิ้ง (ค.ศ.1724) หยางปี้ซึ่งเป็นเจ้าเมืองลี่เจียงคนแรก ได้สร้างที่ว่าการเมือง ค่ายทหาร โรงเรียน แล้วสร้างกำแพงล้อมรอบสถานที่เหล่านี้

ในปีที่ 35 แห่งรัชสมัยจักรพรรดิเฉียนหลง (ค.ศ.1770) มีการจัดตั้งที่ว่าการอำเภอลี่เจียงในเมืองลี่เจียง แล้วสร้างที่ว่าการอำเภอข้างสะพานหนานเหมิน ในปีที่ 2 แห่งสาธารณรัฐจีน (ค.ศ.1912) ได้ยกเลิกเมืองลี่เจียง เหลือแต่อำเภอลี่เจียง ที่ว่าการอำเภอจึงย้ายเข้าไปในที่ว่าการเมืองเดิม

ปีที่ 30 แห่งสาธารณรัฐจีน (ค.ศ.1941) มีการตั้งที่ว่าการบริหารมณฑลอวิ๋นหนาน (ยูนนาน)（云南省）ที่เจ็ดและที่ว่าการอำเภอลี่เจียง

ปี 1949หลังการก่อตั้งประเทศจีนใหม่ มีการตั้งสำนักงานคณะกรรมการลี่เจียงและที่ว่าการอำเภอลี่เจียง

ปี 1961 มีการตั้งอำเภอปกครองตนเองของชนชาตินาซีในลี่เจียง

ปี 1997 มีการก่อตั้งเมืองลี่เจียงขึ้นมาอีกครั้ง

ปี 2003 กำหนดให้เมืองเก่าต้าเหยียนเป็นเขตเมืองเก่าของลี่เจียง โดยครอบคลุมเมืองเก่าซู่เหอ（束河）ด้วย

สถาปัตยกรรมเมืองเก่าลี่เจียง[1]

เมืองเก่าลี่เจียงเป็นตัวอย่างของความสำเร็จในการสร้างเมืองของประเทศจีนในสมัยโบราณ เมืองเก่าลี่เจียงไม่เคยได้รับอิทธิพลจากการสร้างเมืองในภาคกลาง โบราณจีนกล่าวไว้ว่า "*ต้องมีกำแพงล้อมรอบเมืองเก้าพันลี้ มีประตูสามบานในทุกด้านของกำแพง ในเมืองต้องมีถนนเก้าเส้นตัดกันและแต่ละเส้นต้องมีเก้าเลน*" ในเมืองลี่เจียงจึงไม่มีเครือข่ายถนนที่เป็นระเบียบ ไม่มีกำแพงเมืองแน่นหนา มีภูเขาสามลูกเป็นที่กำบังซึ่งเชื่อมต่อด้วยแม่น้ำสายเดียวกัน มีแม่น้ำสามสายตัดผ่านเมืองและผ่านบ้านทุกหลัง มีการออกแบบถนนแบบตัดกันไปมา มีทั้งถนนแบบ "*คดเคี้ยว ยาวและลึก แคบ กว้าง*" รูปแบบการสร้างเมืองของลี่เจียงที่ล้อมรอบไปด้วยภูเขา น้ำและเป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นสิ่งที่พบเจอได้ยากมากในบรรดาเมืองเก่าของจีน ลี่เจียงจึงเป็นผลงานสร้างสรรค์ของชาวน่าซีซึ่งได้รับอิทธิพลจากบรรพบุรุษของตนเอง

สิ่งปลูกสร้างในเมืองเก่าลี่เจียงเป็นหนึ่งในรูปแบบสิ่งปลูกสร้างที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นของจีน เป็นที่ทราบกันดีว่า "เมืองและสถาปัตยกรรมต่างๆ เป็นตัวแทนของรูปแบบการดำรงชีวิตของคนในสังคม ซึ่งสามารถสะท้อนเศรษฐกิจ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนาและความเชื่อท้องถิ่นของชนชาติต่างๆ ได้ดีกว่าสิ่งก่อสร้างประเภทพระราชวัง สถานที่ราชการหรือวัด ฯลฯ" การออกแบบโครงสร้างและรูปแบบของบ้านในเมืองเก่าลี่เจียงนอกจากจะเป็นไปตามปัจจัยและสภาพการดำรงชีวิตของชาวเมืองแล้ว ยังผสมผสานสถาปัตยกรรมของภาคกลาง และประเพณีอันดีงามชาวไป๋ ชาวทิเบตไว้ มีการบุกเบิกและพัฒนาความสามารถด้านต่างๆ เช่น การป้องกันแผ่นดินไหว การป้องกันแดดและฝน การระบายอากาศ และการตกแต่ง ฯลฯ จนเกิดเป็นรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ โดยมีความโดดเด่น คือ ไม่มีโครงสร้างที่ตายตัว ซึ่งแสดงถึงปัญญา ความฉลาด ความรักในธรรมชาติ ความเรียบง่าย และการพึ่งพาอาศัยภูเขาและแม่น้ำของชาวบ้าน สะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาของชาวน่าซีที่มีมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน บ้านในเมืองเก่าลี่เจียงจึงเป็นมรดกสำคัญที่หาได้ยากในการวิจัยประวัติสถาปัตยกรรมและวัฒนธรรมของจีน

เมืองเก่าลี่เจียงเป็นการผสมผสานระหว่างความงามตามธรรมชาติและความงามที่มนุษย์สร้างขึ้น ระหว่างศิลปะและการปรับตัวเข้ากับสภาพเศรษฐกิจ

---

[1]สรุปจาก 木丽春：《丽江古城史话》，北京：民族出版社，1996 年，第 28-37 页。(ประวัติศาสตร์ลี่เจียง)

ลี่เจียงเป็นตัวอย่างในการอนุรักษ์เมืองเก่าที่สมบูรณ์แบบ เป็นเมืองที่สร้างขึ้นโดยอาศัยภูเขาสามลูก ซึ่งมีการผสมผสานกับธรรมชาติอย่างลงตัว ภายในเมืองมีบ้านที่มุงด้วยหลังคากระเบื้องตั้งอยู่ลดหลั่นกันอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย เมืองทั้งเมืองล้อมรอบไปด้วยภูเขาสีเขียว บ้านในเมืองที่สร้างอย่างเรียบง่าย มีชีวิตชีวา และตกแต่งอย่างประณีตแสดงถึงวัฒนธรรมและเทคโนโลยีของชาวน่าซี ศิลปะเหล่านี้เกิดจากความเข้าใจในชีวิตอย่างลึกซึ้งของชาวน่าซี แสดงถึงความฉลาดและปัญญา เป็นการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมและเทคโนโลยีท้องถิ่น และเป็นมรดกทางสถาปัตยกรรมที่มีค่าของชนชาติ

ประเพณี พิธีกรรม ศาสนาและความเชื่อ[1]

เมืองเก่าลี่เจียงมีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันหลากหลาย สะท้อนถึงความเจริญรุ่งเรืองและการพัฒนาของชนชาติน่าซี และเป็นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญต่อการวิจัยการพัฒนาวัฒนธรรมของมนุษยชาติ

เมืองเก่าลี่เจียงมีประวัติศาสตร์การพัฒนามานานกว่า 800 ปี จนกลายเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรมของภูมิภาคตะวันตกเฉียงเหนือของมณฑลอวิ๋นหนาน (ยูนนาน)（云南省）มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะแก่การพัฒนาของชนชาติเป็นอย่างยิ่ง ชาวน่าซีและชนกลุ่มน้อยอื่นๆ ที่อาศัยอยู่ที่นี่ได้ร่วมกันสร้างวัฒนธรรมที่เจริญรุ่งเรือง ไม่ว่าจะเป็นถนนหนทาง ซุ้มประตู ระบบชลพระราชทาน สะพาน การตกแต่งบ้าน สวน ป้ายตัวอักษรจีน หินแกะสลักตัวอักษรจีนล้วนสะท้อนถึงความเจริญทางวัฒนธรรมและอารมณ์ทางสุนทรียะของชาวน่าซี อีกทั้งยังแสดงถึงศาสนา ศิลปะ วรรณกรรม วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่ลึกซึ้ง ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมตงปาและภาพวาดผนังไป๋ซา ซึ่งเป็นศิลปะที่สะท้อนถึงความเจริญรุ่งเรืองของอารยธรรม

ตั้งแต่ยุคโบราณกาล ชนชาติน่าซี ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมของเมืองลี่เจียง ได้สร้างวัฒนธรรมตงปาเป็นวัฒนธรรมประจำถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์โดยมีรากฐานมาจากความเชื่อในศาสนาตงปา ในเรื่องของการนับถือภูตผี มาตั้งแต่สมัยต้นราชวงศ์ถัง (ค.ศ.618-907)　อีกทั้งได้ผสมผสานกับวัฒนธรรมทางศาสนาของชนชาติซีจั้ง (ธิเบต) โดยวัฒนธรรมดังกล่าว ปรากฏอยู่ใน

[1]สรุปจาก 李之典主编：《纳西风俗东巴故事》，昆明：云南民族出版社，2006 年。(เรื่องเล่าเกี่ยวกับวัฒนธรรมตงปาและประเพณีชาวน่าซี)

รูปพิธีกรรมทางศาสนา คัมภีร์ทางศาสนา ตำราความรู้ ภาพวาดงานศิลปะ ดนตรี อักษรภาพประเพณีการเต้นรำ

อักษรภาพตงปาที่มีจำนวนทั้งสิ้น 1,400 กว่าตัว ได้รับการกล่าวขวัญว่าเป็น 'โลกของอักษรภาพที่มีชีวิต' เนื่องจากยังคงความสมบูรณ์ที่สุดในโลกมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีการใช้อยู่ในคัมภีร์ทางศาสนา ตำราวิทยาการด้านธรรมชาติวิทยา สังคมวิทยา ตลอดจนวรรณกรรมตงปาแนวโรแมนติกและเรียลลิสติก อาทิ เทพนิยาย เนื้อร้องเพลงพื้นเมือง เป็นต้น

- **ศาสนาตงปา**

ศาสนาตงปาของชาวน่าซีเป็นศาสนาที่อยู่ระหว่างศาสนาดั้งเดิมและศาสนาปัจจุบัน พิธีกรรมของศาสนาตงปา 30 กว่าอย่างเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมตงปา โดยการใช้อักษรรูปภาพจดบันทึกเนื้อหาในบทสวดตงปาแล้วสืบทอดและแสดงออกมาทางพิธีกรรมต่างๆ พิธีกรรมเหล่านี้ต้องการอธิบายความขัดแย้งระหว่างมนุษย์และธรรมชาติ หรือระหว่างมนุษย์และสังคม มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตและการเพาะปลูกของบรรพบุรุษชาวน่าซี เป็นการสะท้อนถึงวัฒนธรรมที่หลากหลาย โดยมีพิธีกรรมการบูชาฟ้า บูชาลม บูชาสู่ บูชาติงปาสือหลัวเป็นพิธีกรรมสำคัญ

การบูชาฟ้า

การบูชาฟ้าเป็นพิธีกรรมที่สำคัญที่สุดของชาวน่าซี ชาวน่าซีเรียกตัวเองว่าเป็นชนชาติที่บูชาฟ้า ฤดูใบไม้ผลิและฤดูใบไม้ร่วงของทุกปีครอบครัวชาวน่าซีจะมีการทำพิธีบูชาฟ้า มีการตั้งต้นหวงลี่สองต้นและต้นไป่หนึ่งต้นตรงกลางของลานบูชา ต้นไม้เหล่านี้เป็นตัวแทนของเจ้าพ่อบนฟ้า เจ้าแม่บนฟ้าและเจ้าลุงบนฟ้า มีการปักธูปดอกใหญ่ใต้ต้นไม้ วางของเซ่นไหว้และเชือดสัตว์เพื่อบูชายัน ผู้ทำพิธีจะสวดบทสวดของชาวตงปาที่ชื่อว่า "ฉงปานถู" (หรือบันทึกการอพยพของมนุษย์) เพื่อรำลึกถึงบรรพบุรุษ สรรเสริญวีรชน และชื่นชมบรรพบุรุษที่ได้สร้างสรรค์สิ่งต่างๆขึ้นมา เพื่อสืบทอดประวัติศาสตร์ สร้างความสามัคคีในชนชาติ ขอพรให้ฝนตกต้องตามฤดูกาลและขอให้ชีวิตมีความสันติสุข

การบูชาสู่

การบูชาสู่ในภาษาน่าซีคือ "สู่กู่" ตามบันทึกในตำนานของตงปา สู่และมนุษย์เป็นพี่ชายน้องชายต่างแม่กัน สู่มีหน้าที่ดูแลการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ ต่อมามนุษย์ได้ทำลายป่าไม้ สร้าง

มลภาวะทางน้ำและฆ่าสัตว์ป่า ทำให้สู่โกรธและแก้แค้นมนุษย์ ด้วยการนำหายนะต่างๆ เช่น โรคภัยไข้เจ็บ โรคระบาด น้ำท่วม แผ่นดินไหวสู่โลกมนุษย์ เพื่อแสดงความสำนึกผิดต่อสู่และขอให้สู่ยกโทษให้ มนุษย์จึงเชิญติงปาสือหลัวมาช่วยไกล่เกลี่ยจนได้สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน พิธีบูชาสู่จะจัดในเดือนสองตามปฏิทินจันทรคติของทุกปี

การบูชาลม

การบูชาลม ภาษาน่าซีเรียกว่า“ไห่ลาหลี่เขิ่น”เพื่อให้วิญญาณของผู้ที่ฆ่าตัวตายเพราะความรักหรือตายเพราะสงคราม ภัยพิบัติหรือตายโหงได้ไปสู่สุขติ ชาวน่าซีเชื่อว่าคนตายแล้วแต่วิญญาณไม่ตาย วิญญาณของคนที่ตายโหงจะถูกจงล้างจงผลาญโดยภูตผีปีศาจ ทำให้กลายเป็นวิญญาณชั่วร้ายมาทำร้ายผู้คน ดังนั้น จึงต้องให้หมอผีตงปาทำการเรียกวิญญาณให้ไปสู่สุขคติเพื่อปลอบขวัญวิญญาณเหล่านี้ วิญญาณของผู้ที่ฆ่าตัวตายเพราะความรักจะไปที่ประเทศอี้ว์หลงที่สามอันลึกลับ ที่นั่นมีเมฆขาว ฟ้าสีคราม ภูเขาสูงและแม่น้ำ มีต้นสนและต้นไป๋สีเขียวสด มีดอกไม้บานเต็มพื้นหญ้า เสือกลายเป็นสัตว์ที่ให้มนุษย์ขี่ กวางเขากลายเป็นควายให้ใช้ไถนา ผู้ชายไปไถนาในขณะที่ผู้หญิงทอผ้าอยู่กับบ้าน หนุ่มสาวสามารถรักกันอย่างอิสระเสรี เป็นสวนแห่งความรักและความสุข

การบูชาติงปาสือหลัว

การบูชาติงปาสือหลัว ภาษาน่าซีเรียกว่า“สือหลัวอู้”เป็นพิธีที่จัดขึ้นหลังการตายของหมอผีตงปา ในบ้านของผู้ตายจะมีการตั้งศาลเจ้า เทพเจ้าช้าง โต๊ะเซ่นไหว้ มีการใช้เหล็กที่ติดไว้ใต้คันไถเพื่อพรวนดินเป็นตัวแทนของภูเขาน่ารั่วหลัวเสิน มีการตั้งหน้ากากเทพต่างๆ เช่น เทพวัวป่าขนยาวสีขาว เทพม้าขาว ฯลฯ มีการตั้งเครื่องจักสานจากไผ่ และเครื่องเซ่นไหว้ เช่น ชาและเหล้า มีการตั้ง“เสาไม้”ที่สนามในบ้าน มีการแบ่งพื้นที่ในสวนเป็นดินแดนของผีและหมู่บ้านผี แล้วปูภาพทางเดินของเทพตั้งแต่หน้าโลงศพที่ตั้งอยู่ในบ้าน ผ่านสวนจนถึงประตูใหญ่ เพื่อให้วิญญาณของผู้ตายสามารถเดินทางไปถึงสวรรค์ที่บรรพบุรุษอาศัยอยู่ตามภาพทางเดินของเทพและภายใต้การนำของหมอผี บรรยากาศของพิธีเป็นไปอย่างยิ่งใหญ่ตระการตา

- **ซู่เสิน**

“ซู่จู่” คือพิธีแต่งงานตามประเพณีของชาวน่าซี เรียกอีกอย่างว่า“เป้าหมาเป้า”ชาวน่าซีคิดว่าทุกคนมีเทพคุ้มครองชีวิตของตนเอง ซึ่งเรียกว่า ซู่เสิน โดยบูชาไว้ในตะกร้าของแต่ละบ้าน เวลาทำพิธี ตงปาจะเป็นผู้เชิญซู่เสินของเจ้าสาวให้ออกมาจากตะกร้าในบ้านเจ้าสาว แล้วต้อนรับเข้าสู่ตะกร้าในบ้านเจ้าบ่าว แล้วรวมเป็นหนึ่งเดียวกับซู่เสินอื่นๆ ในบ้านเจ้าบ่าว และจะไม่พรากจากกันตลอดไป การทาน้ำมันวัวบนหัวของเจ้าบ่าวและเจ้าสาวเป็นส่วนสำคัญที่สุดของพิธี

- **พิธีฉีโซ่ว**

พิธีฉีโซ่วเรียกอีกอย่างว่า “หรู่จ้งหัว” เป็นพิธีขอให้ฝนตกตามฤดูกาลและขอให้ตนเองอายุยืน เป็นพิธีบูชาที่สำคัญที่สุดพิธีหนึ่งของศาสนาตงปา ในระหว่างพิธีนอกจากจะมีการตั้งศาลเทพแขวนธงพระอาทิตย์ พระจันทร์ เทพนกกระเรียน ดาวเจ็ดดวง วางของเซ่นไหว้และหินเทพแล้ว ที่โดดเด่นที่สุดคือตั้งเจดีย์หฺวาถ่าเพื่อเป็นตัวแทนของ “เทพอิ๋งหัว”และต้นไป๋เพื่อเป็นตัวแทนของหฺวาเสินที เป็นการแสดงถึงการต้อนรับเทพ การขอพรให้อายุยืนและการขอความคุ้มครองจากเทพ ช่วงสำคัญที่สุดของพิธีคือตอนสาดเหล้าและข้าวสารไปที่ฝูงชนที่อยู่รอบๆ

- **การทำนาย**

การทำนายคือองค์ประกอบสำคัญของวัฒนธรรมตงปา มีการสืบทอดการทำนายสิบกว่าแบบจนถึงปัจจุบัน เช่น การทำนายโดยใช้กระดูกแพะ กระดูกไก่ เปลือกหอย ดาวปาเก๋อปัว นิ้วมือและจว่อลาปัว ฯลฯ

ดนตรีโบราณน่าซี

“เวินไม่ต๋า” “อาเร่อเร่อ” “ซานตัวอู่” เป็นดนตรีของชาวน่าซีที่นิยมเล่นกันอย่างแพร่หลาย ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างบทกลอน การร้องเพลงและการเต้นรำเข้าด้วยกัน นอกจากนี้ยังมี “ไป๋ซาซี่เย่ว์” และ “ดนตรีโบราณลี่เจียง”มีเครื่องดนตรีหลากหลายชนิดประกอบด้วยฟรุต ขลุ่ย ปี่ ซอเอ้อหวง ซอหนานหู ซอจงหู ซอต้าหู ซอซูกู่ตู้ ขิมซานเสียน ผีผา กู่เจิง ขิมเซ่อ ฆ้องอวิ๋นหลัว มู่เตี่ยน กระดิ่งหอยสังข์ ปี่ แตร ฉาบ หลูเซิง และโข่วเสียน ฯลฯ

“ดนตรีโบราณลี่เจียง” มีต้นกำเนิดมาจากดนตรีต้งจิง และดนตรีหวงจิงของชาวฮั่น ซึ่งเรียกกันว่าดนตรีซ่ง มีแค่ส่วนที่มีต้นกำเนิดมาจากดนตรีต้งจิงเท่านั้นที่สามารถสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน เล่ากันว่าเดิมมีการร้องบทสวดมนต์ของชาวฮั่นประกอบด้วย แต่หลังจากที่เผยแพร่ไปสู่ชาวน่าซีแล้วก็ค่อยๆ หายไปจนเหลือแค่ดนตรีอย่างเดียว แบ่งเป็นทำนองหลัก คือ ทำนอง “เสินโจว”และทำนอง “หฺวาทง” และทำนองย่อยอีกห้าสิบกว่าทำนองโดยมีเนื้อหาที่ต่างกัน ทำนองที่เล่นกันบ่อยยี่สิบกว่าทำนอง คือ “คนแก่ในซิงเหอ” “ดอกเหมยสีขาวเล็ก” “มังกรน้ำร้อง” “แพะบนเนินขาว” “สุขีตลอดกาล” “สิริมงคล” “ปากว้า” “ก้าวไปอย่างภาคภูมิ” “การมาถึงของฤดูใบไม้ผลิ” “การมาถึงของฤดูร้อน” “การมาถึงของฤดูใบไม้ร่วง” “การมาถึงของฤดูหนาว” “ลั่งเถาซา” “สือก้งหยั่ง”เป็นต้น เนื่องจากดนตรีเหล่านี้เป็นที่นิยมเล่นกันอย่างแพร่หลายในหมู่ชาวน่าซี จึงเกิดการผสมผสานกับดนตรีของชาวน่าซี เช่น เวลาเล่นเครื่องดนตรีบางอย่างก็มีการเพิ่มเสียงกระโดดและเสียงสั่น ทำให้เสียงเดิมบางอย่างของชาวฮั่นหายไป จากเดิมที่เป็นดนตรีแบบเบาๆ ก็กลายเป็นดนตรีแบบดุดันมีพลังอันเป็นเอกลักษณ์ของชนชาตินาซี ภายใต้การผลักดันของซวนเคอ ซึ่งเป็นศิลปินท้องถิ่น ดนตรีของชาวน่าซีซึ่งมีประวัติศาสตร์อันยาวนานถึง 400 กว่าปีได้มีโอกาสเปิดตัวสู่ชาวโลก โดยซวนเคอได้นำวงดนตรีไปแสดงที่ประเทศนอร์เวย์และอังกฤษ ฯลฯ ทำให้ดนตรีโบราณนี้มีชีวิตชีวากลับมาอีกครั้งหนึ่ง

เมืองเก่าลี่เจียงเป็นเมืองที่มีชื่อเสียงทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ซึ่งมีคุณค่าอย่างยิ่ง เป็นศูนย์รวมของประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี แสดงให้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคมในอดีต เป็นเมืองที่มีชีวิตชีวา มีระบบชลพระราชทานที่หล่อเลี้ยงไปทั่วเมือง มีกลุ่มสถาปัตยกรรมที่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีสิ่งก่อสร้างและบ้านพักอาศัยที่สุขสบาย มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เป็นกันเอง มีศิลปะแห่งชนชาติที่เป็นเอกลักษณ์ สิ่งเหล่านี้ทำให้ลี่เจียงแตกต่างจากเมืองเก่าอื่นๆ ในประเทศจีน ลักษณะการสร้างเมืองที่ให้ความสำคัญกับธรรมชาติ ประสิทธิภาพและการผสมผสานของวัฒนธรรมแสดงให้เห็นถึงจิตวิญญาณการสร้างสรรค์และความก้าวหน้าของมนุษย์ในอดีต เมืองเก่าลี่เจียงเป็นที่อยู่อาศัยของชนกลุ่มน้อยที่สำคัญในจีนมาแต่โบราณกาล จึงเป็นแหล่งข้อมูลที่มีค่าสำหรับการวิจัยประวัติการสร้างเมืองและประวัติวิวัฒนาการของมนุษยชาติ เมืองเก่าลี่เจียงเป็นเมืองมรดกโลกที่ทรงคุณค่าเป็นสมบัติล้ำค่าของประเทศจีนและของโลก

เมืองเก่าลี่เจียงมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน มีความเป็นโบราณและเป็นธรรมชาติ เป็นเมืองกลางน้ำและเมืองบนเขา เป็นเมืองของชนกลุ่มน้อยที่มีประวัติศาสตร์เก่าแก่ สิ่งก่อสร้างในเมืองนอกจากจะผสมผสานจุดเด่นของชาวฮั่น ชาวไป๋ ชาวอี๋ ชาวทิเบตเข้าไว้ด้วยกันแล้ว ยังรักษาเอกลักษณ์ของชาวน่าซีไว้ด้วย ในปี1986 รัฐบาลจีนได้เลือกให้ลี่เจียงเป็นเมืองมีชื่อเสียงทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของประเทศ ซึ่งเป็นการยืนยันในความสำคัญของเมือง วันที่ 23 ตุลาคม ปี 2005 มีการประกาศรายชื่อสถานที่ที่สวยที่สุดของจีน ณ เมืองปักกิ่ง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมคัดเลือก “สถานที่ที่สวยที่สุดของประเทศจีน” จัดโดยนิตยสาร “ภูมิศาสตร์ประเทศจีน” และสื่อในประเทศจีนอีก 34 แห่ง กิจกรรมดังกล่าวใช้เวลาคัดเลือกทั้งสิ้น 8 เดือน โดยแบ่งรางวัลออกเป็น 3 ประเภท คือ “รางวัลจากสมาคมผู้เชี่ยวชาญ” “รางวัลจากสื่อและประชาชน”และ “รางวัลที่ให้คะแนนทางอินเตอร์เน็ตและมือถือ” “รางวัลจากสื่อและประชาชน”และ“รางวัลที่ให้คะแนนทางอินเตอร์เน็ตและมือถือ” เป็นการลงคะแนนโดยสื่อ ผู้ใช้อินเตอร์เน็ตและผู้ใช้มือถือ โดยได้คัดเลือกสถานที่ที่ได้รางวัล 12 แห่ง สำหรับ “รางวัลจากสมาคมผู้เชี่ยวชาญ” ซึ่งเป็นรางวัลที่นิตยสาร “ภูมิศาสตร์ประเทศจีน” ให้ความสำคัญเป็นพิเศษนั้นจะมีความแตกต่างออกไป โดยเป็นการคัดเลือกเมืองเก่า 6 แห่งที่สวยที่สุดของจีน ซึ่งลี่เจียงก็รวมอยู่ในนั้น

บทที่ 5

การอนุรักษ์เมืองโบราณ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และ การก่อตัวของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบทจีน : กรณีศึกษาหมู่บ้านกลางน้ำโจวจวงและเมืองโบราณต้าเหยียนลี่เจียง

การอนุรักษ์เมืองโบราณ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และการก่อตัวของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบทจีนกรณีศึกษาเมืองโบราณโจวจวงและลี่เจียง เป็นผลสืบเนื่องจากนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมโดยพรรคคอมมิวนิสต์จีนและรัฐบาลกลาง ซึ่งได้ส่งผลอย่างกว้างขวางในหลายพื้นที่และหลากปริมณฑลทั้งทางภูมิศาสตร์และเศรษฐกิจแต่ถึงแม้ว่ารัฐบาลจีนจะมีบทบาทอย่างสูงในทุกปริมณฑลของการพัฒนาประเทศจีน การก่อตัวของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมก็มิได้ขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาลส่วนกลางแต่เพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่เงื่อนไขทางสังคมวัฒนธรรมบริบททางการเมืองการปกครองของท้องถิ่น และสถานการณ์เฉพาะบางอย่างของแต่ละพื้นที่ด้วยเช่น การเกิดแผ่นดินไหวที่ลี่เจียง การจัดงานWorld Expo ณ เมืองซั่งไห่ (เซี่ยงไฮ้) （上海直辖市）ในปี 2010 โดยพิจารณาพัฒนาการของอุตสาหกรรมในโจวจวงและลี่เจียงเชื่อมโยงกับบริบทการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในประเทศจีนโดยภาพรวม หลังจากที่รัฐบาลจีนเริ่มดำเนินนโยบายผลักดันการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมอย่างเข้มข้นดังรายละเอียดที่ได้กล่าวแล้วในบทก่อนหน้าว่าด้วยพัฒนาการของนโยบายรัฐว่าด้วยอุตสาหกรรมวัฒนธรรม

นโยบายของรัฐบาลจีนเกี่ยวกับอุตสาหกรรมวัฒนธรรมได้ส่งผลให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ชนบทที่มีจุดเด่นและศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทั้งในรูปแบบการท่องเที่ยวธรรมชาติ และการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ทั้งนี้การดำเนินนโยบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในชนบทสืบเนื่องมาจากความตระหนักถึงการขยายตัวของกลุ่มผู้บริโภคภายในประเทศจีนเองอันเป็นผลมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจที่ขยายตัวอย่างมากในช่วงที่ 2 – 3 ทศวรรษที่ผ่านมา รัฐบาลกลางตระหนักถึงการขยายตัวของชนชั้นใหม่ทางเศรษฐกิจและวิถีการบริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้เกิดความต้องการและตลาดใหม่ของการท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจและการใช้เวลาว่างในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์และ

วันหยุดราชการช่วงยาว นอกจากนี้ยังสืบเนื่องจากการพิจารณาถึงพัฒนาการที่ยังอยู่ในระดับต่ำของอุตสาหกรรมประเภทที่ 3 เมื่อเทียบกับสหรัฐอเมริกาหรือประเทศในยุโรป

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในพื้นที่เมืองโบราณย่านวัฒนธรรมเก่าแก่ถิ่นฐานของชนชาติส่วนน้อยหรือกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เป็นเป้าหมายสำคัญของการการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว ดังเช่นในกรณีของเมืองโบราณโจวจวง และลี่เจียง ซึ่งต่างก็มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและการสร้างตราสินค้าของท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยโจวจวงนำเสนอตนเองในฐานะเป็นหมู่บ้านกลางน้ำแห่งเจียงหนาน และเมืองกลางน้ำอันดับหนึ่งของจีนในขณะที่ลี่เจียงเป็นถิ่นฐานของชนเผ่าน่าซีและต้นกำเนิดของวัฒนธรรมตงปา รวมถึงเป็นหนึ่งในเมืองมรดกโลกขณะที่ในมุมมองของภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลท้องถิ่น ทั้งโจวจวงและลี่เจียงเป็นอุตสาหกรรมวัฒนธรรมรูปแบบหนึ่งที่กำลังเจริญเติบโตและประสบความสำเร็จ รวมถึงเป็นกรณีศึกษานำร่องของการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในพื้นที่ชนบทแห่งอื่นๆ ของจีน

5.1 กรณีศึกษาหมู่บ้านกลางน้ำโจวจวง มลฑลเจียงซู

เอกลักษณ์และจุดเด่นต่างๆ ของโจวจวงสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นกับสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์และภูมิหลังทางสังคมวัฒนธรรมของท้องถิ่นแถบเจียงหนาน การที่โจวจวงตั้งอยู่ท่ามกลางทะเลสาบเตี้ยนซานหู ทะเลสาบเซิ้งหู ทะเลสาบไป๋เสี่ยนหู และทะเลสาบหนานหู มีแม่น้ำตัดผ่านหลายสาย มีประวัติการตั้งถิ่นฐานและก่อสร้างเมืองมายาวนานไม่น้อยกว่าปี 1086 นับแต่ศตวรรษที่ 12 เป็นต้นมา ชาวโจวจวงอาศัยสภาพทางภูมิศาสตร์ที่อุดมสมบูรณ์และระบบชลประทานที่ก้าวหน้า ทำการเชื่อมต่อแม่น้ำแยงซีและคลองต่างๆ ทำให้โจวจวงกลายเป็นสถานที่แลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้าของใช้ประจำวันของหมู่บ้านต่างๆในเจียงหนาน จนกลายเป็นย่านการค้าและสังคมแบบเศรษฐกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังศตวรรษที่ 13 เป็นต้นมา โจวจวงเป็นแหล่งสำคัญในการเพาะปลูกข้าว สำลี และการจับปลา ทำให้โจวจวงกลายเป็นศูนย์กลางการซื้อขายอาหาร เสื้อผ้า สินค้าหัตถกรรมที่สำคัญของเจียงหนาน มีพ่อค้าเศรษฐี กวีมากมายมาตั้งหลักปักฐานที่นี่

โจวจวงสร้างเมืองจากน้ำ จนเกิดสิ่งก่อสร้างลักษณะต่างๆที่แวดล้อมไปด้วยน้ำ แสดงให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันอย่างประนีประนอมระหว่างมนุษย์และธรรมชาติ ชาวโจวจวงตั้งแต่อดีตจนถึง

ปัจจุบันรักและอนุรักษ์เมืองแห่งนี้ ทำให้สามารถรักษาทิวทัศน์ของหมู่บ้านกลางน้ำสถาปัตยกรรมโบราณและขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นได้อย่างสมบูรณ์จนถึงทุกวันนี้ เป็นแหล่งข้อมูลสำคัญในการวิจัยประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของเมืองเก่ากลางน้ำโดยรวม และเป็นมรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่มีค่ายิ่ง ในปี 2000 โจวจวงได้รับรางวัลตัวอย่างยอดเยี่ยมในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยโลก ณ เมืองดูไบ และได้รับเลือกเป็นเมืองที่มีสถานที่ท่องเที่ยวระดับ 4A จาก*สำนักงานการท่องเที่ยว*แห่งชาติจีนในปี 2007 ได้รับเลือกเป็นสถานที่ท่องเที่ยวระดับ 5A ในปี 2001 ได้รับรางวัลเมืองสะอาดระดับประเทศ ในปี 2003 ได้รับ“รางวัลเมืองอนุรักษ์มรดกโลก”ประจำภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกจากองค์การยูเนสโกแห่งสหประชาชาติ ได้รับเลือกเป็นเมืองที่มีชื่อเสียงทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจากกระทรวงวิศวกรรมและกรมศิลปากรของจีน อีกทั้งได้รับเลือกเป็น เมืองที่มีสภาพแวดล้อมสวยงามของจีน

เกียรติประวัติทั้งหลายและความสำเร็จในการอนุรักษ์และพัฒนาโจวจวงจนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางทั้งในประเทศจีนและต่างประเทศมิได้เป็นผลมาจากเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและจุดเด่นที่สมทบสั่งสมตกทอดต่อมาจากอดีตสู่ปัจจุบันเท่านั้น หากแต่ยังเป็นผลอันสืบเนื่องจากการผลักดันอย่างเข้มข้น ต่อเนื่อง และเป็นระบบจากภาครัฐทั้งจากรัฐบาลส่วนกลางและรัฐบาลท้องถิ่นซึ่งเอาจริงเอาจังอย่างยิ่งในการส่งเสริมสนับสนุนและผลักดันนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมหรืออุตสาหกรรมประเภทที่ 3 โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทที่มีศักยภาพสูงอย่างเช่นในกรณีของโจวจวง และเงื่อนไขอื่นๆ อีกหลายเหตุปัจจัย กว่าที่เมืองเล็กๆ หรือชนบทแห่งหนึ่งจะกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมมีความเป็นมาเป็นไปอย่างไร หรือมีกระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาอย่างไร เป็นสาระสำคัญที่จะได้นำเสนอต่อไป

กระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาโจวจวงเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว[1]

การอนุรักษ์และพัฒนาโจวจวงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเริ่มต้นในช่วงปลายทศวรรษ 1980 ตลอดระยะเวลากว่าสองทศวรรษที่ผ่านมา การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของโจวจวงมีกระบวนการดำเนินการอย่างเป็นระบบและสืบเนื่องมาเป็นลำดับ มีการจัดทำและปรับปรุงแก้ไข

[1]李丽雅、黄芳：《论江南水乡古镇旅游资源的开发与保护——以周庄和同理为例》，载《桂林旅游高等专科学校学报》，2003 年第 2 期，第 19-20 页。(การศึกษาเกี่ยวกับการบุกเบิกและอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวของเมืองเก่ากลางน้ำในภูมิภาคเจียงหนาน：กรณีศึกษาโจวจวงและถงหลี่)

แผนการอนุรักษ์โจวจวงอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ มีการบริหารและดูแลงานภายใต้บทบัญญัติของกฎหมาย มีการเสริมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ของชาวโจวจวงอย่างต่อเนื่อง การดำเนินการได้รับคำแนะนำจากมหาวิทยาลัยถงจี้ และวิทยาลัยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการสร้างเมืองแห่งซูโจว（苏州市）การดำเนินการที่เป็นรูปธรรมของการอนุรักษ์และพัฒนาโจวจวงที่สำคัญ ได้แก่

จัดทำแผนอนุรักษ์และพัฒนาเมืองโจวจวง

การจัดทำแผนและปรับปรุงแก้ไขอนุรักษ์ด้วยวิธีทางวิทยาศาสตร์เป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองโจวจวง โดยก่อนหน้าที่จะมีการปฏิรูปเปิดประเทศจีน การจราจรของโจวจวงถูกตัดขาดจากภายนอก เนื่องจากหมู่บ้านมีลักษณะเป็นเกาะกลางทะเลสาบแยกขาดจากพื้นที่อื่น เขตหมู่บ้านเก่าซึ่งมีพื้นที่เพียงแค่ 0.47 กิโลเมตรแต่กลับมีความหนาแน่นของประชากรสูงมาก สิ่งก่อสร้างเก่าที่ขาดการซ่อมแซมบำรุงรักษามานานก็มีอยู่เป็นจำนวนมาก

ในยุคต้นของทศวรรษที่ 80 เกิดกระแสการปรับปรุงเมืองใหม่ และพัฒนาเศรษฐกิจของเมืองกลางน้ำต่างๆในเจียงหนานทั่วประเทศจีน ทำให้โจวจวงต้องเผชิญกับคำถามที่ว่าจะอนุรักษ์ความเป็นหมู่บ้านเก่าแก่ไว้หรือไม่ ถ้าจะอนุรักษ์ต้องทำอย่างไร จึงมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้คำแนะนำ ในปี 1986 มีการขอให้มหาวิทยาลัยถงจี้จัดทำแผนหลักฉบับแรก โดยยึดนโยบายสำคัญคือ “**อนุรักษ์เมืองเก่า สร้างเขตใหม่ พัฒนาเศรษฐกิจ บุกเบิกการท่องเที่ยว**” ตลอดระยะเวลาสิบกว่าปีนับแต่เริ่มต้นในปี 1986 มีการแก้ไขและปรับปรุงแผนหลักอย่างต่อเนื่องเป็นจำนวนทั้งหมด 7ครั้ง จนกระทั่งในปี 1997 รัฐบาลมณฑลเจียงซู（江苏省）ได้อนุมัติแผนดังกล่าว ซึ่งถือเป็นการยอมรับว่าโจวจวงคือหนึ่งในสถานที่สำคัญที่มีชื่อเสียงทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของประเทศจีน และเป็นเมืองท่องเที่ยว และจำเป็นต้องมีการอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวและมรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไว้ให้ดี

ปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของเมืองโบราณ

การอนุรักษ์เมืองเก่าคืองานสำคัญของเทศบาลเมืองโจวจวงหลังจากมีการวางแผนอนุรักษ์และพัฒนาเมืองโบราณอย่างเป็นวิทยาศาสตร์และวางแผนการบริหารจัดการอย่างสมเหตุผล แต่

ถึงกระนั้นก็มีความขัดแย้งกันระหว่างการอนุรักษ์ความเก่าแก่กับการพัฒนาเศรษฐกิจ ในยามต้องเผชิญหน้ากับความขัดแย้งระหว่างการอนุรักษ์ความเก่าแก่และการพัฒนาเศรษฐกิจ รัฐบาลท้องถิ่นโจวจวงยืนหยัดในหลักการที่ว่าการพัฒนาเศรษฐกิจต้องสอดคล้องกับการอนุรักษ์ความเก่าแก่ตามแผนหลักที่ได้วางไว้

ดังนั้น ทุกครั้งที่มีการใช้ประโยชน์และจัดสรรพื้นที่ของโจวจวงจะต้องคงเขตพื้นที่ของหมู่บ้านเก่าเอาไว้ มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในเขตคาบเกี่ยวกับเขตหมู่บ้านเก่า แล้วย้ายหน่วยงานต่างๆ เช่น โรงเรียน ตลาด ธนาคาร ไปรษณีย์ ฯลฯในเขตหมู่บ้านเก่าไปที่เขตคาบเกี่ยว มีการสร้างเขตหมู่บ้านใหม่ทางตอนเหนือของท่าจี๋สุ่ย แล้วย้ายบริษัทและโรงงาน 13 แห่งจากเขตหมู่บ้านเก่าและเขตคาบเกี่ยวมาที่นี่ การทำเช่นนี้ นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมโดยรวมแล้ว ยังสามารถอนุรักษ์หมู่บ้านเก่าไว้ได้ ขณะเดียวกันก็เป็นการกระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวม

นอกจากนี้ยังมีการบริหารจัดการโดยรวม ด้วยการปรับปรุงสภาพแวดล้อม เพื่อแก้ปัญหาการถูกปิดกั้นจากโลกภายนอกของโจวจวง โดยมีการสร้างสะพานใหญ่ข้ามท่าจี๋สุ่ยในปี 1989 ปรับปรุงโครงสร้างถนนในหมู่บ้าน ขยายและเชื่อมต่อถนนสายที่ไปมหานครซั่งไห่ (เซี่ยงไฮ้)（上海直辖市）และซูโจว（苏州市）มีการสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน ปรับปรุงระบบการให้น้ำ การปล่อยน้ำ ถนน ไฟฟ้า แสงสว่าง การป้องกันอัคคีภัยและสิ่งแวดล้อม ฯลฯ ตามแผนที่ได้วางไว้อย่างเคร่งครัด

ในปี 2000 มีการใช้เงินลงทุนทั้งหมด 18 กว่าล้านหยวน เพื่อทำการฝังสายไฟของระบบไฟฟ้า โทรคมนาคมและเคเบิลทีวีซึ่งเรียกว่า ระบบ“สามสาย” ไว้ใต้ดินในเขตหมู่บ้านเก่า อันเป็นส่วนหนึ่งของการอนุรักษ์หมู่บ้านเก่า

ในปี 2001 บริษัทอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมย่าถงแห่งเซี่ยงไฮ้ ผู้รับเหมาโครงการกำจัดน้ำเสียของโจวจวงประสบความสำเร็จในการกำจัดน้ำเสีย 2100 คิวบิกต่อวัน โดยในระยะที่หนึ่ง บริษัทได้ลงทุนไปเป็นเงินจำนวน 30 ล้านหยวน สามารถกำจัดน้ำเสีย 700 คิวบิกต่อวันและเปลี่ยนน้ำในแม่น้ำ 7,200 คิวบิกต่อวัน ซึ่งเป็นการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของน้ำในเขตหมู่บ้านเก่าอย่างถาวร

ในปี 2003 ได้ลงทุน 15 ล้านหยวนเพื่อดำเนินโครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่ชื่อว่าโครงการ “222” โดยทำการปลูกต้นไม้ 2 แสน 2 หมื่นต้น เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว 2 หมื่นตารางเมตร นอกจากนี้ ยังได้ลงทุน 5 ล้านหยวนในโครงการกำจัดน้ำเสียระยะที่สองในบริเวณถนนฉวนกงและถนนฉวนฝู การลงทุนด้านสาธารณูปโภคเหล่านี้ไม่เพียงแต่เป็นการปรับปรุงสภาพแวดล้อม ยังเป็นการอนุรักษ์ความเก่าแก่และพัฒนาเศรษฐกิจของหมู่บ้าน

บริหารงานตามบทบัญญัติทางกฎหมาย

ในเดือนกันยายน ปี1989หน่วยงานรัฐท้องถิ่นของโจวจวงได้จัดทำ “วิธีการสร้างและบริหารเขตหมู่บ้านเก่า” โดยยึดหลัก “อนุรักษ์เป็นหลัก รักษาเป็นอันดับหนึ่ง” เพื่อให้โจวจวงสามารถดำรงอยู่ได้สืบต่อไป และสามารถแสดงศักยภาพที่มีอยู่ โดยกำหนดไว้ว่า จะมีการอนุมัติงบประมาณ4ล้านหยวน ระยะเวลาดำเนินการภายใน 10 กว่าปีข้างหน้าเพื่อใช้สำหรับการดูแลตรวจสอบงานการก่อสร้าง การอนุรักษ์ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของโจวจวงโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในปี 1995 มีการขยายขนาดของหน่วยงานป้องกันอัคคีภัยของโจวจวง มีการซื้ออุปกรณ์ดับเพลิงชนิดต่างๆ กว่า 600 ชิ้น ติดตั้งเครื่องเตือนภัยระบบแสงอินฟราเรดในสถานที่สำคัญต่างๆ 30 เครื่อง ภายใต้ความร่วมมือของสถานีตำรวจ สถานีดับเพลิง หน่วยงานอนุรักษ์โบราณวัตถุและโบราณสถาน มีการตรวจสอบ ตรวจตรา และปรับปรุงโครงสร้างสถาปัตยกรรม การป้องกันการโจรกรรมและอัคคีภัย การป้องกันการผุพังของ โบราณวัตถุ โดยหน่วยงานอนุรักษ์โบราณวัตถุและโบราณสถานระดับเมืองและมณฑล9แห่ง และหน่วยงานควบคุมโบราณวัตถุและโบราณสถาน 20 แห่ง หน่วยงานควบคุมการก่อสร้างของโจวจวงได้จัดกำลังพลเฉพาะเพื่อรับผิดชอบการตรวจสอบสภาพแวดล้อม ถนนหนทาง ที่อยู่อาศัยและสะพานต่างๆ สำนักงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโจวจวงมีการจัดกำลังพลทำความสะอาดแม่น้ำทุกปี เพื่อรักษาคุณภาพของน้ำให้คงที่

ในปี 1999 หน่วยงานรัฐท้องถิ่นได้จัดทำ“วิธีการชั่วคราวในการอนุรักษ์เขตหมู่บ้านเก่าโจวจวง” โดยผ่านการอนุมัติจากสภาประชาชนของเมืองคุนซาน และได้รับการประกาศอย่างเป็นทางการจากเทศบาลเมืองคุนซาน วิธีการดังกล่าวนี้มุ่งเน้นไปที่มาตรการอนุรักษ์ต่างๆ เช่น ต้องมีการจดบันทึกเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมโบราณในโจวจวง ต้องมีหน่วยงานและผู้รับผิดชอบการ

อนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวและระบบน้ำโดยเฉพาะ สำหรับโครงการก่อสร้างและปรับปรุงที่อยู่อาศัยในเขตควบคุมของโจวจวง ต้องมีการยื่นขออนุมัติก่อนตามขั้นตอนของกฎหมาย และต้องผ่านการตรวจสอบและอนุมัติจากกลุ่มอนุรักษ์เมืองเก่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและหน่วยงานบริหารระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับการวางผังเมืองและการจัดสรรที่ดิน

การซ่อมแซมและก่อสร้างในเขตคาบเกี่ยวต้องสอดคล้องกับเขตหมู่บ้านเก่า เวลาซ่อมแซมสิ่งก่อสร้างโบราณ ต้องยึดหลักว่า *"ซ่อมของเก่าให้เหมือนเก่า"* ด้วยการพยายามรักษาและใช้โครงสร้างเดิม วัสดุเดิม รูปแบบศิลปะเดิม ความสูงของสิ่งก่อสร้างห้ามเกินสองชั้น การซ่อมแซมบ้านพักส่วนตัวก็ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของหน่วยงานรัฐ ซึ่งจะให้การช่วยเหลือและสนับสนุนทางด้านการเงิน

บุกเบิก ใช้ประโยชน์ และบริหารจัดการอย่างสมเหตุผล

การบุกเบิกและใช้ประโยชน์จะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และบทบัญญัติทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและวัตถุโบราณแห่งประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน กฎหมายการออกแบบผังเมืองแห่งประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

ในปี 1995 ถึงปี 2003 มีการดำเนินการอนุรักษ์และปรับปรุงเมืองเก่าด้วยเงินลงทุนหนึ่งพันล้านหยวน ซึ่งเป็นเงินจากงบประมาณของรัฐ รายได้จากการท่องเที่ยว เงินบริจาค และเงินทุนจากต่างประเทศ

โดยมีวิธีแรกคือ จัดการพื้นที่อยู่อาศัยของประชากรใหม่ ด้วยการสร้างชุมชนที่อยู่อาศัยรอบเมืองเก่า 8 แห่ง แล้วย้ายประชากรผู้อยู่อาศัย 250 ครัวเรือนออกจากเมืองเก่า การบุกเบิกรีสอร์ทบริเวณทะเลสาบหนานหู รีสอร์ทไท่ซือเตี๋ยน และสนามกอล์ฟ โดยใช้ประโยชน์จากเอกลักษณ์ความเป็นหมู่บ้านกลางน้ำอย่างเต็มที่ เพื่อตอบสนองความต้องการในการใช้ชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนและนักท่องเที่ยว

วิธีที่สองคือ ซ่อมแซมบ้านพักอาศัยและโบราณสถานกว่า 50,000 ตารางเมตร รื้อถอนสิ่งก่อสร้างที่ผิดกฎหมายและกระทบต่อภาพลักษณ์ของเมืองเก่า 25,000 ตารางเมตร สร้างและซ่อมแซมถนนในเมืองเก่า 12,500 ตารางเมตร ซ่อมสะพานหินเก่า 10 แห่ง ทำความสะอาดแม่น้ำคิดเป็นความยาวทั้งสิ้น 2,500 เมตร ซ่อมแซมรั้วริมแม่น้ำคิดเป็นความยาวทั้งสิ้น 200 เมตร จน

สามารถอนุรักษ์ทิวทัศน์ของหมู่บ้านกลางน้ำสไตล์เจียงหนานซึ่งมี “สะพานเล็กๆ แม่น้ำไหลริน และบ้านพักอาศัย” ไว้ได้

วิธีที่สามคือ ซ่อมแซมสิ่งก่อสร้างเก่าขนาดใหญ่ในโจวจวงซึ่งมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เช่น บ้านตระกูลจัง บ้านตระกูลเสิ่น วัดลัทธิเต๋าเชิ้งซู ตึกหมีโหลว สวนหมากรุกโจวจวง บ้านเย่จู่หลุน ห้องโถงเจินกู้ เป็นต้น ซึ่งทำให้การท่องเที่ยวของโจวจวงมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ในเดือนเมษายน ปี 2000 มีการก่อตั้งสมาคมอนุรักษ์เมืองเก่าและจัดตั้งคณะกรรมการอนุรักษ์เมืองเก่า ภายใต้การนำของคุณลู่ฝู่เสียง ซึ่งเป็นผู้อำนวยการสถาบันวิทยาศาสตร์แห่งชาติจีน *ทำให้การอนุรักษ์และบูรณะเมืองเก่าสามารถดำเนินไปอย่างเป็นปรกติ มีการสร้าง* “ถนนสายวัฒนธรรม” ซึ่งรวมรวมประเพณีวัฒธรรมท้องถิ่นไว้ มีการสร้างเวทีแสดงอุปรากรโบราณและสวนหนานหูชิวเยี่ยเป็นการส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมเมืองเก่าสไตล์เจียงหนาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งงิ้วคุนฉวี่ สถานที่เหล่านี้ได้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวใหม่ของโจวจวง

ในปี 2003 เศรษฐกิจและการท่องเที่ยวของโจวจวงสามารถเอาชนะผลกระทบจากวิกฤตการณ์โรคซาร์ได้ โดยสามารถฟื้นฟูกลับมาได้อย่างรวดเร็วภายในระยะเวลาอันสั้น ในปีนั้นมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาโจวจวงทั้งชาวจีนและชาวต่างชาติรวมทั้งสิ้น 1 ล้าน 8 แสนคน ทำให้โจวจวงกลายเป็นผู้นำการท่องเที่ยวของเมืองเก่ากลางน้ำทั้งหลายในประเทศจีน เหล่านี้แสดงให้เห็นว่ามีการใช้ทรัพยากรเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของโจวจวงอย่างสมเหตุผล และเป็นการผลักดันการพัฒนาโดยรวมของเศรษฐกิจและสังคม

พึ่งพาความร่วมมือของมวลชน

มีการเข้าร่วมของมวลชนและร่วมมือกันอนุรักษ์ ด้วยความรักบ้านเกิด การเคารพในประวัติศาสตร์ และเอาใจใส่ในวัฒนธรรม การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมเป็นคุณธรรมดีงามที่สืบทอดกันมาชาวโจวจวงคือผู้มีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์มรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นของชาวบ้าน คือ รากฐานสำคัญในการอนุรักษ์

ตลอดหลายปีของการอนุรักษ์และพัฒนาโจวจวง มีการให้ความรู้แก่ชาวบ้านด้านการอนุรักษ์ความรู้ด้านและการยื่นขอเป็นมรดกโลกของโจวจวง มีการแจกหนังสือเกี่ยวกับกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องแก่บ้านทุกหลัง มีการจัดพิมพ์ “รายงานการยื่นขอเป็นมรดกโลกโดยย่อ” เดือนละ

ฉบับทุกเดือน มีการเชิญผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการมาจัดงานปาฐกถาเกี่ยวกับความรู้ในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมตามหน่วยงานของรัฐและโรงเรียนต่างๆ ในโจวจวง เป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกที่จะเข้าร่วมการอนุรักษ์ และทำให้ทุกคนได้รับทราบเกี่ยวกับการอนุรักษ์ การวางแผนและการยื่นขอเป็นมรดกโลกของโจวจวงถ้วนหน้ากัน เมื่อมวลชนเข้าร่วมก็จะเกิดพลังในการอนุรักษ์ขึ้นในสังคม ถึงแม้ว่าคุณภาพชีวิตของชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในเขตหมู่บ้านเก่าจะต่ำกว่าพื้นที่อื่นเป็นอย่างมาก แต่ชาวบ้านก็ปฏิบัติตามแผนการอนุรักษ์และระเบียบการบริหารหมู่บ้านอย่างเคร่งครัด และให้ความร่วมมือกับการอนุรักษ์และการยื่นขอเป็นมรดกโลกของโจวจวงอย่างเต็มที่

อนุรักษ์ และพัฒนาไปพร้อมกัน

มุมมองภาครัฐทั้งในระดับรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และการพัฒนาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยการอนุรักษ์และพัฒนาต้องทำไปพร้อมกัน นับตั้งแต่ปี 1986 เป็นต้นมา รัฐบาลท้องถิ่นโจวจวงมีการจัดทำแผนหลักที่ชื่อว่า“การอนุรักษ์หมู่บ้านเก่า สร้างเขตหมู่บ้านใหม่ พัฒนาเศรษฐกิจ และบุกเบิกการท่องเที่ยว”โดยยืนหยัดยึดมั่นในทิศทางที่ว่า“พัฒนาขณะอนุรักษ์ อนุรักษ์ขณะพัฒนา”ตลอดมา มีการใช้ประโยชน์จากเอกลักษณ์และข้อได้เปรียบของความเป็นหมู่บ้านเก่ากลางน้ำของโจวจวงอย่างเต็มที่ มีการสำรวจสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมและสถานที่ท่องเที่ยวใหม่ๆ อีกทั้งมีการบุกเบิก พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ด้วยการดึงดูดให้นักธุรกิจชาวจีนและชาวต่างประเทศมาสร้างรีสอร์ทที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมทันสมัยแต่สอดคล้องกับสถาปัตยกรรมของเมืองเก่าและแบ่งเป็นมาตรฐานระดับต่างๆ อีกทั้งยังขยายพื้นที่การสร้างบ้านพักอาศัย ทำให้พื้นที่มีขนาดใหญ่ขึ้นเนื่องจากธุรกิจท่องเที่ยวมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว

ในปี 1994 มีการรวมพื้นที่บริเวณทางใต้ของท่าจี๋สุ่ยให้เข้าไปอยู่ในบริเวณเขตอนุรักษ์ของโจวจวง หลังผ่านการพิจารณาและอนุมัติจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องแล้ว ในปี 1999 ได้ทำการย้ายสถานีรถ และที่จอดรถทั้งหมดไปที่เขตใหม่ทางเหนือของท่าจี๋สุ่ย และห้ามไม่ให้รถยนต์เข้าไปเพื่อทำเป็นถนนคนเดิน ในปี 2003 มีการลงทุน 25 ล้านหยวนเพื่อเปลี่ยนถนนฉวนกง และถนนฉวนฝู ซึ่งเป็นถนนที่ต้องผ่านเวลาเข้าเขตหมู่บ้านเก่าให้เป็นถนนทางเดินที่ทำจากหิน การทำเช่นนี้ มี

ประโยชน์ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทำให้เขตอนุรักษ์ทางตอนใต้ของท่าจี๋สุย กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวลักษณะเดียวกับเกาะกู่ล่างหวี่ ของเมืองซย่าเหมิน(เซียะเหมิน)（厦门市） เนื่องจากโจวจวงมีชื่อเสียงมากขึ้นทุกวัน อีกทั้งมีข้อได้เปรียบทางด้านสิ่งแวดล้อมอันเป็นเอกลักษณ์ บริษัทลงทุนและนักลงทุนทั้งหลายจึงเห็นว่าโจวจวงเป็นสถานที่ที่ดีสำหรับการบุกเบิกและพัฒนา

ในปี 1992 สถาบันวิทยาศาสตร์แห่งชาติจีน*และเมืองโจวจวงได้ร่วมกันสร้าง*“สวนอุตสาหกรรมเทคโนโลยีระดับสูงของสถาบันวิทยาศาสตร์แห่งชาติจีน*ประจำ*เมืองคุนซาน（昆山市）”ทำให้มีการขยายพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันนี้ สวนอุตสาหกรรมได้ดึงดูดบริษัทเทคโนโลยีระดับสูงมาลงทุนถึง19 บริษัท มีผลิตภัณฑ์ที่จดลิขสิทธิ์แล้ว 23 ชนิด ในปี 2003 มีรายได้จากการจัดเก็บภาษีในสวนอุตสาหกรรม65ล้านหยวน โดยมีอุตสาหกรรมหลักคือ การผลิตเซ็นเซอร์แสงอินฟราเรด ไฟฟ้าแสง คลื่นอัลตร้าโซนิค ฯลฯ เนื่องจากมีการยึดหลัก “อนุรักษ์และพัฒนาร่วมกัน” ทำให้ธุรกิจท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมเทคโนโลยีระดับสูงของโจวจวงพัฒนาไปพร้อมกัน

การสร้างแบรนด์ “โจวจวง เมืองกลางน้ำอันดับหนึ่งของจีน”

(Branding “Zhouzhuang: No.1 Water Town in China”)

โจวจวงมีสภาพแวดล้อมที่เงียบสงบ เต็มไปด้วยสิ่งก่อสร้างโบราณ แม้ว่าผ่านเวลามา 900 กว่าปี ก็ยังคงรักษาเอกลักษณ์ดั้งเดิมของสถาปัตยกรรมแบบเมืองกลางน้ำเอาไว้ได้ มากกว่าร้อยละหกสิบของประชากรยังคงอาศัยอยู่ในบ้านที่ก่อสร้างขึ้นในสมัยราชวงศ์หมิงและราชวงศ์ชิง ถึงแม้ว่าพื้นที่ของเมืองจะมีแค่ 0.47 ตารางกิโลเมตรแต่กลับมีบ้านโบราณเกือบร้อยหลัง ตึกอิฐแกะสลักกว่า 60 ตึก บ้านในโจวจวงยังคงรักษาความเป็นโบราณไว้ได้อย่างดี เช่น บ้านของตระกูลเสิ่น บ้านของตระกูลจางซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของบ้านสไตล์โจวจวง ในโจวจวงยังมีสะพานเก่า 14 แห่ง ที่ต่างก็มีความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองสิ่งต่างๆ ที่กล่าวมานี้ได้ประกอบกันขึ้นเป็นภาพทิวทัศน์อันแสนจะงดงามของหมู่บ้านกลางน้ำที่มี “สะพานเล็กๆ แม่น้ำไหลริน และบ้านพักอาศัย” ประวัติศาสตร์อันยาวนานของโจวจวงทำให้หมู่บ้านกลางน้ำแห่งนี้มีสถานที่ท่องเที่ยวมากมาย หลอ เจ๋อ เหวิน ซึ่งเป็นสถาปนิกชื่อดังของจีนได้เคยกล่าวยกย่องโจวจวงไว้ว่า “ไม่ได้เป็นแค่สิ่งล้ำค่าของมณฑลเจียงซู（江苏省）เท่านั้น แต่ยังเป็นสิ่งล้ำค่าของประเทศชาติ”

โจวจวงได้พัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของตนเองอย่างเต็มที่โดยอาศัยทรัพยากรทางธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์ และความเป็นหมู่บ้านกลางน้ำที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน ภายใต้ธงนำของนโยบาย “การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวควบคู่กันไปกับการอนุรักษ์” หลังจากใช้ความพยายามมาสิบกว่าปี โจวจวงก็ประสบความสำเร็จในการสร้างตราสินค้าของตนเอง ด้วยสโลแกนที่ว่า “โจวจวง หมู่บ้านกลางน้ำอันดับหนึ่งแห่งประเทศจีน (Zhouzhuang: No.1 Water Town in China)” กล่าวได้ว่าโจวจวงเป็นผู้บุกเบิกการท่องเที่ยวประเภทเมืองเก่าและหมู่บ้านกลางน้ำสไตล์เจียงหนานด้วยการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การสร้างสถาปัตยกรรมเชิงท่องเที่ยวใหม่ๆ การพัฒนารายการท่องเที่ยวให้หลากหลายมากขึ้น การเน้นกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขาย ฯลฯ โจวจวงเป็นหนึ่งในสถานที่ชุดแรกที่ได้รับเลือกเป็นสถานที่ท่องเที่ยวระดับ 5A ของจีน และได้รับเกียรติเป็นหนึ่งใน “สถานที่ 50 แห่งของจีนที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมากที่สุด” จนกล่าวได้ว่า เป็นเมืองที่มีความก้าวหน้าและมีชื่อเสียงด้านการท่องเที่ยวของจีน

หลายปีที่ผ่านมา โจวจวงทุ่มเทให้กับการบุกเบิก พัฒนาและสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง มีความกระตือรือร้นในการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อสร้างโจวจวงให้เป็น “เมืองแห่งประเพณี วัฒนธรรม และการดำรงชีวิต” ปัจจุบันนี้ โจวจวงได้กลายเป็นหน้าต่างที่แนะนำวัฒนธรรมจีนแก่ชาวโลก และได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวจีนและชาวต่างประเทศเป็นอย่างมาก ในแต่ละปี สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวมากกว่า 2 ล้าน 5 แสนคน มาท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจ มีรายได้จากการท่องเที่ยวสูงถึง 8 ร้อยล้านหยวน ในขณะเดียวกัน โจวจวงก็ได้ขยายขนาดของแหล่งเงินทุนภายนอก รวมถึงขยายขนาดของการท่องเที่ยวโดยรวม มีการนำเสนอและพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับรูปแบบการท่องเที่ยวในปัจจุบันซึ่งเน้นการพักผ่อนหย่อนใจและการให้นักท่องเที่ยวมีประสบการณ์ตรงและสัมผัสด้วยตนเอง สถานที่ท่องเที่ยวเหล่านี้ เช่น สวนฟู่กุ่ย หมู่บ้านเจียงหนาน เมืองเฉียนหลงผาน ฯลฯ

หลังจากที่ได้ทำการอนุรักษ์และพัฒนามาสิบกว่าปี โจวจวงได้ก้าวเข้าสู่ยุคสิบปีแห่งการยกระดับการท่องเที่ยวของตนเอง ด้วยการนำเสนอแนวคิดการสร้าง “โจวจวงให้เป็นเมืองสากล” ซึ่งเป็นการผลักดันโจวจวงสู่สากลโลก วัฒนธรรมหมู่บ้านกลางน้ำสไตล์เจียงหนานที่เป็นเอกลักษณ์ของโจวจวงได้สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของชนชาติจีน มีการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมต่างๆ เพื่อสร้างโจวจวงให้เป็นศูนย์กลางแห่งการพักผ่อนหย่อนใจ ด้วยการแปรรูป

ทรัพยากร นำเสนอเส้นทางและรายการท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับรูปแบบการท่องเที่ยวสมัยใหม่ ขยายการลงทุนด้านการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว และยกระดับความสามารถในการต้อนรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติของโจวจวง

หมู่บ้านกลางน้ำโจวจวงประสบความสำเร็จในการสร้างตราสินค้าของตนเองอย่างสูง ด้วยสโลแกน "โจวจวง หมู่บ้านกลางน้ำอันดับหนึ่งแห่งประเทศจีน" และการยืนหยัดดำเนินนโยบายพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวควบคู่กันไปกับการอนุรักษ์ตลอดมา "ท่องเที่ยวเมืองเก่าและหมู่บ้านกลางน้ำโจวจวง" ได้กลายเป็นเส้นทางท่องเที่ยวสุดยอดที่ประเทศจีนนำเสนอแก่ชาวโลก สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ในโจวจวงได้ต้อนรับนักท่องเที่ยวทั่วโลกมากกว่า 3 ล้านคนต่อปี จนได้รับเลือกเป็นสถานที่ท่องเที่ยวประเภทเมืองเก่าระดับ 5A แห่งเดียวของประเทศจีน

สถานการณ์การท่องเที่ยวของโจวจวงดีขึ้นอย่างมาก หลังจากที่ได้จัดการแสดงชุดยิ่งใหญ่อลังการที่ชื่อว่า "โจวจวงสี่ฤดู" รวมถึงการเกิดขึ้นของการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ๆ เช่น การท่องเที่ยวบนน้ำ การชมวิวกลางคืน ฯลฯ ซึ่งเป็นการพัฒนาไปพร้อมกันระหว่างรายการท่องเที่ยวใหม่ๆและสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว มีการผสมผสานระหว่างการท่องเที่ยวแบบชมวิวทั่วไปและการท่องเที่ยวแบบให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสและมีประสบการณ์โดยตรง ระหว่างการท่องเที่ยวแบบกำหนดสถานที่ท่องเที่ยวชัดเจนและการท่องเที่ยวแบบประชุมสังสรรค์ทางธุรกิจ ซึ่งมีแนวโน้มการพัฒนาที่ดี

บริษัททท่องเที่ยวหมู่บ้านกลางน้ำโจวจวงแห่งมณฑลเจียงซู จำกัด[1]

การบริหารจัดการการท่องเที่ยวของโจวจวงรับผิดชอบและดำเนินการโดยบริษัททท่องเที่ยวโจวจวง ก่อตั้งขึ้นครั้งแรกในปี 1988 บริษัทแห่งนี้มีการพัฒนาต่อมาเป็นลำดับ ในปี 1995 ได้ก่อตั้งเป็นบริษัทพัฒนาการท่องเที่ยวโจวจวง ในปี 1998 พัฒนาไปเป็นกลุ่มบริษัทการท่องเที่ยวโจวจวงแห่งเมืองซูโจว（苏州市）ในปี 2001 มีการปรับเปลี่ยนไปเป็นบริษัททท่องเที่ยวหมู่บ้านกลางน้ำโจวจวงแห่งมณฑลเจียงซู（江苏省）จำกัด โดยมีทุนจดทะเบียน 68 ล้าน 4 แสนหุ้น มียอดเงินลงทุนรวม 2 หมื่น 2 พัน 4 ร้อยล้านหยวน มีรายได้มากกว่าร้อยล้านหยวน มีพนักงาน 376 คน ประกอบด้วยพนักงานที่จบการศึกษาระดับวิทยาลัยขึ้นไป 75 คน พนักงานที่เป็นสมาชิกพรรค

[1] http://www.zhouzhuang.net/DB_jieshao.asp?id=15

คอมมิวนิสต์ 70 คน เป็นบริษัทขนาดใหญ่ที่ดำเนินธุรกิจการให้บริการด้านการท่องเที่ยวแบบเบ็ดเสร็จ ประกอบด้วยธุรกิจหลายประเภท เช่น บริษัททัวร์การบริการเช่าเรือ การผลิตและขายสินค้าหัตถกรรม การลงทุนทางอุตสาหกรรม เป็นต้น นอกจากนี้ บริษัทยังได้ถือหุ้นในบริษัทการแสดงวัฒนธรรมโจวจวงสี่ฤดูแห่งเมืองคุนซาน（昆山市）จำกัด บริษัททท่องเที่ยวเพื่อการเก็บไข่มุกสไตล์เจียงหนานแห่งเมืองเจียงซู（江苏省） จำกัด และบริษัททท่องเที่ยวสากลแห่งเมืองเจียงซู（江苏省） จำกัด

บริษัททท่องเที่ยวหมู่บ้านกลางน้ำโจวจวงแห่งมณฑล*เจียงซูจำกัด (เดิมคือ*กลุ่มบริษัทการท่องเที่ยวโจวจวงแห่งเมืองเจียงซู（江苏省）*)*เป็นหนึ่งในบริษัททท่องเที่ยวที่มีประวัติยาวนานที่สุด **ก่อตั้งขึ้นโดยมณฑลเจียงซู（江苏省）และบริหารงานโดยรัฐบาลท้องถิ่น** ตลอดระยะเวลาสิบกว่าปีแห่งการบุกเบิกธุรกิจที่ผ่านมา บริษัทได้สำรวจและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทเมืองเก่าและหมู่บ้านกลางน้ำอย่างเต็มที่ ได้ทำการซ่อมแซมบูรณะและสร้างสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมสิบกว่าแห่ง แล้วเปิดให้สาธารณะชนได้เข้าชม ปัจจุบัน บริษัทดูแลสถานที่ท่องเที่ยว 12 แห่ง มีบริษัทในเครือ 20 กว่าแห่งซึ่งทำธุรกิจแตกต่างกันไป เช่น บริษัทนำเที่ยว ร้านจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม ร้านอาหาร ร้านเช่าเรือท่องเที่ยว โรงแรม ฯลฯ จนกลายเป็นเครือข่ายบริการท่องเที่ยวทั้งด้านกิน อยู่ เดินทาง เที่ยว ช้อปปิ้ง บันเทิง แบบรวมเบ็ดเสร็จ

ในเดือนเมษายน ปี 2001 บริษัทได้แปรรูปเป็นบริษัทร่วมทุน โดยในปัจจุบันมีทุนจดทะเบียน 57 ล้านหยวน พนักงาน 400 กว่าคน ขอบข่ายการบริหารประกอบด้วย การท่องเที่ยวภายในประเทศ การผลิตและขายสินค้าศิลปหัตถกรรม การลงทุนทางอุตสาหกรรม การค้าภายในประเทศ **การผลิตและขายสินค้าบริโภคยี่ห้อว่านซาน** ในปี 2002 มียอดขาย 1 พัน 1 ร้อยล้านหยวน ในปี 1999 บริษัทได้รับคัดเลือกเป็นกลุ่มธุรกิจการท่องเที่ยวที่มีความเจริญก้าวหน้าในปี 2001 ได้อันดับสองในการจัดอันดับบริษัททท่องเที่ยวร้อยแห่งภายในประเทศจีนที่ดีที่สุด ในเดือนพฤศจิกายน ปี 2002 ผ่านการรับรองคุณภาพ ISO9001

บริษัทตั้งอยู่ที่โจวจวง ซึ่งอยู่ในเขตปกครองของเมืองคุนซาน（昆山市）โดยตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ตัดกันระหว่างเขตชิงผู่ของมหานครซั่งไห่ (เซี่ยงไฮ้)（上海直辖市）เขตอู๋เจียง（吴江市）ของ

เมืองซูโจวและเมืองคุนซาน（昆山市）ล้อมรอบไปด้วยทะเลสาบเชิ้งหู ทะเลสาบไป๋เสี่ยนหู ทะเลสาบเตี้ยนซานหู และทะเลสาบหนานหู โจวจวงเป็นหมู่บ้านกลางน้ำที่มีความเป็นเอกลักษณ์สไตล์เจียงหนานมากที่สุดของจีน หลังจากก่อตั้งขึ้นในทศวรรษที่ 80 บริษัทแห่งนี้เป็นบริษัทบริการท่องเที่ยวแห่งแรกของมณฑลเจียงซู（江苏省）ที่บริหารงานโดยรัฐบาลท้องถิ่น นโยบายบริษัทยึดมั่นในปณิธานการปฏิรูปและพัฒนาเศรษฐกิจของโจวจวง การบุกเบิกการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์โจวจวง และการพัฒนาควบคู่ไปกับการอนุรักษ์โจวจวง

ตลอดระยะเวลาสิบกว่าปีที่ผ่านมา บริษัทมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วจนในปี 1998 ได้ก่อตั้งกลุ่มบริษัทท่องเที่ยวด้วยเงินลงทุน 35 ล้านหยวน ทำให้บริษัทมีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น โดยมีกำไรเพิ่มขึ้นมากกว่า 20% ตลอดหลายปีที่ผ่านมา เพื่อประสิทธิภาพในการบริหารธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ขึ้นอย่างต่อเนื่องและส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจในอนาคต ปลายปี 2000 บริษัทได้ทำการแปรรูปทั้งระบบ ด้วยความร่วมมือจากนักลงทุนเชิงกลยุทธ์หลายท่าน จนสามารถก่อตั้งบริษัทท่องเที่ยวหมู่บ้านกลางน้ำโจวจวงแห่งมณฑลเจียงซู（江苏省） จำกัด ได้ในเดือนเมษายน ปี2001

สภาพภูมิทัศน์และการใช้พื้นที่เมืองโบราณหลังการอนุรักษ์และพัฒนา

สถานที่ประวัติศาสตร์

1) บ้านตระกูลเสิ่น

บ้านตระกูลเสิ่นสร้างขึ้นโดยลูกหลานเสิ่นว่านซาน สร้างเสร็จในรัชสมัยจักรพรรดิเฉียนหลงแห่งราชวงศ์ชิง มีพื้นที่ทั้งหมดกว่า 2,000 ตารางเมตร ตั้งอยู่บนถนนหนานซื่อ ใกล้กับสะพานฟู่อาน ตัวเรือนหันหน้าไปทางทิศใต้ ห้องพักในบ้านกว่าร้อยห้องเชื่อมต่อกันหมดด้วยทางเดินขนาดใหญ่ ห้องโถงอันโอ่อ่าหน้าบ้านที่ชื่อว่า"ซงเม่า" ลายเส้นสีสันสวยงามที่วาดด้วยมือของศิลปินบนบานประตูไม้ ภาพแกะสลักอันปราณีตสวยงามที่สลักด้วยช่างฝีมือโบราณบนเสาบ้าน ถือได้ว่าเป็นที่สุดในทุกๆ ด้านของสิ่งปลูกสร้างสไตล์เจียงหนาน

ภาพห้องโถงบ้านตระกูลเสิ่น

ภาพลานบ้านตระกูลเสิ่น

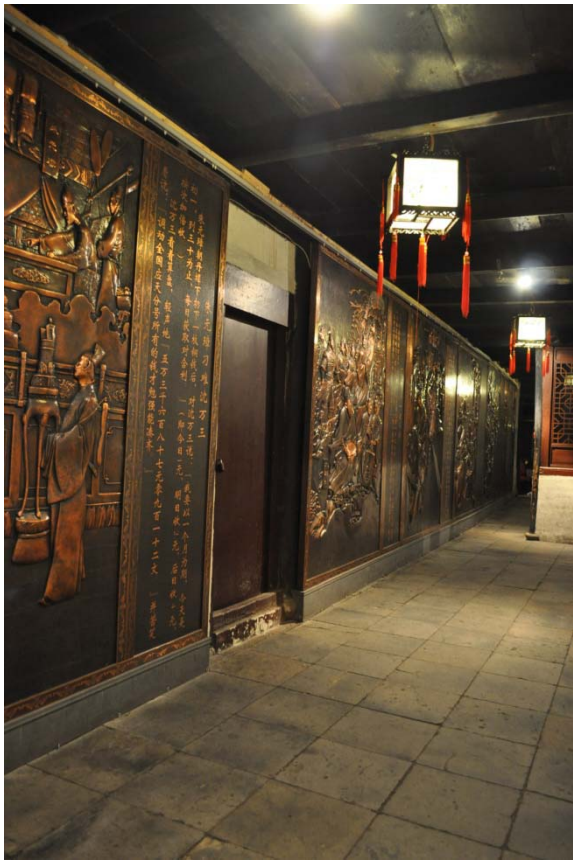

ภาพทางเดินในบ้านตระกูลเสิ่น

ภาพหล่อโลหะบนผนังบ้านตระกูลเสิ่นตลอดแนวทางเดิน
บอกเล่าประวัติของเศรษฐีเสิ่นว่านซาน

2) **บ้านตระกูลจาง**

บ้านตระกูลจางสร้างขึ้นในสมัยราชวงศ์หมิง โดยลูกหลานทายาทตะกูลสีว์ ตระกูลขุนนางใหญ่สมัยต้นรางวงศ์หมิง ต่อมาได้ยกให้ตะกูลจางในสมัยต้นรางวงศ์ชิง จึงมีชื่อว่า “บ้านตระกูลจาง” มาจนถึงปัจจุบัน บ้านตระกูลจางมีประตูทางเข้าออก 6 ประตู มีห้องกว่า 70 ห้อง เป็นสถานที่ทางประวัติศาสตร์และจุดท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งในเมืองโบราณโจวจวง

ภาพห้องโถงบ้านตระกูลจาง

ภาพลานบ้านตระกูลจาง

ภาพในบ้านตระกูลจาง

3) **วัดเฉวียนฝู**

ด้านหน้าวัดเฉวียนฝู

เนื่องจากโจวตี๋กงบริจาคบ้านส่วนตัวเพื่อสร้างเป็นวัด พื้นที่แถบนี้จึงได้มีชื่อว่า หมู่บ้านตะกูลโจว หรือ“โจวจวง” วัดเฉวียนฝูเป็นสิ่งปลูกสร้างแรกที่สร้างขึ้นในโจวจวง โดยสร้างเสร็จในสมัยรางวงศ์ซ่ง สิ่งปลูกสร้าง บ้านเรือนอื่นๆ ได้ทยอยสร้างขึ้นมาภายหลัง วัดเฉวียนฝูเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอีกแห่งในเมืองโบราณโจวจวงที่นักท่องเที่ยวต้องเข้าไปชม

สถานที่ท่องเที่ยวทางประติศาสตร์ที่ควรค่าแก่การเที่ยวชมของโจวจวงมีอีกมากมาย เช่น สะพานคู่ บ้านเสิ่นว่านซาน โรงงิ้วโบราณโจวจวง พิพิธภัณฑ์โจวจวง

ร้านค้าและสิ่งปลูกสร้างเพื่อการบริการนักท่องเที่ยว

งานศึกษาของเก่อจวินเหลียน (2007, 12) ได้สำรวจและทำสถิติเกี่ยวกับสิ่งปลูกสร้างต่างๆ ในเขตเมืองโบราณโจวจวง ดังตารางข้างล่างนี้[1]

[1]葛军莲：《周庄古镇旅游商业感知与调控机制研究》，南京师范大学硕士学位论文，2007 年，第 12 页。(การศึกษาการรับรู้ธุรกิจท่องเที่ยวในเมืองเก่าโจวจวง และกลไกการควบคุม)

ลำดับที่	ประเภทร้านค้า	ประเภทร้านค้าย่อย	จำนวน(แห่ง)	จำนวนรวม(แห่ง)	เปอร์เซนต์	
1	เครื่องประดับและเสื้อผ้า	เครื่องประดับและ	26	76	3.74	10.94
		ผ้าไหม	45		6.47	
		ผ้าท้องถิ่น	5		0.72	
2	ร้านอาหาร เครื่องดื่มและโรงแรม	ร้านอาหาร	85	142	12.23	20.43
		ร้านของกินเล่น	11		1.58	
		ร้านน้ำชา	4		0.58	
		โอมสเตย์	16		2.3	
		ร้านโชว์ห่วย	26		3.74	
3	ร้านขายของที่ระลึก	กาน้ำชาเครื่อง	13	237	1.87	34.1
		ผ้าห่มใยไหม	14		2.01	
		หวี	8		1.15	
		ไขมุกน้ำจืด	38		5.47	
		แต่งกลอนจากชือแซ่	19		1.87	
		ไม้และหินแกะสลัก	9		1.29	
		ภาพเขียน ภาพวาด	23		3.31	
		ผ้าลายปัก	12		1.73	
		หนังสือ ซีดี ดีวีดี	1		0.14	
		อื่นๆ	106		15.25	
4	ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น	ขาหมูว่านชาน เค็กว่านชาน	26	63	3.74	9.06
		อื่นๆ	37		5.32	
5	ที่พักของคนพื้นที่	มีคนพักอาศัย	75	110	10.79	15.83
		ไม่มีคนพักอาศัย	35		5.04	
6	การให้บริการการนักท่องเที่ยว	ห้องน้ำ	10	48	1.44	6.91
		ศูนย์บริการ	12		1.73	
		สถานที่ท่องเที่ยว	11		1.58	
		บริการเรือท่องเที่ยว	2		0.29	
		บริการถ่ายภาพ	13		1.87	
7	การเปิดให้บริการของท้องถิ่น		15	15	2.16	2.16
8	ร้านขายยา และสถานพยาบาล		4	4	0.58	0.58
รวม			695	695	100	100

5.1 สถิติเกี่ยวกับสิ่งปลูกสร้างต่างๆในเขตเมืองโบราณโจวจวง ปี 2007

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่า ในปี 2007 จำนวนสิ่งปลูกสร้างที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ร้านขายของที่ระลึก (237แห่ง/34.10%) รองลงมาคือร้านอาหาร เครื่องดื่มและโรงแรม (142แห่ง/20.43%) ร้านเสื้อผ้าเครื่องประดับ(76แห่ง/10.94%) และการให้บริการนักท่องเที่ยว

(48แห่ง/6.91%) จากสถิติดังกล่าวข้างต้น เห็นได้อย่างชัดเจนว่า สถานที่ต่างๆ ในเขตเมืองโบราณโจวจวงมากกว่า 70 %นั้น เป็นสถานที่ที่เปิดให้บริการสำหรับนักท่องเที่ยวแทบทั้งสิ้น นอกจากนี้ยังมีหาบเร่แผงลอยที่มาวางขายอาหารจำพวกกุ้งแห้ง ปลาตากแห้ง

กล่าวโดยสรุป ลักษณะเด่นของร้านค้าในเขตเมืองโบราณโจวจวงในปัจจุบันแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

(1) ระดับความเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพาณิชย์

เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2000 ที่ ซูเสี่ยวปัว (2000, 39)[1] ได้เคยทำสถิติเอาไว้ จำนวนร้านค้าในปี 2007 มากกว่าปี 2000 ถึง 101 แห่ง มีอัตราการเจริญเติบโตของจำนวนร้านค้าเฉลี่ย 26% ซึ่งมากกว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยว ในปัจจุบันที่อยู่อาศัยของคนท้องถิ่นมีเพียงแค่ 15.83% ประมาณ 4% ที่คนท้องถิ่นใช้สำหรับอยู่อาศัยจริงๆ ประมาณ 7% สำหรับคนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว และที่เหลืออีก 73.24% เป็นสิ่งปลูกสร้างเชิงพาณิชย์ เห็นได้อย่างชัดเจนว่า สิ่งปลูกสร้างต่างๆ ในเขตเมืองโบราณโจวจวงได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของแหล่งท่องเที่ยวไปแล้ว จำนวนร้านค้ามากมายในเขตเมืองโบราณเกินกว่ากำลังซื้อของคนท้องถิ่น ซึ่งหมายความว่าถ้าไม่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยว ร้านค้าจำนวนมากมายเหล่านั้นจะไม่สามารถอยู่รอดได้ จนต้องปิดกิจการลงในที่สุด

(2) ลักษณะร้านค้าที่ขาดความเป็นเอกลักษณ์

ร้านค้าส่วนมากเป็นร้านค้าเกี่ยวกับของที่ระลึก และเป็นของที่ละลึกที่มีลักษณะซ้ำๆ กัน ขาดความเป็นเอกลักษณ์ของสินค้าที่ระลึกประจำท้องถิ่น ทำให้สินค้าเหล่านั้นขาดความดึงดูดในนักท่องเที่ยว

(3) ลักษณะเด่นของสัดส่วนของร้านค้า

สัดส่วนของร้านค้าในเขตเมืองโบราณโจวจวงจัดสรรได้ค่อนข้างสมดุล จากการลงพื้นที่สำรวจ จะมีร้านค้าของที่ระลึกเรียงรายอยู่ตามตรอกซอกซอยในเขตพื้นที่เมืองโบราณ ส่วนร้านค้า

[1]苏晓波：《旅游发展与历史城镇商业功能转化——以丽江大研古镇为例》，中山大学硕士学位论文，2000 年，第 39 页。(การพัฒนาการท่องเที่ยวกับการกลายสภาพเป็นเมืองโบราณเชิงพาณิชย์ : กรณีศึกษาเมืองโบราณต้าเหยียนลี่เจียง)

ในลักษณะอื่นๆ จะกระจัดกระจายอยู่ไปตามที่ต่างๆ ที่น่าสังเกตก็คือ ร้านขาหมูว่านซานจะรวมอยู่ตามแหล่งที่นักท่องเที่ยวต้องเดินผ่าน คือ ประตูทางเข้าเมืองโบราณและเขตถนนทางด้านทิศเหนือ มีทั้งหมด 17 แห่ง คิดเป็น 65.4%ของร้านขาหมูว่านซานทั้งหมด

โฮมสเตย์

โฮมสเตย์ คือรูปแบบการพักที่นักท่องเที่ยวพักอยู่ในบ้านของคนท้องถิ่น หรือการเข้าพักในโรงแรมแบบครอบครัว จำนวนของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอย่างสูงในช่วงฤดูการท่องเที่ยว ทำให้จำนวนห้องพักไม่พอต่อความต้องการ นักท่องเที่ยวบางส่วนจึงต้องไปพักตามบ้านของชาวบ้านในละแวกใกล้เคียง จนเกิดโฮมสเตย์ขึ้นมา

สำหรับนักท่องเที่ยวแล้ว โฮมสเตย์เป็นวิธีที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น ขนบธรรมเนียมประเพณีและรูปแบบการใช้ชีวิตของชาวบ้าน สำหรับคนท้องถิ่นแล้ว โฮมสเตย์ช่วยในการเพิ่มรายได้ และส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่นให้เจริญ ดังนั้น จากแรกเริ่มที่รับแขกแค่สองสามคนก็กลายเป็นโรงแรมแบบครอบครัวที่มีขนาดใหญ่ขึ้น จนกลายเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ที่กำลังได้รับความนิยม โฮมสเตย์ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในสถานที่ที่มีทรัพยากรและวัฒนธรรมอุดมสมบูรณ์ เช่น ต้าหลี่และลี่เจียงในมณฑลอวิ๋นหนาน (ยูนนาน)（云南省） หยางสว้อในเขตปกครองตนเองกว่างซี (กวางสี)（广西壮族自治区）นาขั้นบันไดหลงจี่ เฟิ่งหวงในมณฑลหูหนาน（湖南省）ฯลฯ รวมทั้งเมืองอื่นๆ เช่น มหานครเป่ยจิง (ปักกิ่ง)（北京直辖市）มหานครซั่งไห่ (เซี่ยงไฮ้)（上海直辖市）เมืองซานย่า（三亚市）และเมืองซย่าเหมิน(เซียะเหมิน)（厦门市） ฯลฯ

Stringer (1981) เคยกล่าวไว้ว่า โฮมสเตย์ไม่ได้เป็นแค่รูปแบบทางการค้าแบบหนึ่งเท่านั้น แต่ยังเป็นการสะท้อนความสัมพันธ์กันระหว่างสังคมและวัฒนธรรม[1] โฮมสเตย์ไม่เพียงแต่สามารถตอบสนองความต้องการด้านที่พักของนักท่องเที่ยว ยังให้โอกาสนักท่องเที่ยวได้สัมผัสชาวพื้นเมืองอย่างใกล้ชิด มีประสบการณ์โดยตรงทั้งด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม กล่าวโดยสรุปนักท่องเที่ยวจะได้รับประสบการณ์ใหม่ๆ และได้รู้จักคนใหม่ๆ ดังนั้น ในยุคปัจจุบันที่นักท่องเที่ยว

[1]อ้างอิงจาก 掌庆琳、洪雅芳、吴淑玲：《原住民节庆活动期间民宿游客动机之研究》，载《运动休闲餐旅研究》，2006 年第 6 期，第 90-118 页。(การศึกษาเหตุผลของนักท่องเที่ยวที่เข้าพักในโฮมสเตย์ท้องถิ่นช่วงวันหยุดยาว)

ต้องการการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูง รูปแบบที่พักที่พิเศษเช่นนี้ไม่เพียงแต่สามารถแก้ปัญหาเรื่องที่พักอาศัยได้ ยังกลายเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว

เมื่อเปรียบกับโรงแรมใหญ่ โฮมสเตย์ยังมีข้อบกพร่องอยู่มาก นักวิจัยหลายท่านเคยกล่าวถึงข้อบกพร่องเหล่านี้ เช่น มีขนาดเล็ก ไม่มีความสามารถเพียงพอในการรองรับแขก สิ่งอำนวยความสะดวกไม่ดีพอ ความสามารถในการบริการไม่ดีพอ รายการบริการมีค่อนข้างน้อย คุณภาพของบริการไม่สูงพอ แนวคิดการบริหารล้าสมัย ฯลฯ แต่ข้อบกพร่องเหล่านี้ก็ไม่เป็นอุปสรรคต่อการเลือกเข้าพักที่โฮมสเตย์ของนักท่องเที่ยว มีการวิจัยมากมายทั้งภายในประเทศจีนและต่างประเทศที่เกี่ยวกับสาเหตุในการเลือกพักโฮมสเตย์ของนักท่องเที่ยว เช่น Dawson และ Brown (1988) ได้วิจัยสาเหตุที่เลือกพักโฮมสเตย์ของนักท่องเที่ยว 11 คน พบว่ามีสาเหตุเรียงตามลำดับดังนี้ (1) เส้นทางและตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ (2) บริการที่เป็นกันเอง (3) มีอาหารเช้า (4) อาหาร (5) การแนะนำ (6) ราคา (7) ต้องการที่พัก (8) โฆษณาที่ดี (9) สถานที่น่าดึงดูด (10) แถมอาหารเช้า และ (11) มีโอกาสรู้จักคนอื่น[1]

นักวิจัยชาวจีน โจวอี้หมินและต่งเยี่ยนหลิน (2006, 191-196) กล่าวว่า สาเหตุที่นักท่องเที่ยวเลือกพักแบบโฮมสเตย์มี 5 อย่าง คือ ต้องการประสบการณ์ที่พิเศษ ชอบสภาพแวดล้อม ชื่อเสียงด้านบริการ ดื่มด่ำกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ คุ้มค่า[2] นักวิจัยชาวไต้หวันจ่างชิ่งหลิง หงหย่าฟังและอู๋ซูหลิง (2006, 90-118) กล่าวว่าสาเหตุหลักที่นักท่องเที่ยวเลือกพักแบบโฮมสเตย์มี 5 อย่าง คือ เพื่อสำรวจวัฒนธรรม เพื่อสัมผัสและเรียนรู้วัฒนธรรม เพื่อเข้าสังคม รู้สึกแปลกใหม่ และต้องการความเงียบสงบ[3]

---

[1]อ้างอิงจาก 掌庆琳、洪雅芳、吴淑玲：《原住民节庆活动期间民宿游客动机之研究》，载《运动休闲餐旅研究》，2006 年第 6 期，第 90-118 页。(การศึกษาเหตุผลของนักท่องเที่ยวที่เข้าพักในโฮมสเตย์ท้องถิ่นช่วงวันหยุดยาว)

[2]邹益民、董艳琳：《基于游客体验的家庭旅馆经营策略研究》，载《桂林旅游高等专科学校学报》，2006 年第 2 期，第 191-196 页。(การศึกษากลยุทธ์การดำเนินธุรกิจโฮมสเตย์จากประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว)

[3]掌庆琳、洪雅芳、吴淑玲：《原住民节庆活动期间民宿游客动机之研究》，载《运动休闲餐旅研究》，2006 年第 6 期，第 90-118 页。(การศึกษาเหตุผลของนักท่องเที่ยวที่เข้าพักในโฮมสเตย์ท้องถิ่นช่วงวันหยุดยาว)

โดยทั่วไปแล้ว ประสบการณ์หลักที่นักท่องเที่ยวได้รับจากโฮมสเตย์มีดังนี้ (1) ให้ความรู้สึกต่างกับการเข้าพักในโรงแรมใหญ่ทันสมัย (2) บริการที่อบอุ่นเหมือนญาติ (3) ประเพณีวัฒนธรรมและรูปแบบการชีวิต (4) การปฏิสัมพันธ์กันระหว่างคน (5) การเรียนรู้นอกห้องเรียนและ (6) ได้รับข้อมูลข่าวสารท้องถิ่นที่ค่อนข้างมาก จากการศึกษาของโจวโหย่วจยา (2006, 13-14) เมื่อนักท่องเที่ยวไปเที่ยวที่หยังชั่ว หลังจากเที่ยวภูเขาและแม่น้ำแล้วก็เข้าพักในบ้านของชาวนา ได้เห็นและเข้าใจในสภาพความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวพื้นเมือง ได้เป็นเพื่อนกับคนเหล่านี้ กิน อยู่ และทำงานด้วยกัน หรือร้องเพลง เต้นรำ สนุกสนานด้วยกัน กิจกรรมเหล่านี้เป็นสิ่งดงามที่เกิดขึ้นในหยังชั่ว[1] ในโฮมสเตย์นักท่องเที่ยวจะได้เข้าใจในธรรมเนียมประเพณีและรูปแบบการใช้ชีวิตของคนท้องถิ่น มีโอกาสสร้างปฏิสัมพันธ์กัน และได้เรียนรู้ทักษะต่างๆ ซึ่งในชีวิตประจำวันไม่มีโอกาสได้เรียนรู้ ประสบการณ์เหล่านี้ล้วนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในอนาคตได้ โดยเป็นประสบการณ์ที่ทำให้สามารถเข้าถึงชาวพื้นเมือง และเป็นประสบการณ์ที่ได้จากการเข้าร่วมด้วยตนเอง ไม่ใช่จากการซื้อตั๋วเข้าชมเหมือนการเที่ยวแบบดั้งเดิม

หม่าฮุ่ยตี้ (2002, 19-26) กล่าวว่าการท่องเที่ยงเชิงพักผ่อนหย่อนใจตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่านักท่องเที่ยวนอกจากจะสามารถผ่อนคลายร่างกายแล้ว ยังได้ร่วมกิจกรรมแข่งขัน ได้ชื่นชมในศิลปะ เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และสัมผัสธรรมชาติ ฯลฯ จนสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านความสุขและความพอใจทางจิตใจ นอกจากจะทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีแล้ว ยังได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ได้สร้างมิตรภาพ ได้มีปฏิสัมพันธ์กัน ได้ดูแลสุขภาพ ได้ความบันเทิงและความแปลกใหม่ ได้เป็นตัวของตัวเอง ฯลฯ[2] ในขณะเดียวกัน การท่องเที่ยงเชิงพักผ่อนหย่อนใจยังเน้นการอยู่ร่วมกันอย่างประนีประนอมระหว่างคนและธรรมชาติ สร้างจิตสำนึกในการปกป้องรักษาธรรมชาติ ดังนั้น การท่องเที่ยงเชิงพักผ่อนหย่อนใจจึงแตกต่างจากการท่องเที่ยงแบบดั้งเดิม ในอดีตที่ผ่านมา การท่องเที่ยวของจีนเป็นแบบชมวิวเป็นหลักโดยมีการผสมผสานกับรูปแบบการท่องเที่ยวอื่นๆ บ้าง

[1]周有佳：《阳朔县民居旅游发展情况的调查》，载《计划与市场探索》，2002 年第 2 期，第 13-14 页。(การสำรวจสภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ของอำเภอหยางชั่ว)

[2]马惠娣：《未来 10 年中国休闲旅游业发展前景嘹望》，载《齐鲁学刊》，2002 年第 2 期，第 19-26 页。(อนาคตอีกสิบปีของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพักผ่อนหย่อนใจของประเทศจีน)

ในการวิจัยของเหยียนจินเลี่ยงและคณะ (2007) เกี่ยวกับสาเหตุในการท่องเที่ยวของชาวจีนทั่วประเทศพบว่า ส่วนใหญ่เพื่อต้องการเห็นสิ่งที่ไม่เคยเห็น ในขณะที่เพื่อสุขภาพและเพื่อออกกำลังกายเป็นสาเหตุส่วนน้อย[1] พูดอีกนัยหนึ่งว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในปัจจุบันเลือกการท่องเที่ยวเพื่อชมทิวทัศน์ หลายปีที่ผ่านมานี้ เนื่องจากระดับความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น จึงเกิดการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่มากมาย เช่น การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงกีฬา การท่องเที่ยวแบบขับรถไปเอง ฯลฯ จากการวิจัยพบว่าการท่องเที่ยวแบบชมทิวทัศน์ในอดีตไม่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันอีกต่อไป เพราะพวกเขามีความต้องการระดับสูงกว่านี้ เช่น ความต้องการมีประสบการณ์และความรู้ ความต้องการด้านความงาม และความต้องการแสดงออกซึ่งคุณค่าของตนเอง ฯลฯ[2] การเกิดขึ้นของรูปแบบการท่องเที่ยวใหม่เหล่านี้แสดงว่าจีนมีนักท่องเที่ยวเชิงพักผ่อนหย่อนใจเกิดขึ้นแล้ว การแข่งขันของตลาดธุรกิจในอนาคตจะเป็นการแข่งขันกันเองระหว่างการท่องเที่ยวเชิงพักผ่อนหย่อนใจรูปแบบต่างๆ เนื่องจากการพัฒนาและปรับปรุงธุรกิจท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องของจีน มาตรฐานการดำรงชีวิตของประชาชนที่ดีขึ้น ประสบการณ์การท่องเที่ยวที่มีมากขึ้นของประชาชน และความรู้ด้านการท่องเที่ยวที่มีมากขึ้น

โจวไคหมิ่น (2008, 91)[3] กล่าวว่า “โจวจวงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นสถานที่ท่องเที่ยวสไตล์ชนบทที่นักท่องเที่ยวประทับใจ และมีทิวทัศน์งดงามราวกับภาพวาดพู่กันจีน แต่ว่าตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา โจวจวงยังคงอาศัยการท่องเที่ยวแบบชมทิวทัศน์เป็นหลัก ทำให้ค่อยๆ สูญเสียความได้เปรียบของตนเองภายใต้การแข่งขันทางการตลาดที่รุนแรง

---

[1]闫金亮、李吉跃、张桂荣：《中国民众旅游动机与行为研究》，载《中国科技论文在线》。(http://www.paper.edu.cn.) (การศึกษาพฤติกรรมและเหตุผลในการท่องเที่ยวของชาวจีน)

[2]巫宁：《探险旅游者需要、动机及行为过程的心理学分析》，载《开思九州旅游规划网》，2004 年(การวิเคราะห์พฤติกรรม เหตุผลและความต้องการของนักท่องเที่ยวเชิงผจญภัย : กรณีศึกษาเชิงจิตวิทยา)；于素梅：《我国不同群体参与体育旅游的动机调查与分析》，载《广州体育学院学报》，2007 年第 4 期，第 47-49 页(การสำรวจและการวิเคราะห์เหตุผลในการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยของกลุ่มคนต่างๆในประเทศจีน)；张晓燕、张善芹、马勋：《我国自驾车旅游者行为研究——以华北地区为例》, 载《旅游学刊》，2006 年第 9 期，第 31-35 页。(การศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่นิยมเดินทางด้วยตนเองโดยการขับรถ : กรณีศึกษาภาคเหนือของประเทศจีน)

[3]邹开敏：《民宿：休闲度假旅游的一种探索——江苏周庄为例》，载《乡村旅游》，2008 年第 8 期，第 91 页。(โฮมสเตย์ การสำรวจการท่องเที่ยงเชิงพักผ่อนหย่อนใจ : กรณีศึกษาตำบลโจวจวง มณฑลเจียงซู)

มากในปัจจุบัน เพราะการท่องเที่ยวแบบชมทิวทัศน์อย่างเดียวไม่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่อยากจะมีส่วนร่วม และได้พักผ่อนหย่อนใจอย่างแท้จริง ในขณะเดียวกัน สินค้าท่องเที่ยวของโจวจวงก็ไม่หลากหลาย และเหมือนกับสินค้าของเมืองข้างๆ ทำให้ถูกแย่งส่วนแบ่งตลาดไป ดังนั้น ทำอย่างไรที่จะพัฒนาจากการท่องเที่ยวแบบดั้งเดิมสู่การท่องเที่ยงเชิงพักผ่อนหย่อนใจจึงเป็นโจทย์ที่โจวจวงต้องแก้โดยเร่งด่วน เมื่อพิจารณาจากสาเหตุการเลือกโฮมสเตย์และประสบการณ์ที่ได้รับแล้ว จะพบว่าโฮมสเตย์ไม่เพียงแต่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ยังสามารถยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยว เพราะการท่องเที่ยวเช่นนี้เป็นลักษณะเดียวกับการท่องเที่ยวเชิงพักผ่อนหย่อนใจ ดังนั้น จึงสามารถใช้โฮมสเตย์เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงพักผ่อนหย่อนใจ นักท่องเที่ยวที่มาโจวจวงส่วนใหญ่เป็นคนจากภายนอก จึงควรส่งเสริมการสร้างโฮมสเตย์ในเขตท่องเที่ยวของโจวจวง เพื่อความสำเร็จในการพัฒนาเป็นการท่องเที่ยงเชิงพักผ่อนหย่อนใจในที่สุด”

โจวไคหมิ่น (2008, 91)[1] กล่าวต่อด้วยว่า การส่งเสริมการสร้าง โฮมสเตย์ในเขตท่องเที่ยวมีบทบาทต่อการพัฒนาเป็นการท่องเที่ยงเชิงพักผ่อนหย่อนใจ ดังนี้

(1) เปลี่ยนจากการท่องเที่ยวแบบมุมมองเดียวเป็นการท่องเที่ยวแบบหลายมุมมอง

เนื่องจากโจวจวงจะมีนักท่องเที่ยวในช่วงกลางวันมาก นักท่องเที่ยวแต่ละคนจึงไม่สามารถเที่ยวสถานที่ท่องเที่ยวชื่อดังบางแห่งได้อย่างทั่วถึง ฉะนั้น ถ้าตอนกลางคืน นักท่องเที่ยวได้พักในโฮมสเตย์ที่ตั้งอยู่ในเขตท่องเที่ยวก็จะสามารถไปเที่ยวในช่วงเช้าตรู่ พลบค่ำหรือช่วงดึกซึ่งคนน้อยแล้ว จึงเที่ยวได้อย่างทั่วถึง ในขณะเดียวกันก็สามารถซึมซับความเป็นเมืองสไตล์เจียงหนานภายใต้บรรยากาศที่เงียบสงบ ซึ่งจะเป็นการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ดีที่สุด

[1]邹开敏：《民宿：休闲度假旅游的一种探索——江苏周庄为例》，载《乡村旅游》，2008 年第 8 期，第 91 页。(โฮมสเตย์ การสำรวจการท่องเที่ยงเชิงพักผ่อนหย่อนใจ : กรณีศึกษาตำบลโจวจวง มณฑลเจียงซู)

(2) **การเปลี่ยนจากการเที่ยวหนึ่งวันเป็นเที่ยวหลายวัน**

ลักษณะการเที่ยวแบบเชิงพักผ่อนหย่อนใจและการเที่ยวแบบชมวิวนั้นไม่เหมือนกัน นักท่องเที่ยวเชิงพักผ่อนหย่อนใจจะเที่ยวนานกว่าและมีเป้าหมายที่ชัดเจนกว่า ปัจจุบันนักท่องเที่ยวในโจวจวงส่วนใหญ่เป็นแบบเที่ยวครึ่งวันหรือวันเดียว ทำให้ใช้เวลาในการเที่ยวน้อยและใช้จ่ายน้อย การส่งเสริมการเที่ยวแบบโฮมสเตย์ จะสามารถยืดเวลาการเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวเปลี่ยนจากการเที่ยวแค่ครึ่งวันหรือวันเดียวเป็นการเที่ยวหลายวัน ทำให้การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวสูงขึ้นไปด้วย

(3) **การเปลี่ยนจากการเที่ยวแบบเร่งรีบเป็นการเที่ยวแบบเพื่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต**

ความผ่อนคลายคือความต้องการพื้นฐานในการท่องเที่ยว แต่กลับมีนักท่องเที่ยวมากมายที่ไม่ได้เที่ยวเช่นนี้ ช่วงสัปดาห์แห่งการท่องเที่ยวของจีน เนื่องจากมีจำนวนนักท่องเที่ยวมากเกินไป ทำให้รถเยอะคนเยอะ สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆอัดแน่นไปด้วยผู้คน ร้านอาหารมีไม่เพียงพอ นักท่องเที่ยวจึงไม่ได้ผ่อนคลายอย่างแท้จริง ถ้าส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ที่โจวจวง ให้นักท่องเที่ยวได้พักอยู่ในโจวจวง นักท่องเที่ยวก็จะได้พักผ่อนอย่างแท้จริง จากชีวิตประจำวันที่ต้องทำงานอย่างเร่งรีบ ก็จะได้ชมวิว พูดคุยเล่นกัน อ่านหนังสือ ฟังเพลงพื้นเมือง ที่ริมแม่น้ำ หรือบนสะพานหิน ใต้ต้นไม้หรือในร้านน้ำชา ทำให้ได้ผ่อนคลายทั้งร่างกายและจิตใจ หลุดพ้นจากความเครียดจากการงานและครอบครัว นับได้ว่าเป็นการดูแลสุขภาพแบบหนึ่ง ทำให้มีแรงสู้กับงานและชีวิตต่อไป

(4) **การตอบสนองความต้องการจากระดับล่างสู่ระดับสูง**

กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงพักผ่อนหย่อนใจพัฒนามาจากกลุ่มนักท่องเที่ยวแบบชมวิว รูปแบบการท่องเที่ยวแบบนี้ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความต้องการเชิงวัฒนธรรมในระดับสูง โดยพวกเขาจะไม่พอใจแค่การชมวิวทิวทัศน์ธรรมชาติที่สวยงาม แต่ต้องการแสวงหาบรรยากาศและเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมในสถานที่ท่องเที่ยวนั้นๆ การส่งเสริมการเที่ยวแบบโฮมสเตย์ที่โจวจวง ทำให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสสร้างปฏิสัมพันธ์กับชาวพื้นเมือง จนสามารถเข้าใจรูปแบบการใช้ชีวิต

ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมในท้องถิ่น สามารถตอบสนองความต้องการด้านสังคม การติดต่อสื่อสาร และการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว

(5) จากการมาครั้งเดียวเป็นการมาหลายครั้ง

การวิจัยของเสิ่นจิ้นเฉิงและหวังปั๋วเหวิน (2005, 195-213) กล่าวว่า โฮมสเตย์มีผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวนั้นๆ และมีผลต่อการกลับมาเที่ยวใหม่ของนักท่องเที่ยวด้วย[1] มีนักท่องเที่ยวมากมายที่รู้สึกว่าโจวจวงมีแค่ความสวยงามแบบเปลือกนอก ดังนั้น เที่ยวแค่ครั้งเดียวก็พอแล้ว จึงมีนักท่องเที่ยวน้อยมากที่จะกลับมาเที่ยวใหม่ แท้จริงแล้ว การท่องเที่ยวเชิงพักผ่อนหย่อนใจคือรูปแบบธุรกิจบริการชนิดหนึ่ง โดยมีจุดเด่นที่สามารถทำให้ผู้บริโภคกลับมาใช้บริการได้อีกครั้ง การส่งเสริมการเที่ยวแบบโฮมสเตย์ ทำให้นักท่องเที่ยวที่มาโจวจวงนอกจากจะได้ชมวิวแล้ว ยังได้รับบริการที่อบอุ่น ทั่วถึง ของชาวโจวจวง จนเหมือนกับว่าได้พักอยู่ในบ้านของตนเอง ทำให้เกิดความผูกพันหรือภักดีต่อตราสินค้าในหมู่นักท่องเที่ยว จนทำให้กลับมาเที่ยวใหม่

5.2 กรณีศึกษาเมืองโบราณต้าเหยียนลี่เจียง มณฑลอวิ๋นหนาน(ยูนนาน)

กระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองลี่เจียงเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว

ลี่เจียง เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางทั้งในประเทศจีนและต่างประเทศในชั่วข้ามคืน หลังจากเหตุการณ์แผ่นดินไหวครั้งใหญ่ ในปี 1997 ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นการเริ่มต้นกระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาลี่เจียงอย่างเป็นระบบเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของประเทศจีนจากจุดเริ่มต้นเพื่อการฟื้นฟูเมืองเก่าภายหลังจากเกิดแผ่นดินไหว ขยายไปสู่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมวัฒนธรรม โดยแรงผลักในทิศทางเดียวกันจากรัฐบาลกลาง รัฐบาลท้องถิ่น และองค์การระหว่างประเทศ อาทิ UNESCO และ World Bank และความร่วมมือจากคนในท้องถิ่น ทำ

[1]沈进成、王伯文：《民俗体验对游客意象及忠诚度影响关系研究——以奋起湖地区为例》，载《旅游管理研究》，2005 年第 2 期，第 195-213 页。(การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลของระดับความศรัทธากับภาพลักษณ์การท่องเที่ยว:กรณีศึกษาประสบการณ์ตรงจากประเพณีพื้นบ้านเขตทะเลสาบเฟิ่นฉี่)

ให้ลี่เจียงกลายเป็นเมืองมรดกโลก และได้รับการยอมรับจากองค์กรต่างๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

การอนุรักษ์เมืองโบราณก่อนเหตุการณ์แผ่นดินไหว ปี 1997

ตั้งแต่ปี 1949 เป็นต้นมาลี่เจียงได้ถูกปลดปล่อยภายใต้การปกครองของรัฐบาลพรรคอมมิวนิสต์จีน ในช่วง 50 ปีต่อมา โดยเฉพาะอย่างอย่างยิ่งในช่วงปฏิรูปและเปิดประเทศจีน 20 ปีนั้น เมืองโบราณลี่เจียงได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวง ในเมืองโบราณเริ่มมีหน่วยงานของรัฐบาลคอมมิวนิสต์เข้ามาดูแล แต่หลังจากได้มีการสร้างเมืองใหม่ทางด้านตะวันตกเฉียงใต้ของเมืองโบราณและทางด้านตะวันตกเฉียงเหนือของซือจื่อซาน (ภูเขาสิงโต) หน่วยงานของรัฐบาลคอมมิวนิสต์ที่เดิมตั้งอยู่ในเขตเมืองโบราณลี่เจียงก็เริ่มทยอยย้ายไปเปิดทำการในเขตเมืองใหม่ซือจื่อซาน(ภูเขาสิงโต)เป็นเขตแดนที่แบ่งเขตเมืองโบราณกับเขตเมืองใหม่ออกจากกัน ทางด้านตะวันตกของภูเขาสิงโตได้มีสิ่งปลูกสร้างสไตล์ใหม่ที่ผุดขึ้นมา ทำให้เกิดศูนย์กลางทางการค้าขึ้นบนถนนหมินจู่ เกิดศูนย์กลางทางราชการขึ้นบนถนนฝูหุ้ย และเกิดศูนย์กลางศิลปวัฒนธรรมขึ้นในเขตจตุรัสหงไท่หยาง และต่อมาในช่วง 1978 ถึง 1980 ได้มีสร้างแหล่งที่อยู่อาศัยในเขตเมืองใหม่อย่างต่อเนื่อง ประชาชนชาวลี่เจียงได้เริ่มทยอยย้ายไปอยู่ในแถบเมืองใหม่กันมากขึ้น สภาพปัญหาความแออัดในเมืองโบราณก็ได้เริ่มคลี่คลายลง

ปี 1985 รัฐบาลท้องถิ่นลี่เจียงได้ยื่นเรื่องต่อรัฐบาลกลาง เพื่อขอขึ้นทะเบียนให้ลี่เจียงเป็นเมืองอนุรักษ์ทางด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์แห่งชาติ และต่อมาวันที่ 8 ธันวาคม 1986 ลี่เจียงได้รับอนุมัติจากรัฐบาลกลางให้เป็นเมืองอนุรักษ์ทางด้านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์แห่งชาติชุดที่ 2 และในช่วงเวลานั้นเองลี่เจียงได้เป็นที่สนใจอย่างมากจากบุคคลที่มีชื่อในวงการต่างๆ บุคคลเหล่านั้นได้เดินทางมาเยี่ยมชมและสำรวจเมืองลี่เจียงด้วยตนเอง ต่อมาในเดือนมิถุนายน 1987 กรมการแผนงานแห่งมณฑลอวิ๋นหนาน(ยูนนาน) （云南省）และหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการการสร้างประจำลี่เจียง ได้ร่วมมือกันเขียนหนังสือชื่อ"แผนอนุรักษ์วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์เมืองโบราณลี่เจียง" ต่อมาได้ถูกบังคับใช้ในปี 1995

ในการประชุมครั้งที่ 9 ของคณะกรรมาธิการบริหารลี่เจียง ณ วันที่ 27 พฤษภาคม 1988 ได้มีมติให้ร่างหนังสือชื่อ "หลักเกณฑ์ชั่วคราวในการจัดการและการอนุรักษ์เขตปกครองตนเองชน

กลุ่มน้อยน่าซีแห่งลี่เจียง” และต่อมาได้มีมติให้ใช้จริงและเป็นกฎหมายประจำมณฑลในปี 1994 โดยเปลี่ยนชื่อเป็น “หลักเกณฑ์ในการจัดการและการอนุรักษ์เมืองโบราณลี่เจียงแห่งมณฑลอวิ๋นหนาน (ยูนนาน) 云南省” เห็นได้ว่าการอนุรักษ์เมืองโบราณลี่เจียงได้พัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมเรื่อยมา จนกลายเป็นกฎหมายการอนุรักษ์ในที่สุด[1]

การอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาเมืองโบราณลี่เจียงหลังเหตุการณ์แผ่นดินไหว

วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 1996 เวลา 14.18 น. ได้เกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหวครั้งใหญ่ วัดแรงสั่นสะเทือนได้ 7.0 ริกเตอร์ พื้นที่กว่า 92 หมู่บ้าน ใน 9 อำเภอของ 4 เมือง คือ ตี๋ชิ่ง（迪庆） ต้าหลี่（大理） นู่เจียง（怒江）และลี่เจียงได้รับความเสียหาย โดยลี่เจียง จงเตี้ยน（中甸）และเหอชิ่ง（鹤庆）ได้รับความเสียหายหนักที่สุด ประชาชนกว่า 4 แสนคนได้รับบาดเจ็บ อีกกว่า 4 แสนคนไม่มีที่อยู่อาศัย บ้านเรือนที่พังทลายรวมทั้งสิ้นอีกเกือบ 4 แสนหลังคาเรือน แผ่นดินไหวครั้งนั้นทำให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจกว่า 2500 ล้านหยวนโดยประมาณ[2]

แต่ยังโชคดีที่สภาพโดยรวมของเขตเมืองโบราณลี่เจียงไม่ได้รับความเสียหายมาก สิ่งปลูกสร้างโบราณสำคัญไม่ได้พังทลายไปหมด ประกอบกับจิตวิญญาณของชาวน่าซีที่เต็มไปด้วยความกล้าหาญ ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากที่มีมีตั้งแต่สมัยโบราณ หลังจากเหตุการณ์แผ่นดินไหวไม่นาน เมืองโบราณลี่เจียงได้ฟื้นฟูกลับเข้าสู่สภาพปกติอย่างรวดเร็ว แสดงให้เห็นว่า ขอเพียงรากฐานสิ่งปลูกสร้างเมืองโบราณลี่เจียงยังอยู่ และจิตวิญญาณในความเป็นชาวน่าซียังไม่สูญหายไป ไม่ว่าลี่เจียงจะประสบภัยธรรมชาติรุนแรงแค่ไหน การบูรณะให้กลับคืนสู่สภาพปกติย่อมเป็นเรื่องที่สามารถทำได้

การบูรณะซ่อมแซมเมืองโบราณลี่เจียงได้ประสบปัญหาใหญ่ 2 ข้อคือ ข้อหนึ่งทำอย่างไรถึงจะทำให้เมืองโบราณลี่เจียงกลับมาเป็นศูนย์กลางของประชาชนชาวน่าซีอีกครั้ง ข้อสองคือทำอย่างไรถึงจะทำให้เมืองโบราณลี่เจียงเป็นที่รู้จักของชาวโลก ก็คือการยื่นเรื่องขอขึ้นทะเบียนเมือง

---

[1]丽江纳西族自治县志编纂委员会编纂：《丽江纳西族自治县志》，昆明：云南人民出版社，2001 年，第 860-864 页。(บันทึกประจำอำเภอปกครองตนเองชนเผ่าน่าซีลี่เจียง)

[2]云南减灾年鉴编委会编：《云南减灾年鉴》（1996-1997），昆明：云南科技出版社，1999 年，第 92 页。(รายงานประจำปีเกี่ยวกับการบรรเทาสาธารณภัยมณฑลอวิ๋นหนานปี1996-1997)

โบราณลี่เจียงเป็นมรดกโลก วิสัยทัศน์อันยาวไกลของชาวน่าซี ประกอบกับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภารัฐและเอกชน การบูรณะเมืองโบราณลี่เจียงทั้งหมด 32 รายการได้เริ่มเปิดฉากขึ้นอย่างเป็นทางการภายใต้หลักการที่ว่า “**สร้างให้เก่าเหมือนเดิม**”

การสร้างแบรนด์ “มรดกโลกลี่เจียง”

Branding “Lijiang: Word Heritage”

การยื่นเรื่องขอขึ้นทะเบียนเมืองโบราณลี่เจียงเป็นมรดกโลกได้ถูกเสนอในที่ประชุมคณะกรรมการสมาพันธ์เพื่อการวิจัยเมืองมรดกทางประวิติศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งประเทศจีนวาระที่ 2 ครั้งที่ 3 ประจำปี 1994 โดยนายเจิ้งเสี้ยวเซี่ย และนายลั่วเจ๋อเหวินนักวิชาการจีนมีความเห็นว่าตรงกันว่าควรยื่นเรื่องขอขึ้นทะเบียนเมืองโบราณลี่เจียงและเมืองผิงเหยา（平遥）เป็นมรดกโลกไปพร้อมกัน รัฐบาลจีนได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้เป็นอย่างมาก และในเดือนตุลาคมปีเดียวกัน นายเหอจี้อเฉียงผู้ว่าการมณฑลอวิ๋นหนาน(ยูนนาน) （云南省）ในขณะนั้นได้ประกาศอย่างเป็นทางการว่าจะดำเนินการยื่นเรื่องขอขึ้นทะเบียนเมืองโบราณลี่เจียงเป็นมรดกโลก

ในช่วงวันที่ 29 กันยายนถึงวันที่ 16 ตุลาคม1995 ตัวแทนคณะกรรมการนักอนุรักษ์เมืองโบราณแห่งชาติจีน นำโดยนายเจิ้งเสี้ยวเซี่ย นายหร่วนอี๋ซาน นายเป้าซื่อสิงและนายหวังรุ่ยจูเดินทางมาสำรวจและประเมินคุณค่าเมืองโบรารณลี่เจียง โดยมีข้อสรุปและข้อเสนอแนะว่า “เมืองโบราณลี่เจียงถือเป็นตัวแทนทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่ล้ำค่าของชนกลุ่มน้อยในประเทศจีน ประกอบกับสภาพความเป็นเมืองโบราณที่สมบูรณ์แบบ ควรค่าแก่การสนับสนุนการยื่นเรื่องขอขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกอย่างยิ่ง”

หลังจากเหตุการณ์แผ่นดินไหววันที่ 3 กุมภาพันธ์ 1996 ผ่านไป 13 วัน คือในวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 1996 ตัวแทนจากศูนย์ข้อมูลมรดกโลกและยูเนสโกภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกได้เสี่ยงอันตรายเดินทางไปสำรวจที่ลี่เจียง โดยได้ข้อสรุปว่า ”ถึงแม้ว่าแรงสั่นสะเทือนจากแผ่นดินไหวจะทำให้เขตเมืองโบราณลี่เจียงได้รับความเสียหายอย่างหนัก แต่รากฐานความเป็นเมืองโบราณไม่ได้ถูกทำลายไป องค์การยูเนสโกจะให้การสนับสนุนต่อไปในเรื่องการขอขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก”

วันที่ 16 กันยายน 1996 ได้มีการจัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจในการบูรณะเมืองโบราณลี่เจียง เพื่อขอขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก กำหนดกฎเกณฑ์เป็นลายลักษณ์อักษร และเป็นกฎบังคับใช้ในเวลาต่อมา

ต่อมาในวันที่ 21 ถึง 23 เมษายน 1997 คณะกรรมการที่ปรึกษานานาชาติแห่งยูเนสโกและนักโบราณคดีเลื่องชื่อแห่งประเทศปากีสถานได้เดินทางมาสำรวจและประเมินคุณค่าเมืองโบราณลี่เจียง พร้อมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลจีนที่เกี่ยวข้องกับการขอขึ้นทะเบียนมรดกโลก ผู้แทนจากยูเนสโกและผู้เชี่ยวชาญจากประเทศปากีสถานต่างก็เห็นพ้องต้องกันว่า ลี่เจียงมีสภาพความเป็นเมืองโบราณที่สมบูรณ์แบบ และมีลักษณะเฉพาะตัวที่ไม่มีเหมือนใคร มีความเป็นไปได้สูงที่จะได้รับการอนุมัติให้เป็นมรดกโลก

กลางเดือนกรกฎาคม 1997 ศูนย์ข้อมูลมรดกโลกได้ประกาศผ่านมาทางยูเนสโกให้ลี่เจียงส่งเอกสารเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องทั้งหมดอีกครั้ง การยื่นเอกสารครั้งนี้ถือเป็นการชี้ชะตาว่าลี่เจียงจะได้รับการอนุมัติให้เป็นมรดกโลกหรือไม่

วันที่ 3 ธันวาคม 1997 ในการประชุมคณะกรรมการพิจารณามรดกโลกครั้งที่ 21 ได้ประกาศอนุมัติให้ลี่เจียงเป็นมรดกอย่างเป็นทางการ ต่อมาเมืองโบราณผิงเหยา（平遥）และอุทยานโบราณซูโจวก็ได้รับอนุมัติให้เป็นมรดกโลกในเวลาต่อมา นับตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาเมืองโบราณลี่เจียงและวัฒนธรรมน่าซีได้ถูกจดบันทึกไว้ในหน้าประวัติศาสตร์โลก นำพาวัฒนธรรมน่าซีแห่งเมืองโบราณลี่เจียงก้าวเข้าสู่เวทีโลกอย่างสง่างาม

สภาพภูมิทัศน์และการใช้พื้นที่ของเมืองเก่าลี่เจียงหลังจากเป็นมรดกโลก

การก่อสร้างและบูรณะสิ่งปลูกสร้างที่มีนัยสำคัญทางประวัติศาสตร์

1) การบูรณะจวนตระกูลมู่

จวนตะกูลมู่ตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของเมืองเก่า เป็นจวนขนาดใหญ่ที่สร้างขึ้นในราชวงศ์หมิง สวีเสียเค่อ ซึ่งเป็นนักเดินทางชื่อดังสมัยราชวงศ์หมิงเคยกล่าวไว้ว่า “งามราวกับพระราชวังของฮ่องเต้” ต่อมาในภายหลัง จวนตะกูลมู่เริ่มทรุดโทรม ในปลายราชวงศ์ชิง สิ่งก่อสร้างส่วนใหญ่ถูกทหารเผาทำลาย แม้แต่ซุ้มประตูหินจีนก็ถูกทำลายในช่วงปฏิวัติวัฒนธรรม หลังเกิด

แผ่นดินไหวครั้งใหญ่ในปี 1996 นายหวง หน่าย เจิ้น ซึ่งเป็นผู้อำนวยการสำนักงานวัฒนธรรมของอำเภอลี่เจียงได้ขอกู้เงินจากธนาคารโลกเพื่อบูรณะจวนตะกูลมู่ จวนตะกูลมู่จึงได้กลับมารุ่งเรืองเหมือนในอดีตอีกครั้ง

ภาพหน้าจวนตระกูลมู่ในปัจจุบัน

ภาพจวนตระกูลมู่ในปัจจุบัน

จวนที่สร้างใหม่นี้มีเนื้อที่ 46 ไร่ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตก หันไปทางทิศตะวันออก มีเส้นผ่าศูนย์กลางยาว 369 ฟุตเพราะเลข 3 6 9 คือเลขมงคลในวัฒนธรรมน่าซี ภายในมีสิ่งก่อสร้างหลัก 15 แห่ง คือ ซุ้มประตูจีน ประตูหน้า ห้องประชุมหน้า หอสมุด ห้องพระ หอกวางปี้ หอวี่อิน วิหารซานชิง วิหารรอง ห้องเพดาน เวทีงิ้ว หอเชื่อมผ่าน สวน ระเบียง โรงเลี้ยงม้า ฯลฯ มีห้อง162 ห้อง สร้างเสร็จภายในสองปี ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องมหัศจรรย์[1]

วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 1999 คือวันครบรอบสองปีของการเกิดแผ่นดินไหวครั้งใหญ่ในลี่เจียง มีการจัดพิธีวางศิลาฤกษ์อย่างยิ่งใหญ่ขึ้นในจวนตะกูลมู่ จนเป็นที่กล่าวขวัญกันในหมู่ชาวจีนและต่างชาติในสมัยนั้น

กวอต้าเลี่ยนักวิชาการชนชาติน่าซีกล่าวว่า “ตูมู่ซึ่งเป็นกวีในสมัยราชวงศ์ถังได้เคยไปเยี่ยมชมวังอาฝังที่สร้างสมัยราชวงศ์ฉิน แล้วรู้สึกเศร้าสลดใจว่าราชวงศ์ฉิน ถูกทำลายโดยชาวฉินเอง หาใช่สวรรค์ไม่ วันนี้ได้มาชมจวนตระกูลมู่ที่สร้างโดยชาวลี่เจียง หาใช่สวรรค์ประทานให้ เพราะชาวลี่เจียงมีความเคารพต่อจวนแห่งนี้ จวนจึงสามารถกลับมาเจริญรุ่งเรืองอีกครั้ง เมื่อจวนเจริญรุ่งเรืองแล้ว เมืองเก่าก็จะเจริญรุ่งเรืองตามเมื่อเมืองเก่าเจริญรุ่งเรืองแล้ว ชนชาติก็จะเจริญรุ่งเรืองตาม จึงจะสมกับที่เป็นเมืองชื่อดังของประเทศและมรดกของโลก”

2) การสร้างวังตงปา

วังตงปา มีความหมายว่าเป็นสถานที่เป็นศูนย์รวมของตงปา เป็นหน้าต่างในการแสดงออกถึงดนตรีและระบำตงปา และเป็นสถานที่ส่งเสริมวัฒนธรรมตงปา คำว่า ตงปา หมายถึงผู้มีปัญญา และเป็นชื่อเรียกผู้ทำพิธีกรรมในศาสนาตงปา ซึ่งเป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรมโบราณของชนชาติน่าซี ผู้สอนความรู้ทางวัฒนธรรมและเป็นผู้มีปัญญาที่มีทักษะหลายด้าน วังตงปาเป็นสถานที่แสดงดนตรี และระบำที่เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมได้เป็นแห่งแรก ตั้งอยู่ที่ถนนซินอี้ในเมืองเก่า ภายในแบ่งเป็นสี่ส่วนใหญ่ คือ ส่วนจัดแสดงทางประเพณี ส่วนแกะสลักภาพวาดบนผนังเกี่ยวกับเรื่องราวในพระคัมภีร์ตงปา ส่วนจัดแสดงดนตรีและระบำตงปา และส่วนจำหน่ายสินค้า

[1]参见和湛主编：《丽江古城》，昆明：云南民族大学出版社，2003 年，第 39-41 页。(เมืองโบราณลี่เจียง)

หัตถกรรมตงปา วังตงปาได้เชิญผู้ทำพิธีกรรมสี่ท่านให้มาแสดงการร้องเพลง ระบำ และเขียนอักษรตงปาแก่นักท่องเที่ยวชมทุกคืน

วังตงปายังเป็นสถานที่แลกเปลี่ยนและสืบทอดวัฒนธรรมของชนชาติ วังตงเคยลงนามในสัญญากับวิทยาลัยศิลปะนานกิง วิทยาลัยดนตรีกลาง ณ เมืองปักกิ่ง คุนหมิง ฯลฯ โดยมีเป้าหมายว่า“ร่วมมือกันพัฒนาระบำตงปา ด้วยการเป็นพันธมิตรกัน ใช้สถานที่ร่วมกันและส่งเสริมข้อได้เปรียบซึ่งกันและกัน” และยังมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางวิชาการเป็นประจำ ภายในระยะเวลาสองปีกว่า โรงเรียนทดลองของวังตงปาได้ฝึกอบรมนักดนตรีรุ่นเยาว์แล้ว 160 คน ซึ่งเป็นการช่วยอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมของชนชาติ

3) **การสร้างวังดนตรีต้งจิง**

นับตั้งแต่ปลายราชวงศ์ชิงเป็นต้นมา การเผยแพร่ดนตรีโบราณน่าซีในลี่เจียงได้ผ่านช่วงที่เจริญรุ่งเรืองและตกต่ำ การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในลี่เจียง ทำให้มีการเปิดตัวดนตรีโบราณน่าซีออกสู่ตลาด ดนตรีโบราณน่าซีเดิมหมายถึงดนตรีต้งจิงที่เผยแพร่อยู่ในลี่เจียง สมาคมดนตรีโบราณต้าเหยนเป็นบุคคนกลุ่มแรกที่นำดนตรีโบราณน่าซีผสมผสานเข้ากับการท่องเที่ยว นับว่าเป็นการบุกเบิกการแสดงดนตรีโบราณน่าซีในเชิงธุรกิจ

การเข้าร่วมแลกเปลี่ยนทางวิชาการและทำการแสดงทั้งในและต่างประเทศของสมาคมดนตรีโบราณ ได้ช่วยสร้างชื่อเสียงให้แก่ดนตรีโบราณน่าซีทั้งในและต่างประเทศ จนวงการวิชาการในประเทศจีนให้การยอมรับในคุณค่าทางศิลปะและความสำเร็จของดนตรีโบราณชนิดนี้ ต่อมาสมาคมดนตรีโบราณต้าเหยนได้เปลี่ยนชื่อเป็น “บริษัทวัฒนธรรมดนตรีโบราณน่าซีลี่เจียงซวนเคอ” ซึ่งตั้งอยู่ในบ้านหลังหนึ่งบนใจกลางของถนนต้งต้าเจียในเมืองเก่า

การเปลี่ยนแปลงของถนนสายสำคัญในลี่เจียง

1) **ถนนสี่เหลี่ยม**

จากการบอกเล่าของคนแก่ชาวน่าซี ในทศวรรษที่ 80 แห่งศตวรรษที่ 20 ถนนสี่เหลี่ยมยังเป็นตลาดของพ่อค้าผัก มีผู้คนเดินกันขวักไขว่และเบียดเสียดยัดเยียดกัน บางคนมาจากหมู่บ้านบนเขาเพื่อมาขายของป่า บางคนมาขายฟืนและถ่าน อีกทั้งยังมีคนขายผัก ผลไม้ ของกินเล่น และ

ของใช้ประจำวันถนนสี่เหลี่ยมจึงสามารถตอบสนองความต้องการในสินค้าจำเป็นประเภทอาหาร เครื่องนุ่งห่ม และของใช้แก่ชาวเมืองเก่าได้ เนื่องจากคนขายส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง จึงเรียกอีกอย่างว่า “ถนนผู้หญิง”เมื่อถึงวันปีใหม่หรือมีงานเทศกาล ถนนสี่เหลี่ยมก็จะกลายเป็นเวทีการแสดงของผู้คน ในตอนเย็น ชาวน่าซีจะมารวมตัวกันเต้นระบำพื้นเมือง เช่น “อาลี่บี่” “ตวอไหลลี่”ล้อมรอบกองไฟ เมื่อมีเวลาว่าง คนแก่ชาวน่าซีจะนั่งด้วยกันเพื่อเล่นเกมส์ทายอักษร หรือร่ายบทกวี ซึ่งเป็นภาพที่แสดงถึงชีวิตที่สงบสุขและประนีประนอมกัน

ถนนสี่เหลี่ยมเป็นสถานที่ที่พลุกพล่านมากที่สุด ซึ่งต่อมามีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว เมื่อก่อน ถนนสี่เหลี่ยมเป็นตลาดนัดของชาวบ้าน แต่ในปัจจุบัน ถนนสี่เหลี่ยมเป็นศูนย์รวมและศูนย์กลางการค้าขายและการท่องเที่ยว มีร้านอาหารและร้านขายของที่ระลึกอยู่โดยรอบมากมาย ถนนสี่เหลี่ยมจึงไม่ใช่ตลาดนัดอีกต่อไป เดือนเมษายนปีที่แล้ว หวีหงนักวิชาการจีนได้ทำการสำรวจบนถนนสี่เหลี่ยม พบว่ามีผู้คนหนาแน่น ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวจากที่อื่น ซึ่งมาจากทั่วประเทศจีนหรือจากต่างประเทศ พวกเขาเหล่านี้บ้างก็กำลังพักรอคนอื่น บ้างก็กำลังยุ่งอยู่กับการถ่ายรูปบ้างก็ซื้อของที่ระลึก แต่ละวัน มีนักท่องเที่ยวบนถนนสี่เหลี่ยมเป็นจำนวนมาก โดยทั่วไปแล้วไกด์จะให้นักท่องเที่ยวเที่ยวกันเองก่อนบนถนนสี่เหลี่ยม แล้วค่อยมารวมตัวกัน ทำให้ธุรกิจของร้านค้ารอบๆ ถนนสี่เหลี่ยมขายดีมาก สินค้าที่ขายก็มีราคาค่อนข้างแพง[1]

บรรยากาศบนถนนสี่เหลี่ยม ในตอนกลางคืนจะต่างกับตอนกลางวันเป็นอย่างมาก ชาวบ้านจะแบกกระทะใบใหญ่ออกมาจากปากซอยแล้ววางลงตรงกลางของถนนสี่เหลี่ยม ก่อกองฟืนสูงในเตา แล้วราดน้ำมันก๊าดสองขวด ทันใดนั้น ก็เกิดเปลวไฟลุกโชกช่วงขึ้นมาซึ่งมีความสูงกว่าสามเมตร พร้อมกับที่มีเพลง “อาเร่อเร่อ” ดังขึ้นมาจากเครื่องขยายเสียง ทำให้ทั่วทุกแห่งเต็มไปด้วยความสนุกสนานของเทศกาล ชาวบ้านเริ่มกระโดดเต้นรอบเตาโดยเรียงเป็นวงกลมแบบข้างในสามแถวข้างนอกสามแถว เนื่องจากดนตรีพื้นเมืองน่าซีไพเราะมาก ทำให้มีนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ชาวน่าซีเป็นชนชาติที่มีความเป็นมิตร พวกเขาจะจูงมือของนักท่องเที่ยวแล้วเต้นไปพร้อมกัน ในตอนแรก การเต้นให้ทันจังหวะยากมากสำหรับนักท่องเที่ยว แต่ไม่นานนักนักท่องเที่ยว

[1]于洪：《丽江古城形成发展与纳西族文化变迁》，中央民族大学博士学位论文，2007 年，第 128 页。(การพัฒนาเมืองเก่าลี่เจียงและการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมน่าซี)

ก็สามารถเต้นตามชาวน่าซีได้ เป็นบรรยากาศที่ดูแล้วครึกครื้นมาก เมื่อดนตรีเล่นจบ นักท่องเที่ยวบางคนยังคงกระตือรือร้นที่จะเรียนเต้นต่อ จึงจูงมือครูชาวน่าซีให้สอนเต้นต่อ

สองสามปีที่ผ่านมานี้ ถนนสี่เหลี่ยมได้เปลี่ยนจากตลาดเกษตรที่ขายแต่ของที่จำเป็นในการดำรงชีวิตเป็นสถานที่ชุมนุม พักผ่อน ช้อบปิ้ง แลกเปลี่ยนและหาความบันเทิงของนักท่องเที่ยว

2) การเกิดถนนบาร์เหล้า

ถนนบาร์เหล้าเป็นผลิตภัณฑ์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวในลี่เจียง มีคนมากมายมาที่ลี่เจียง เพื่อเปิดบาร์เหล้าในแถบพื้นที่การค้าของเมืองเก่า เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวถนนบาร์เหล้าเริ่มต้นจากทางเข้าสะพานหินคู่ทางทิศเหนือ แล้วเลียบแม่น้ำตะวันตกไปทางใต้จนถึงถนนสายย่อยหนึ่งของถนนสี่เหลี่ยม พื้นที่ส่วนใหญ่คล้ายกับถนนซินอี้ เนื่องจากร้านค้าที่ตั้งอยู่เลียบแม่น้ำทางตะวันตกส่วนใหญ่เป็นบาร์เหล้า เลยเรียกว่า“ถนนบาร์เหล้า” ถนนบาร์เหล้าทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกว่าภายใต้ความโบราณของเมืองเก่ายังมีบรรยากาศของความทันสมัยแฝงอยู่ บาร์เหล้าเหล่านี้เดิมเป็นบ้านของชาวน่าซี จึงมีโครงสร้างแบบดินและไม้ มีสองชั้นและหันประตูไปทางถนน ซึ่งเป็นโครงสร้างแบบโบราณ บาร์เหล้าเหล่านี้มีชื่อบาร์และรูปแบบแตกต่างกันไปตามความชอบของเจ้าของร้าน ชื่อที่เป็นชื่อต่างชาติ เช่น “บาร์เหล้าปารีสน้อย” “บ้านซากุระ”และยังมีชื่อแบบพื้นเมือง เช่น “บาร์เหล้าอูฐ” “บาร์มอซอ” “ซานหลี่ถุน”แม้ว่าชื่อของบาร์เหล้าจะแตกต่างกัน แต่การจัดวางภายในร้านส่วนใหญ่เป็นแบบ“ตะวันตก”การมีความเป็นตะวันตกในเมืองเก่าก็น่าสนใจไปอีกแบบ ในร้านอาหารของชาวน่าซี จะได้ชิมรสชาติของก้อนข้าวเหนียวลี่เจียง ข้าวเมี่ยนกว่อ และชาซูโหยว และยังได้ชื่นชมผลงานทางศิลปะมากมาย เช่น ภาพวาดตัวอักษร เสื้อผ้า เครื่องเคลือบ และเครื่องปั้นดินเผา

เมื่อตกกลางคืน บาร์เหล้าเป็นสถานที่ในลี่เจียงที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด ถนนบาร์เหล้าตั้งอยู่เลียบแม่น้ำซึ่งมีแสงไฟสว่างไสวและต้นไม้ร่มรื่น นักท่องเที่ยวที่นั่งในแต่ละโต๊ะพูดภาษาที่ต่างกัน พนักงานต้นรับส่วนใหญ่คือสาวชาวน่าซีที่แต่งชุดพื้นเมือง บางครั้ง หญิงสาวชาวน่าซีในบาร์เหล้าเหล่านี้จะแสดงการร้องเพลงโต้กัน ส่วนใหญ่เป็นเพลงพื้นเมือง เนื้อเพลงก็เป็นภาษาพื้นเมือง นักท่องเที่ยวก็ร้องตามภาษาพื้นเมืองที่นักท่องเที่ยวชอบพูดมากที่สุดคือ “ลาซอลาซอลาลาซอ” ซึ่งมีความหมายว่า “ร้องได้ดีมาก ร้องอีกสักเพลงเถิด” ภายใต้แสงสว่างจากโคมแดงที่

ติดอยู่ในบาร์เหล้า มีเสียง “ลาซอลาซอลาลาซอ”ดังไปทั่วถนน เป็นช่วงเวลาที่คึกคักที่สุดบนถนนบาร์เหล้า

3) ถนนสายการค้า

ก่อนปี 1990 ในเมืองเก่ามีตลาดเกษตร ห้างสรรพสินค้า และร้านขายของใช้ประจำวันหลายแห่ง ลูกค้าเป้าหมายของธุรกิจเหล่านี้คือชาวบ้านในเมือง หลังการพัฒนาการท่องเที่ยว ร้านค้าที่มีชาวบ้านเป็นลูกค้าเป้าหมายเริ่มลดน้อยลง ตลาดเกษตรก็เหลือแค่ตลาดจงอี้ในซีหนานเจี่ยว ร้านค้าที่เกิดขึ้นมาแทนคือร้านขายของที่ระลึก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก โรงแรมหรือศูนย์แนะนำการท่องเที่ยว ซึ่งไม่เพียงแต่ทำให้ชีวิตของชาวบ้านไม่สะดวก ยังทำให้สูญเสียพื้นที่สาธารณะที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร และแลกเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกัน นี่เป็นการเปลี่ยนแปลงการจัดวางพื้นที่ของเมืองเก่า นอกจากนี้ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวและปรับปรุงหน้าตาของเมืองเก่า จึงเกิดโครงการของรัฐบาลท้องถิ่นมากมายซึ่งได้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างของพื้นที่ในเมืองเก่า เช่น จวนตระกูลมู่ สวนดอกไม้หินคู่ สวนเขาสิงโต ซึ่งมีพื้นที่ขนาดใหญ่และกว้าง ทำให้มีความแตกต่างไปจากเอกลักษณ์ของเมืองเดิมซึ่งเป็นเมืองแห่งการใช้ชีวิต

ปัจจุบัน พื้นที่เพื่อการอาศัยบนถนนซินหัวและถนนซินอี้ได้กลายเป็นพื้นที่การค้าไปเกือบหมดแล้ว การเกิดขึ้นของร้านค้าซึ่งมีนักท่องเที่ยวเป็นลูกค้าเป้าหมายไม่เพียงแต่เปลี่ยนแปลงหน้าตาของถนนเก่าในเมืองเท่านั้น ยังมีผลกระทบต่อสิ่งก่อสร้างสองข้างทางและพื้นที่ต่างๆ นอกจากนี้ หลังร้านที่เดิมเคยเป็นที่อยู่อาศัยของชาวบ้าน ตอนนี้ก็ได้กลายเป็นร้านค้าริมถนนไปเสียแล้ว ทำให้สูญเสียเอกลักษณ์ของบ้านน่าซีที่ว่าเป็น“บ้านแบบมีลานบ้านใหญ่” ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าพื้นที่ทางการค้ามีมากกว่าเดิมร้อยละ 65 โดยมีถนนสี่เหลี่ยมเป็นศูนย์กลาง นอกจากนี้ยังมีถนนซินอี้ ถนนซินหัว ส่วนหนึ่งของถนนอู่อี ถนนกวางอี้ ถนนซีอี ส่วนน้อยของซอยซิงเหวิน ตอนบนของถนนปาอี และบางส่วนในตอนบนของถนนปาอี ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 5.2

ตารางอธิบายประเภทและประโยชน์ใช้สอยของสิ่งก่อสร้างในเมืองโบราณลี่เจียง[1]

ประเภทของสิ่งก่อสร้าง			ประโยชน์ใช้สอยของสิ่งก่อสร้าง
เพื่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	อาศัย	เกสต์เฮาส์	รวมบ้านแบบเดิมที่เป็นแบบ“แบ่งเป็นสามส่วนและมีกำแพงหนึ่งกำแพงกั้นระหว่างประตูใหญ่และตัวบ้าน”“มีห้องเป็นแถวล้อมรอบทั้งสี่ด้านและมีเพดานทะลุฟ้าห้าแห่ง”“ทางเข้าหนึ่งแห่งสวนสองแห่ง” ไว้เป็นหน่วยเดียวกัน แม้ว่าจะมีจำนวนห้องนอนและเตียงจำกัด แต่ก็ได้มาตรฐาน
		โรงแรม	เป็นบ้านที่หรูหราแบบ “ทางเข้าหนึ่งแห่งสวนหลายแห่ง”เช่น เจี้ยนหนานชุน สวนมังกรหยก จำนวนห้องและเตียงมีค่อนข้างเยอะและเป็นมาตรฐานสากล
	บันเทิง	บาร์เหล้า	ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำทั้งสองข้างทางทิศตะวันตก เป็นสถานที่ที่ให้นักท่องเที่ยวได้ดื่มเหล้าและร้องเพลงโต้กัน เช่น “บาร์เหล้าปารีสน้อย”“บ้านซากุระ”“บาร์เหล้าอูฐ”“บาร์มอซอ”“ซานหลี่ถุน”
	เดินทางท่องเที่ยว	บริการท่องเที่ยว	ธุรกิจให้บริการด้านการท่องเที่ยว เช่น บริษัททัวร์ บริษัทขายตั๋วเครื่องบินบริษัทขายตั๋วรถไฟ
	อาหาร	ร้านของกินเล่น	ร้านอาหารพื้นเมือง （วุ้นถั่วไก่ ก้อนข้าวเหนียวลี่เจียง ） เช่น “ร้านจวี่เสียน”ร้านอาหารฟาสฟู้ด เช่น “เต่เค่อซื่อ”ร้านอาหาร

[1]于洪：《丽江古城形成发展与纳西族文化变迁》，中央民族大学博士学位论文，2007 年，第 131 页。(การพัฒนาเมืองเก่าลี่เจียงและการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมน่าซี)

			ริมถนน ร้านเส้นหมี่
	ช้อปปิ้ง	สินค้าพื้นเมือง	ขายใบชา ยาสมุนไพร(ส่วนใหญ่คือชาหิมะ ชาผูเอ๋อ)และเนื้อจามรีตากแห้ง(มีรสชาติแบบน่าซี)
		เสื้อผ้าลำลอง	ขายเสื้อผ้าพื้นเมือง เสื้อผ้าสมัยใหม่ เสื้อผ้าที่วาดตัวอักษรตงปา เสื้อผ้าที่มีภาพพิมพ์และภาพลายเส้นแบบง่ายๆ ทั้งเนื้อผ้าและรูปแบบล้วนสะท้อนเอกลักษณ์ของชนชาติน่าซี
		สินค้าของที่ระลึก	เครื่องประดับเงิน เช่น สร้อยคอ กำไล เครื่องประดับชิ้นเล็กๆ เครื่องประดับมงคลตงปา เช่น ป้ายแกะสลักไม้ตงปา สินค้าหัตถกรรม(รวมทั้งที่ชาวบ้านทำเองและสินค้าสิ่งพิมพ์) และกระดิ่ง
		ร้านหนังสือ ร้านวีดีโอ	ขายหนังสือท่องเที่ยวทั่วไป หนังสือท่องเที่ยวของลี่เจียง แผนที่เมืองลี่เจียงแผนที่เขตเมืองเก่า ซีดีเพลงและระบำพื้นเมือง
เพื่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและเพื่อชาวน่าซี		สิ่งก่อสร้างสาธารณะ	เช่น ธนาคาร ไปรษณีย์
		ร้านค้าปลีก	ร้านขายของใช้ประจำวัน ซุปเปอร์มาเก็ตขนาดเล็ก
เพื่อชาวน่าซี		ที่อยู่อาศัยของชาวน่าซี	บ้านพักที่อยู่อาศัย

เมื่อมองโดยรวมแล้ว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะกระจุกอยู่ทางตะวันตกของเมือง ในขณะที่ทางตะวันออกมีค่อนข้างน้อย ถนนทางตะวันตกจึงมีการสร้างเป็นร้านค้าเกือบหมดแล้ว ทำให้มีบรรยากาศทางการค้ามากเกินไป

โรงแรมที่พัก: องค์ประกอบ การกระจายตัว และเอกลักษณ์

1) องค์ประกอบของโรงแรมที่พัก

ก่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวลี่เจียงในทศวรรษที่ 90 ศตวรรษที่ 20 ในเมืองเก่ามีโรงแรมขนาดเล็กและเกสต์เฮาส์ไม่กี่แห่ง เมื่อถึงเดือนกันยายน ปี 2003 โรงแรมและเกสต์เฮาส์ประเภทต่างๆ ก็มีถึง 135 แห่ง มีเตียงเกือบหมื่น[1]

โฮมสเตย์แห่งแรกในเมืองเก่าเปิดขึ้นในปี 1995 ในตอนแรก จำนวนของเกสต์เฮาส์เพิ่มขึ้นอย่างช้าๆ จากการสำรวจครั้งแรกในวันที่ 24 ธันวาคม 1998 มีโฮมสเตย์ 11 แห่ง มีห้องพักทั้งหมด 175 ห้อง มีเตียงทั้งหมด 421 หลัง ต่อมา เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอย่างมากมายในช่วงงาน World Expo 99 ซึ่งจัดขึ้นที่เมืองคุนหมิง รัฐบาลท้องถิ่นได้สนับสนุนให้ชาวบ้านเปิดบ้านตัวเองเป็นโฮมสเตย์ โดยมีการให้สิทธิประโยชน์บางอย่างแก่ชาวบ้านเหล่านี้ จนถึงวันที่ 3 สิงหาคม 1999 มีโฮมสเตย์ที่จดทะเบียนกับกรมทะเบียนพาณิชย์การค้าของอำเภอแล้วถึง 27 แห่ง มีห้องพักทั้งหมด 364 ห้องมีเตียงทั้งหมด 1,048 หลัง หลังงาน World Expo แม้ว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของลี่เจียงจะชะลอตัวลงในช่วงตรุษจีนของปี 2000 แต่โดยรวมแล้วก็ยังคงถือว่าพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้น จำนวนโฮมสเตย์ในเมืองเก่าจึงยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สาเหตุหลักที่ทำให้ชาวบ้านเปิดบ้านตัวเองเป็นโฮมสเตย์ คือ การจัดงาน World Expo 99 ที่อวิ๋นหนาน(ยูนนาน)โดยลี่เจียงเป็นหนึ่งในสถานที่จัดงานย่อยในครั้งนั้นด้วย เนื่องจากมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้มีโรงแรมและเกสต์เฮาส์ไม่เพียงพอ นักท่องเที่ยวจึงต้องพักอยู่ในโฮมสเตย์เป็นจำนวนมากมาย นับแต่นั้นเป็นต้นมา เมื่อถึงฤดูการท่องเที่ยวโดยเฉพาะอย่างยิ่ง

[1]参见自宗晓莲：《丽江古城民居客栈业的人类学考察》，载《云南民族学院学报》（哲学社会科版），2002 年第 4 期，第 63-66 页。(การสำรวจกการประกอบกิจการโฮมสเตย์ของชาวเมืองโบราณลี่เจียง : กรณีศึกษาเชิงมานุษยวิทยา)

ช่วงสัปดาห์ทองแห่งการท่องเที่ยว จำนวนนักท่องเที่ยวไม่เพียงแต่จะไม่ลดลงแต่กลับยังเพิ่มสูงขึ้น จนทำให้ชาวบ้านค่อยๆ พัฒนาบ้านของตนเองเป็นโฮมสเตย์

การเกิดขึ้นของโฮมสเตย์ตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ซึ่งไม่เพียงแต่จะสร้างโอกาสทางธุรกิจให้แก่ลี่เจียงเท่านั้น ยังส่งผลกระทบในแง่ลบด้วย ประการแรก สภาพของเกสต์เฮาส์ไม่ได้มาตรฐาน ทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกลำบาก ประการที่สอง ชาวบ้านรู้สึกลำบาก เพราะสูญเสียความเป็นส่วนตัว อีกทั้งชีวิตประจำวันยังถูกนักท่องเที่ยวรบกวน

เกสต์เฮาส์ คือ รูปแบบที่พักที่ยังคงรักษาสภาพโครงสร้างภายนอกเดิมของบ้านชาวน่าซีเอาไว้ โดยทำการซ่อมและตกแต่งแค่ภายใน เป้าหมายคือต้อนรับแขก เนื่องจากความต้องการที่พักของนักท่องเที่ยว ทำให้บ้านเกือบร้อยละ 80 ที่อยู่ในสถานที่ที่เป็นศูนย์รวมของนักท่องเที่ยว เช่น ถนนซินหัว ถนนซินอี้ และถนนกวางอี้ กลายเป็นโฮมสเตย์ ในปี 2003 หวีหงได้ไปทำการสำรวจแต่ไม่ได้ทำสถิติไว้ ต่อมาหวีหงไปทำการสำรวจอีกครั้งในปี 2006 พบว่าการเปลี่ยนแปลงที่เด่นชัดที่สุดในเมืองเก่าคือ การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยว หน้าตาของเมือง การเปลี่ยนแปลงที่เด่นชัดที่สุดคือ มีบ้านมากมายได้กลายเป็นโฮมสเตย์ทำให้การหาที่พักในลี่เจียงไม่ใช่เรื่องยากอีกต่อไป[1]

2) การกระจายตัวของโรงแรมที่พัก

ในเขตเมืองโบราณต้าเหยียนลี่เจียงมีโรงแรมที่พักตั้งอยู่ทั่วทุกมุม แต่ที่ค่อนข้างหนาแน่นคือ ในซอยจีซ่านบนถนนซินอี้ เขตซุ่ยเหวินบนถนนซินหัว เขตซวงสือบนถนนซินหัว ตอนล่างของเขตหวงซานบนถนนซินหัว ซอยมี่ซื่อบนถนนซินอี้ ซอยกวางปี้บนถนนกวางอี้ ซอยจงอี้บนถนนกวางอี้ ไป่ซุ่ยฝังบนถนนซินอี้ ตอนล่างของเขตซินเหยินบนถนนอู่อี ถนนสี่เหลี่ยม ซอยเหวินจื้อบนถนนอู่อี ซอยซิงเหวินบนถนนซีอี ซอยเสี้ยนเหวินบนถนนกวางอี้ ซอยกวานย้วนบนถนนกวางอี้

[1]于洪：《丽江古城形成发展与纳西族文化变迁》，中央民族大学博士学位论文，2007 年，第 132 页。(การพัฒนาเมืองเก่าลี่เจียงและการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมน่าซี)

ตาราง 5.3[1]

ตารางแสดงการกระจายของโรงแรมที่พักในเขตเมืองโบราณต้าเหยียนลี่เจียง ปี 2006

ชื่อถนน	จำนวนโรงแรมที่พัก (แห่ง)	ร้อยละ (%)
ถนนซินอี้	44	34.65
ซอยจีซ่าน	25	19.69
ซอยมี่ซื่อ	11	8.66
ไป่ซุ่ยฝัง	5	3.94
ถนนสี่เหลี่ยม	3	2.36
ถนนซินหัว	40	31.50
เขตซุ่ยเหวิน	14	11.02
ตอนล่างของเขตหวงซาน	12	9.45
เขตซวงสือ	12	9.45
ตอนบนของเขตหวงซาน	2	1.57
ถนนกวางอี้	6	20.47
ซอยจงอี้	1	4.72
ซอยจินซิง	11	0.79
ซอยกวางปี้	3	8.66
ซอยซินย่วน	1	2.36
ซอยกวนย่วน	11	0.79
ซอยเสี้ยนเหวิน	4	3.15
ถนนอู่อี	11	8.66
ซอยจงเหยิน	3	2.36
ซอยเหวินจื้อ	3	2.36
ตอนล่างของเขตกวางเหยิน	5	3.94
ถนนซีอี	6	4.72
ซอยซิงเหวิน	5	3.93
กวานเหมอนโข่ว	1	0.79
รวม	127	100

[1]于洪：《丽江古城形成发展与纳西族文化变迁》，中央民族大学博士学位论文，2007 年，第 133 页。(การพัฒนาเมืองเก่าลี่เจียงและการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมน่าซี)

จากตารางดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การกระจายตัวของโรงแรมที่พักไม่สมดุลกัน โรงแรมที่พักบนถนนซินอี้และถนนซินหัวค่อนข้างหนาแน่น คิดเป็นร้อยละ 34.65 และ 31.50 รองลงมาคือบนถนนกวางอี้ คิดเป็นร้อยละ 20.47 โรงแรมที่พักบนถนนอู่อีและถนนซีอีค่อนข้างเบาบาง คิดเป็นร้อยละ 8.66 และ 4.72 หวีหงพบว่าชาวบ้านที่อาศัยอยู่บนถนนอู่อีและถนนซีอีมีค่อนข้างมาก และนักท่องเที่ยวมักจะกระจุกตัวอยู่ในบริเวณที่มีโรงแรมที่พักหนาแน่น[1]

3) เอกลักษณ์ของโรงแรมที่พัก

เอกลักษณ์ภายนอกของโรงแรมที่พัก

เอกลักษณ์ของโรงแรมที่พักยังคงเป็นแบบสถาปัตยกรรมน่าซี เพียงแต่ว่าห้องที่เคยเป็นที่พักของชาวบ้านได้กลายเป็นห้องพักของนักท่องเที่ยวไปเสียแล้ว การจัดวางภายในห้องก็เปลี่ยนไปอย่างมาก แต่สภาพแวดล้อมภายนอกของโรงแรมยังคงเหมือนเดิม ตัวอย่างเช่น บ้านเลขที่ 124 ในซอยจงอี้บนถนนกวางอี้ เจ้าของบ้านเป็นชาวน่าซีอายุ 70 กว่าปี อาศัยอยู่ในเมืองเก่าลี่เจียงมาแล้ว 60 กว่าปี จึงคุ้นเคยกับสภาพของเมืองเป็นอย่างมาก บ้านของเขามีรูปแบบการก่อสร้างที่เหมือนกับบ้านสมัยราชวงศ์ชิงและสมัยสาธารณรัฐจีน โดยยังคงมีเพดานทะลุฟ้าเป็นศูนย์กลางของบ้าน ซึ่งมีการวางต้นบอนไซหรือปลูกดอกไม้ชนิดต่างๆ ไว้ มีห้องล้อมรอบเพดานทะลุฟ้าทั้งสามด้าน ซึ่งแบ่งเป็นส่วนๆ อันประกอบด้วยห้องสว่างหนึ่งห้องและห้องมืดสองห้อง ห้องที่อยู่บนเส้นผ่าศูนย์กลางคือห้องใหญ่ จึงมีพื้นและหลังคาที่สูงกว่าห้องอื่นนิดหน่อย มักจะหันไปทางใต้หรือตะวันออก บ้านส่วนใหญ่เป็นโครงสร้างไม้ มีพื้นหิน ฐานสี่เหลี่ยมที่โคนเสา รูปปั้น โครงไม้ ผนังดินหรือผนังอิฐ และสันหลังคาไม้ หลังคาปูกระเบื้องสีเทา ในบ้านใช้ไม้กระดานปูพื้น ใช้ไม้กั้นแบ่งเป็นสัดส่วน บ้างก็ติดแผ่นไม้ที่แกะสลักลวดลายไว้เพื่อการประดับตกแต่งหรือเพิ่มแผ่นไม้ไว้ในผนัง

จากการสัมภาษณ์ชายชราชาวน่าซีท่านหนึ่ง หวีหงได้ข้อสรุปว่า บ้านของชายชราชาวน่าซีท่านนั้นแบ่งเป็นสามส่วนและมีกำแพงหนึ่งกำแพงกั้นระหว่างประตูใหญ่และตัวบ้าน ส่วนที่หนึ่งคือห้องนอนใหญ่ มีสองชั้นชั้นล่างมีสามห้อง ห้องตรงกลางเป็นห้องรับแขก มีกรอบประตูแกะสลักไม้

[1]于洪：《丽江古城形成发展与纳西族文化变迁》，中央民族大学博士学位论文，2007 年，第 133 页。(การพัฒนาเมืองเก่าลี่เจียงและการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมน่าซี)

หกบาน ซ้ายขวาเป็นห้องนอน มีห้องนอนอยู่ทั้งสองข้างของสวน สร้างเป็นอาคารหมด มีกำแพงกั้นระหว่างประตูใหญ่และตัวบ้านซึ่งตั้งอยู่ตรงข้ามกับห้องนอนใหญ่ บนกำแพงมีภาพจิตรกรรมที่สวยงาม ข้างๆ ภาพจิตรกรรมมีบทกวีสั้นๆ การสร้างเพดานทะลุฟ้ามีความพิถีพิถันเป็นอย่างมาก มักใช้กรวด กระเบื้อง หิน ฯลฯ ประดับเป็นภาพ “ซื่อฝูเซี่ยนโส้ว” ที่มีตัวอักษร “โส้ว” ขนาดใหญ่อยู่กลางภาพ ซึ่งหมายถึง การมีอายุมั่งขวัญยืน แล้วล้อมรอบด้วยค้างคาวสี่ตัว อันหมายถึงมีอายุยืนยาวตลอดไป ในสวนมีการเลี้ยงนกและปลูกดอกกล้วยไม้ ทำให้มีบรรยากาศของความเป็นน่าซีมากขึ้น นอกจากกล้วยไม้แล้ว ยังมีต้นแก้วดอกกุหลาบพันปี ดอกโบตั๋น ไม้ไผ่ ฯลฯ ซึ่งมีดอกไม้บานสะพรั่งตลอดทั้งสี่ฤดู ทำให้สวนเต็มไปด้วยสีสันที่งดงาม ชายชราชาวน่าซีท่านนั้นจะตื่นแต่เช้าทุกวัน เพื่อรดน้ำต้นไม้และให้อาหารนก ในสายตาของชายชรา ดอกไม้และนกได้กลายเป็นสมาชิกในครอบครัวไปเสียแล้ว ลักษณะของประตูใหญ่ในสวนคล้ายกับสมัยก่อน ที่แตกต่างกันคือมีการแขวนโคมไฟสีแดงขนาดใหญ่ไว้บนโคมไฟเขียนไว้ว่า “โรงแรมXX”[1]

การตกแต่งภายในของโรงแรมที่พัก

ภายในของโรงแรมที่พักจะคงลักษณะบ้านและสวนของชาวน่าซีที่เป็นแบบ “แบ่งเป็นสามส่วนและมีกำแพงหนึ่งกำแพงกั้นระหว่างประตูใหญ่และตัวบ้าน” “มีห้องเป็นแถวล้อมรอบทั้งสี่ด้านและมีเพดานทะลุฟ้าห้าแห่ง” “ทางเข้าหนึ่งแห่งสวนสองแห่ง” “ทางเข้าหนึ่งแห่งสวนหลายแห่ง” เอาไว้ ภายในสวนเต็มไปด้วย สะพาน น้ำ นก และดอกไม้หอม การตกแต่งภายในตลอดจนประโยชน์ใช้สอยของห้องพักจะแตกต่างจากห้องแบบเดิมที่เป็นที่อยู่อาศัยของชาวน่าซี กลุ่มลูกค้าเป้าหมายของโรงแรมที่พักคือนักท่องเที่ยว ในขณะที่เดิมเป็นที่อยู่อาศัยของสมาชิกในครอบครัวชาวน่าซี ดังนั้น การตกแต่งของโรงแรมที่พักจึงเป็นเช่นเดียวกับมาตรฐานของโรงแรมทั่วไป

โดยทั่วไปแล้ว ห้องพักหนึ่งห้องมีเตียงสองหลังและมีห้องน้ำในตัว จึงสามารถอาบน้ำได้ทุกวันซึ่งนับว่าทันสมัยมาก นอกจากนี้ ในห้องยังมีเครื่องปรับอากาศและเคเบิ้ลทีวี มีบริการน้ำร้อน 24 ชั่วโมงสิ่งที่แตกต่างจากโรงแรมทั่วไป คือ ภายในโรงแรมที่พักของชาวน่าซีจะตกแต่งด้วยไม้สนทั้งหมดเช่น พื้น กำแพงเพดาน เป็นต้นในขณะที่โรงแรมอื่นๆ ตกแต่งด้วยกระเบื้องและอิฐ ห้องพัก

[1]于洪：《丽江古城形成发展与纳西族文化变迁》，中央民族大学博士学位论文，2007 年，第 134 页。(การพัฒนาเมืองเก่าลี่เจียงและการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมน่าซี)

แต่ละห้องจะแตกต่างจากห้องนอนของชาวน่าซีเอง ถ้าเป็นบ้านพักของชาวน่าซีจะแบ่งออกเป็นห้องใหญ่ตรงกลาง และห้องเล็กที่อยู่ด้านข้างสมาชิกในครอบครัวอาศัยอยู่ในห้องพักที่แตกต่างตามสถานภาพในครอบครัวที่แตกต่างกัน การเรียงห้องเป็นไปตามลำดับอาวุโส ในขณะที่ โรงแรมที่พักไม่มีการแบ่งห้องตามลำดับอาวุโสมีเพียงราคาที่แตกต่างกัน บางห้องมีราคาแพง ในขณะที่บางห้องมีราคาถูก และบริการให้นักท่องเที่ยวเท่านั้น

เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวที่เป็นขาประจำเพิ่มขึ้นนักท่องเที่ยวเหล่านี้จึงสนิทสนมกับกับเจ้าของโรงแรมที่พักชาวน่าซีราวกับเป็นญาติกัน พวกเขาจะนั่งคุยเล่นกันในสวนเพื่อสอบถามสถานที และเส้นทางกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจอาหารพื้นเมือง และวัฒนธรรมของชาวน่าซี ฯลฯ ในทางกลับกัน เจ้าของ โรงแรมที่พักก็จะพูดคุยกับนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ในประเทศของนักท่องเที่ยวเช่น ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ นอกจากนี้ยังมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดวางและรายการการบริการตามความชอบของนักท่องเที่ยวด้วยดังนั้น บ้านของชาวน่าซีเลยค่อยๆ กลายเป็นโรงแรมที่พักของนักท่องเที่ยว

ประเภทของโรงแรมที่พัก

ประเภทของโรงแรมที่พักสามารถแบ่งออกเป็นประเภทธรรมดาและประเภทหรูหรา ประเภทธรรมดาส่วนใหญ่คือบ้านที่ “แบ่งเป็นสามส่วนและมีกำแพงหนึ่งกำแพงกั้นระหว่างประตูใหญ่และตัวบ้าน” แบบหรูหราส่วนใหญ่คือบ้านที่มี “ทางเข้าหนึ่งแห่งสวนสองแห่ง” และ “ทางเข้าหนึ่งแห่งสวนหลายแห่ง” นอกจากนี้ยังมีประเภท “มีห้องเป็นแถวล้อมรอบทั้งสี่ด้านและมีเพดานทะลุฟ้าห้าแห่ง” ตัวอย่างเช่น เชี่ยนเสวี่ยโหลว ซึ่งเป็นโรงแรมที่พักแบบหรูหรา (แบบทางเข้าหนึ่งแห่งสวนหลายแห่ง) ตั้งอยู่ตีนเขาเขาสิงโต ใจกลางเมืองที่เป็นเขตต่อระหว่างเมืองเก่าและเมืองใหม่ เป็นสิ่งก่อสร้างสไตล์น่าซีที่สร้างขึ้นโดยพระเมี่ยวหมิง ซึ่งเป็นพระนักกวีที่มีชื่อเสียงที่มีอายุอยู่ในช่วงรัชสมัยเจียจิ่งและเต้ากวางของราชวงศ์ชิง หลังจากผ่านร้อนผ่านหนาวมาสองร้อยกว่าปี ก็ยังคงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ผู้คนมาแต่งบทกวี ภาพวาด และเล่นดนตรีกัน จนมีชื่อเสียงแพร่กระจายไปกว้างไกลเชี่ยนเสวี่ยโหลว มีตำแหน่งที่ตั้งที่ยอดเยี่ยมมาก เมื่อขึ้นไปข้างบนจะสามารถมองเห็นทิวทัศน์ที่สวยงามทั้งของเมืองเก่าและเมืองใหม่ ความงดงามของภูเขาหิมะมังกรหยกทำให้ผู้ที่ได้พบเห็นถึงกับลืมไม่ลง ดังนั้น ราคาของห้องพักเลยค่อนข้างแพง

โรงแรมบ่อน้ำสามตา ตั้งอยู่เลขที่ 58 ซอยกวางปี้ ถนนกวางอี้ ข้างๆ โรงแรมมีบ่อน้ำเล็กๆ ชื่อว่า บ่อสามตา ซึ่งแบ่งออกเป็นสามส่วน ส่วนแรกเป็นน้ำใช้ดื่ม ส่วนที่สองใช้ล้างผักและส่วนที่สามใช้ซักเสื้อเลยมีการตั้งชื่อให้ว่า บ่อน้ำสามตาหน้าประตูโรงแรมแขวนป้ายไว้ว่าบ้านพักอาศัยที่มีความสำคัญ แสดงให้เห็นว่าสถานที่แห่งนี้มีประวัติอันยาวนาน เป็นบ้านแบบ “มีห้องเป็นแถวล้อมรอบทั้งสี่ด้านและมีเพดานทะลุฟ้าห้าแห่ง” บ้านแบบนี้ไม่แตกต่างจากบ้านของชาวน่าซีสูงอายุมากนัก เพียงแต่ว่าห้องนอนเดิมกลายเป็นห้องพักแขกไป ซึ่งเหมือนกับห้องมาตรฐานทั่วไป

เจ้าของโรงแรม กล่าวว่าโรงแรมนี้มีประวัติศาสตร์กว่า 300 ปี เคยเป็นที่พักระหว่างทางที่สำคัญของของพ่อค้าลำเลียงชาในอวิ๋นหนาน (ยูนนาน) （云南省）แม้ว่าจะไม่เคยมีการวิจัยมาก่อน แต่เมื่อมาถึงที่นี่ จะมีความรู้สึกที่แตกต่างจากโรงแรมอื่นๆ นั่นคือความโบราณและความแปลกตา สวนของโรงแรมบ่อน้ำสามตาแบ่งเป็นส่วนหน้า กลางและหลัง ภายในบ้านโบราณน่าซีขนาดใหญ่ สวนยังคงหอมไปด้วยกลิ่นดอกไม้ มีเสียงนกร้องเพลง มีต้นบอนไซตั้งอยู่มากมาย ทำให้ทุกที่เต็มไปด้วยบรรยากาศแบบโบราณ และมีบ้านที่ดัดแปลงเป็นโรงแรมที่พักมากขึ้นเรื่อยๆ

การบริหารโฮมสเตย์ในลี่เจียงมี 3 รูปแบบคือ หนึ่ง บริหารโดยคนต่างถิ่น สองคือ บริหารโดยคนต่างถิ่นและคนในท้องถิ่น และสามคือ บริหารโดยคนในท้องถิ่น ถึงแม้ว่าสิ่งอำนวยความสะดวกภายในจะปรับปรุงตามมาตรฐานของโรงแรมที่พักทั่วไปแล้ว แต่ตามกฎระเบียบของหน่วยงานบริหารและอนุรักษ์เมืองเก่าวัฒนธรรมลี่เจียงได้กำหนดไว้ว่า ห้ามเปลี่ยนแปลงลักษณะและหน้าตาของบ้านเหล่านี้ ในมุมมองของผู้ประกอบการโรงแรมรายนี้ การทำเช่นนี้นอกจากจะทำให้คนในท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจแล้ว ยังทำให้มีทุนในการซ่อมแซมบ้านพักที่อยู่อาศัยและช่วยอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวน่าซีไว้ได้ เป็นการจัดการชีวิตและกิจกรรมการผลิตของคนท้องถิ่นและคนต่างถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ไม่เพียงแต่สามารถรักษาเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมน่าซีไว้ได้เท่านั้น ยังสามารถดูดซับวัฒนธรรมต่างถิ่นเข้ามาไว้ด้วย

จากเนื้อหาที่กล่าวมาในบทนี้จะเห็นได้ว่าหมู่บ้านกลางน้ำโจวจวง และเมืองโบราณต้าเหยียนลี่เจียงได้ผ่านกระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาจนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมอย่างสูง และการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในระดับมหภาคของโจวจวงและลี่เจียงเริ่มปรากฏผลเป็นรูปธรรมชัดเจน แต่นอกเหนือจากการศึกษาการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในระดับมหภาคแล้วยังสามารถพิจารณาในระดับจุลภาคหรือตัวสินค้าวัฒนธรรมได้อีกด้วย ดังจะกล่าวถึงในบทต่อไป

บทที่ 6

สินค้าวัฒนธรรมประจำถิ่น : การสร้างความหมายและการจัดการ

กรณีศึกษาขาหมูว่านซาน โจวจวง และการแสดงและดนตรีโบราณน่าซี ลี่เจียง

บทนี้เป็นการนำเสนอตัวอย่างสินค้าวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของโจวจวงและลี่เจียง เพื่อแสดงให้เห็นถึงการสร้างความหมายและเรื่องราวให้กับสินค้าวัฒนธรรม และการจัดการที่ทำให้สินค้าวัฒนธรรมประจำถิ่นกลายเป็นอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในรูปแบบต่างๆ โดยเลือกสินค้าวัฒนธรรมประจำถิ่นที่โดดเด่นที่สุดของโจวจวง คือ ขาหมูว่านซาน และในกรณีของลี่เจียง คือ ศิลปะการแสดงและดนตรีโบราณน่าซีเป็นกรณีศึกษา

การศึกษาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมสามารถพิจารณาได้จากหลายมุมมองและหลายระดับการวิเคราะห์ ในศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเน้นให้ความสำคัญกับการตีความและให้ความหมายต่อสิ่งที่เรียกว่า “อุตสาหกรรมวัฒนธรรม” ในประเทศจีนเป็นลำดับแรก โดยเฉพาะจากมุมมองของผู้ที่มีส่วนปฏิบัติการหรือดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจหรือทางวัฒนธรรมในนามของ “อุตสาหกรรมวัฒนธรรม” โดยเน้นไปที่อุตสาหกรรมวัฒนธรรมในภาคชนบท ซึ่งมีทุนหรือรากฐานมาจากมรดกทางวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นดังเช่นในกรณีของโจวจวงและลี่เจียง

หากพิจารณาในระดับมหภาค จากมุมมองของรัฐบาลกลางหรือผู้บริหารประเทศ “โจวจวง” และ “ลี่เจียง” ต่างมีฐานะเป็นอุตสาหกรรมวัฒนธรรมหรือสินค้าวัฒนธรรมที่สำคัญของประเทศจีน ซึ่งกำลังเติบโตและได้รับความนิยมอย่างสูงจากกลุ่มผู้บริโภคหรือนักท่องเที่ยวทั้งจากภายในประเทศจีนและจากต่างประเทศ และเป็นอุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่มีศักยภาพสูงและควรได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากภาครัฐ

ในขณะเดียวกัน เมื่อพิจารณาในระดับท้องถิ่น จากมุมมองของผู้ประกอบการในท้องถิ่น สินค้าพื้นเมืองหรือสินค้าวัฒนธรรมประจำถิ่นที่มีเอกลักษณ์แตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่นก็มีลักษณะเป็นอุตสาหกรรมวัฒนธรรมรูปแบบหนึ่งเช่นกัน สินค้าวัฒนธรรมในที่นี้หมายถึง สินค้าที่มีฐานมาจากมรดกวัฒนธรรม หรือทุนทางวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น โดยมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับศิลปะ ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตพื้นบ้าน วัตถุทางวัฒนธรรม เครื่องมือเครื่องใช้ สิ่งของ

ต่างๆ ที่ประดิษฐ์หรือสร้างสรรค์ขึ้นโดยมนุษย์ รวมไปถึงมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage) เช่น ดนตรี เพลง การแสดง เรื่องเล่า นิทานพื้นบ้าน ฯลฯ

หลังจากที่ท่องเที่ยวในโจวจวงและลี่เจียงขยายตัวอย่างมาก มีการเปลี่ยนแปลงที่น่าสนใจเกี่ยวกับสินค้าวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งในแง่ที่เป็นการสร้างความหมายและเรื่องราว การทำให้เป็นอุตสาหกรรมและมีการบริหารจัดการที่เป็นระบบมากขึ้น ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากสนับสนุนของภาครัฐทั้งส่วนกลางและท้องถิ่น และจากแรงผลักของทุนและนักลงทุนทั้งจากภายในท้องถิ่นและจากภายนอกที่มองเห็นช่องทางสนองตอบความต้องการของตลาดสินค้าวัฒนธรรมที่นับวันจะขยายตัวมากขึ้น และผลักดันให้เกิดอุตสาหกรรมของสินค้าวัฒนธรรมในชนบท

ในกรณีโจวจวง รูปแบบการจัดการอุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่เห็นได้ชัดเจนคือ การจัดการที่มีลักษณะรวมศูนย์โดยองค์กรธุรกิจที่บริหารโดยรัฐบาลท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการทำให้ขาหมูว่านซานกลายสภาพจากสินค้าวัฒนธรรมที่ทำขายกันเองในชุมชนหรือในท้องถิ่นไปเป็นสินค้าที่มีการผลิตแบบอุตสาหกรรม ทั้งนี้เพื่อสนองตอบความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนอย่างมาก หลังจากที่โจวจวงกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง

แม้ว่าโดยนิยามคำว่า “อุตสาหกรรมวัฒนธรรม” ไม่ได้มีความหมายจำเพาะเจาะจงถึง “การกลายเป็นอุตสาหกรรมของสินค้าวัฒนธรรม” (Industrialization of cultural product) ในลักษณะที่มีกระบวนการผลิตและจัดจำหน่ายสินค้าวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ มีการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักรที่มุ่งเน้นการผลิตจำนวนมากและเป็นมาตรฐานเดียวกันเท่านั้น แต่มีความหมายกว้างครอบคลุมถึงอุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่แม้ไม่ได้มีกระบวนผลิตอย่างเป็นอุตสาหกรรม หากแต่ได้แพร่หลายไปยังกลุ่มผู้บริโภคจำนวนมากหรือในสังคมวงกว้างด้วย

หากพิจารณาจากกรณีของโจวจวงจะเห็นได้ว่า สินค้าวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ได้รับความนิยมอย่าง “ขาหมูว่านซาน” ในปัจจุบัน ได้กลายเป็นอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในความหมายที่เป็นกระบวนการผลิตแบบรวมศูนย์ โดยใช้เครื่องจักรและเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เน้นการผลิตจำนวนมากและเป็นมาตรฐานเดียวกันอย่างเต็มรูปแบบ และกำลังกลายเป็นสินค้าวัฒนธรรมท้องถิ่นที่แพร่หลายไปยังตลาดที่กว้างขวางไปกว่าท้องถิ่นโจวจวง

ขณะที่ในกรณีของลี่เจียงจะเห็นรูปแบบการจัดการที่แตกต่างออกไป แต่ก็มีความน่าสนใจไม่แพ้กัน สำหรับอุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่จะกล่าวถึงในกรณีลี่เจียงนั้นมีลักษณะเป็นอุตสาหกรรมวัฒนธรรมที่มีฐานมาจาก “มรดกวัฒนธรรมเป็นนามธรรม” หรือ “มรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้” (Intangible Cultural Heritage) ได้แก่ ดนตรีและการแสดง ซึ่งริเริ่มและดำเนินการโดยกลุ่มนักดนตรีท้องถิ่นและศิลปินพื้นบ้านชาวน่าซี อย่างเช่น คณะดนตรีโบราณต้าเหยียน และกลุ่มศิลปะท้องถิ่นตงปา ที่รวมตัวกันสร้างอุตสาหกรรมวัฒนธรรมโดยคนท้องถิ่นจากมรดกวัฒนธรรมโบราณ โดยการใช้รูปแบบการจัดการองค์กรธุรกิจสมัยใหม่ ก่อเกิดเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางหรือขนาดเล็กขึ้นในท้องถิ่นที่ได้รับความนิยมอย่างสูงและสร้างรายได้จำนวนไม่น้อยให้กับคนท้องถิ่นพร้อมๆ ไปกับทำหน้าที่อนุรักษ์และสืบทอดมรดกวัฒนธรรมโบราณที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นให้มีความหมายในโลกปัจจุบัน และอาจกล่าวได้ว่าเป็นหนึ่งในกรณีศึกษาที่สำคัญของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมประเภทนี้ในประเทศจีน

6.1 ขาหมูว่านซาน : สินค้าวัฒนธรรมประจำถิ่นโจวจวง

ว่านซานถี (ขาหมูว่านซาน) อาหารจานพิเศษของโจวจวง[1]

กล่าวกันว่าประวัติศาสตร์อันยาวนานและวัฒนธรรมที่สั่งสมมาแต่โบราณกาลทำให้อาหารของโจวจวงพิเศษกว่าที่อื่น ถือกันว่า “ว่านซานถี” หรือ “ขาหมูว่านซาน” มีความพิเศษมากที่สุดจนทุกคนที่มาโจวจวงจะต้องชิม ขาหมูว่านซานคืออาหารที่มหาเศรษฐีเจียงหนานเสิ่นว่านซานใช้ต้อนรับทุกครั้งแขกที่มีแขกมาที่บ้าน จนมีคำกล่าวกันว่า “ถ้าที่บ้านมีการจัดงานเลี้ยง ก็ต้องมีขาหมูทอดกรอบ”หลังจากการสืบทอดกันต่อมานับร้อยๆปี ขาหมูว่านซาน ได้กลายเป็นอาหารหลักในเทศกาลปีใหม่ และงานแต่งงานของชาวโจวจวงไปเสียแล้ว การทานขาหมูว่านซาน แฝงไว้ด้วยความหมายว่าการอยู่ร่วมกันครบทั้งครอบครัว และเป็นอาหารชั้นเลิศที่ขาดไม่ได้ในการต้อนรับอาคันตุกะ

[1]สรุปจาก 陈益等：《九百岁的水镇周庄》，西安：西安地图出版社，2010 年，第 108-119 页。(โจวจวงเมืองกลางน้ำที่มีอายุเก้าร้อยปี)

ขาหมูว่านซานใช้วัตถุดิบในการทำชั้นดี โดยเลือกใช้ขาหลังของหมูที่มีปริมาณเนื้อมันและเนื้อแดงพอดี จากน้ำเติมเครื่องปรุงที่ผสมเสร็จแล้ว เติมน้ำแล้ววางลงบนหม้อดินเผาขนาดใหญ่ ใช้การต้มหรืออบหรือนึ่งเป็นเวลาหนึ่งคืนหนึ่งวันเต็ม ไฟที่ใช้ต้องสลับกันระหว่างไฟอ่อนและไฟแรง แต่ใช้ไฟอ่อนเป็นหลัก เมื่อต้มสุกแล้ว ขาหมูทั้งขาจะคุกกรุ่นไปด้วยไอร้อนๆ หนังหมูเป็นสีแดงสวย เนื้ออวบแน่น ส่งกลิ่นหอมฟุ้งกระจายไปทั่วทุกสารทิศ วิธีการกินขาหมูว่านซานก็แปลกพิสดาร ในขาหมูจะมีกระดูกสองท่อน ต้องดึงกระดูกท่อนที่เล็กกว่าออกมาก่อน โดยที่ต้องไม่กระทบรูปร่างของขาหมู แล้วใช้กระดูกท่อนนี้เป็นมีด กรีดลงบนเนื้อขาหมู วิธีการกินเช่นนี้เกิดจากเมื่อครั้งที่ จูหยวนจาง ซึ่งเป็นฮ่องเต้สมัยราชวงศ์หมิงต้องการแกล้งเสิ่นว่านซาน เลยออกโจทย์ให้แก้แต่เสิ่นว่านซานก็สามารถใช้ไหวพริบจนแก้ได้ จนเกิดวิธีการกินดังกล่าว ฮ่องเต้จูหยวนจาง เลยตรัสว่า “งั้นก็เรียกวิธีการกินนี้ว่าการใช้กระดูกแทนมีดละกัน” จนกลายเป็นวิธีการกินขาหมูว่านซานของโจวจวงตั้งแต่นั้นมา

เศรษฐีเสิ่นว่านซาน – ที่มาของเรื่องราว “ขาหมูว่านซาน แห่งเมืองโจวจวง”

เสิ่นว่านซาน ชื่อฟู่ หรือจ้งหรง นิยมเรียกกันว่าว่านซาน เนื่องจากเป็นหนึ่งในสามบุคคลที่มีชื่อเสียงโดดเด่นที่สุด มีอีกชื่อหนึ่ง ว่านซานซิ่ว หมายถึงเป็นตัวแทนของความร่ำรวยมหาศาล

ในยุคกลางราชวงศ์หยวน เสิ่นโย่ว บิดาของเสิ่นว่านซานได้อพยพครอบครัวจากเขตหนานสวิน（南浔）เมืองอู๋ซิง（吴兴）(ปัจจุบันคือเมืองหูโจว（湖州）ในมณฑลเจ้อเจียง（浙江省）ไปที่ตงไจ่ในโจวจวง ต่อมาย้ายไปที่หยินจื่อปังหลังจากที่ร่ำรวยมั่งคั่งแล้ว เสิ่นว่านซานได้ใช้เมืองซูโจว（苏州市）เป็นสถานที่สำคัญในการทำมาค้าขายเขาเคยสนับสนุนผู้ปกครองที่ชื่อว่าจางซื่อเฉิงในอำเภอหนึ่งของเมืองซูโจว（苏州市）จนจางซื่อเฉิงสลักแผ่นป้ายจารึกสรรเสริญให้

ต่อมาจูหยวนจางได้สถาปนาราชวงศ์หมิง และตั้งเมืองหลวงที่นครหนานจิง (นานกิง)（南京市）เสิ่นว่านซานได้บริจาคเงินช่วยเหลือในการสร้างเมืองหนานจิง (นานกิง)（南京市） ซึ่งคิดเป็นพื้นที่หนึ่งในสามของเมือง จูหยวนจางจึงพระราชทานยศแก่บุตรชายทั้งสองของเสิ่นว่านซาน เสิ่นว่านซานยังสร้างอาคารที่มีระเบียงยาวและมีเสาถึง1654 ต้นภัตตาคารอีก 4 แห่งในหนานจิง (นานกิง)（南京市 เสิ่นว่านซานมีชีวิตความเป็นอยู่ที่สะดวกสบายแต่หลังจากนั้นไม่นานก็ถูกจูหยวนจางสั่งให้ไปเป็นทหารจนต้องใช้ชีวิตที่เหลืออยู่ในอวิ๋นหนาน(ยูนนาน) （云南省）จนตาย

เสิ่นว่านซานเคยใช้ชีวิตทั้งในโจวจวง ซูโจว（苏州市）หนานจิง (นานกิง)（南京市）อวิ๋นหนาน(ยูนนาน) （云南省）แต่โจวจวงคือสถานที่ที่เขาได้ก่อร่างสร้างตัวจนร่ำรวยเป็นเศรษฐี

“บ้านของเสิ่นว่านซานอยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือไปประมาณครึ่งลี้ อยู่ในพื้นที่ของตงจวงและหยินจื่อปัง พื้นที่โกดังศาลาสวนดอกไม้และตัวบ้านเชื่อมต่อกันหมด”[1] “ปัจจุบันนี้ในโจวจวงยังคงสภาพบ้านเก่าของเสิ่นว่านซานอยู่”[2] แม้ว่าเสิ่นว่านซานจะได้รับการสถาปนายศจากจางซื่อเฉิงและจูหยวนจางแต่เขาก็ไม่ต้องการที่จะไปจากโจวจวง“ ในยุคราชวงศ์หยวนมีนักปราชญ์ชาวอู๋เซี่ยนท่านหนึ่งชื่อว่าหวางสิงหรือจื่อจ้งเสิ่นว่านซานลงทุนด้วยเงินค่าจ้างราคาสูง เพื่อเชิญนักปราชญ์ท่านนี้ให้เป็นอาจารย์สอนหนังสือลูกหลานในบ้าน”[3] แสดงให้เห็นว่าเสิ่นว่านซานอยากให้ลูกหลานใช้ชีวิตอยู่ในสถานที่ที่อุดมสมบูรณ์เช่นโจวจวงต่อไปจึงได้ใช้จ่ายเงินจำนวนมากในด้านการศึกษาของลูกหลานเพื่อให้ตระกูลเสิ่นเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

ปัจจัยสำคัญ 3 ประการทำให้เสิ่นว่านซานร่ำรวยเป็นเศรษฐีนั้นคือ

1. การบุกเบิกที่ดินทำนา

มีบันทึกที่กล่าวถึงปัจจัยเหล่านี้อยู่มากมายแต่ผู้ที่ยกประเด็นนี้ขึ้นมากล่าวอย่างจริงจังคือนายเฉินเจ้าหงแห่งหอจดหมายเหตุเมืองคุนซาน โดยกล่าวไว้ในบทความเรื่อง ”**ความร่ำรวยและความตกต่ำของเสิ่นว่านซาน มหาเศรษฐีต้นราชวงศ์หมิง**” ใน ”งานสัมมนาทางวิชาการทางประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของราชวงศ์หมิง” โดยระบุอย่างชัดเจนว่าเสิ่นว่านซาน ”ร่ำรวยจากการทำนา” “สะสมที่นาจนร่ำรวย” ”สะสมที่นาจนมีทรัพย์สมบัติมหาศาลมีที่นาทั่วประเทศ” กล่าวได้ว่าเสิ่นว่านซานร่ำรวยจากการบุกเบิกที่ดินทำนาจนกลายเป็นมหาเศรษฐีอันดับหนึ่งของเจียงหนาน

[1]昆山市周庄镇志编辑委员会：《周庄镇志·杂记》（卷二），上海：上海三联书店，1992 年。(บันทึกหมู่บ้านโจวจวง)

[2]昆山市周庄镇志编辑委员会：《周庄镇志·杂记》（卷六），上海：上海三联书店，1992 年。(บันทึกหมู่บ้านโจวจวง)

[3]昆山市周庄镇志编辑委员会：《周庄镇志·杂记》（卷六），上海：上海三联书店，1992 年。(บันทึกหมู่บ้านโจวจวง)

2. การได้รับการแบ่งทรัพย์สมบัติ

มีคนกล่าวว่า"เสิ่นว่านซานร่ำรวยได้เพราะได้รับแบ่งสมบัติจากคนตะกูลลู่ ชาวอู๋เจี่ย"[1] และมีคนกล่าวอีกว่า "ในบั้นปลายชีวิตของลู่เต้าหยวนซึ่งเป็นเศรษฐีอันดับหนึ่งสมัยราชวงศ์หยวนได้แบ่งทรัพย์สมบัติให้แก่ผู้ช่วยบริหารการเงินของตนสองคนหนึ่งในนั้นก็คือเสิ่นว่านซานกล่าวโดยสรุปเสิ่นว่านซานกลายเป็นเศรษฐีเจียงหนานได้เพราะทรัพย์สมบัติของคนแซ่ลู่ซึ่งอาศัยอยู่ที่ทะเลสาบเฟินหูอำเภออู๋เจียง（吴江市）

3. การค้าขายกับต่างประเทศ

ตามบันทึกของอำเภออู๋เจียง（吴江市）"เสิ่นว่านซานมีบ้านที่โจวจวงในอู๋เจียง（吴江市）เขาร่ำรวยเป็นอันดับหนึ่งของประเทศมีการเล่าต่อกันมาว่าร่ำรวยจากการค้าขายกับต่างประเทศ"[2] อู๋หานนักประวัติศาสตร์ที่มีชื่อเสียงของจีนได้กล่าวไว้ว่า "เสิ่นว่านซานแห่งซูโจว（苏州市）ร่ำรวยจากการค้าขายกับต่างประเทศ" แสดงว่าเสิ่นว่านซานกลายเป็นมหาเศรษฐีได้เพราะนำสินค้าไปขายต่างประเทศ

แท้จริงแล้วเสิ่นว่านซานกลายเป็นมหาเศรษฐีเจียงหนานได้เพราะทั้ง 3 ปัจจัยดังกล่าว ปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ถ้าหากต้นตระกูลเสิ่นว่านซานก่อร่างสร้างตัวจากการทำนาพ่อรวยลูกหลานสืบทอดการเก็บเกี่ยวเพาะปลูกกันต่อมาแสดงว่าการทำนาคืออาชีพพื้นฐานของเขา เสิ่นว่านซานได้รับทรัพย์สมบัติมหาศาลจากคนแซ่ลู่เสิ่นว่านซานมีวิธีบริหารเงินที่ยอดเยี่ยม ซึ่งแสดงให้ถึงความสามารถในการบริหารเศรษฐกิจของเขาทำให้เขามีต้นทุนและปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่ความความมั่งคั่งเมื่อมีทุนมหาศาลเสิ่นว่านซานยังคงบุกเบิกที่นาต่อไปในขณะเดียวกันก็ทำให้โจวจวงกลายเป็นแหล่งค้าขายและหมุนเวียนสินค้าเขาอาศัยความได้เปรียบทางภูมิประเทศของลุ่มแม่น้ำไป่เสี่ยน (แม่น้ำตะวันออก) ที่ทางตะวันตกมีพื้นที่ติดกับคลองขนส่งระหว่างมหานครเป่ยจิง(ปักกิ่ง)（北京直辖市）และหังโจว（杭州市）และทางตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ติดกับแม่น้ำหลิ่วในการขนสินค้าต่างๆไปขายยังต่างประเทศเช่นผ้า

[1]昆山市周庄镇志编辑委员会：《周庄镇志·杂记》（卷六），上海：上海三联书店，1992 年。(บันทึกหมู่บ้านโจวจวง)

[2]吴江地方志编纂委员会编：《吴江县志》南京：江苏科学技术，1994 年。(บันทึกอำเภออู่เจียง)

ไหมเครื่องเคลือบอาหารและงานฝีมือ ฯลฯ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นแห่งเส้นทางการกลายเศรษฐีอันดับหนึ่งแห่งเจียงหนานที่มีทรัพย์สมบัติมหาศาลและมีที่นาทั่วประเทศ เสิ่นว่านซานใช้เงินส่วนหนึ่งที่ได้จากการค้าขายไปซื้อที่นาอีกส่วนหนึ่งเป็นทุนการค้า ดังนั้นเขาจึงมีพื้นฐานความร่ำรวยจากการเพาะปลูกใช้ทรัพย์สมบัติที่ได้รับแบ่งมาเป็นทุนในการค้าขายกับต่างประเทศจนกลายเป็นเศรษฐีผู้มั่งคั่งอย่างรวดเร็ว กล่าวกันว่าที่โจวจวงสามารถกลายเป็นเมืองได้จากที่เคยเป็นเพียงหมู่บ้านชนบทก็เป็นผลงานของพ่อลูกเสิ่นว่านซานแทบทั้งสิ้น

ตำนานเล่าว่า เสิ่นว่านซานร่ำรวยจนเป็นที่อิจฉาของจูหยวนจางหลังจากที่ต้องประสบวิกฤติอย่างหนักถึงสามครั้งในราชวงศ์หยวนและราชวงศ์หมิงตระกูลเสิ่นก็ตกต่ำลงอย่างรวดเร็ว

วิกฤติครั้งแรกเกิดเมื่อประมาณก่อนและหลังปีที่ 6 แห่งรัชสมัยหมิงหงอู่ (ค.ศ.1373) ตามบันทึกเมืองโจวจวงกล่าวไว้ว่า“ ‘พงศาวดารราชวงศ์หมิงหม่าโห้วจ้วน’ ในรัชสมัยหงอู่เศรษฐีเสิ่นว่านซานช่วยสร้างเมืองคิดเป็นพื้นที่หนึ่งในสามและได้แจกเบี้ยเลี้ยงให้แก่กองทัพซึ่งทำให้ฮ่องเต้กริ้วจนรับสั่งว่าเสิ่นว่านซานคิดจะก่อความวุ่นวายในบ้านเมืองต้องประหารชีวิตแต่มีขุนนางทักท้วงว่าผู้ที่เป็นกาลกินีของบ้านเมืองเช่นนี้สวรรค์จะลงโทษเองพระองค์จะลงโทษไปไย เสิ่นว่านซานจึงถูกเนรเทศไปทหารที่อวิ๋นหนาน (ยูนนาน) （云南省）

นอกจากนี้ลูกเขยคนที่สองของเสิ่นว่านซานก็ถูกเนรเทศไปที่เฉาโจว (แต้จิ๋ว)（潮州）ก่อนหน้านี้เสิ่นว่านซานนอกจากจะช่วยสร้างกำแพงเมืองจากประตูหงอู่ไปประตูสุ่ยซีแล้วยังได้ถวายฟอสซิลทองคำขาว 2000 ก้อนทองคำ 100 กิโลกรัมทหารเสื้อเกราะ 10 นายม้าเสื้อเกราะ 10 ตัว สร้างอาคารและภัตตาคารในเมืองหนานจิง (นานกิง)（南京市）เป็นต้นวิกฤติครั้งนี้ไม่เพียงแต่ทำให้ตระกูลเสิ่นต้องสูญเสียเสิ่นว่านซานซึ่งเป็นผู้นำครอบครัวไปความร่ำรวยยังลดน้อยไปกว่าครึ่งหนึ่งจนกล่าวได้ว่าเสียทั้งทรัพย์เสียทั้งคน นอกจากนี้ตอนที่เสิ่นว่านซานถูกจับชาวบ้านในโจวจวงก็พลอยโดนหางเลขไปด้วยถึงขนาดจะฆ่าล้างบางชาวบ้านทั้งหมู่บ้านโชคดีที่มีชาวบ้านกล้าหาญผู้หนึ่งชื่อว่านายสวีหมินว่างยอมเสี่ยงชีวิตเดินทางไปร้องเรียนถึงเมืองหลวงจึงสามารถช่วยชีวิตชาวบ้านทั้งหมดไว้ได้

วิกฤติครั้งที่สองเกิดขึ้นช่วงฤดูใบไม้ผลิในปีที่สิบเก้าแห่งรัชสมัยหมิงหงอู่ (ค.ศ.1386) “เสิ่นจี้ลูกชายคนโตของเสิ่นว่านซานถูกจับขังคุกระหว่างเดินทางไปเมืองหลวงป๋อซีลูกชายคนรองก็

ถูกจับเช่นเดียวกันและถูกขังคุกเช่นเดียวกับพี่ชาย”[1] ลูกชายทั้งสองของเสิ่นว่านซานถูกจับขังคุกด้วยข้อหาเกี่ยวกับเรื่องภาษีที่นาในปีเดียวกันปั๋วซีก็ตายในคุกต่อมาเอาศพมาฝังที่หมู่บ้านซิ่งชุนในโจวจวงวิกฤติครั้งนี้มีผลกระทบต่อรากฐานทางธุรกิจของตระกูลเสิ่นอย่างหนัก

วิกฤติครั้งที่ที่สามเกิดขึ้นในปีที่สามสิบเอ็ดแห่งรัชสมัยหงอู่ (ค.ศ.1398) “มีการทูลต่อฮ่องแต้ว่าเสวียเหวินลูกเขยของเสิ่นว่านซานและหลานวี่สมคบคิดกัน จึงจับทั้งสองมาไต่สวนภรรยาและลูกสาวรวมทั้งคนอีกเจ็ดสิบสองคนของสองครอบครัวก็ถูกจับด้วย เดือนกุมภาพันธ์ในปีที่สามสิบเอ็ดแห่งรัชสมัยหงอู่เหลนของเสิ่นว่านซานรวมหกคนและคนตระกูลกู้ทั้งหมดถูกประหารชีวิตโดยการแยกร่างกายออกเป็นส่วนๆ”[2] วิกฤติครั้งทำให้ครอบครัวลูกเขยของเสิ่นว่านซานคือกู้เสวียเหวินและคนในตระกูลเสิ่นอีกหกคนรวมทั้งสิ้นเกือบ 80 ชีวิตถูกประหารพร้อมทั้งถูกยึดที่นาทั้งหมดถือได้ว่าเป็นการฆ่าล้างตระกูลเสิ่นเลยทีเดียว ธุรกิจครอบครัวที่เสิ่นว่านซานสร้างขึ้นมาด้วยความอุตสาหะพยายามล่มสลายลงตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

ดังนั้นเสิ่นว่านซานแห่งโจวจวงผู้ซึ่งได้รับฉายาว่าเศรษฐีอันดับหนึ่งแห่งเจียงหนานจึงต้องประสบกับความตกต่ำจากที่เคยเจริญรุ่งเรืองถึงที่สุดแต่เขาก็เป็นบุคคลที่ควรค่าแก่การศึกษาเรียนรู้เป็นตัวอย่าง ร่องรอยประวัติศาสตร์ที่เขาได้ทิ้งไว้ในโจวจวงจึงเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวผู้เชี่ยวชาญนักวิชาการทั้งชาวจีนและชาวต่างประเทศ

เรื่องราวของเศรษฐีเสิ่นว่านซานที่กล่าวมาข้างต้นเป็นต้นเค้าให้กับตำนานขาหมูว่านซานและทำให้เมนูอาหารจานหนึ่งกลายเป็นสินค้าวัฒนธรรมประจำถิ่นของโจวจวงที่นักท่องเที่ยวหรือคนที่มาเยือนโจวจวงต้องลิ้มลองหรือซื้อกลับไป ในพื้นที่บริเวณหมู่บ้านกลางน้ำโจวจวงมีร้านขายขาหมูกระจายอยู่มากกว่าสามสิบร้าน เรื่องราวของเศรษฐีเสิ่นทำให้ขาหมูว่านซานกลายเป็นสินค้าที่มีความหมายสำหรับนักท่องเที่ยว ทั้งกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เคยได้ยินเรื่องราวของเศรษฐกิจเสิ่นว่านซานมาก่อนในฐานะบุคคลสำคัญที่มีวีรกรรมและมีตัวตนจริงในประวัติศาสตร์จีน และสำหรับนักท่องเที่ยวที่แม้ไม่เคยได้ยินเรื่องราวของเศรษฐีเสิ่นว่านซานมาก่อน แต่เมื่อเดินเข้ามาเที่ยมชมหมู่บ้านกลางน้ำแห่งนี้ เรื่องราวของเศรษฐีเสิ่นว่านซานก็จะถูกบอกเล่าโดยไกด์นำชมหรือ

[1]昆山市周庄镇志编辑委员会：《周庄镇志·冢墓》（卷三），上海：上海三联书店，1992 年。(บันทึกหมู่บ้านโจวจวง)

[2]昆山市周庄镇志编辑委员会：《周庄镇志·杂记》（卷六），上海：上海三联书店，1992 年。(บันทึกหมู่บ้านโจวจวง)

รับรู้ได้จากการเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์โจวจวง อนุสรณ์สถานเสิ่นว่านซาน และบ้านตระกูลเสิ่นที่ตั้งอยู่ในเขตหมู่บ้านโบราณโจวจวงที่จัดแสดงหุ่นจำลองและวัตถุสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐีเสิ่นว่านซาน ไปจนกระทั่งถึงภาพสลักที่บอกเล่าประวัติเศรษฐีเสิ่นว่านซานบนผนังด้านหนึ่งของบ้านตระกูลเสิ่นตลอดแนวยาวของผนัง

ขาหมูว่านซาน : การผลิตแบบอุตสาหกรรมและการจัดการแบบรวมศูนย์

ผู้วิจัยไม่พบว่ามีงานศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสินค้าวัฒนธรรมกรณีนี้ รวมถึงงานที่ศึกษาวิจัยเจาะลึกไปที่สินค้าวัฒนธรรมท้องถิ่นประเภทอื่นๆ ของโจวจวง ส่วนใหญ่ที่พบจะเป็นงานศึกษาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมในระดับมหภาค โดยมีหมู่บ้านกลางน้ำโจวจวงเป็นหน่วยการวิเคราะห์ อย่างไรก็ดี จากการสำรวจเบื้องต้นและทำสถิติจำนวนร้านขายขาหมูว่านซานที่กระจายอยู่ทั่วเขตเมืองโบราณ สามารถกล่าวได้ว่า “ขาหมูว่านซาน”เป็นสินค้าวัฒนธรรมประจำถิ่นที่โดดเด่นที่สุดของโจวจวง จากที่เคยเป็นอาหารจานพิเศษที่ทำกินกันในครัวเรือนหรือในหมู่เครือญาติ ขาหมูว่านซานในปัจจุบันได้กลายเป็นสินค้าวัฒนธรรมที่ผลิตเพื่อขายให้กับนักท่องเที่ยวและเข้าสู่กระบวนการผลิตแบบอุตสาหกรรมอย่างเต็มตัว

จากการสอบถามจากผู้ค้าและคนในพื้นที่ ในเบื้องต้นน่าจะมี 2 ลักษณะ คือ ประเภทแรกประเภทที่ร้านค้าทำเอง มีร้านค้าขาหมูบางร้านที่ได้รับความนิยมเป็นพิเศษ และขึ้นชื่อว่าเป็นร้านที่อร่อยกว่าร้านอื่น อีกประเภทหนึ่ง คือ ร้านค้ารับสินค้าจากโรงงาน ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอคุนซาน（昆山市）จากการเดินทางไปสำรวจพื้นที่ในตำบลโจวจวง ซึ่งมีอยู่ 10 หมู่บ้าน พบว่ามีโรงงานอุตสาหกรรมผลิตขาหมูว่านซานอยู่ 2 โรงงาน ขณะที่ร้านขายขาหมูในเมืองโบราณมีอยู่ประมาณ 30 ร้าน และเมื่อรวมกับร้านค้าที่อยู่นอกเขตเมืองโบราณ น่าจะมีมากกว่า 70 ร้าน

ผู้วิจัยพยายามสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับขาหมูว่านซานจากหลายร้านมักได้รับคำตอบว่าเป็นลูกจ้าง ไม่สามารถให้ข้อมูลได้ แต่เมื่อถามว่า *“ขายดีไหม”* หลายร้านก็พูดตรงกันว่า “*ขายดีมาก ถึงจะมีร้านขาหมูอยู่มากมายก็ยังขายดี โดยเฉพาะฤดูท่องเที่ยว ถึงขนาดขายไม่ทัน หรือไม่พอขาย*” บางร้านบอกว่า “*ปีหนึ่งๆ ทั้งโจวจวงน่าจะขายขาหมูได้มากกว่าหนึ่งล้านขา*” ไม่นับรวมถึงการจำหน่ายในห้างสรรพสินค้าต่างๆ เนื่องจากขาหมูว่านซานได้พัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์เป็นซองอลูมิเนียมสูญญากาศทำให้สามารถเก็บรักษาขาหมูที่ปรุงสำเร็จแล้วไว้ได้นาน

ผู้วิจัยอ่านพบข้อมูลจากเว็บไซต์ของ**บริษัทท่องเที่ยวหมู่บ้านกลางน้ำโจวจวงแห่งมณฑลเจียงซู（江苏省）**[1] ที่กล่าวถึงผลประกอบการจาก**การผลิตและขายสินค้าบริโภคยี่ห้อว่านซาน**ซึ่งน่าจะมีขาหมูว่านซานเป็นสินค้าหลัก ในปี 2002 มียอดขาย 1 พัน 1 ร้อยล้านหยวน จากข้อมูลดังกล่าวมีนัยแสดงให้เห็นว่า ขาหมูว่านซานที่เข้าสู่ระบบการผลิตแบบอุตสาหกรรมเป็นสินค้าวัฒนธรรมที่มีการจัดการแบบรวมศูนย์โดยบริษัทท่องเที่ยวหมู่บ้านกลางน้ำโจวจวง ซึ่งเป็นองค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ที่ถือหุ้นและบริหารงานโดยรัฐบาลท้องถิ่น

อย่างไรก็ดี แม้ว่าจะเข้าสู่กระบวนการผลิตแบบอุตสาหกรรมที่เน้นการผลิตจำนวนมาก (mass production) และเป็นมาตรฐานเดียวกัน (standardization) แต่ก็ไม่ได้ความว่าขาหมูว่านซานจะเหมือนกันไปหมดทุกร้าน ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่ามีหลายร้านที่มีบรรจุภัณฑ์แตกต่างกัน รวมถึงสีสันและหน้าตาของขาหมูว่านซานบางร้านก็แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปได้ว่าเนื่องจากเป็นสินค้าที่มาจากผู้ผลิตหลายรายหรือผลิตจากต่างโรงงานกัน และอีกส่วนหนึ่งเนื่องมาจากยังคงหลงเหลือร้านขาหมูบางร้านในโจวจวงที่ผลิตขาหมูว่านซ่านแบบทำเองขายเอง คุณลุงชาวน่าซีท่านหนึ่งซึ่งเป็นคนท้องถิ่นที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ได้แนะนำให้ผู้วิจัยให้ซื้อขาหมูว่านซานจากร้านขาหมูร้านหนึ่ง คุณลุงบอกว่าร้านนี้เป็นร้านเก่าแก่และเป็นร้านที่อร่อยที่สุดในโจวจวง

ป้ายร้านค้าขาหมูโจวจวง

[1] http://www.zhouzhuang.net/DB_jieshao.asp?id=15

ร้านค้าขายหมูโจวจวงรอบเขตเมืองโบราณโจวจวง

ร้านค้าขายหมูขนาดใหญ่โจวจวงรอบเขตเมืองโบราณโจวจวง

ร้านค้าขายหมูโจวจวงรอบเขตเมืองโบราณโจวจวง

ร้านค้าขายหมูโจวจวงรอบเขตเมืองโบราณโจวจวง

ร้านค้าขายหมูโจวจวงรอบเขตเมืองโบราณโจวจวง

ร้านค้าขายหมูโจวจวงในเขตเมืองโบราณโจวจวง

ร้านค้าขายหมูโจวจวงในเขตเมืองโบราณโจวจวง

จากการที่ได้ทำสถิติร้านขายขาหมูบริเวณเมืองโบราณและรอบบริเวณเมืองโบราณโจวจวงพบว่ามีจำนวนร้านขาหมูประมาณ 70 ร้าน และหลายร้านมีบรรจุภัณฑ์ที่แตกต่างกัน

ภาพบรรจุภัณฑ์ขาหมูว่านซาน

ภาพบรรจุภัณฑ์ขาหมูว่านซาน

ขาหมูว่านซาน

ภาพบรรจุภัณฑ์ขาหมูว่านซาน

ขาหมูว่านซาน

ภาพบรรจุภัณฑ์ขาหมูว่านซาน

ภาพบรรจุภัณฑ์ขาหมูว่านซาน

ภาพบรรจุภัณฑ์ขาหมูว่านซาน

จากภาพที่นำเสนอข้างต้นแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า “ขาหมูว่านซาน” มีการจัดการอย่างเป็นระบบทั้งในเรื่องการผลิต การสร้างตราสินค้า รูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่ทันสมัย และช่องทางการจัดจำหน่าย จนสามารถยกระดับเป็นสินค้าวัฒนธรรมที่เลื่องชื่อของโจวจวงได้ นอกจากนี้ยังมีภาพที่แสดงว่า ร้านค้า“ขาหมูว่านซาน” ได้รับรางวัลผู้ประกอบการดีเด่นจากสมาคมผู้ประกอบการเมืองซูโจว（苏州市）มณฑลเจียงซู（江苏省） อีกด้วย

ป้ายรางวัลผู้ประกอบการดีเด่น จากสมาคมผู้ประกอบการ

โรงงานผลิตขาหมูว่านซาน

โรงงานผลิตขาหมูว่านซาน

นอกจาก “ขาหมูว่านซาน”จะเป็นสินค้าวัฒนธรรมที่วางขายในแหล่งท่องเที่ยวภายในเมืองโบราณโจวจวงเท่านั้น ยังได้เป็นสินค้าส่งออกไปตามเมืองหรือมณฑลใกล้เคียงอีกด้วย

ศูนย์การค้าชื่อดังในเมืองหังโจว

ภาพบรรจุภัณฑ์ขาหมูว่านซานที่วางขายในซุปเปอร์มาร์เก็ต

ศูนย์การค้าชื่อดังในเมืองหังโจว

ภาพบรรจุภัณฑ์ขาหมูว่านซานที่วางขายในซุปเปอร์มาร์เกต

ศูนย์การค้าชื่อดังในเมืองหังโจว

6.3 ศิลปะการแสดงและดนตรีโบราณน่าซี : สินค้าวัฒนธรรมประจำถิ่นลี่เจียง

เรื่องราวของดนตรีโบราณน่าซี มรดกทางดนตรีของมนุษยชาติ[1]

ดนตรีโบราณน่าซีเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าของมนุษยชาติเป็นฟอสซิลดนตรีของอารยธรรมมนุษย์มีคุณค่าและความสำคัญอย่างมากต่อการวิจัยดนตรีทั้งในประเทศจีนและทั่วโลก ไม่เพียงแต่มีบทบาทสำคัญต่อประวัติศาสตร์การพัฒนาวัฒนธรรมของประเทศจีนและของโลกเท่านั้นยังมีบทบาทต่อเนื่องในการพัฒนาวัฒนธรรมชาติพันธุ์ในอนาคตอย่างหาที่เปรียบไม่ได้

ชาวน่าซีอาศัยอยู่ในพื้นที่“แม่น้ำสามสาย”ทางตะวันตกเฉียงเหนือของอวิ๋นหนาน(ยูนนาน)（云南省）หรือทิศตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศจีน ชาวน่าซีเป็นชนชาติที่รักธรรมชาติและการใช้ชีวิตมีความสามารถในการร้องเพลงเต้นรำและดนตรี

เนื่องจากลี่เจียงตั้งอยู่ในพื้นที่เชื่อมต่อระหว่างที่ราบสูงยูนนานกุ้ยโจวและที่ราบสูงชิงไห่ทิเบตจึงมีการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมฮั่นและวัฒนธรรมทิเบตและยังเป็นพื้นที่อาศัยของชนชาติเลี้ยงสัตว์บนที่ราบสูงและชนชาติเกษตรกรสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่เป็นเอกลักษณ์ทำให้เกิดการรวมตัวกันของวัฒนธรรมอันหลากหลาย

ดนตรีโบราณน่าซีถือเป็นฟอสซิลดนตรีที่เป็นการตกผลึกของความหลากหลายทางวัฒนธรรมดนตรีโบราณน่าซีได้สะท้อนให้เห็นถึงการดำรงชีวิตและกิจกรรมการผลิตของชาวน่าซีไม่ว่าจะเป็นงานแต่งงานงานศพงานขึ้นบ้านใหม่งานวันเกิดล้วนต้องมีดนตรีโบราณน่าซีเป็นองค์ประกอบดนตรีโบราณน่าซีจึงมีบทบาทสำคัญในวัฒนธรรมน่าซี

ชาวน่าซีซึ่งมีความสามารถในการร้องรำทำเพลงชาวน่าซีเกิดและเจริญเติบโต ณ ที่แห่งนี้ดนตรีโบราณน่าซีเช่น“เย่อเหม่ยซอ”เป็นการเต้นรำผสมดนตรีที่เกิดขึ้นในยุคสังคมแบบเครือญาติในสมัยหย่งผิงแห่งราชวงศ์ฮั่นตะวันออก (ค.ศ. 58-75) ชาวน่าซีได้ถวาย"เพลงหมาป่าสีขาว"แด่ราชวงศ์ฮั่นซึ่งเป็นเพลงที่ผสมผสานระหว่างบทกวีดนตรีและการร่ายรำนับว่าเป็นการติดต่อครั้งแรกระหว่างดนตรีน่าซีและวัฒนธรรมภาคกลางของจีน

---

[1]สรุปจาก 周文林主编：《宣科与纳西古乐》，昆明：云南美术出版社，2008 年，第 212-3215 页 (เซวียนเคอกับดนตรีโบราณน่าซี)，另见宣科《纳西古乐》，载《玉龙山》，1995 年第 1 期，第 66-69 页。(ดนตรีโบราณน่าซี)

ในบันทึกอวิ๋นหนาน(ยูนนาน) （云南省）แห่งราชวงศ์ถัง ได้บักทึกไว้ว่า ชาวน่าซี “ชอบดื่มเหล้าและร้องรำทำเพลง” ใน “บันทึกอวิ๋นหนาน(ยูนนาน) （云南省）แห่งราชวงศ์หยวน ซึ่งเขียนโดยหลี่ จิง บันทึกไว้ว่า “ชาวน่าซีบางส่วน ปีนเขาขึ้นไปบูชาสวรรค์ในวันขึ้นสิบห้าค่ำเดือนหนึ่ง มีผู้หญิงและผู้ชายจำนวนเป็นร้อย พวกเขาจับมือกันแล้วร้องเพลงเต้นรำด้วยความสนุกสนาน”

ในปลายราชวงศ์ซ่งและต้นราชวงศ์หยวนชาวน่าซีได้สร้างสรรค์“ดนตรีเครื่องสายไป๋ซา”ซึ่งมีเนื้อหาสะท้อนถึงสงครามระหว่างตระกูลและการโหยหาสันติภาพของชาวน่าซี และในหนังสือสวดมนต์โบราณตงปาของชาวน่าซีมีดนตรีเพื่อการบูชาเป็นจำนวนมาก

ในหนังสือสวดมนต์ตงปาได้ใช้อักษรรูปภาพบันทึกท่าเต้นรำโบราณหลายสิบท่าซึ่งเรียกว่า “ซอหมู่”หนังสือเล่มนี้ไม่เพียงแต่เป็นหนังสือจดบันทึกรวบรวมท่าเต้นรำของชนกลุ่มน้อยในประเทศจีนที่หาได้ยากเท่านั้น ยังเป็นหนังสือจดบันทึกรวบรวมท่าเต้นรำที่มีการใช้อักษรบันทึกที่เก่าแก่ที่สุดอีกด้วย

ปีที่สิบห้าในรัชสมัยหงอู่แห่งราชวงศ์หมิง ผู้ปกครองลี่เจียงที่ชื่อว่าอาเจี่ยอาเต๋อยอมสวามิภักดิ์ต่อราชวงศ์หมิง ฮ่องเต้จูหยวนจาง จึงประทานแซ่มู่ให้ และแต่งตั้งให้เป็นผู้ปกครองลี่เจียง ในสมัยนั้น ราชวงศ์หมิงใช้ระบบการเกณฑ์คนให้ไปบุกเบิกที่นาที่รกร้างอยู่ ทำให้มีชาวฮั่นจำนวนมากอพยพมาอวิ๋นหนาน(ยูนนาน) （云南省）ชาวฮั่นเหล่านี้ได้นำเผยวัฒนธรรมเทคนิคและศิลปะจากภาคกลางมาเผยแพร่ให้กับชาวบ้านในพื้นที่แถบชายแดน รวมถึงการนำดนตรีของคนภาคกลาง เช่น ดนตรีทางศาสนาของลัทธิเต๋าและดนตรีพื้นบ้านมาเผยแพร่ด้วย

ดนตรีจากภาคกลางได้รับการยอมรับจากชาวน่าซีซึ่งเป็นชนชาติที่รักในดนตรีอย่างที่สุดและมีการสืบทอดต่อกันมาอย่างกว้างขวาง ในขณะเดียวกัน มีการเพิ่มเครื่องดนตรีพื้นบ้านของชาวน่าซี เช่น ซูกู่ตู พอปอ และเหลิ่งจือปี้ลี่ (ขลุ่ยฟรุตยาว)ด้วย จนกล่าวได้ว่าเป็นการผสมผสานอย่างกลมกลืนระหว่างวัฒนธรรมดนตรีที่แตกต่างกัน

สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์เป็นปัจจัยที่จำเป็นต่อการสร้างวัฒนธรรมชนชาติ และมีผลต่อทิศทางการพัฒนาของวัฒนธรรม เส้นทางสายไหมทางภาคใต้ซึ่งบุกเบิกโดยราชวงศ์ฮั่น ตัดกับถนนลำเลียงชาโดยเมืองลี่เจียงเป็นศูนย์กลางของเส้นทางสำคัญทั้งสองทำให้เกิดการผสมผสานระหว่างเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของชาวน่าซีกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆที่เมืองลี่เจียง